

**SİVAS İLİ AKDEĞİRMEN MAHALLESİ ÖZDOĞANLAR EVİ
RESTORASYON VE YENİDEN İŞLEVLENDİRME ÖNERİSİ**

Zeynep Betül VURAL

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK ANABİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

OCAK 2018

Zeynep Betül VURAL tarafından hazırlanan “SİVAS İLİ AKDEĞİRMEN MAHALLESİ ÖZDOĞANLAR EVİ RESTORASYON VE YENİDEN İŞLEVLENDİRME ÖNERİSİ” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile Gazi Üniversitesi Mimarlık Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Özlem SAĞIROĞLU

Mimarlık Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Başkan: Prof. Dr. Sare SAHİL

Mimarlık Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Üye: Doç. Dr. Meltem UÇAR

Mimarlık Anabilim Dalı, Mersin Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Tez Savunma Tarihi: 31/01/2018

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

.....

Prof. Dr. Sena YAŞYERLİ

Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Zeynep Betül VURAL

31/01/2018

SİVAS İLİ AKDEĞİRMEN MAHALLESİ ÖZDOĞANLAR EVİ
RESTORASYON VE YENİDEN İŞLEVLENDİRME ÖNERİSİ
(Yüksek Lisans Tezi)

Zeynep Betül VURAL

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Ocak 2018

ÖZET

Bu tez çalışması kapsamında, Sivas İli Merkez İlçe Akdeğirmen Mahallesinde yer alan ve günümüze ulaşabilmiş az sayıdaki geleneksel konutların nitelikli bir örneği olan Özdoğanlar Evi konu edilmektedir. Çalışmanın amacı; evin güncel durumunun incelenmesi, özgün haline ilişkin verilerin ortaya konması, restorasyon müdahaleleri incelenerek yapıyı korumaya ve yeniden işlev vermeye yönelik uygun önerilerin geliştirilmesidir. Bu kapsamda, Özdoğanlar Evi'nin mevcut durumu belgelenmiş, Sivas İli Merkez İlçe 'de bulunan geleneksel konutların karşılaştırmalı çalışmaları ile sözlü- yazılı kaynak taraması yapılmış ve Özdoğanlar Evi'nin özgün hali tespit edilmiştir. Elde edilen veriler ile Konutun ve yakın çevrenin yapısı ve ihtiyaçları bağlamında uygun işlev önerisi değerlendirilerek yapının ihtiyaç duyduğu müdahaleleri kapsayan restorasyon projesi önerilmiştir.

Bilim Kodu : 80106
Anahtar Kelimeler : Geleneksel konut, Koruma, Sivas, Yenileme, Restorasyon
Sayfa Adedi : 298
Danışman : Doç Dr. Özlem SAĞIROĞLU

RESTORATION AND RE-FUNCTION
PROPOSAL OF OZDOĞANLAR HOUSE IN SIVAS
(M. Sc. Thesis)

Zeynep Betül VURAL

GAZİ UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES

January 2018

ABSTRACT

In this thesis, Ozdoganlar Dwelling in Akdeğirmen Quarter, the city centre of Sivas, which is a qualified sample of traditional houses has come without deterioration is considered. The goals of this study are the investigation of current condition of the house, revealing the data of original version and research appropriate restoration processes for refunction and conservation of the structure. In this context, current condition of Ozdoganlar Dwelling is recorded, comparative study of the traditional houses in the province of Sivas is prepared, oral and written sources are reviewed and the original state of Ozdoganlar House is determined. A restoration project has been proposed by evaluating an appropriate function advice in respect to obtained data and needs of the dwelling and the neighborhood.

Science Code : 80106
Key Words : Traditional House, Conservation, Sivas, Renovation, Restoration
Page Number : 298
Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Özlem SAĞIROĞLU

TEŞEKKÜR

Tez hazırlama sürecinde ve yüksek lisans eğitimim boyunca, çalışmalarımı sabır ve titizlikle yönlendiren, fikir ve öneriyle yanımda olan ve her türlü konuda anlayış ve yardımlarını esirgemeyen değerli tez danışmanın sayın Doç. Dr. Özlem SAĞIROĞLU'na, yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi ve deneyimlerinden yararlandığım Prof. Dr. Işık AKSULU'ya, tüm eğitim hayatım boyunca yanımda ve destekçim olan ailem Ahmet YOLCU ve Nuray YOLCU ile eşim Uğur VURAL'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLERİN LİSTESİ	xiii
RESİMLERİN LİSTESİ	xiv
HARİTALARIN LİSTESİ.....	xix
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xx
1. GİRİŞ.....	1
2. SİVAS İLİNİN GENEL VE TARİHİ ÖZELLİKLERİ.....	3
2.1. Coğrafi Konum.....	3
2.2. Topografya	3
2.3. İklim ve Bitki Örtüsü	4
2.4. Nüfus ve İdari Yapı	5
2.5. Ekonomik Durum.....	6
2.6. Tarihi	7
2.7. Tescilli Tarihi Yapılar ve Özellikleri	9
2.7.1. Camiler.....	9
2.7.2. Türbeler	12
2.7.3. Hanlar.....	13
2.7.4. Hamamlar.....	15
2.7.5. Köprüler	17
2.7.6. Medreseler.....	19
2.7.7. İdari binalar	26

	Sayfa
3. ÖZDOĞANLAR EVİ TARİHİ VE GENEL ÖZELLİKLERİ	29
3.1. Tarihi ve Konumu	29
3.2. Yapının Tescil ve Mülkiyet Durumu	31
3.3. Yapının Yakın Çevre Değerlendirmesi	31
4. ÖZDOĞANLAR EVİNİN MEVCUT DURUMUNUN TESPİTİ VE TANIMLANMASI	37
4.1. Yapının Tanımlanması	37
4.1.1. Yöntem.....	37
4.1.2. Rölöve çizimleri	38
4.2. Yapının Tanımsal Analizi	38
4.2.1. Genel tanımlama analizi.....	39
4.2.2. Dış tanımlama analizi.....	41
4.2.3. İç tanımlama analizi	54
4.2.4. Yapısal ve mimari elemanların tanımlanması.....	89
4.2.5. Yapısal değişme ve bozulmalar	97
5. KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMA	103
5.1. Yerleşim Özellikleri	103
5.2. Plan Tipleri ve Mimari Elemanlar.....	107
5.2.1. Plan tipi	107
5.2.2. Mimari elemanlar	112
5.3. Cephe Özellikleri ve Elemanları	116
5.4. Malzeme ve Yapım Tekniği	121
6. RESTİTÜSYON	123
6.1. Tanım ve Yöntem.....	123
6.2. Restitüsyon İçin Kaynak Kullanımı	123
6.3. Özdoğanlar Evi Restitüsyonda Kaynak Kullanımı Üzerine Değerlendirme.....	124

	Sayfa
7. RESTORASYON	131
7.1. Yapının Mevcut Durumunun Değerlendirilmesi	131
7.1.1. Mimari özellikler.....	131
7.1.2. Yapısal durum	132
7.1.3. Çevresel faktörler	132
7.1.4. Sosyal faktörler	133
7.2. Restorasyon Projesinin Amacı	134
7.3. Restorasyon Yaklaşımı.....	135
7.4. Finansal Model.....	139
7.5. Özdoğanlar Evi Yeni İşlevi	139
7.6. Mekân Kullanımı	141
7.7. Restorasyon Müdahaleleri.....	144
7.7.1. Sağlamaştırma.....	150
7.7.2. Bütünleme	152
7.7.3. Yenileme	154
7.7.4. Temizleme.....	155
7.7.5. Çağdaş ek	157
7.7.6. Restorasyon projesi uygulama aşamaları	158
8. SONUÇ	161
KAYNAKLAR	163
EKLER	167
EK-1. Özdoğanlar Evi Tescil Kararı.....	168
EK-2. Özdoğanlar Evi Envanter Kaydı	170
EK-3. Koruma Kurulu’nun Özdoğanlar Evi ve Çevresini Koruma alanı olarak belirlediğine ilişkin karar paftası.....	171
EK-4. Özdoğanlar Evi Tapu Kaydı.....	172

	Sayfa
EK-5. Rölöve çizimleri	173
EK-6. Malzeme analizi çizimleri	199
EK-7. Değişme ve bozulma analizi çizimleri	210
EK-8. Restitüsyonda kaynak kullanımı çizimleri	224
EK-9. Restitüsyon çizimleri.....	235
EK-10. Müdahale analizi çizimleri	257
EK-11. Restorasyon çizimleri.....	272
ÖZGEÇMİŞ	298

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 2.1. Meteoroloji Genel Müdürlüğü Sivas şehri istatistiki bilgiler tablosu.....	4
Çizelge 2.2. Sivas şehri göç verileri tablosu	6
Çizelge 2.3. Sivas şehri tarla ürünleri yıllık üretim miktarları tablosu.....	6
Çizelge 2.4. Sivas şehri sanayi tesisleri sektör dağılımı veri tablosu	7
Çizelge 4.1. Güney cephe tanımlama çizelgesi	51
Çizelge 4.2. Kuzey cephe tanımlama çizelgesi.....	52
Çizelge 4.3. Doğu cephe tanımlama çizelgesi	53
Çizelge 4.4. Batı cephe tanımlama çizelgesi	54
Çizelge 4.5. Bodrum kat tanımlama çizelgesi	77
Çizelge 4.6. Z1 oda mekanı tanımlama çizelgesi	78
Çizelge 4.7. Z2 oda mekânı tanımlama çizelgesi	79
Çizelge 4.8. Z3 banyo tanımlama çizelgesi	80
Çizelge 4.9. Z4 oda mekanı tanımlama çizelgesi	81
Çizelge 4.10. Z5 oda mekânı tanımlama çizelgesi	82
Çizelge 4.11. Z6 sofa mekânı tanımlama çizelgesi.....	83
Çizelge 4.12. M1 oda mekânı tanımlama çizelgesi	84
Çizelge 4.13. M2 oda mekânı tanımlama çizelgesi	85
Çizelge 4.14. M3 wc mekânı tanımlama çizelgesi	86
Çizelge 4.15. M4 oda mekânı tanımlama çizelgesi	87
Çizelge 4.16. M5 oda mekânı tanımlama çizelgesi	88
Çizelge 4.17. M6-7 sofa-mutfak mekânı tanımlama çizelgesi	89
Çizelge 5.1. Sivas Evleri arazi yerleşim kararları karşılaştırma çizelgesi	105
Çizelge 5.2. Türk Evi plan tipleri çizelgesi.....	108
Çizelge 5.3. Sivas Evleri plan tipolojisi karşılaştırma çizelgesi	110
Çizelge 5.4. Sivas Evleri plan tipolojisi karşılaştırma çizelgesi	111

Çizelge	Sayfa
Çizelge 5.5. Sivas pencere ve kapı tipoloji çizelgesi	118
Çizelge 5.6. Cephe tipolojisi karşılaştırma çizelgesi	119
Çizelge 5.7. Cephe tipolojisi karşılaştırma çizelgesi	120
Çizelge 7.1. Mekan kullanım tablosu	143
Çizelge 7.2. Restorasyon müdahale kararları çizelgesi-1	144
Çizelge 7.3. Restorasyon müdahale kararları çizelgesi-2	145
Çizelge 7.4. Restorasyon müdahale kararları çizelgesi-3	145
Çizelge 7.5. Restorasyon müdahale kararları çizelgesi-4	146
Çizelge 7.6. Restorasyon müdahale kararları çizelgesi-5	146
Çizelge 7.7. Restorasyon müdahale kararları çizelgesi-6	147
Çizelge 7.8. Restorasyon müdahale kararları çizelgesi-7	147
Çizelge 7.9. Restorasyon müdahale kararları çizelgesi-8	148
Çizelge 7.10. Restorasyon müdahale kararları çizelgesi-9	148
Çizelge 7.11. Restorasyon müdahale kararları çizelgesi-10	149
Çizelge 7.12. Restorasyon müdahale kararları çizelgesi-11	150

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 2.1. Sivas ili arazi kullanım oranları dağılımı.....	5
Şekil 2.2. Darüşşifa planı.....	20
Şekil 2.3. Buruciye Medresesi planı	22
Şekil 2.4. Çifte Minareli Medrese planı.....	23
Şekil 2.5. Gökmedrese planı	24
Şekil 3.1. Yakın çevre analiz paftası.....	32
Şekil 3.2. İşlevsel durum analiz paftası	33
Şekil 3.3. Yapım tekniği analiz paftası	34
Şekil 3.4. Yapısal durum analiz paftası	35
Şekil 3.5. Kat yüksekliği analiz paftası.....	36

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim	Sayfa
Resim 2.1. Kent Meydanı	9
Resim 2.2. Sivas Ulucami.....	10
Resim 2.3. Meydan Cami.....	11
Resim 2.4. Aliğa Camii.....	11
Resim 2.5. Ahi Emir Ahmed Türbesi	12
Resim 2.6. Güdük Minare.....	13
Resim 2.7. Behrampaşa Hanı	14
Resim 2.8. Taşhan	15
Resim 2.9. Meydan Hamamı	16
Resim 2.10. Kurşunlu Hamamı	17
Resim 2.11. Eğri Köprü	18
Resim 2.12. Kesik Köprü	19
Resim 2.13. Şifaiye Medresesi	20
Resim 2.14. Buruciye Medresesi	22
Resim 2.15. Çifte Minareli Medrese.....	23
Resim 2.16. Gök Medrese.....	25
Resim 2.17. Hükümet Konağı.....	26
Resim 2.18. Mülki İdadi Binası	27
Resim 2.19. Jandarma Binası.....	28
Resim 3.1. Özdoğanlar Evi uydu görüntüsü	29
Resim 3.2. Özdoğanlar Evi çatı alçı kabartma çatı alınlığı.....	30
Resim 4.1. Özdoğanlar Evi 12. sokak görünümü	39
Resim 4.2. Özdoğanlar Evi güney cephe	42
Resim 4.3. (a) Taş kaideli ahşap sütun, (b) Sahanlık ahşap tavan	42
Resim 4.4. Alçı kabartma alın süslemesi	43

Resim	Sayfa
Resim 4.5. Demir parmaklıklı ahşap pencere	44
Resim 4.6. Özdoğanlar Evi kuzey cephe	45
Resim 4.7. Z2 mahali yıkılmış cephe duvarı ve yazılar.....	45
Resim 4.8. 1. kat çıkma ve çatı saçağı	46
Resim 4.9. Kapatılmış özgün pencereler ve beşgen formlu cumba.....	47
Resim 4.10. Özdoğanlar Evi doğu cephe.....	47
Resim 4.11. Bodrum kat girişi ve bahçe duvarı.....	48
Resim 4.12. 1. kat pencere düzeni ve çatıdaki çökme	49
Resim 4.13. Özdoğanlar Evi batı cephe.....	50
Resim 4.14. Özdoğanlar Evi bahçe duvarı.....	50
Resim 4.15. Bodrum kat	55
Resim 4.16. Bodrum kattaki moloz yığınları ve duvar tahribatı.....	55
Resim 4.17. Bodrum kat pencere ve ikinci giriş.....	56
Resim 4.18. Ahşap kirişlerde deformasyon	56
Resim 4.19. Z1 nolu oda mekânı	57
Resim 4.20. Özgün çıtalı ahşap tavan	58
Resim 4.21. Özgün pencereler ve alçı lambalık	58
Resim 4.22. Yıkılmış duvar	59
Resim 4.23. K3 nolu kapı	59
Resim 4.24. Ahşap tavan	59
Resim 4.25. Yıkılmış duvar	60
Resim 4.26. Z3 nolu mekan	60
Resim 4.27. Z4 nolu oda mekânı	61
Resim 4.28. Döşemede açılan boşluk	61
Resim 4.29. Özgün çıtalı ahşap tavan.....	62
Resim 4.30. Özgün alçı lambalık	62

Resim	Sayfa
Resim 4.31. Z5 nolu oda mekanı	62
Resim 4.32. Döşemedeki bozulmalar	63
Resim 4.33. Z2 nolu mahale açılan kapı boşluğu	63
Resim 4.34. Özgün çıtalı ahşap tavan	64
Resim 4.35. (a), (b) Özgün ahşap pencereler	64
Resim 4.36. Özgün döşemedeki kırılma	65
Resim 4.37. Duvar yazıları ve strüktürel çatlaklar	65
Resim 4.38. Özgün ahşap pencereler	66
Resim 4.39. Özgün çıtalı ahşap tavandaki bozulmalar	66
Resim 4.40. M1 nolu oda	67
Resim 4.41. Özgün sedir	67
Resim 4.42. Sökülmüş gömme dolap ve duvardaki strüktürel çatlak	68
Resim 4.43. Özgün ahşap oda kapısı	68
Resim 4.44. Özgün çıtalı ahşap tavan	68
Resim 4.45. Özgün ahşap pencere	69
Resim 4.46. Kapatılan pencere boşluğu	69
Resim 4.47. P4 özgün ahşap pencere	70
Resim 4.48. Sökülen sedir kısmı	70
Resim 4.49. Özgün ahşap tavan	70
Resim 4.50. D04 özgün ahşap dolap	71
Resim 4.51. Muhdes kapı boşluğu	71
Resim 4.52. Merdiven boşluğu kapatılarak oluşturulan wc	71
Resim 4.53. Sonradan örülen duvar ve havalandırma penceresi	72
Resim 4.54. D05 nolu özgün dolap, niş ve varaklı alçı kabartma	72
Resim 4.55. Özgün ahşap çıtalı tavan	73
Resim 4.56. Sonradan eklenen pencere	73

Resim	Sayfa
Resim 4.57. Sonradan eklenen çift kanatlı pencere	74
Resim 4.58. Özgün ahşap tavan.....	74
Resim 4.59. Muhdes çift kanatlı pencereler.....	74
Resim 4.60. Sofa mekanı	75
Resim 4.61. Sonradan eklenen camekan bölme.....	75
Resim 4.62. Mutfak olarak değiştirilen kısım.....	76
Resim 4.63. (a), (b) Özgün ahşap tavan.....	76
Resim 4.64. Ahşap karkas arası kerpiç dolgu duvar	90
Resim 4.65. (a) Çıtalı ahşap tavan, (b) Ahşap döşeme arası bulgurlama	91
Resim 4.66. (a) Saçak altı ahşap kaplama (b) Alaturka kiremitli kırma çatı	92
Resim 4.67. (a) Özgün pencerelere ait arşiv fotoğrafı, (b) Pencerelerin güncel durumu	93
Resim 4.68. Ahşap oda kapıları	94
Resim 4.69. Arşivlerden elde edilen ahşap giriş kapısı	94
Resim 4.70. (a), (b) Giriş kısmında yer alan taş merdiven basamakları.....	95
Resim 4.71. Sahanlığa çıkan merdivenin duvar üzerindeki izi.....	95
Resim 4.72. Özdoğanlar Evi (a) gusülhane ve (b) ahşap dolaplar	96
Resim 4.73. Özdoğanlar Evi (a), (b) ahşap dolaplar.....	97
Resim 4.74. Özdoğanlar Evi insan etkisiyle oluşan değişme ve bozulmalar.....	99
Resim 4.75. Özdoğanlar Evi insan eli ile oluşan değişme ve bozulmalar	101
Resim 5.1. Özdoğanlar Evi çevresindeki konutların parsel içinde konumları.....	104
Resim 5.2. Özdoğanlar Evi parsel içindeki konumu.....	104
Resim 5.3. Karnıyarık (iç sofalı) plan tipi	108
Resim 5.4. Sivas Evleri ahşap merdivenleri	113
Resim 5.5. Sivas Evleri ahşap giriş kapıları	114
Resim 5.6. Sivas Evleri ahşap bahçe kapı tipolojisi	114
Resim 5.7. Sivas Evleri ocak örnekleri.....	116

Resim	Sayfa
Resim 5.8. Ahşap çatkı sistem	121

HARİTALARIN LİSTESİ

Harita	Sayfa
Harita 2.1. Sivas ili haritası.....	3

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılan simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Simgeler	Açıklamalar
°C	Santigrat derece
Cm	Santimetre
Km	Kilometre
km ²	Kilometrekare
m	Metre
mm	Milimetre
m ²	Metrekare

Kısaltmalar	Açıklamalar
M.Ö.	Milattan Önce
M.S.	Milattan Sonra
Y.Y.	Yüzyıl

1. GİRİŞ

Sivas İli pek çok farklı medeniyete ev sahipliği yapmış, geçmişi ilk çağlara kadar uzanan bir kültür kentidir. Başta Selçuklu dönemi olmak üzere, pek çok döneme ait eserin bulunduğu kent 13 ve 14.yy’ da bir kültür, ticaret ve eğitim merkezi konumundadır.

Kültürel birikimi, tescilli ve tescilsiz pek çok anıtsal yapı ve sivil mimarlık örneği ile tespit edilebilen Sivas ili de; ülkemizde pek çok il ve yörede olduğu gibi taşınmaz kültür varlıklarının korunması bağlamında bilgisizlik, bilinçsizlik, rant vs gibi çeşitli sebeplerle yeterince başarılı olamamıştır. Özellikle 1980 li yıllar ve sonrasında konfor koşullarının yetersizliği özellikle kent içindeki sivil mimarlık eserlerinin terkine ve akabinde köhneyerek yıkılmasına sebep olmuş; bu yapıların yerini niteliksiz apartmanlar almıştır.

19.yy sonu ile 20.yy başı arasında tarihlenen Özdoğanlar Evi de tescilli olmasına rağmen yok olma tehlikesiyle yüz yüzedir. Kuzey cephe zemin kat duvarlarından biri yıkılmış olan evin cephesi ve iç mekânlarında pek çok değişiklik ve sonradan yapılan ek bulunmaktadır. Merdivenleri yıkılmış, çatısı ciddi şekilde hasar görmüş, bodrum katı harabe hale gelmiş olan evde hâlihazırda ikamet edilmemektedir.

Bu çalışmaya konu olarak Özdoğanlar evinin seçilme nedeni, Sivas ili merkezinde ayakta kalmış veya restorasyon müdahalesinden geçmiş yapıların yoğun olarak bulunduğu bölgede (Akdeğirmen-Bezirci-Gökçe Bostan Mahalleleri) yer alan konut yapılarından biri olması yanı sıra, sütunlarla taşınan çokgen cumbası, çatı alınlığı ve plan tipi gibi yönlerden genel doku içerisinde nitelikli bir sivil mimari örneği olmasıdır. Bunun yanı sıra, ciddi bir köhneme sürecinde bulunan konut, yıkılma tehlikesi ile karşı karşıyadır.

Çalışmanın amacı, yapının mevcut durumunun belgelenerek, özgün haline ilişkin bilimsel verilere ulaşılması, yapılan analiz ve değerlendirmeler sonucunda yapının korunması ve gelecek nesillere aktarılmasına ilişkin çözümlerin ortaya konmasıdır.

Bu çalışma bilimsel koruma ve yenileme amacına yönelik olarak; belgeleme, restitüsyon ve restorasyon aşamalarından oluşmaktadır. Belgeleme aşamasında yapının bugünkü mevcut durumu incelenerek; ölçüm, çizim ve fotoğraflarla kayıt altına alınmıştır. Restitüsyon aşamasında; yapının özgün durumu araştırılmış, bu bağlamda yapıdan elde

edilen veriler, tarihi ve yerel araştırma sonuçları ile karşılaştırmalı çalışma sonuçları doğrultusunda restitüsyon projesi hazırlanmıştır. Restorasyon aşamasında; Özdoğanlar Evi'nin strüktürel, yapısal, mimari özellikleri incelenerek yapıya ait potansiyel ve sorunlar irdelenmiştir. Bölgenin ihtiyaçları, dokusu ve yapının potansiyeli göz önüne alınarak yapıya en uygun işlev önerisiyle, restorasyon müdahalelerini kapsayan restorasyon projesi hazırlanmıştır.

Tüm bu çalışma, tez kapsamında 8 bölümde, aşağıdaki sıra ile sunulmaktadır.

İlk bölümde tezin konusu, amacı, kapsamı ve yöntemi belirtilmiştir.

İkinci bölümde, Sivas ili Merkez ilçesinin özelliklerini belirlemek amacıyla sosyokültürel, coğrafi ve tarihsel gelişimine ilişkin araştırmalar yapılmış ve kaynaklar incelenmiştir. Sivas ili genelinde bulunan kültür varlıkları yanı sıra, yakın çevrede bulunan sivil mimarlık eserleri incelenmiş, mekân oluşumu ve mimari elemanlara dair bilgiler verilmiştir.

Üçüncü bölümde, yapının tarihi ve yakın çevresinin analizi yer almaktadır.

Dördüncü bölümde, yapının günümüzdeki durumunun tespiti için, yerinde yapılan ölçüm ve görsel veriler doğrultusunda belgeleme yapılmaktadır. Yapının mekan ve elemanları, iç tanımsal analizlerinde, cepheleri ise dış analiz çizelgesinde incelenmiş, değişme ve bozulmalar belgelenmiş; rölöve sunulmuştur.

Beşinci bölümde, yapıdaki izler ve karşılaştırmalı çalışma doğrultusunda, yapıdaki değişim ve müdahaleler saptanarak restitüsyona ön hazırlık yapılmıştır.

Altıncı bölümde restitüsyon çalışmasının süreci anlatılmış, restitüsyon önerisi sunulmuştur.

Yedinci bölümde konutun mevcudiyetini koruyabilmesi amacıyla, sürdürülebilir fiziksel müdahale ve uygun işlevin belirlenmesine yönelik çalışmalar ile geliştirilen restorasyon önerileri yer almıştır.

Sonuç bölümünde ise, çalışmanın sonuçları ve değerlendirilmesi yapılarak çalışma özetlenmiştir.

2. SİVAS İLİNİN GENEL VE TARİHİ ÖZELLİKLERİ

2.1. Coğrafi Konum

Anadolu yarımadasının ortasında, İç Anadolu Bölgesinin Yukarı Kızılırmak bölümündeki Sivas şehri 35°50' ve 38°14' doğu boylamları ile 38°32' ve 40°16' Kuzey enlemleri arasında yer almaktadır.

28,488 km² yüz ölçümüne sahip olan şehrin Kızılırmak, Yeşilırmak ve Fırat havzalarında toprağı bulunmaktadır. Kuzeyde, Tokat, Ordu, Giresun, Batıda, Yozgat, Güneyde, Kayseri, Malatya, Kahramanmaraş, Doğuda Erzincan ile komşudur (Harita 2.1).

Harita 2.1. Sivas ili haritası (URL-1)

2.2. Topografya

İl alanı kuzeyden Kelkit Vadisi, doğudan Köse Dağları'nın uzantıları, Kuruçay Vadisi ve Yama Dağı, güneyden Kulmaç Dağları, Tahtalı Dağları'nın uzantıları ve Hezanlı Dağı, batıdan Karababa, Akdağlar ve İncebel Dağları gibi doğal sınırlarla çevrilidir. Kentin ortalama yükseltisi 1 285 m'dir (URL-2). Kent merkezindeki en belirgin yükselti tarihi

kalenin bulunduğu doğal tepe alandır. Tarihten günümüze dek şehir kalenin çevresindeki eğimsiz arazi üzerine kurularak büyüme göstermiştir.

Uzunyayla ve Meraküm platoları, ayrıca Kızılırmak, Kelkit, Çaltı vadileri önemli coğrafi oluşumlarıdır. Kızılırmak, Kelkit Çayı, Tozanlı Çayı, Çaltı Çayı ve Tohma Çayı ile Hafık Gölü, Tödürge Gölü, Lota Gölleri, Gürün - Gökpinar Gölü ise önemli su kaynaklarını oluşturmaktadır.

Şehirde, Sıcak Çermik, Soğuk Çermik ve Balıklı kaplıca gibi jeotermal sıcak su kaynakları bulunmakta ve turizm alanında aktif olarak faaliyet göstermektedir.

2.3. İklim ve Bitki Örtüsü

Sivas ili, çevre illere göre daha yüksek olması, kuzey rüzgârlarına açık oluşu, yıl içindeki değişken basınç farkı gibi özellikleri sebebiyle çevre illerden farklı bir mikro klima alanıdır. Çeşitli bölgelerinde küçük farklılıklar bulunmakla birlikte Sivas ilinde genel olarak sert bir karasal iklim hâkimdir.

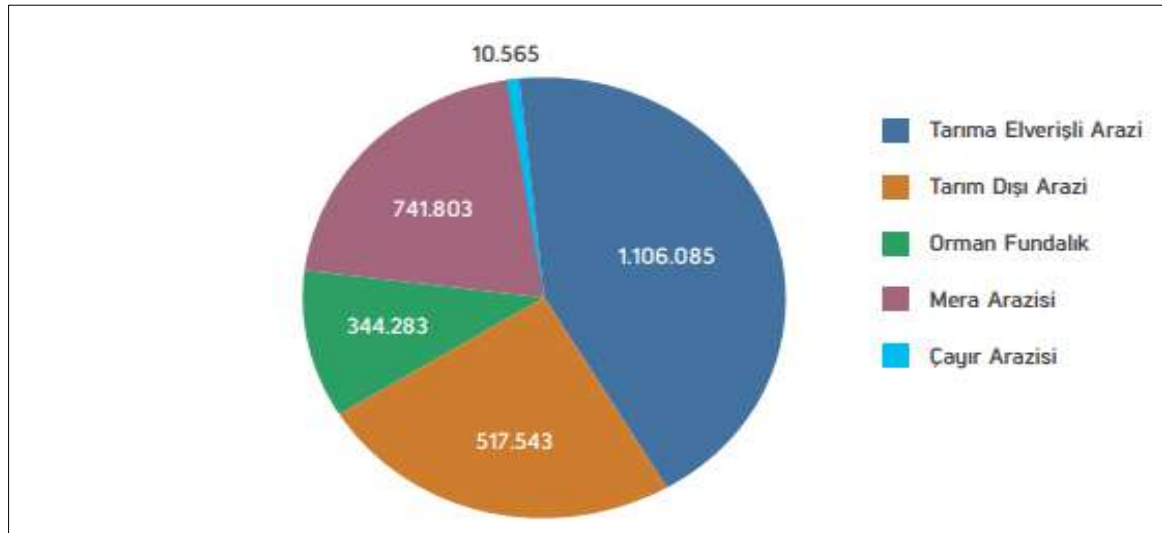
Kışların soğuk, sert ve yoğun kar yağışlı olduğu ilde, yazlar kısa, kurak ve sıcak geçmektedir. Gece gündüz sıcaklık farkı oldukça yüksek olan şehirde bugüne dek ölçülen en yüksek sıcaklık 40°C, en düşük sıcaklık -34,7°C'dir (Çizelge 2.1). Yıllık ortalama yağış miktarı ise 360 mm'dir (URL-3).

Çizelge 2.1. Meteoroloji Genel Müdürlüğü Sivas şehri istatistiki bilgiler tablosu (URL-3)

SIVAS	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama Değerler (1950 - 2014)												
Ortalama Sıcaklık (°C)	-3.2	-2.1	2.9	9.1	13.5	17.1	20.2	20.1	16.1	10.7	4.6	-0.6
Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	1.0	2.5	8.1	15.3	20.0	24.0	27.9	28.5	24.6	18.4	10.6	3.6
Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	-7.0	-6.3	-1.8	3.5	7.2	9.9	12.0	11.9	8.3	4.3	-0.2	-4.2
Ortalama Güneşlenme Süresi (saat)	2.3	3.3	4.5	6.2	8.1	10.5	12.1	11.4	9.4	6.3	4.1	2.3
Ortalama Yağışlı Gün Sayısı	13.0	12.4	13.6	14.0	14.4	8.7	2.6	2.1	4.4	7.9	9.5	12.1
Aylık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması (kg/m ²)	41.9	40.3	45.9	59.4	60.4	34.8	8.6	5.9	17.1	32.8	41.4	44.6
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen En Yüksek ve En Düşük Değerler (1950 - 2014)												
En Yüksek Sıcaklık (°C)	14.6	18.1	25.2	29.0	32.0	35.5	40.0	39.4	35.7	30.5	22.8	19.4
En Düşük Sıcaklık (°C)	-34.6	-34.4	-27.6	-10.9	-4.2	-0.3	3.4	3.2	-3.8	-8.1	-24.4	-27.0
En yüksek ve en düşük sıcaklıkların gerçekleşme tarihini görmek için fare imlecini değerlerin üstüne getiriniz.												
Günlük Toplam En Yüksek Yağış Miktarı	02.05.1991	55.0 kg/m ²	Günlük En Hızlı Rüzgar	05.01.1966	122.8 km/sa	En Yüksek Kar	02.02.1950	110.0 cm				

Sivas şehri sahip olduğu 28 488 km² yüzölçümü alan ile Türkiye'nin toprak açısından ikinci büyük İl'dir. Arazinin büyük bir kısmı Kızılırmak, kalanı ise Yeşilırmak ve Fırat havzalarının sınırları içinde bulunmaktadır. Şehrin arazi kullanım durumuna bakıldığında ise 2016 yılı itibariyle (Şekil 2.1) % 41 tarım alanı, % 27 çayır ve mera, % 13 orman alanı ve % 19 oranında ise yerleşim bölgelerinden oluşmaktadır (URL-4).

Kentin asıl bitki örtüsünü (step) bozkırlar oluşturmaktadır. Bununla birlikte, Koyulhisar ve Şerefiye bölgelerinde yer alan çam ormanları ile Şarkışla Yıldızeli sınırlarında bulunan Akdağlar Ormanı bitki örtüsünün farklılaştığı bölgelerdir.

Şekil 2.1. Sivas ili arazi kullanım oranları dağılımı (URL-4)

2.4. Nüfus ve İdari Yapı

Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi 2016 yılı verilerine göre; Sivas ili genel nüfusu 621 224'dür. 2007-2015 yılları arasındaki verilere göre, yıllık nüfus artış hızı -%7,2'ye kadar düşen şehirde göç verme durumu süreklilik kazanmıştır (URL-5). TÜİK verilerine göre; 1970'lerden itibaren göç verme eğilimi sürekli devam eden kentte, iş imkânlarının yetersizliği ve iklim gibi etkiler şehirden dışarıya göçün temel sebeplerindendir (Çizelge 2.2).

Çizelge 2.2. Sivas şehri göç verileri tablosu (URL-5)

Dönem	Toplam Nüfus	Alınan Göç	Verilen Göç
1995-2000	680 536	43 309	78 936
2009-2010	642 224	23 467	31 362
2015-2016	621 224	22 966	26 369

Sivas İl'ine bağlı; 16 idari ilçe merkezi, 62 mahalle, 7 belde, 1238 köy ve mezra köy bulunmaktadır. İlçeler; Akıncılar, Altınyayla, Divriği, Doğanşar, Gemerek, Gölova, Gürün, Hafik, İmranlı, Kangal, Koyulhisar, Suşehri, Şarkışla, Ulaş, Yıldızeli ve Zara'dır.

2.5. Ekonomik Durum

Sivas ilinin temel ekonomik kaynağını günümüzde hala tarım ve hayvancılık sektörü oluşturmaktadır. “İldeki iktisaden faal nüfusun yüzde 66,5’ini oluşturan tarım sektöründe çalışanların yüzde 54,7’sini kadınlar, yüzde 45,3’ünü erkekler oluşturmaktadır. Tarım sektöründe yer alan faal nüfusun yüzde 91,6’sının kırsal kesimde yaşadığı dikkati çekmektedir” (URL-4). Tarım üretimini oluşturan ana üretim kalemleri; hububat, yem bitkileri, endüstri bitkileri ve yemeklik baklagiller olmak üzere dört ana grup altında sınıflandırılabilir (Çizelge 2.3).

Çizelge 2.3. Sivas şehri tarla ürünleri yıllık üretim miktarları tablosu (URL-4)

	2013		2014		2015		2016	
	Dekar	Ton	Dekar	Ton	Dekar	Ton	Dekar	Ton
Hububat	3.647.532	1.124.091	3.652.621	812.992	3.884.998	1.284.134	3.632.497	1.011.675
Yem Bitkileri	891.094	834.498	906.967	734.760	902.088	706.397	868.981	761.471
Endüstri Bitkileri	88.430	442.979	104.549	506.308	106.921	554.890	108.456	597.776
Tıbbi ve Aromatik Ürünler	3.205	414	6.162	563	11.166	1.051	21.055	1.692
Yemeklik Baklagiller	121.708	11.750	116.661	10.013	65.964	5.785	58.592	5.208
Yağlı Tohumlar	6.865	1.140	7.730	1.222	7.070	1.298	5.029	520
Yumru Bitkiler	50.482	135.149	63.400	172.561	79.685	276.381	75.925	230.048

Sivas, kentte bulunan organize sanayi bölgesinde yer alan üretim tesisleriyle, sanayi alanında sınırlı da olsa bir üretime sahiptir. Ancak iklim ve ham madde gibi sebeplerden dolayı sanayi gelişimi belirli bir düzeyin üzerine çıkamamış ve istenen ölçüde yatırım alınamamıştır.

Sanayi alanındaki yatırımlar mevcut tesisler açısından incelendiğinde, ön plana çıkan sektörlerin (Çizelge 2.4); gıda ürünleri imalatı, madencilik ve taş ocakçılığı, mineral ürün imalatı, kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı, mobilya imalatı, metal cevheri madenciliği ve giyim eşyası imalatı gibi alanlar olduğu görülmektedir (URL-4).

Çizelge 2.4. Sivas şehri sanayi tesisleri sektör dağılımı veri tablosu (URL-4)

	Parsel sayısı	Firma sayısı	İstihdam
Gıda ürünleri imalatı	28	23	531
Giyim eşyalarının imalatı	12	10	2.447
Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı	27	21	836
Kâğıt ve kâğıt ürünleri imalatı	-	-	-
Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	6	6	130
Temel eczacılık ürünleri ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı	4	3	49
Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	14	14	229
Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	13	12	211
Ana metal sanayi	2	2	55
Fabrikasyon metal ürünleri imalatı	39	28	1.804
Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	2	1	85
Diğer imalatlar	47	25	868
TOPLAM	194	145	7.245

2.6. Tarihi

Ana kervan yollarının kesişme noktalarından biri olan Sivas'ın tarihinin Neolitik Döneme (M.Ö.8000) kadar uzanıyor olabileceği öngörülmektedir. 1927' den bu yana süregelen kazı ve araştırmalarda saptanan bulgular da Sivas'a Neolitik Dönem' den başlayarak yerleşildiği yolundaki savları güçlendirici niteliktedir. Kaynaklarda Sebastea, Sebasteia, Samassi, Sipas gibi isimlerle anılan şehrin isminin Sipas'tan geldiği düşünülmektedir (URL-2).

“Bölgede Kalkolitik Dönem (M.Ö. 5000-3000) ve ilk Tunç Çağ (M.Ö. 3000-2000) yerleşmelerinin varlığı ise, bu dönemlerden kalma çanak-çömlek, ev ve kent kalıntılarıyla

kesin olarak saptanmıştır. Maltepe Höyüğü kazıları, yörede ilk yerleşmenin M.Ö. 2600'lerde başlayıp M.Ö. 2000'lere kadar kesintisiz sürdüğünü göstermektedir” (URL-2).

Yapılan arkeolojik kazılarda en alt katmanlarda Hitit dönemine ait bulgulara rastlanırken, üst katmanlarda Frig medeniyetinin izleri görülmektedir. Merkez Tatlıcak ve Uzuntepe köyleri, Divriği Maltepe köyü ve Gürün Şuğul vadisinde yer alan Höyüklerde Hititçe yazıtlar bulunmuştur. Kent aynı zamanda Lidyalılar döneminde büyük önem arz eden Kral Yolu üzerinde yer alan yerleşimlerden biridir

Uzun zaman Roma İmparatorluğu egemenliğinde kalan kent, İpek Yolu üzerinde yer alması sebebiyle çok uzun bir dönem boyunca farklı devletler için önemli bir ticari ve kültürel merkez olma özelliği göstermiştir. Şehir Türklerin Anadolu'ya girişiyle birlikte bölgede 1075'de kurulan Danişment Beyliği'ne merkez olmuştur. Bu dönemde inşa edilen, Sivas'taki en erken tarihli Türk yapısı olan Ulucami ile birlikte kent meydanı oluşmaya başlamıştır (İl kültür turizm müdürlüğü, 2011).

Anadolu'daki çalkantılar sebebiyle sürekli hakimiyet değiştiren kent, 1174 yılında II. Kılıçarslan tarafından Selçuklu Devleti sınırları içine katılmıştır. Bu dönemde Roma devrine ait surlar yaklaşan Moğol tehlikesine karşı onarılmıştır. Şehir Moğol istilasına ile birlikte İlhanlı Devleti hâkimiyetine girmiştir. Selçuklu ve İlhanlı hâkimiyeti dönemlerinde şehrin bugün de ayakta olan Gökmedrese, Şifaiye medresesi, Çifte minareli medrese ve Buruciye medresesi gibi Klasik Selçuklu Mimarisine ait önemli örnekleri inşa edilmiştir (Denizli, 1998).

Kısa süre içinde İlhanlılar, Eretna Beyliği, Kadı Burhanettin ve Osmanlı arasında el değiştiren şehir, 1400 yılında Timur'un istilasına uğrayarak yerle bir olmuş, şehir yağmalanmış, surlar yıkılmıştır. 1408 yılında ise yeniden Osmanlı hâkimiyetine geçmiştir. Osmanlı egemenliğinde Yozgat, Çorum, Tokat illeri ile Malatya ve Kayseri illerinin bir kısmı Sivas'a bağlanarak şehir eyalet merkezi haline getirilmiştir. Kent Osmanlı döneminde de merkez olma özelliğini sürdürse de eski ticari ve kültürel canlılığını yitirmeye başlamıştır. Osmanlı döneminde kentte, Paşa camii, Behram Paşa hanı, Kurşunlu hamamı, Jandarma ve Vilayet binası gibi pek çok eser yapılmıştır (URL-2).

Günümüzde Selçuklu ve Osmanlı döneminden kalan eserlerin çeperlediği alan hala kent

meydanı konumundadır (Resim 2.1). Son yıllarda yapılan restorasyon ve çevre düzenlemesi çalışmaları ile yapılar kent yaşamın aktif birer parçası olarak hizmet vermeye devam etmektedir.

Resim 2.1. Kent Meydanı (URL-6)

Sivas Milli Mücadele döneminde de önemli bir yere sahiptir. Şehir mücadele döneminin en önemli karar ve planlama aşamalarından olan 4 Eylül kongresine Mülki İdadi binasında ev sahipliği yapmıştır.

2.7. Tescilli Tarihi Yapılar ve Özellikleri

Pek çok medeniyete ev sahipliği yapmış Sivas şehri, kent merkezi ve ilçelerinde günümüze kadar korunmuş pek çok taşınmaz kültür varlığına sahiptir.

Sivas Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Müdürlüğünden temin edilen Tescilli yapılara ait envanter çalışmasına göre; Sivas İli genelinde 575 adet tescil edilerek koruma altına alınmış kültür varlığı bulunmaktadır. Özdoğanlar Evi de 1980 yılında tescillenerek korumaya alınmış bu yapılardan biridir. Bu yapılar; kale, camii, türbe, kervansaray/han, hamam, köprü, medrese, idari bina başlıkları altında toplanmıştır.

2.7.1. Camiler

Ulucami

II. Kılıçaslan'ın oğlu Melik Şah'ın saltanatı döneminde 1197 tarihinde yapılmıştır. Sivas'ta

bulunan en eski tarihli Türk eseridir (Resim 2.2). 54,7 m x 33,7 m ölçülerindeki Ulucami'ni güney duvarına dikey olarak düzenlenmiş 11 sahında, 50 yığma taş ayak birbirine sivri kemerlerle bağlanmaktadır. Dikdörtgen planlı 25 m x 55 m ölçülerindeki avlusuna kuzey, doğu ve batı yönlerinden girişler bulunmaktadır (Denizli, 1998: 48).

Kesme taş malzeme ile inşa edilmiş camiin beden duvarları kireç sıvalıdır. 10 m çapındaki minare ve sekizgen kaidesi tuğla malzemedendir. Kaidenin her bir yüzeyinde 1.66 mx 2.30 m ölçülerinde sağır kemerler vardır. Tuğla minare gövdesinde kilit örgü şeklinde firuze renkli sır tuğla ve çini tezyinatı bulunmaktadır (Başar, 2005: 428).

Orijinalinde ahşap kiriş tavanlı ve düz damlı olan caminin 1995 yılında geçirdiği onarımda tavanı betonarme malzeme ile kapatılarak ahşap görüntüsü verilmiştir (Denizli, 1998: 48). “Uzunluğuna gelişmiş beş sahınlı ve taşıyıcıların boyutlarına bakılırsa tonoz örtülü olması gereken yapı ahşap bir çatı ile örtülüdür” (Kuban, 2002: 110).

Resim 2.2. Sivas Ulucami (URL-7)

Meydan Camii

Kanuni dönemi vezirlerinden Koca Hasan Paşa tarafından 1564 yılında yaptırılan cami, doğu batı ekseninde yerleşmiştir (Resim 2.3). Dikdörtgen planlı camiin ibadet alanı; kesme taştan dört büyük fil ayağı ile enlemesine iki sahn şeklinde bölünerek, tavan ve çatı yükleri bu ayaklar ve beden duvarları üzerine aktarılmıştır (Denizli, 1998: 53). Kuzey tarafında üst mahfili ve doğu kanadında son cemaat vardır. İki girişi bulunan camiin kuzey batı köşesinde tuğla minare bulunmaktadır (Altaş, 2008: 118).

Ahşap çatılı ve tuğla minareli camiin beden duvarları kesme taş örgülüdür. Caminin güneybatısında Şemsi Sivasi türbesi yer almaktadır.

Resim 2.3. Meydan Cami (URL-7)

Aliğa Camii

Behrampaşa oğlu Mustafa Bey tarafından 1598 yılında yaptırılmıştır (Resim 2.4).

Resim 2.4. Aliğa Camii (Denizli, 1998)

Esas ibadet mekânı 8,50 m x 8,50 m boyutlarındaki kare planlı camiin üzeri köşe trompları ile sekizgen bir kasnağa oturmuş kubbe ile örtülmektedir. Caminin girişi kuzey tarafındaki kapıdandır. Cami, alt kattaki sivri kemerli iki pencere ile üst kattaki pencerelerle aydınlatılmaktadır. Kübik kaideli minaresi köşelerden pahlanarak silindirik gövdeye

bağlanmaktadır. Duvarları alt katta moloz taş, üst katta kesme taş şeklinde örülen camiin minaresi tamamen düzgün kesme taştan inşa edilmiştir. Camin kubbesi kurşun kaplamadır (Altaş, 2008: 86- 87).

Sonradan yapılan müdahale ile bozulan son cemaat mahfili ile ilgili kimi kaynaklarda, son cemaat yerinin üç kubbeli olduğu belirtilmektedir ancak bugün düz çatılı ve etrafı ahşap camekân ile kapatılmış haldedir (Denizli, 1998: 59).

2.7.2. Türbeler

Ahi Emir Ahmed Türbesi

Sivas Ahilik teşkilatının önde gelenlerinden Ahi Emir Ahmed'e ait olan türbe 14.yy'da yapılmıştır (Resim 2.5).

Kare kaide üzerinde, sekizgen plan şemasıyla inşa edilen kümbetin, kaidesinden gövdeye geçişi pahlanmış ters üçgenler ile sağlanmıştır. Doğu ve batı cephelerinde sivri kemerli pencereler bulunan yapının girişi kuzey cephedendir. Yapının gövdesi ve külahı kesme taş malzemeden inşa edilmiştir. Mezar hücresinin üzeri çapraz tonozla örtülü ve dar dehliz pencerelerle ışık alır vaziyettir. (Denizli, 1998: 121).

Resim 2.5. Ahi Emir Ahmed Türbesi (URL-7)

Güdük Minare

Eretna Devleti Kurucusu Alâeddin Eretna tarafından oğlu Şeyh Hasan Bey için 1347

yılında yaptırılmıştır (Resim 2.6).

9 m x 9,8 m ölçülerinde kare bir kaide üzerine, silindirik gövdenin oturtulduğu kümbet üzeri sivri konik bir külahlı örtülmüştür. Kaideden gövdeye geçiş, tuğla örgü büyük “Türk üçgenleri” ile sağlanmaktadır. Yaklaşık 15 m yüksekliğindeki türbenin iç mekânı kubbe ile örtülmüştür. Kapı ve pencere ölçüleri birbiriyle eşit ve simetrik olan yapının girişi kuzey yönündendir (Ertuğrul, 2013: 214,215).

Kaidesi mermer olan yapının, silindirik gövdesi tuğla örgülüdür. Tuğla gövde, firuze renkli sırlı tuğlalar ile baklava dilimi ve üçgen motifler ile süslenmiştir. “Ahşap olan üst örtü 1894 yılında kargir iken 1969 yılı onarımında ise üzeri kiremit kaplı basit örtü sistemi kurşunla kaplanarak konik külahlı hale getirilmiştir” (Denizli, 1998: 122,123).

Resim 2.6. Gündük Minare (URL-7)

2.7.3. Hanlar

Behrampaşa Hanı

Kitabesi bulunmayan han yapısının kaynaklarda, 1576 yılında Behram Paşa tarafından yaptırıldığı belirtilmektedir (Denizli, 1998: 139).

Osmanlı Klasik Dönem özelliklerini taşıyan yapı açık bir avlu çevresinde, iki katlı, kareye

yakın dörtgen plan şeması ile inşa edilmiştir (Resim 2.7). 49,5 m x 48,8 m ölçülerindeki hanın giriş kapısı avluya bağlantıyı sağlayan sivri tonozlu geçite açılmaktadır. Zemin kat kuzey hariç diğer yönlerde revaklarla çevrili iken 1. katta ise revaklar dört yönde de avluyu çevrelemektedir. Yapının üst kat ile bağlantısını sağlayan 3 farklı merdiven bulunmaktadır.

Hanın giriş cephesi ve cephelerin kesiştiği köşe noktalarda kesme taş örgü yapım tekniği görülürken cephelerin geri kalan kısımlarında kaba yonu taş örgü bulunmaktadır. Ana taşıyıcı sistemi kâgir duvar örgüsü ve ayakların oluşturduğu yapıda kemerler ve üst örtü elemanları üst kat ve çatının yükleri taşıyıcılar ve zemine aktarılmıştır. Örtü elemanı olarak sivri/beşik tonoz, çapraz tonoz ve kubbe kullanılmıştır. Çatının özgün hali ile ilgili bilgi bulunmamaktadır. Mevcut durumunda düz dam üzeri dökme mozaik kaplı olan çatının güney ve doğu köşelerinde birer kubbe bulunmaktadır (Semiz, 2007).

Resim 2.7. Behrampaşa Hanı (Semiz, 2007)

Taşhan

“Kaynaklarda yapımı 19.yüzyılın ikinci yarısına tarihlenen yapının azınlık tüccarlar tarafından gayr-ı müslim bir mimara yaptırıldığından bahsedilen yapı eski bir han veya yapı üzerine inşa edilmiş olabilir” (Denizli 1998: 141).

Dikdörtgen plan şemalı han, ortasında elips formunda havuz bulunan bir avlu çevresinde şekillenmiştir. Üç farklı girişi bulunan hanın, doğu, güney ve kuzey yönlerindeki girişler yuvarlak kemerlerle avluya açılmaktadır. İki katlı hanın üst katına doğu ve güney girişlerinin yanında bulunan taş merdivenlerden çıkılmaktadır. Avlunun kuzey ve güneyinde yek pare, altı büyük sütunun oluşturduğu revakların arkasında, her iki katta da dükkânlar yer almaktadır. Revakların gerisindeki dükkânlar ve revakların üzeri beşik tonoz ile örtülüdür. Üst kattaki dükkânların dışarıya bakan cephesinde, kırma çatı altında, alınlık kısımlarında elips pencereler yer almaktadır (Denizli 1998: 141).

Tamamen kesme taştan inşa edilmiş yapının çatısı oluklu kiremitle kaplıdır. Yapı bugün de aynı işlevle kullanılmaya devam etmektedir (Resim 2.8).

Resim 2.8. Taşhan (URL-8)

2.7.4. Hamamlar

Meydan Hamamı

Hamamın kitabesi yoktur ancak Acun (1988), yapının Meydan Camii vakıfları arasında olduğunu tahmin etmekte ve doğu giriş kapısı yanında yer alan sütünce üzerindeki süslemelerin, yapının 16.yy' dan öncesine ait olması ihtimalini de hatırlattığından bahseder. Kare plan şemalı hamam, dört eyvanlıdır. Sıcaklık ve soğukluk kısımlarının üzeri kubbe ile örtülü olan hamamın duvarlarından soğukluk kubbesine geçiş tromplarla sağlanmıştır, sıcaklık kısmının kubbesi sekizgen kasnağa oturmaktadır (Acun 1988; 189).

Dört eyvanının altında da üçer kurnalı hücreler bulunan hamamın ortasında, sekizgen bir havuz yer almaktadır. Hamamın su haznesi ve külhanı ise kuzeybatı köşesinde yer almaktadır. Yapıda 2 tepe penceresi ve 2 adet zemin penceresi yer almaktadır. Soyunma mahallinin, güney doğu ve kuzey cepheleri kesme taş geri kalan kısımlar moloz taştır.

Zaman içerisinde yapının özellikle iç mekânında, özgünlüğünü bozacak pek çok niteliksiz ekleme yapılmıştır (Resim 2.9). 1991 yılında meydana gelen patlamada soyunma bölümü kubbesi yıkılmış ve onarım sonucu çinko ile kaplanmıştır (Denizli, 1998: 145).

Resim 2.9. Meydan Hamamı (URL-7)

Kurşunlu Hamamı

Kitabesinde yer alan bilgiye göre 1576 yılında Behram Paşa tarafından, çifte hamam olarak inşa edilen yapı, Behrampaşa Hanının 20 m güneyinde yer almaktadır (Resim 2.10).

Dıştan dışa 33 m x 49 m ölçülerinde simetrik dikdörtgen planlı hanın, güney ve batı yönlerinden sivri kemerli girişleri bulunmaktadır. Her iki kısımda, 11,9 mx 11,9 m ölçülerinde kare planlıdır. Soyunma bölümleri, sekizgen kasnak üzerine oturtulmuş kubbeler ile örtülmüştür. Ilıklık ve traşlık mekânları da küçük kubbeler ile geçilmiştir. 14

m x 14 m ölçülerindeki sıcaklık mekânı ise dört eyvanlı ve her köşesinde bir halvet bulunmaktadır. Sekizgen göbek taşının bulunduğu mekânın üzeri ise 6,85 m çapında kubbe ile kapatılmıştır. Hamamın kuzey yanında, sıcaklık bölümünden sonra dikdörtgen planlı su haznesi ve onun da gerisinde beşik tonoz örtülü külhan kısmı bulunmaktadır.

Resim 2.10. Kurşunlu Hamamı (Semiz, 2007)

Duvarları taş ve tuğlanın malzeme ile inşa edilen yığma yapının güney cephesi ve kadınlar kısmının bulunduğu batı cephesi kesme taştan, kalan kısımlar ise kaba yonu taştan inşa edilmiştir. Kubbeler ise tuğla malzemedan örülmüştür (Semiz, 2010). “Kadınlar ve erkekler bölümünden oluşan bu çifte hamam, kesme taş örgülü beden duvarlarındaki demir bağlantılarla kurşun dökülerek inşa edildiği için halk arasında Kurşunlu Hamam olarak bilinmektedir” (Denizli, 1998: 147).

Hamam, 2005 ve 2006 yıllarında restorasyondan geçmiştir.

2.7.5. Köprüler

Eğri Köprü

Sivas'ın 3 km. güneyinde Kızılırmak üzerindedir. Köprü Sivas- Malatya (Eski Bağdat yolu) güzergâhında inşa edilmiştir (Resim 2.11). Köprünün, hangi tarihte inşa edildiğine dair

kesin bir veri yoktur ancak mimarî üslubuna göre Selçuklu dönemine ait olduğu tahmin edilmektedir (Yinanç, 1994).

Resim 2.11. Eğri Köprü (URL-7)

179,6 m x 4,60 m. Boyutlarındaki köprü 18 gözden oluşmaktadır. Her bir gözü oluşturan sivri kemerler doğudan batıya doğru düz şekilde iken, ortada güneye doğru eğik olarak inşa edilmiştir. Suyun kaynak yönünden üçgen selyaranlar suyun kuvvetini köprüden uzaklaştırmaktadır (Acun, 1988:190).

Kesme taştan inşa edilmiş köprünün, tahliye döşemeleri de kesme taştır ve köprünün her iki yüzünde çörtlenler bulunmaktadır (Denizli, 1998: 156).

Köprünün kuzey-doğu tarafındaki mahmuzların üzerinde iki keçi kabartması yer almaktadır. Yapı 1585’de III. Murat ve 19. Yy’ da Kangal ağası Abdurrahman Paşa tarafından tadilattan geçirilmiştir (Acun, 1988:190).

Kesik Köprü

Sivas’ın yaklaşık 10 km güneybatısında, Kızılırmak üzerinde yer alan köprü, 1213 yılında Selçuklu Subaşılarından Yavaş Arslan Bey tarafından inşa ettirilmiştir (Yinanç, 1994).

326,35 m x 4, 95 m Ölçülerindeki köprü, iki kısımdan oluşmaktadır (Resim 2.12). Kuzey-Güney yönlerinde uzanan köprü; biri 17, diğeri 2 adet olmak üzere 19 sivri kemerli gözden oluşmaktadır. Kaynak yönünde kemerlerin ayak kısımlarında, üçgen dış taşıntılı selyaranlar bulunmaktadır.

Köprünün tamamı kesme taşla inşa edilmiştir. Kemer üzerinde korniş ve iki kesme blok taştan yapılmış korkuluk bulunmaktadır (Denizli, 1998: 55). Zamanla harap olan köprü sultan Abdülaziz zamanında 1875 yılında onarılmıştır (Yinanç, 1994).

Resim 2.12. Kesik Köprü (URL-8)

2.7.6. Medreseler

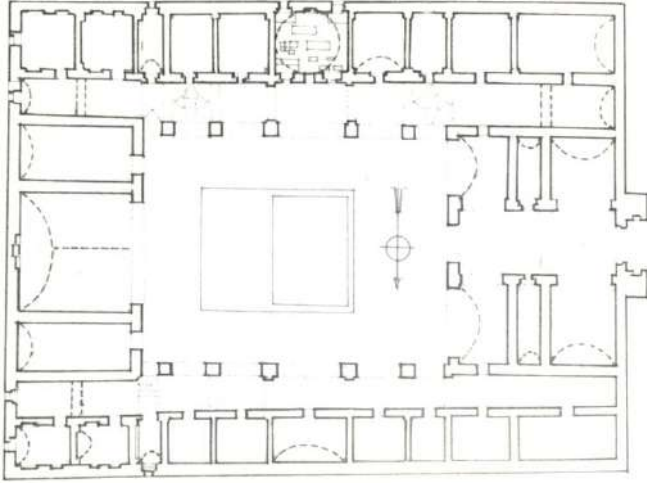
Şifaiye Medresesi (Keykavus Darü's şifası)

I. İzzeddin Keykâvus tarafından, 1217 yılında şifahane ve tıp medresesi olarak yaptırılan kompleksten geriye bugün şifahane kısmı kalmıştır (Resim 2.13). “Medresenin varlığı sınırlı kazılarla saptanmış fakat tümel bir kazı yapılmadığı için şifaiyeden farklı olabilecek bir plan ortaya konmamıştır. Fakat birbirine benzer boyutlarda olduklarını düşünürsek, bu kompleks boyutlarıyla (ortalama 60 m x 90 m) Selçuklu çağının en büyük yapısıdır” (Kuban, 2002: 180).

Darüşşifa; doğu-batı yönünde planlanmış, açık avlulu, revaklı, tek katlı ve üç eyvanlı dikdörtgen plan tipindedir. 61,9 m x 46,8 m ölçülerindeki yapının avlusu 2 yönde revaklarla çevrilmiştir (Şekil 2.2). Ana eyvan geniş bir kemerle avluya bağlanmaktadır. Giriş eyvanı dışındaki tüm eyvanların arasında, çeşitli büyüklüklerde odalar yer almaktadır. Medrese hücreleri, beşik tonozla örtülü ve pencerelidir. Güneydeki eyvan Sultan’ın ölümü üzerine kümbet haline getirilmiştir.

Taçkapı, taş süsleme sanatının anıtsal örneklerindendir (Resim 2.13). Yan yüzeylerde Bursa kemeriyle kavranan mukarnas kavsaralı birer niş yer almaktadır. Niş yüzeylerinde geometrik geçmeler ve kemerli geniş açıklık boyunca dolaşan kitabe kuşağı

bulunmaktadır. Üstteki kemer boşluklarında kabartma olarak pars figürlerine ait kalıntılar vardır. Taçkapının dış bordürleri ise geometrik geçme kompozisyonlar şeklindedir (Cantay, 2002: 354).

Şekil 2.2. Darüşşifa planı (Denizli, 1998)

Resim 2.13. Şifaiye Medresesi (Semerci, 2017)

Yapının en gösterişli bölümü, cephesindeki geometrik bezemeler ve kufi yazılarla süslenmiş sırlı tuğla ve mozaik çinilerin bulunduğu kümbet kısmıdır. Firuze, mavi ve lacivert renklerle bezenmiş motiflerin sanatçısının ismine pencere üzerindeki yazılarda rastlanmaktadır.

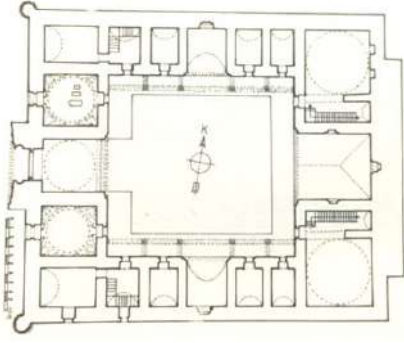
Yapıda tuğla ve taş malzeme bir arada kullanılmış, çini ve sırlı tuğla süslemeler ile taş oymacılığına dair seçkin örnekler ortaya çıkmıştır. “Taş yapı üzerine tuğla örtü ve sırlı tuğla bezeme kullanılan yapıda, duvarlar yerel konstrüksiyon tekniği ile inşa edilmiştir. Buna karşın örtü ve bezeme teknikler doğudan ithal edilmiştir”(Kuban, 2002:180).

1768 yılında medreseye dönüştürülen darüşşifa, I. Dünya savaşı döneminde levazım ambarı olarak kullanılmıştır (Denizli, 1998: 86). 2012 yılında geçirdiği tartışmalı restorasyonun ardından medrese el sanatları ürünlerinin satıldığı dükkânlar ve çay bahçesi olarak kullanılmaktadır.

Buruciye Medresesi

1271 Yılında Muzaffer Burucerci tarafından yaptırılan medrese, Çifte minareli medrese ve Şifaiye Medresesi ile birarada bugünkü kent meydanında bulunmaktadır (Resim 2.14).

Kareye yakın dörtgen plan şemalı yapı, tek katlı ve dört eyvanlıdır (Şekil 2.3). Orta revak açıklığı geniş tutulmuş ve orta avlu tam bir kare olarak kurgulanmıştır. Yapının simetrisi oldukça önemsenmiştir. Giriş eyvanı, türbe, mescit ve ana eyvanın iki yanındaki büyük hücreler kubbe ile örtülmüştür (Kuban, 2002: 191). Avlu etrafındaki sütunlu revaklar ve arkasında yer alan hücrelerin üzeri beşik tonozla örtülüdür. Hücreler avluya, her revak aralığı hizasına bir kapı gelecek şekilde açılmaktadır ancak hücrelerin penceresi bulunmamaktadır. Giriş tarafındaki hücrelerin köşelerinden dama çıkan iki adet merdiven yer almaktadır (Eyice, 2014: 465).

Şekil 2.3. Buruciye Medresesi planı (Denizli, 1998)

Yapının cephe düzenlemesi ise oldukça sade ve dengeli ancak bir o kadar da özenlidir. Masif bir karakter sergileyen cephe, köşelerdeki yuvarlak çıkımları, taç kapıyı ve pencereleri süsleyen mukarnasları ile tüm cepheyi dolaşan yazı şeritli saçak silme ile zenginleştirilmiştir. Taç kapının kemeri, çift geçmeli renkli taşlardan yapılmış ve mukarnaslı kavsaranın iki yanını çevreleyen kuşaklar geometrik ve bitkisel motiflerle bezenmiştir (Eyice, 2014: 465).

Yapıda kesme taş, moloz taş, devşirme, tuğla ve çini olmak üzere beş tür malzeme burada kullanılmıştır (Denizli, 1998:112, 113).

Yapı günümüze ulaşana dek pek çok tadilatı geçerek, farklı işlevlerle kullanılmıştır;

Yapı 1924’de çıkartılan Tevhid-i Tedrisat kanunu ile kapatılmış ve Milli Eğitim Bakanlığı bünyesine geçmiştir. 1956–1967 yılları arasında çeşitli restorasyon çalışmaları yapılmıştır. 1967-1986 yılları arası Sivas Müzesi, 1986-1997 yılları arasında ise Sivas Müzesine bağlı Taş Eserler Müzesi, 1997–2005 yılları arasında ise depo olarak kullanılmıştır. 2006 yılından beri İl Özel İdaresi tarafından “El Sanatları Merkezi ve Çay Bahçesi” olarak kullanılmaya devam edilmektedir (Yaldız ve Asantekin, 2016).

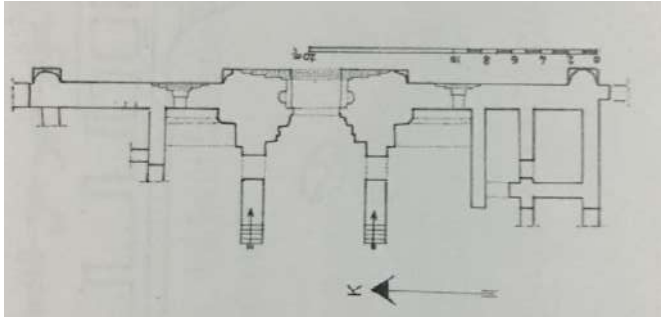
Resim 2.14. Buruciye Medresesi (Vural, 2016)

Çifte Minareli Medrese

Günümüze yalnızca doğu cephesi ulaşabilen yapı, Selçuklu devrinin en anıtsal yapılarından biri olsa da en çok hasara uğramış yapılardan biridir de (Resim 2.15). Kitabesine göre, 1271 yılında Vezir Şemseddin Cüveyni tarafından yaptırılmıştır (Denizli, 1998: 103-106).

Günümüzde medresenin yalnız ön (giriş) cephesi ayakta durmaktadır. Arka kısımları tamamen yıkılmış ve yok olmuştur. Haluk Karamağaralı'nın yapmış olduğu kazı sonucunda açık avlulu dört eyvanlı, iki katlı ve anıtsal bir yapı olduğu görülmüştür (Tayla, 2007: 341).

Kazıdaki izler; köşe kulelerinden (Şekil 2.4) sonra yapıya bitişik olarak güney yönde, önceki dönemlere ait bir imaret veya zayıvenin, kuzey yönde ise medreseye ait bir hamamın olabileceğini düşündürmektedir (Denizli, 1998: 103-106).

Şekil 2.4. Çifte Minareli Medrese planı (Denizli, 1998)

Resim 2.15. Çifte Minareli Medrese (Vural, 2016)

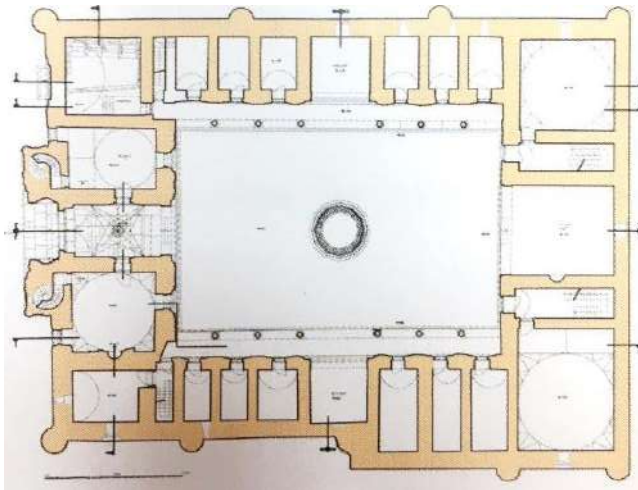
Çifte minareli medresenin bezemeleri 13.yy örnekleri arasında en yoğun olanlardandır. Geometrik bir kurgu üzerinde, bitkisel motifler ve yazı şeritleri ile sıgılı tuğla bezemeler görülmektedir. Onikigen taş kaideye oturmuş silindirik tuğla minarede, aralara yerleştirilmiş çiniler, mozaik ve madolyonlarla bezeme yapılmıştır. Arkeolojik kazı verileri, yapının tuğla sıraları arasında çini ve çini mozaik sgraffito tekniğinde bezeli sırlı malzeme kullanıldığını göstermektedir (Kuban, 2002:193).

Günümüzde yalnız Doğu cephesi ve minareleri ayakta kalan yapı, 1882’de hastahane ardından da İnönü Mektebi olarak kullanılmıştır (Denizli, 1998: 103-106).

Gök Medrese

1271 tarihinde Selçuklu baş veziri Sahib Ata adıyla anılan Fahreddin Ali’nin tarafından yaptırılmıştır (Resim 2.16). Mimarı Konyalı Kaluyan ustadır. Gök Medrese mimarı bilinen nadir Selçuklu dönemi eserlerinden biridir.

Açık medrese plan şemasındaki yapı dört eyvanlıdır (Şekil 2.5). Batı cephesindeki giriş eyvanının üstü yıldız tonozla örtülüdür. Yapının ikinci bir katı olup olmadığına dair net bir bilgi yoktur. Yapı pek çok kez harap vaziyete gelip yeniden onarıldığından özgün halinin tespiti mümkün değildir. “Avlunun kuzey ve güney kenarlarında, orta eksenlerinde yan eyvanlarla yükseltilmiş revaklar uzanır. Bu eyvanların yan taraflarında ise simetrik düzenlenmiş üçerli kapı grupları arkasında hücreler yer almaktadır” (Kuban, 2002:185-190).

Şekil 2.5. Gökmedrese planı (Kuban, 2002)

Yapıdaki hücrelerin üzeri sivri beşik tonozlarla örtülü ve hücre kapıları revaklara açılır vaziyettedir. Yapının anıtsal taç kapısı dış şeritlerden sonra üç yönden bitkisel ve geometrik desenli bordürlerle çevrelenir. Basık kemerli taç kapının iki yanında, mermer ve mukarnas kavsaralı iki pencere ve bir üç dilimli kemeri olan çeşme bulunmaktadır (Denizli, 1998:100). Avlu içerisinde, iki parçadan oluşan kaide üzerine onikigen planlı bir havuz oturmaktadır. Yapının temiz-pis su çözümleri devrine göre oldukça ileri seviyededir musluk kavramının günlük yaşamda bulunmadığı dönemde abdesthane mekânının her kabininde sürekli akan temiz su savağı bulunmaktadır (Kuban, 2002:185-190).

Kaba yonu moloz taşla inşa edilmiş yapının cepheleri kesme taş malzeme ile kaplanmıştır. Taç kapının bezemeli yüzeylerinde beyaz mermer ve beyaz damarlı mavi-gri kalker biradada kullanılmıştır. Avluya bakan revaklar kireç taşı, minareler sırlı tuğla malzemedendir. Yan eyvan tonozları, mescit mihrabı, kubbe kasnağı mavi ve mor çinilerle bezenmiştir.

Yapının en kapsamlı onarımı 1823-24 yıllarında gerçekleşmiştir, 1904 yılında tekrar onarımdan geçen yapı askeri depo, İmam Hatip Lisesi ve Sivas Müzesi gibi pek çok farklı işlevle kullanılmıştır (Kuban, 2002:185-190).

Resim 2.16. Gök Medrese (Semerci, 2017)

2.7.7. İdari binalar

Hükümet Konağı

Vali Halil Rıfat Paşa tarafından 1884 yılında yaptırılan yapı, iki katlı olarak inşa edilmiştir. Vali Muammer Bey zamanında (1913-1917) ise 22 odalı üçüncü kat ilave edilerek yapı büyütülmüştür (Resim 2.17).

Neo-klasik ve ampir üslup özellikleri taşıyan, 20 mx 50 m ölçülerindeki simetrik dikdörtgen plan şemalı yapının 64 odası bulunmaktadır. 3 katlı yapı, kuzey ve güney cephelerinden çıkma yapmaktadır (Acun, 1988:191). Girişteki dört sütunu, beden duvarında bulunan gömme sütunlar karşılamaktadır. Giriş basık sivri bir kemerin altından sağlanmaktadır. Sütunlar başlıkları silmelidir (İl kültür turizm müdürlüğü, 2011).

Sivas Hükümet Konağı'nda Ampir Üslup özelliği olan üçlü giriş uygulaması vardır. Yapı sonradan yapılan ikinci kattaki saçaklar ve eli belindeler ile Milli Mimarlık özelliklerini de bünyesinde barındırmaktadır. Oldukça sağlam ve kullanılabilir olan yapı günümüzde hala Hükümet Konağı olarak hizmet vermektedir (Bulut, 2007).

Yapının ilk iki katı kesme taş örgülü, sonradan inşa edilen 3. Kat ise ahşaptandır. Geçirdiği bir yangın üzerine 3.katı tamamen yanmış sadece taş duvarlar kalmış geniş bir tadilat geçirerek yenilenmiştir (Denizli, 1998: 165).

Resim 2.17. Hükümet Konağı (URL-7)

Mülki İdadi (Kongre Binası)

Sivas Valisi Mehmet Memduh Bey tarafından 1892-1894 yılları arasında Sivas İdadisi olarak yaptırılan bina, Osmanlı Döneminde idadi ve sultani olarak hizmet vermiştir. Milli Mücadele döneminde karargâh olarak kullanılan ve 4 Eylül kongresinin gerçekleştirildiği bina, daha sonra lise olarak kullanılmış günümüzde ise Kongre müzesi haline getirilmiştir (Resim 2.18).

33,5 m x 39,5 m ölçülerindeki dikdörtgen planlı yapının, 7 m x 14 m x16 m ölçülerinde bir iç avlusu bulunmaktadır. Yapı, kırma çatılı ve bodrum üstü 2 katlıdır. Dört yönden giriş kapıları bulunan yapının, zemin kat pencereleri yuvarlak kemerli, üst kat pencereleri ise üçgen alınlıklıdır. Doğu girişine, çift taraflı kesme taş merdivenlerden çıkılarak, 4 sütunun taşıdığı üst kat balkonun altından girilmektedir.

Beden duvarları kesme taş olan yapının, iç ara bölmeleri ile tavan ve taban döşemeleri ahşaptır (Denizli, 1998:166,167).

Resim 2.18. Mülki İdadi Binası (Vural, 2016)

Jandarma Binası

Kitabesine göre 1908 yılında, Vali Reşit Akif Paşa tarafından jandarma binası olarak inşa edilmiştir. Bugün de Jandarma Binası olarak hizmet vermektedir (Resim 2.19).

Batı-kuzey doğrultusunda yerleşen yapı L plan tipindedir. Yapının iki kolunun birleştiği noktada sekizgen düzende, üç katlı bir mekân oluşturulmuştur. Köşe noktasından kademeli olarak, 3 kata yayılan yapının girişi sekizgen köşenin arka tarafındadır. Binanın pencereleri basık kemer şeklindedir (Denizli, 1998:175). “Sivas'ta Neo-Klasik ve Ampir mimari üslubunu en güzel yansıtan bir yapıdır”(Acun, 1988: 191).

Yapı, kesme taştan inşa edilmiş olup ahşap çatılıdır. Köşe kulesinin tavan ve taban döşemeleri ise ahşaptır (Denizli, 1998:176).

Resim 2.19. Jandarma Binası (URL-8)

3. ÖZDOĞANLAR EVİ TARİHİ VE GENEL ÖZELLİKLERİ

3.1. Tarihi ve Konumu

Sivas'ın geleneksel sivil mimari örneklerinden biri olan Özdoğanlar Evi, Sivas Merkez, Akdeğirmen Mahallesi, Dispanser sokak, 18 numaralı köşe parselde yer almaktadır. Yapı tapuda, 160 pafta, 103 ada, 1 parselde kayıtlı bulunmaktadır. Yapı geniş bir bahçenin köşesinde, kuzey cephesi 18-12 sokağa, batı cephesi ise 18- Dispanser sokağa hem yüz olacak şekilde konumlanmıştır.

Resim 3.1. Özdoğanlar Evi uydu görüntüsü

Yapının terkinden önceki son kullanıcısı Gani Özdoğan ile yapılan görüşmede; ailesinin konutun ilk sahipleri olmadığı, konutu 'Paşaaliler' diye bilinen aileden satın aldıkları ve yapan ustanın kimliğine dair bilgisi bulunmadığı öğrenilmiştir (Özdoğan, 2016). Konutun kendileri tarafından kullanıldığı dönemde iki ailenin kullanımına imkân vermek üzere; merdivenin yıkılarak konutun ikiye ayrıldığı, 2.kat cephe üzerinden giriş açıldığı, ıslak hacim mekânları eklendiği bilgisi alınmıştır. Yapının üzerindeki ipotek ve varisler arasındaki anlaşmazlıklar nedeniyle, bakımsız hale geldiği, satış veya restorasyon işleminin yapılamadığı vurgulanmıştır.

Güney cephe çatı alınlığında yer alan alçı kabartma süslemede Miladi ve Rumi olarak 1890

tarihi yazmaktadır. Ayrıca Ermeni alfabesinin 7. harfi olan “Է” sembolü, alınlık süslemesinin en tepesinde küçük bir üçgen içerisinde yer almaktadır. Ohanesian (2013) isimli Ermeni yazar Sivas gezisine dair izlenimlerini aktardığı yazısında; bu sembolün Ermeni kiliselerinde ve önemli ailelerin evlerinde yer aldığını, “Tanrı burada/ Tanrı sevgidir” gibi anlamlara gelen önemli bir dini sembol olduğunu vurgulamıştır (URL-9).

Resim 3.2. Özdoğanlar Evi çatı alçı kabartma çatı alınlığı

Tez yazım süreci içerisinde, Haziran 2014 tarihi itibariyle belediye ekipleri tarafından; ‘binanın evsiz ve kimliği belirsiz kişiler ile sokak hayvanları tarafından kullanıldığı, yangın tehlikesi atlatıldığı ve yapıda çökme riski bulunduğu yönündeki şikâyetler gerekçesiyle’ yapının etrafı sac levhalarla çevrelenerek giriş çıkışının engellendiği görülmüştür.

Sivas Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Müdürlüğünden temin edilen Sivas İli Tescilli yapı envanterine göre 2015 yılı sonu itibariyle; Sivas Merkezde 60 adet, ilçelerde 212 adet olmak üzere toplamda 272 adet konut, konak ve konuk evi yapısı tescillenerek koruma kapsamına alınmıştır (Koruma Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2016).

Özdoğanlar evinin yer aldığı yakın çevre tüm tahrip ve yıkımlara karşın bugün Sivas’ta geleneksel sivil mimari dokusunun en çok korunabildiği alanlardan biridir. Civarda kalan

tescilli örneklere rağmen, geçmiş yıllarda koruma bilincinin gelişmemesi ve rant baskısı sebebiyle pek çok sivil mimari örneği de yıkılarak yerlerine az katlı apartman blokları yapılmıştır. Şuan bölgedeki tescilli yapılar, 3-4 katlı apartman bloklarının arasına sıkışmış halde bulunmaktadır. Bunların pek çoğu restore edilmiş olmakla birlikte Özdoğanlar evinin de içinde olduğu bir kısım yapı hâlihazırda yıkılma tehlikesiyle karşı karşıyadır.

3.2. Yapının Tescil ve Mülkiyet Durumu

Özdoğanlar evi, Kayseri Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 20.10.1990 tarih ve 851 sayılı kararı (Ek-1) ile tescillenmiştir. Sivas Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü arşivinden ulaşılan yapıya ait envanter kaydında (Ek-2) konağın yapımı 19.yy. sonu-20.yy. başı olarak tarihlendirilmiştir. Yapının üçgen alınlık kısmında bulunan alçı kabartma süslemede 1890 tarihi yazmaktadır. Bu tarihin yapının inşa tarihi olması ihtiyat kaydı ile mümkündür.

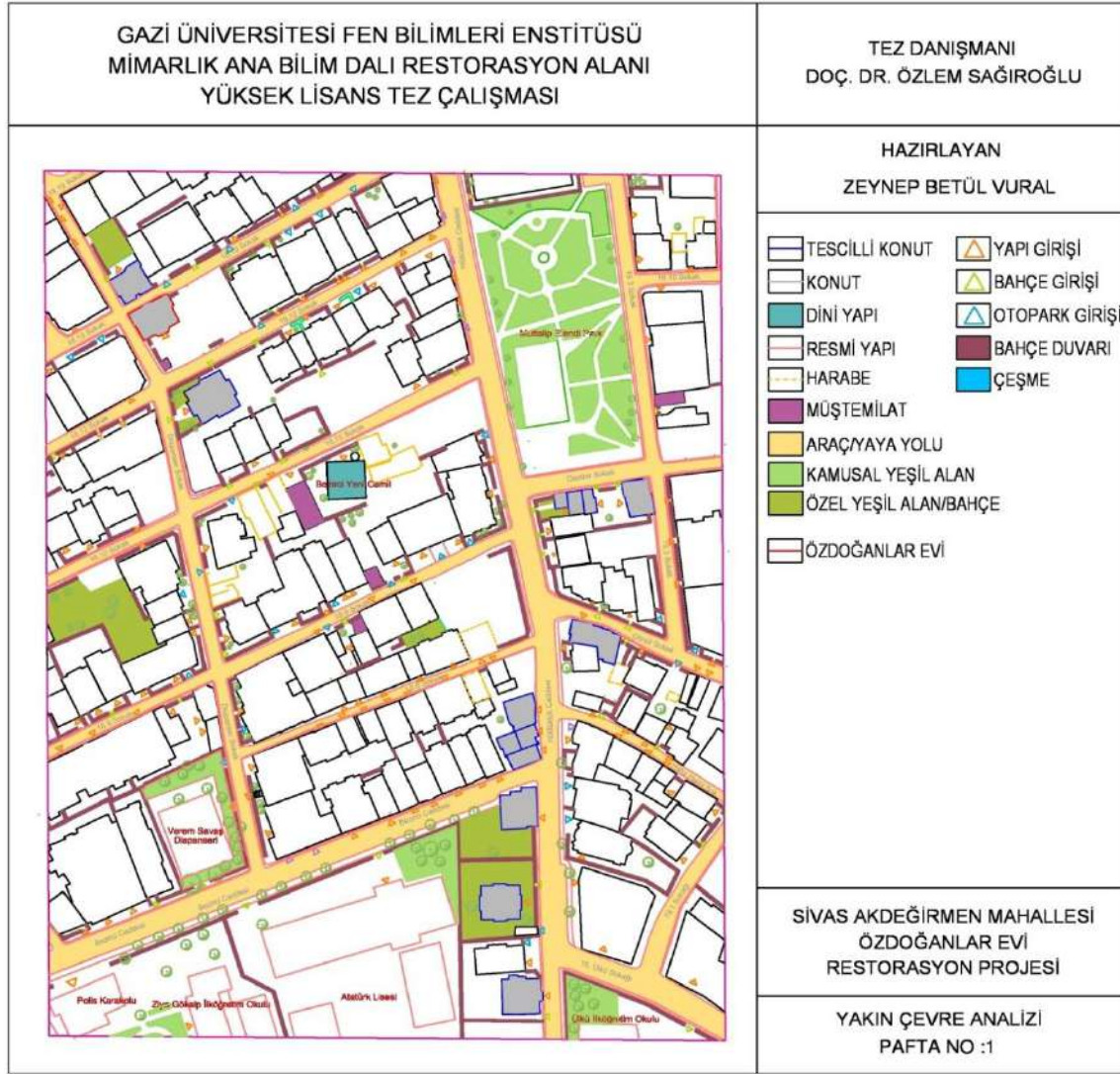
Sivas Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 20.07.2009 tarih ve 1298 sayılı kararı ile 106, 103, 104, 110 ve 114 numaralı adalar koruma alanı olarak belirlenmiştir (Ek-3). Özdoğanlar konutu da 103 ada üzerinde bulunmaktadır.

Kurul arşivinde yer alan taşınmaza ait tapu kaydında ise (Ek-4) mülkiyet sahibi olarak Abdullah Özdoğan görünmektedir.

3.3. Yapının Yakın Çevre Değerlendirmesi

Özdoğanlar evi; Sivas ili, Akdeğirmen Mahallesi, Dispanser sokak, 103 ada, 1 parsel, 18 kapı numarada bulunmaktadır. Konutun bulunduğu ada ve çevresindeki 7 ada koruma alanı olarak belirlenmiştir (Bkz. Ek-3). Bu alan içerisinde 12 adet tescilli konut yer almaktadır. Özdoğanlar Evi'nin bulunduğu parselin, kuzey ve güneyindeki parsellerde yer alan 2 adet konut da restorasyonu tamamlanmış tescilli yapılardır.

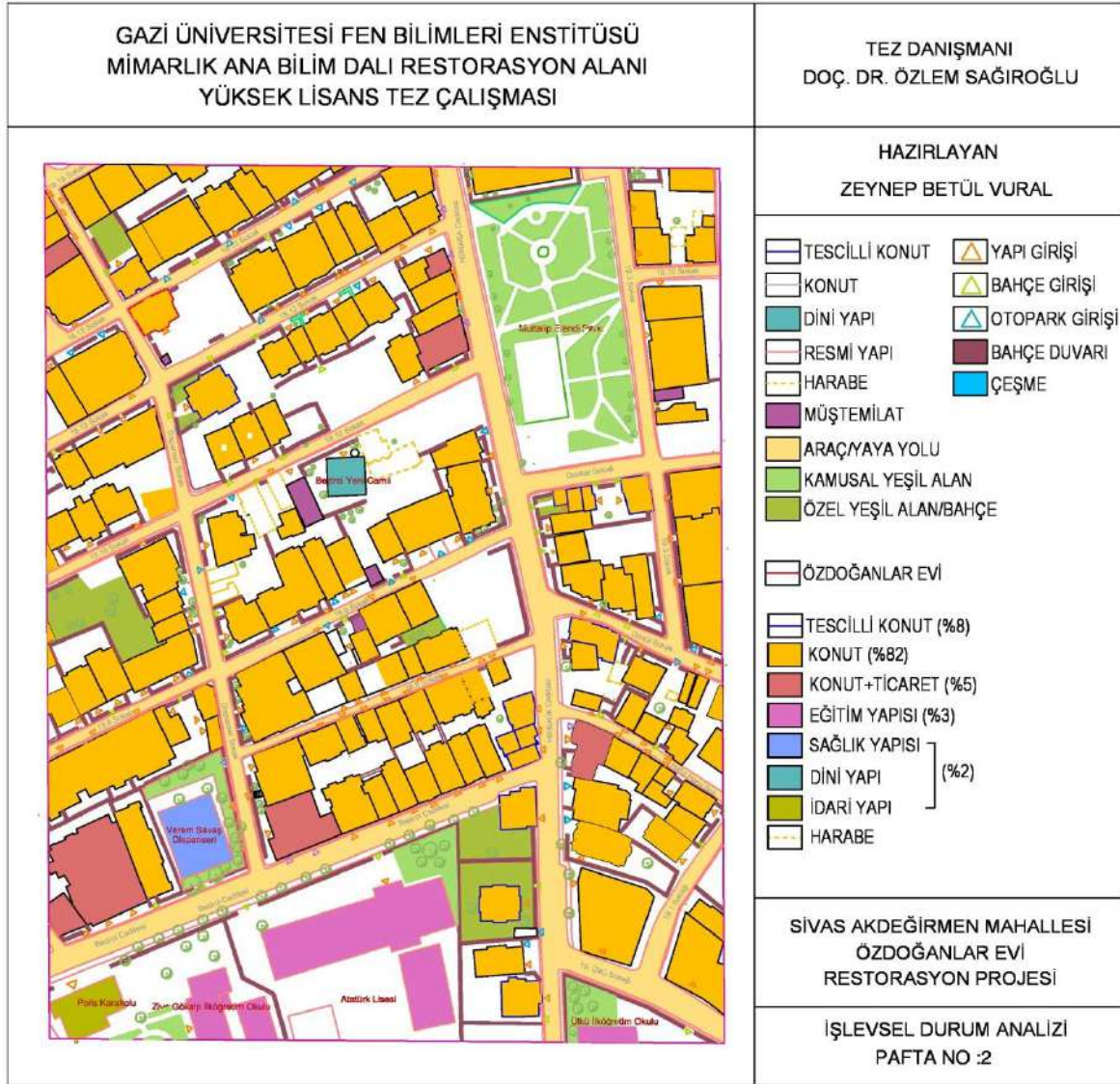
Yapının bölge içerisindeki durumu, yerinde yapılan çalışmalar neticesinde; yakın çevre analizi, işlevsel durum analizi, yapım tekniği analizi, yapısal durum analizi ve kat yüksekliği analizi paftaları aracılığı ile anlatılmıştır.

Şekil 3.1. Yakın çevre analiz paftası

Yakın çevre analizi incelendiğinde; alanın parsel düzeninde sokaklar ile ayrıldığı ve parsel bazında genel anlamda düzenli bir yerleşimin olduğu görülmektedir. Ada çeperi boyunca parsel kenarlarına, bitişik nizam yerleşen yapıların arka cephelerinde bahçe alanları bulunmaktadır. Yeni yapılarda görülen bahçe duvarları ise genellikle alçak ve blok girişi ile kaldırımı ayıracak şekilde yapılmıştır.

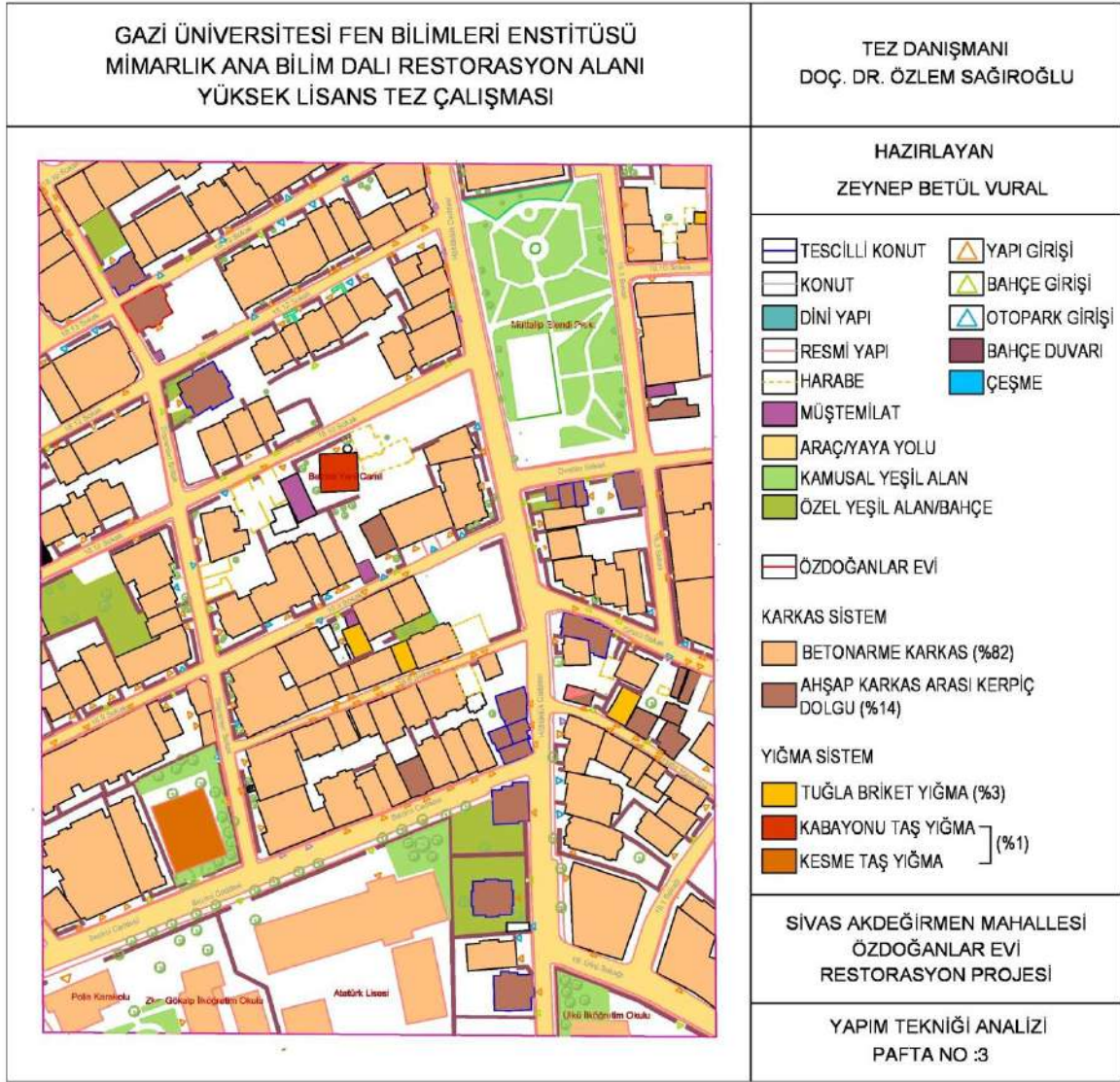
Tescilli olan yapılar özelinde bakıldığında ise; yüksek bahçe duvarları ile çevrili, müstakil büyük bir bahçeye genellikle çift kanatlı ahşap çatkı kapıdan girilen, bahçe duvarı hattınca ağaçların bulunduğu yapılar olduğu görülmektedir. Bununla birlikte bitişik nizamda inşa edilmiş ve sokaktan direk girişi bulunan tescilli konut örnekleri de alanda yer almaktadır. Yapının yakın çevresi genellikle sert zemin şeklindedir. Peyzaj ögesi olarak, Muttalip Efendi Parkı ve kamusal yapıların bahçeleri dışında çevrede yeşil alan bulunmamaktadır.

Şekil 3.2. İşlevsel durum analiz paftası

Çevredeki yapı stoku işlevsel olarak incelendiğinde; alanın konut bölgesi olduğu görülmektedir. Yapıların tamamına yakını konut olarak işlevlendirilmiş olup birkaç apartman bloğunun altında ticari birimler yer almaktadır. Bu birimler ise temel ihtiyaçları karşılamaya yönelik; bakkal, fırın, tesisatçı vb. dükkânlardan oluşmaktadır.

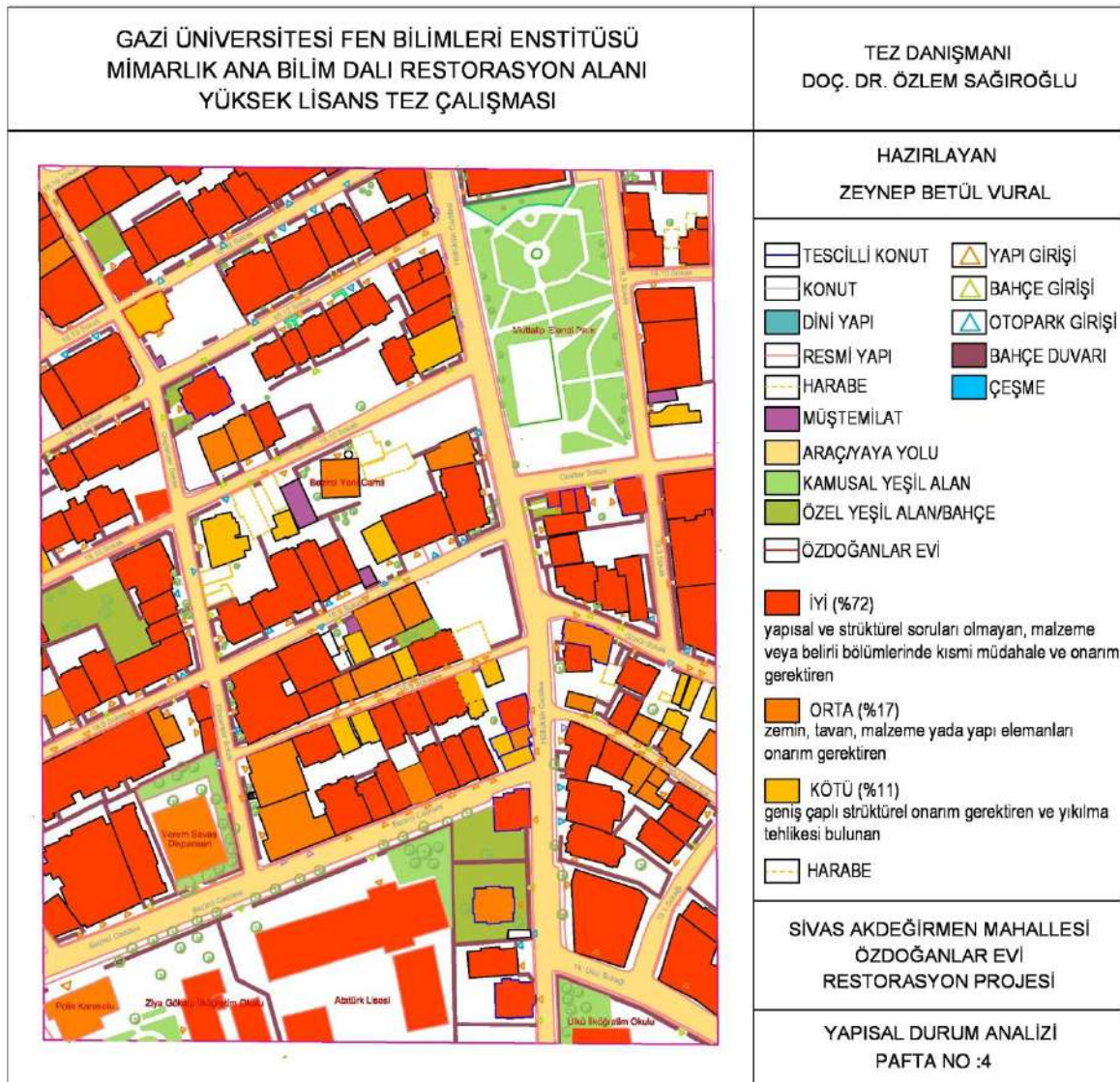
Konutlardan, 13 tanesi ise tescilli yapıdır. Tescilli konutlardan restore edilenlerin bir kısmı kullanılmazken, bir kısmı dernek binası, kamu kurumu hizmet binası ve restoran olarak kullanılmaktadır. Bölgede kamusal işlevli yapılar, ilköğretim okulu, lise, verem savaş dispanseri, polis karakolu ve camiidir.

Şekil 3.3. Yapım tekniği analiz paftası

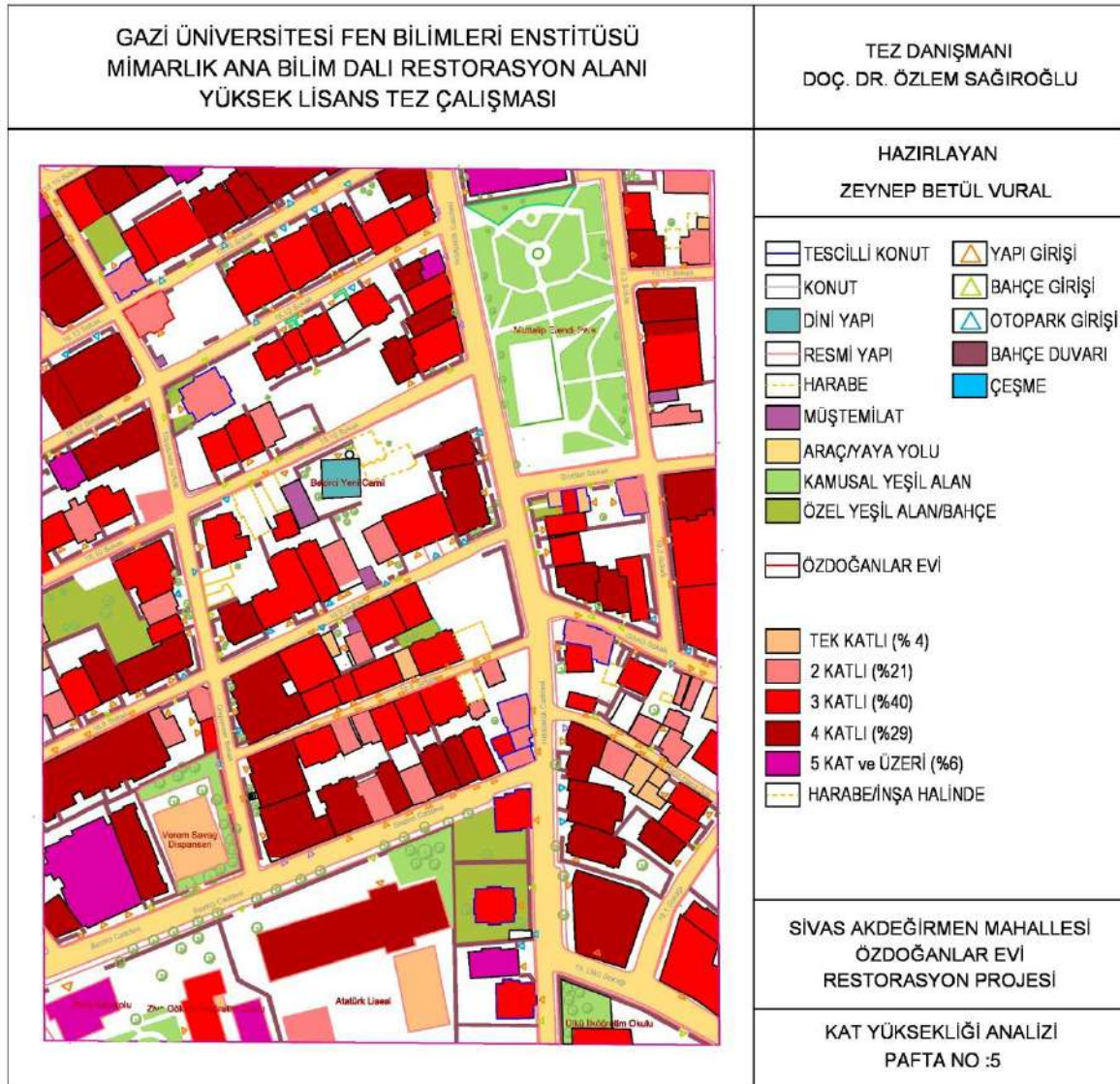
Çevredeki yapılar yapım tekniği açısından incelendiğinde; geleneksel konutların pek çoğunun yıkılması ile birlikte çok az sayıda tescilli sivil mimari örneği kaldığı görülmektedir. Bu binaların yapım teknikleri incelendiğinde ise tamamında ahşap karkas arası kerpiç dolgu sistem kullanıldığı görülmektedir.

Yeni yapı stokunda ise betonarme karkas sistem kullanılmıştır. Ayrıca kamusal yapılardan camii ve verem savaş dispanserinde taş yığma sistem kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 3.4. Yapısal durum analiz paftası

Yakın çevredeki yapıların durumuna bakıldığında; genelinin bakımlı ve iyi durumda olduğu görülmektedir. Ancak tescilli yapıların bir kısmı restore edilerek yeniden işlevlendirilmiş olmasına rağmen Özdoğanlar evi gibi kötü durumda olan yapılar da mevcuttur. Ayrıca yıkılmak üzere olan harabe haldeki metruk alanların da varlığı tespit edilmiştir.

Şekil 3.5. Kat yüksekliği analiz paftası

Çalışma alanındaki yapıların kat yükseklikleri incelendiğinde; çoğunluğun 3-4 katlı betonarme apartman yapıları olduğu görülmektedir. Tescilli yapıların ise genelde bodrum, zemin+1 kat şeklinde olduğu tespit edilmiştir.

4. ÖZDOĞANLAR EVİNİN MEVCUT DURUMUNUN TESPİTİ VE TANIMLANMASI

4.1. Yapının Tanımlanması

4.1.1. Yöntem

Yapının rölöve ölçümleri bütünleşik (geleneksel ve optik) yöntemle alınmıştır. Sayısal ölçümler, uzaysal koordinat tespiti yapmayı sağlayan ‘Lazer Total Station’ ile yapılmıştır. Yapı üzerindeki çeşitli noktalar önceden saptanarak cephe fotoğrafları üzerinde işaretlenmiş, cihaz yardımı ile bu noktalara yapılan atışlar sonucunda yapının koordinatları üç boyutlu uzayda belirlenmiş ve nokta koordinatları ‘Autocad’ isimli uzaysal koordinat sisteminde çalışan çizim programına kaydedilmiştir. Daha sonra söz konusu noktalar işlenerek konutun rölövesi elde edilmiştir.

Yapının strüktürel durumunun güvenli olmaması, sehimin fazla olması, merdivenin bulunmaması ve çeşitli mekânlarda zeminde çökme olması, iç mekânda, rölöve ölçümünün geleneksel sistemle yapılması gereğini doğurmuştur. Geleneksel sistemle alınan ölçümde; lazer metre, metre, ip, su terazisi gibi elemanlar kullanılmıştır. İlk olarak bodrum kattan başlanan ölçümlere daha sonra zemin kat ve 1. katta devam edilmiştir. Konutun merdiveni kaldırılmış olduğu için 1.kata sepet vinç kullanılarak 1.kat batı cephe penceresinden giriş yapılmıştır. Geleneksel sistem ile ilk önce plan ardından da kesit ve detaylara ilişkin ölçümler yapılarak 1/100 ölçekli krokiler çıkarılmıştır. Alınan ölçümler bu krokiler üzerine işlenmiş ve ölçüm esnasında iç mekânda meydana gelen malzeme bozulmaları ve yapısal deformasyonlar krokiler üzerine not alınarak fotoğraflanmıştır.

Bir sonraki aşamada iç ve dış mekân fotoğrafları çekilmiştir. Dik olarak çekilemeyen cephe fotoğraflarının bir kısmı, Adobe Photoshop CS4 programından yararlanılarak dik hale getirilecek şekilde düzenlenmiştir. Autocad 2016 programından yararlanarak bahsi geçen fotoğraflar üzerinden dış cephedeki bozulma, çatlak vb. detay kısımları çizimlere işlenmiştir.

Ayrıca pek çok noktada el ile yapılan detay ölçümleri eskizlere çıkarılarak daha sonra sayısal ortama verileri girilmiştir. Rölöve işlemlerinin tamamında cm cinsinden ölçülendirme yapılmıştır.

4.1.2. Rölöve çizimleri

Yapının mevcut durumunu gösteren rölöve çizimleri Autocad 2016 programı kullanarak hazırlanmıştır. Bahsi geçen çizimler Ek-5’de yer alan; vaziyet planı, kat planları (bodrum kat, zemin kat ve 1.kat), çatı planı, döşeme planları (bodrum kat, zemin kat ve 1.kat), tavan planları (bodrum kat, zemin kat ve 1.kat), kesitler, cepheler ve detaylardan oluşmaktadır.

4.2. Yapının Tanımsal Analizi

Özdoğanlar Evi’nin tanımsal analizi; genel tanımlama analizi, dış tanımlama analizi, iç tanımlama analizi, yapısal ve mimari elemanların analizi ile yapısal değişme ve bozulma analizleri olmak üzere 5 temel başlık altında incelenmiştir.

Genel tanımlama analizi kapsamında; binanın konumu, bahçe, yol ve komşu yapılar ile ilişkisi, binanın toplam alanı, yapım tekniği, malzeme kullanımı ve bozulmaları konuları özet olarak ele alınmıştır.

Dış tanımlama analizi kapsamında; yapının cepheleri ayrı ayrı ele alınarak tüm cephe elemanları tablolar yardımıyla; taşıyıcı sistem, dolgu ve yüzey malzemesi, ölçü ve yapısal nitelik parametreleri açısından incelenerek önemli hususlar tespit edilmiştir.

İç tanımlama analizi kapsamında; yapıyı oluşturan her bir mekân ayrı ayrı ele alınarak birim içerisindeki tüm mimari elemanlar, tablolar yardımıyla; taşıyıcı sistem, dolgu ve yüzey malzemesi, ölçü ve yapısal nitelik parametreleri açısından incelenerek önemli hususlar tespit edilmiştir.

Yapının bahsedilen yöntemler ile yapılan ölçüm ve tespitiyle, mevcut durumu belgelenerek, plan, kesit, görünüş ve detay çizimleri hazırlanarak rölöve çalışması yapılmıştır.

Yapısal ve mimari elemanların analizi kapsamında; plan, kesit ve görünüş çizimleri üzerinden yapıyı oluşturan elemanların malzeme kullanım durumlarına ilişkin tespitler yapılmıştır.

Yapısal değişme ve bozulma analizi kapsamında ise; plan, kesit ve görünüş çizimleri

üzerinden, yapıyı oluşturan elemanlarda meydana gelen değişme ve bozulmalar, doğal etkenlerden kaynaklanan ve insan eliyle oluşanlar olmak üzere iki ana parametreye göre incelenmiştir.

4.2.1. Genel tanımlama analizi

Konum ve bahçe

Özdoğanlar Evi, Akdeğirmen Mahallesi, Dispanser sokak, No:18 de bulunmaktadır. Yapı batı yönünde Vali Varinli Caddesi, doğu yönünde Höllüklük Caddesi ile ilişkilidir. 103 ada, 1 numaralı parselde yer almaktadır. Batı cephesinde Dispanser Sokak, kuzey cephesinde ise 12. sokağa cephe verecek şekilde konumlanmıştır.

455,95 m² bahçe alanını, moloz yığınları ve yabani otlar kaplamıştır. Bahçenin batı ve güney cepheleri ise kısmen yıkılmış taş duvar ve müstemilat yıkıntısı ile çevrelenmiştir. Bahçe kapısı ve girişi ortadan kalkmış durumdadır. 12. sokağın hemen diğer yüzünde, 2003 ada 6 parselde yer alan tescilli Rüstem Gezici Konağı ile kuzey cepheden komşudur (Resim 4.1). Güney yönündeki 20 nolu komşu konut yapısı ise yine bölgede yer alan tescilli konutlar arasında yer almaktadır. Konutun girişi güney cephesinden bahçe içerisindendir.

Resim 4.1. Özdoğanlar Evi 12. sokak görünümü

Yapı

Yapı bodrum kat, zemin kat ve 1. kat olmak üzere üç katlıdır. Yapı 115,42 m² zemin kat alanı üzerinde kuzey-güney yönünde konumlanacak şekilde oturtulmuştur. Su basman seviyesi bitimine kadar kaba yonu taş yığma olan yapının üst katları, ahşap karkas arası kerpiç dolgudur. Kıрма çatısı alaturka kiremit ve sac ile kaplıdır.

Tüm cepheler kısmen dökülmüş ve bozulmuş şekilde sıvalıdır. Cepheler ahşap köşe dikmeleri ve kat silmeleri ile sınırlandırılarak vurgulanmıştır. Cephede genel olarak simetrik bir düzen olmakla birlikte, simetriyi bozan üst kat pencere düzenine sonradan açılan veya kapatılan pencerelerin sebep olduğu gözlenmiştir. Yapının 1. katında, dört cephede de farklı formlarda çıkmlar bulunmaktadır.

Yapının girişi, güney cephesindeki 4 adet ahşap sütun ile taşınmakta olan çokgen çıkmanın tanımladığı taş sahanlığın altındandır. Çıkma ve sütunlar girişi vurgulamış, çıkmanın altındaki ahşap tavan ile giriş zenginleştirilmiştir. Konutun ahşap giriş kapısının kanatları yerinde değildir ancak kaynak araştırması sırasında orijinal kapının fotoğraflarına ulaşılmıştır.

Depo ve odunluk olarak kullanılan bodrum katın ana girişi taş sahanlığın altındandır. Yığma moloz taş ile inşa edilmiş bodrum katın tavan döşemesi, ahşap dikmeler ve kirişler ile taşınmaktadır. Tek hacimden oluşan mekâna açılan derin pencereler bulunmaktadır. Kapı kanatları kırılmış, taş duvarların sıvası yer yer dökülmüş ve toprak zeminde moloz yığınları birikmiş durumdadır.

Zemin ve 1. kat ahşap karkas arası kerpiç dolgu sistem ile inşa edilmiştir. Güney cephedeki dış kapıdan, 12,79 m x 8,48 m ölçülerindeki zemin katın sofasına girilmektedir. Sofanın etrafı odalar ile çevrelenmiş durumdadır. Konutun merdiveni kaldırılarak, merdivenkovası ıslak hacme dönüştürülmüş böylelikle zemin kat ile 1.kat bağlantısı kesilmiştir. Odaların ve sofanın duvarlarında vandalizm sonucu oluşan yazı ve karalamalar bulunmaktadır.

Altıgen formdaki sofanın, doğu ve batı beden duvarlarında Z4ve Z5 mahal nolu odalar, kuzey yönünde Z1, Z2 ve Z3 mahalleri ile güney yönünde konut girişi konumlanmaktadır.

Z4 ve Z5 odalarında yüklük olarak kullanılan dolaplar sökülmüş, duvarlarda sıva çatlağı ve

yazılar tespit edilmiştir. Çıtalı ahşap tavanlar iyi durumda olmasına karşın, döşemelerde kopma ve kırılmalar başlamış, ahşap kapıların kanatları ise yerinden sökülüştür.

Z1, Z2 ve Z3 mahallerinde değişme ve bozulmaların oldukça yoğun olduğu tespit edilmiştir. Kuzey cephe zemin kat duvarında strüktürel çatlaklar, yıkılma ve malzeme kayıpları vardır. Z2 nolu odanın kuzey duvarı tamamen yıkılmış, sokaktan giriş çıkışa açık hale gelmiştir. Odaların tavan ve döşemeleri bozulmuş, kapı kanatları sökülüş, pencere doğramaları kırılmış veya doldurularak kapatılmış, demir parmaklıkları paslanmış haldedir.

14,57 m x 11,56 m ölçülerindeki 1. katta da, aynı plan düzeni devam etmekle birlikte; sofanın kuzey ve güney cephelerde çıkma yaptığı görülmektedir. Merdivenkovası kapatılarak yerine wc alanı oluşturulmuştur.

Kat genelinde pencere düzenleri değişmiş durumdadır. Mevcut pencereler kaldırılmış yahut doldurularak sıvanmıştır. Zemin katın tersine bu kattaki ahşap kapı kanatları orijinal hali ile korunmuştur. Odalardaki dolapların kanatları kopmuş ve yıpranmış olmakla birlikte özgünlüğünü korumaktadır. Tavan ve döşemeler zemin kata göre korunmuş ve bozulmamış durumdadır.

M6 nolu sofa mekanı, camekân bölme ile bölünerek güney cephedeki çıkmanın bulunduğu kısımda mutfak oluşturulmuştur. Bu mahaldeki duvar ve döşemelere yapılan müdahaleler neticesinde özgün elemanlar ve malzemeler kaybolmuştur.

M2 nolu mekânın güney cephe duvarından boşluk açılarak bahçeden mekana giriş alınarak üst kat ayrı bir konuta dönüştürülmüştür.

4.2.2. Dış tanımlama analizi

Özdoğanlar Evi'nin dış tanımlaması kapsamında sırasıyla; güney, kuzey, doğu ve batı cephe ve cephe elemanları incelenmiştir.

Güney cephe

Konut girişinin bulunduğu cephedir (Çizelge 4.1). Yapıya girişi sağlayan ahşap kapının

kanatları kopmuş durumdadır (Resim 4.2). Girişin alındığı kesme taş sahanlığa iki taraftan, yıkılmış durumda olan kesme taş merdivenlerle çıkılmaktadır. 4 adet taş kaideli ahşap sütunun taşıdığı, alt kısmı ahşap tavan ile zenginleştirilmiş beşgen cumba ile giriş tanımlanmıştır (Resim 4.3). Cumbanın orijinal pencereleri değiştirilmiş ve briket ile doldurularak sıvanmadan bırakılmıştır. Taş sahanlığın altında ise bodrum kat girişi yer almaktadır. Bodrum kapısı kırılmış durumdadır. Bodrumun girişinde tavan döşemesi, taş sahanlığın çökmesine engel olmak için ahşap dikme ile desteklenmiştir.

Resim 4.2. Özdoğanlar Evi güney cephe

(a)

(b)

Resim 4.3. (a) Taş kaideli ahşap sütun, (b) Sahanlık ahşap tavan

Ahşap alınlıklı, geniş saçaklı, alaturka kiremit kırma çatının altında, beden duvarı üzerinde alçı kabartma alın süslemesi ile 1890 tarihi yer almaktadır. Çatı kiremitlerinin eksildiği kısımların sac levha ile kapatıldığı görülmektedir. Ahşap kat silmeleri ve köşebentler ile 1.katın çıkma hareketi vurgulanmıştır. Yapının duvarlarında; kapatılan pencere boşluklarına ait sıva izleri, islenme, sıva çatlakları ve dökülmeleri olduğu görülmektedir (Resim 4.4).

Resim 4.4. Alçı kabartma alın süslemesi

Güney cephede yer alan ahşap pencerelerden; 2 adet bodrum kat penceresi yerinden sökülüş yalnızca paslanmış metal korkulukları kalmıştır. Zemin kattaki pencereler özgünlüğünü korumaktadır. 2 adet 0,83 m x 1,95 m P1 nolu ve 4 adet P2 nolu 1,00 m x 1,95 m ölçülerinde ahşap doğrama ve denizlikli, demir parmaklıklı özgün pencere bulunmaktadır (Resim 4.5). Pencere camlarının olmadığı, kanat doğramalarında kopmalar olduğu, ahşabın yıprandığı ve demir korkulukların paslandığı görülmektedir. 1. katta ise özgün pencerelerinin tamamı sökülerek yerine ahşap çift kanatlı pencereler takılmıştır.

Resim 4.5. Demir parmaklıklı ahşap pencere

Kuzey cephe

18-12 Sokağa bakan ve tescilli Rüstem Gezici Evi ile komşu olan kuzey cephenin (Çizelge 4.2) 1. katı çıkmalıdır (Resim 4.6). Ayrıca bu cephede de küçük bir beşgen cumba bulunmaktadır. Z2 nolu mahal zemin kat duvarı yıkılmış ve konut sokaktan girişe açık hale gelmiştir. Duvar sıvasında oluşan dökülme ve çatlaklar neticesinde ahşap karkas ve kerpiç dolgu malzemesi yer yer açığa çıkmıştır. Açıkta kalan ahşap malzemede fiziksel ve biyolojik hasarlar oluşmuştur. Ayrıca evin duvarlarına kimliği belirsiz kişilerce çeşitli yazılar yazılmıştır (Resim 4.7). 1. kat duvarında sıvaların yer yer döküldüğü ve özgün iki pencerenin briket ile kapatılarak sıvandığı görülmektedir.

Resim 4.6. Özdoğanlar Evi kuzey cephe

Resim 4.7. Z2 mahali yıkılmış cephe duvarı ve yazılar

Ahşap çatı alınlığı, kat silmeleri ve köşebentlerde yıpranmalar vardır. Alın tahtasında kırıklar oluşmuştur. Cumba üzerindeki çatı kiremitlerinin eksildiği kısımlara sac levha kapatılmıştır (Resim 4.8).

Resim 4.8. 1. kat çıkma ve çatı saçağı

Yer yer yıkılmış ahşap bahçe duvarının ayakta kalmış bir bölümü de yapıya bitişik olarak bu cephede görülmektedir. Ayrıca sonradan yapıyı kapatmak için yapılan, sac malzemedan paravan bu cephede duvara sabitlenerek son bulmuştur.

Kuzey cephe zemin katta; 4 adet 0,71 m x 0,68 m ölçülerinde P4 nolu ve 0,45 m x 0,48 m ölçülerinde P5 nolu özgün ahşap pencere bulunmaktadır. Pencerelelerin, doğramaları kopmuş, parmaklıkları paslanmış ve bir kısmı kapatılmış durumdadır. 1.katta ise; 2 tanesi yerinden sökülerek briket doldurulmuş olmak üzere; 4 adet P1 nolu 0,83 m x 1,95 m ölçülerinde ahşap pencere, 2 adet 0,78 x 1,89m ölçülerinde P10 nolu pencere ve 1 adet 0,92 m x 1,89 m ölçülerinde P11 nolu ahşap pencere bulunmaktadır. Pencereleler özgünlüğünü korumaktadır ancak ahşap doğramalarda kopma, yıpranma ve renginde değişimler vardır. Demir korkuluklarda paslanma, eğilme ve kopmalar mevcuttur (Resim 4.9).

Resim 4.9. Kapatılmış özgün pencereler ve beşgen formu cumba

Doğu cephe

Yapının bahçeye bakan bu cephesinden (Çizelge 4.3) bodrum kata muhdes bir giriş bulunmaktadır (Resim 4.10).

Resim 4.10. Özdoğanlar Evi doğu cephe

1. katın çıkma yaptığı cephede, bodrum katın taş duvar sıvaları kısmen dökülmüştür. Demir parmaklıklı penceresi doldurulmuş ve muhes kapı kanadı kırılmış vaziyettedir. Zemin katta bulunan sahanlık kısmında yer alan ahşap dikme ve elemanlarda sehim olduğu görülmektedir (Resim 4.11).

Zemin kat ve 1.kat duvarlarında sıva çatlakları, kapatılmış özgün pencerelere ait sıva izleri, sonradan açılmış baca boşlukları ve islenme bulunmaktadır. 1. kat duvarına sonradan açılan kapı boşluğu ve merdivenin izleri tespit edilmiştir. Bahçe içerisine dökülen moloz yığınları ile zemin yükselmiş ve cephe gömülmeye başlamıştır. Bahçe duvarının yaklaşık 3m'lik bir bölümünün ayakta kaldığı ancak sıvalarının döküldüğü görülmektedir (Resim 4.11).

Ahşap alınlıklı ve saçaklı çatıdaki kırılmalar çökme tehlikesi arz etmeye başlamıştır. Kat silmeleri ve köşebentler yıpranmış durumdadır (Resim 4.12).

Resim 4.11. Bodrum kat girişi ve bahçe duvarı

Doğu cephe zemin katta; 1 adet 1,00 m x 1,90 m ölçülerinde P2 nolu pencere bulunmaktadır. Özgün pencerenin yalnızca kasası ve parmaklıklarının bir kısmı kalmış durumdadır. Sıva izlerinden özgün pencerelerden birinin kapatıldığı tespit edilmektedir. 1. katta ise; 2 adet P1 nolu 0,83 m x 1,95 m özgün ahşap pencere bulunmaktadır. Ayrıca 3 adet özgün pencereye ait sıva izleri okunmakla birlikte, pencerelerin kapatılarak yerine özgün olmayan çift kanatlı 1 adet ahşap pencere takıldığı tespit edilmiştir (Resim 4.12).

Resim 4.12. 1. kat pencere düzeni ve çatıdaki çökme

Batı cephe

Kuzey cephe ile birlikte yapının sokağa hem yüz olan ikinci cephesidir (Çizelge 4.4). 1. kat sokağa çıkma yapmıştır. Zemin ve 1.kat duvarlarının her ikisinde de sıva çatlakları ve dökülmeler vardır. Değiştirilen ve kapatılan pencerelerin dolgu ve sıva izleri görülmektedir. Duvarlara çeşitli yazılar yazılmıştır (Resim 4.13).

Kat silmeleri, köşebentler ve alın tahtalarında yıpranma ve kırılmalar ile çatı kiremitlerinde eksilmeler olduğu görülmektedir.

Batı cephe zemin katta; 2 adet 0,83 m x 1,95 m ölçülerinde P1 nolu özgün ahşap pencere bulunmaktadır. Pencerelerden birinin üst kısmı doldurularak kapatılmıştır. Pencerelerin, doğramaları kopmuş, parmaklıkları paslanmış ve bir kısmı kapatılmış durumdadır. 1.katta özgün pencerelerin kaldırılarak yerine özgün olmayan ahşap çift kanatlı pencereler takıldığı görülmektedir.

Resim 4.13. Özdoğanlar Evi batı cephe

Yığma moloz taş bahçe duvarı ve yıkılmış vaziyetteki müstemilata ait kalıntılar bu cephededir. Taş duvarın sıvaları büyük ölçüde dökülmüş, üzerinde yabani otlar bitmiştir. Yapının bu cephesi sac levha ile bahçe duvarındaki kapı boşluğuna kadar çevrelenmiştir. Ortadan kalkan özgün bahçe kapısının yerine sac levha kapatılmıştır (Resim 4.14).

Resim 4.14. Özdoğanlar Evi bahçe duvarı

Çizelge 4.1. Güney cephe tanımlama çizelgesi

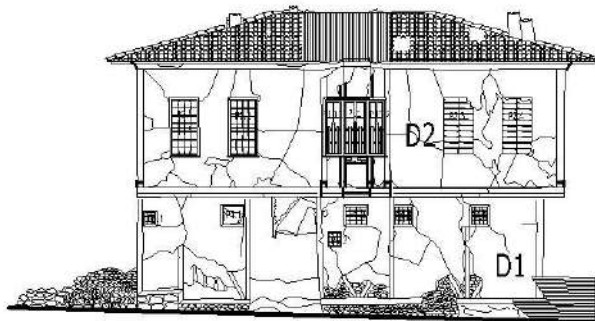
GÜNEY CEPHE TANIMLAMA ÇİZELGESİ

GÜNEY CEPHESİ

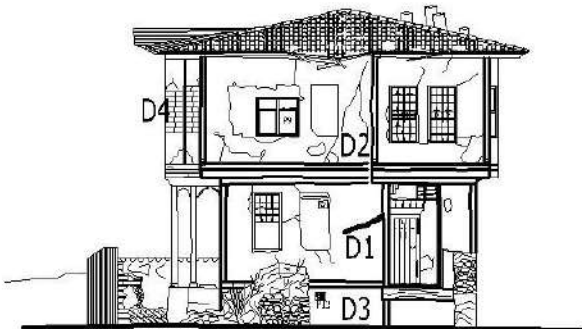
Bu cephe bodrum üzeri iki kattır. Kesme taş platformda bodrum kat girişi ve 2 demir mazgalı pencere yer almaktadır. Taş merdivenlerden çıkılan sahanlığın üzerini taş kaideli ahşap sütunların taşıdığı, orijinal pencereleri değiştirilmiş ve briket ile doldurulmuş, boşken cumba kapatmaktadır. Cephenin 1.kat yüzeyinde 8 adet, sahanlığa bakmayan yüzeyde 2 adet olmak üzere, toplam 8 adet demir korkuluklu, ahşap denizlikli, ahşap pencere bulunmaktadır. Konuta ait ahşap kapının kanatları kaldırılmış durumdadır. 2.kat yüzeyinde briketle kapatılmış orijinal pencereleri yerine ahşap çif kanatlı pencereler bulunmaktadır. Ahşap alınlıklı, geniş sapaklı, alaturka kiremit kima çatının altında, beden duvarı üzerinde alçı alın süslemesi yer almaktadır. Cephe de ahşap karkas taşıyıcılar, ahşap köşe dikmesi, ahşap kat silemeleri ve üzeri sıvanmış kerpiç dolgu malzeme görülmektedir. Yer yer yıkılmış moloz yığma taş banyo duvarı bu cephede bulunmaktadır.

Zx: Zemin Numaraları Dx: Duvar Numaraları Px: Pencere Numaraları Kx: Kapı Numaraları			T:Taş A:Ahşap		K:Kerpiç B:Briket T:Taş		S:Sıva Ç:Çimento Al:Alçı SL:Sac levha KA:Kaplama sıva BO:Boya						X:Boy(m) Y:En(m) H:Yükseklik(m)			A:Çiy B:Orta C:Kötü					
YAPİ ELEMANLARI		FORMU	MALZEME										ÖLÇÜLER			DURUŞ			FOTO NO		
BÖLÜM	İTİMARİ		TAŞIYICI		DOLGU		YÜZEY						K	Y	H	NOTLAR	A	B	C		
			T	A	K	B	T	S	Ç	Al	SL	KA	BO								
D1	D1													12.69	0.26	3.75	Duvar özgünlüğünü korumaktadır. Ahşap malzeme ve sıva renginde değişim var.Sıvada yer yer dökülme				
	P1.1													0.83	1.95	Pencereler özgünlüğü korumaktadır. Ahşap pencere doğramalarıncı kopma, yıpranma ve renginde değişimler vardır. Demir korkuluklarda paslanma, eğilme ve kopmaları vardır.					
	P1.2																				
	P2.1																				
	P2.2																				
	P2.3													1.00	1.95						
	P2.4																				
	K1													1.33	2.36	Orijinal ahşap kapının kanatları kopmuştur.					
D2	D2													13.04	0.26	4.31	Kapatılan pencerelerin bu olduğu kısımlar briket ile doldurulmuştur. Değiştirilen pencerelerin olduğu yüzeyler çimento eseli sıva ile sıvanmıştır. Bazı bölgelerde sıva dökülerek kerpiç dolgu malzemesi ortaya çıkmıştır.				
	P7													1.44	1.28	Orijinal Ahşap pencerelerin yerine yapılmıştır. Kanatları kısmen kopmuş durumdadır.					
	P8													2.33	1.17						
	P9													1.44	1.28						
	A1													1.27	0.67	Orijinal alçı alınlık korunmuştur.					
D3	D3													12.73	0.04	1.30	Bodrum girişinde yer alan kesme taş kaidde bu cephede bulunmaktadır				
	M1															Giriş kaidesine çıkan orijinal taş merdivenler yıkık durumdadır.					
D4	D4													0.71		Konutun avluya bahçesini çevreleyen yığma moloz taş duvar yıkık durumdadır.					
D5	D5															Çıkma yapan kısımda sonradan eğilen kap ve suan yıkılmış merdiven ile 2.kata direk bağlantı sağlanmıştır. Orijinal hal değiştirilmiş durumdadır. Sız konusu kapının da kanatları kopmuş haldedir.					

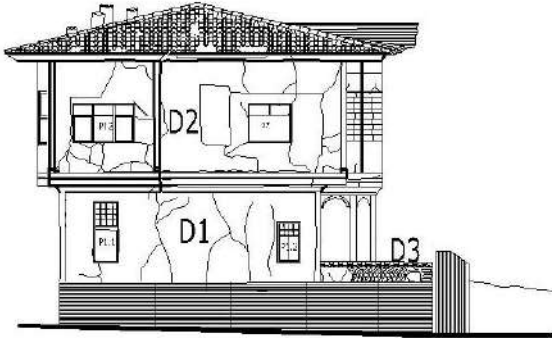
Çizelge 4.2. Kuzey cephe tanımlama çizelgesi

KUZEY CEPHE TANIMLAMA ÇİZELGESİ														KUZEY CEPHESİ									
														Cephe, taş su basman üzeri iki kattır. Üst kat batı cephesine doğru hafif çıkma yaparken, orta kısmında ise beşgen formu cumba bulunmaktadır. Alt katta duvarın bir kısmı yıkılmış, sıvaların büyük kısmı dökülmüş ve taşıyıcı ahşaplar ile kerpiç dolgu malzemesi ortaya çıkmıştır. Açıkta kalan ahşap malzemede fiziksel ve kimyasal hasarlar olmuştur. 2. Katta sıvaların kısmen döküldüğü ve iki pencerenin brikol ile kapatılarak sıvandığı görülmektedir. Ahşap kat silmeleri ve köşebentlerin renginde solma ve yıpranma mevcuttur. Ahşap alınlıklı, geniş saçaklı, alaturka kiremit kırma çatının altın tahtalarında kırılma ve kopma vardır. Eksilen kiremitlerin yeri sac malzeme ile kapatılmıştır. Yer yer yıkılmış ahşap bahçe duvarının bir kısmı da, yapıya bitişik olarak bu cephede görülmektedir. Ayrıca sonradan yapıyı kapatmak için yapılan, sac malzeme paravan bu cephede duvara sabitlenerek son bulmuştur.									
Zx: Zemin Numaraları Dx: Duvar Numaraları Px: Pencere Numaraları Kx: Kapı Numaraları				T:Taş A:Ahşap		K:Kerpiç B:Briket T:Taş		S:Sıva Ç:Çimento Al:Alçı SL:Sac levha KA:Kaplama sac BO:Boya				X:Boy(m) Y:En(m) H:Yükseklik(m)		A:İyi B:Orta C:Kötü									
YAPI ELEMANLARI		FORMU	MALZEME										ÖLÇÜLER			DURUM			FOTO NO				
BÖLÜM	MİMARİ		TAŞIYICI		DOLGU		YÜZEY						X	Y	H	NOTLAR	A	B		C			
			T	A	K	B	T	S	Ç	Al	SL	KA									BO		
D1	D1			●	●			●						13.63	0.26	4.10	Duvarın orta kısmı tamamen yıkılmıştır. Taşyıcıda yer yer yıpranma ve eksilmeler görülmektedir. Sıvaların büyük kısmı dökülmüş durumdadır.			●			
	P5.1			●									●	0.45	0.48	Pencereler özgünlüğünü korumaktadır. Ahşap pencere doğramalarında kopma, yıpranma ve renginde değişimler vardır.		●					
	P5.2			●									●										
	P4.1			●									●	0.71	0.68	Demir korkuluklarda paslanma, eğilme ve kopmalar vardır. P2.3 penceresi çimento ile doldurularak kapatılmıştır.		●					
	P4.2			●									●										
	P4.3			●									●										
D2	D2			●	●			●	●					14.30	0.26	4.51	Duvar özgünlüğünü korumaktadır. Yer yer sıvada ve kerpiç dolgu malzemesinde dökülme görülmektedir. Kat silmeleri ve köşe dikmelerinin renginde solma ve yıpranma vardır.		●				
	P2.1			●									●	1.00	1.95	Pencereler özgünlüğünü korumaktadır ancak p2.3 ve p2.4 nolu pencereler briket malzeme ile doldurularak kapatılmıştır.		●					
	P2.2			●									●										
	P2.3			●	●			●					1.00	1.95	Ahşap pencere doğramalarında kopma, yıpranma ve renginde değişimler vardır.			●					
	P2.4			●									●			Demir korkuluklarda paslanma, eğilme ve kopmalar vardır.							
	P10.1			●									●	0.78	1.89	Pencereler özgünlüğünü korumaktadır ancak Ahşap doğramalarda kopma, yıpranma ve renginde değişimler vardır.		●					
	P10.2			●									●	0.92	1.89	Demir korkuluklarda paslanma, eğilme ve kopmalar vardır.							
	P11			●									●										

Çizelge 4.3. Doğu cephe tanımlama çizelgesi

DOĞU CEPHE TANIMLAMA ÇİZELGESİ														DOĞU CEPHESİ													
														Cephe bodrum üzeri iki katlıdır. Yığma taş bodrum kat duvarına bitişik yapılan merdiven kalınlığı, doldurulmuş penceresi ve kırılmış kapı kanadı ve dökülmüş sıvalar ile oldukça yıpranmış durumdadır. 1.katta orijinal pencere doldurularak kapatılmıştır. Ahşap kapı ve balkon yıpranmış, doldurulan pencere kısmı sehlim yapmıştır. Üst katta sonradan yapılmış ahşap merdivenin ve açılan kapının izi duvarın güneye bakan kısmında görülmektedir. 2.kat duvarında orijinal 3 pencerenin izi okunmaktadır. Pencere çerçeveleri kaldırılarak yerine orijinal olmayan tek ahşap pencere konmuş ve diğer pencereler doldurulmuştur. Sıvada dökülme ve çatlaklar mevcuttur. Ahşap kat silmeleri ve köşebentlerin renginde solma ve yıpranma görülmektedir. Ahşap alınlıklı, geniş saçaklı, alaturka kiremit kuma çatının alın tahtalarında kırılma ve kopma vardır. Kırılmaların olduğu kısımda çökme tehlike arzedecek noktaya gelmiştir. Yıkılmış ahşap bahçe duvarının avluya açılan kapı kısmı kısmi olarak bu cepheden görülmektedir. Ortadan kalan orijinal bahçe kapısının yerine sac levha kapatılmıştır.													
Zx: Zemin Numaraları Dx: Duvar Numaraları Px: Pencere Numaraları Kx: Kapı Numaraları				T:Taş A:Ahşap		K:Kerpiç B:Briket T:Taş		S:Sıva Ç:Çimento Al:Alçı SL:Sac levha KA:Kaplamasız BO:Boya						K:Boy(m) Y:En(m) H:Yükseklik(m)			A:İyi B:Orta C:Kötü										
YAPİ ELEMANLARI		FORMLU	MALZEME										ÖLÇÜLER			DURUM			FOTO NO								
BÖLÜM	MINARI		TAŞIYICI		DOLGU		YÜZEY						X	Y	H	NOTLAR	A	B		C							
			T	A	K	B	T	S	Ç	Al	SL	KA									BO						
D1	D1													6.72	0.25	3.00	Sıvada yer yer çatlak ve dökülmeler bulunmaktadır. Sonradan eklenen merdiven ve kapatılan pencerenin izi görülmektedir.										
	P2													1.00	1.95		Orijinalini koruyan ahşap pencerenin doğramalarında yıpranma ve kopma denir korkuluklarda eğilme ve paslanma bulunmaktadır.										
	K3													1.05	2.31		Orijinalini koruyan ahşap kapının boyası dökülmeye başlamış ve ahşabı yıpranmış durumdadır.										
D2	D2													9.89	0.26	4.21	Sıvada yer yer çatlak ve dökülmeler bulunmaktadır. Kapatılan pencerelerin üzeri çimento ile sıvanmıştır. Çıkmanın yan bölümünde sonradan açılan kapı bulunmaktadır.										
	P2.1													1.00	1.95		Orijinalini koruyan ahşap pencerenin doğramalarında yıpranma ve kopma denir korkuluklarda eğilme ve paslanma bulunmaktadır.										
	P2.2													1.44	1.28		Orijinal ahşap pencerelerin yanına yapılmıştır. Kanatları kısmen kopmuş durumdadır.										
D3	D3																Bodrum girişinin de bulunduğu yığma taş cephenin üzerine ahşap balkon gelmektedir.										
	P13																İçerideki ahşap pencerenin ahşabı deforme olmuş, korkulukları eğilmiş ve paslanmış durumdadır.										
D4	D4																Taş kaideli ahşap sütunların renginde solma ve yıpranma vardır. Beşgen formlu cumbanın, doğu cepheye bakan duvarlarında sıva çatlakları ve dökülmeler bulunmaktadır. Orijinal ahşap pencereler briket ile doldurulak kapatılmıştır.										

Çizelge 4.4. Batı cephe tanımlama çizelgesi

BATI CEPHE TANIMLAMA ÇİZELGESİ										BATI CEPHESİ											
										Cephe taş su basman üzeri iki katlıdır. Zemin katta orjinal pencerelerden biri kısmen dolurularak kapatılmıştır. Üst kata orjinal pencerelerin tamamı kapatılmış yerine 2 çift kanallı pencere açılmıştır. Sivada cöküm ve çatlaklar mevcuttur. Ahşap kat silmeleri ve köşebentlerin renginde solma ve yıpranma görülmektedir. Ahşap alınlıklı, geniş saçaklı, alaturka kiremit kırma çatının altın tahtalarında kırılma ve kopma vardır. Yıkılmış ahşap bahçe duvarı cephaya yapışık şekildedir. Yığma moloz taş duvarın üzerindeki sıvalar büyük ölçüde cökülmüştür. Ortadan kalkan orjinal bahçe kapısının yerine sac levha kapatılmıştır. Ayrıca sonradan yapıyı kaplamak için yapılan, sac malzeme paravan bu cephe boyunca yapıyı çevrelemektedir.											
Zx: Zemin Numaraları Dx: Duvar Numaraları Px: Pencere Numaraları Kx: Kapı Numaraları			T: Taş A: Ahşap		K: Kerpig B: Briket T: Taş		S: Sıva Ç: Çimento Al: Alçı SL: Sac levha KA: Kaplamsız BO: Boya			X: Boy (m) Y: En (m) H: Yükseklik (m)			A: İyi B: Orta C: Kötü								
YAPI ELEMANLARI		FORMU	MALZEME										ÖLÇÜLER			DURUM				FOTO NO	
BÖLÜM	MİHARI		TAŞIYICI		DOLGU		YÜZEY						X	Y	H	NOTLAR	A	B	C		
			T	A	K	B	T	S	Ç	Al	SL	KA									BO
D1	D1			●	●			●						8.98	0.25	4.49	Duvar özgünlüğünü korumaktadır. Sivada yer yer çatlaklar ve dökümler bulunmaktadır. P1.2 nolu pencerenin bulunduğu kısmı doldurularak sıvanmıştır.		●		
	P1.1			●									●	0.83	1.95	Orjinal ahşap pencerelerde kopma ve çürüme, korkuluklar da paslanma, eğilme eğilimi görülmektedir. P1.2 nolu pencerenin üst kısmı kapatılarak sıvanmıştır.				●	
	P1.2			●									●	0.83	1.95	Orjinal ahşap pencerelerde kopma ve çürüme, korkuluklar da paslanma, eğilme eğilimi görülmektedir. P1.2 nolu pencerenin üst kısmı kapatılarak sıvanmıştır.				●	
D2	D2			●	●			●						9.47	0.25	4.29	Duvarda izi okunan orjinal pencereler kapatılarak sıvanmış, yerine 2 adet pencere koyulmuştur. Sivada ciddi ölçekte çatılma ve dökümler bulunmaktadır.		●		
	P7			●									●	1.44	1.28	Orjinal Ahşap pencerelerin yerine yapılmıştır. Kanatları kopmuş durumdadır.				●	
	P12			●									●	2.03	1.28	Orjinal Ahşap pencerelerin yerine yapılmıştır. Kanatları kopmuş durumdadır.				●	
D3	D3		●					●	●							Konutun avlu/bahçesini çevreleyen yığma moloz taş duvar büyük ölçüde yıkık durumdadır. Ayakta kalmış kısımlarda sıvanın tamamına yakını dökülmüştür. Avlu kapısının bulunduğu kısım sac levha ile kapatılmıştır.				●	

4.2.3. İç tanımlama analizi

Özdoğanlar Evi'nin iç tanımlaması kapsamında sırasıyla; bodrum, zemin ve 1. katlarda bulunan mahaller incelenmiştir (Çizelge 4.5, 4.18).

Bodrum kat-B1

11,02 m x 6,79 m x 1,96 m ölçülerinde yığma taş sistemle inşa edilmiş, B1 nolu bodrum kat kısmen toprağa gömülü şekildedir. Mekân, odunluk ve depo/kiler işleviyle kullanılan

tek hacimden oluşmaktadır (Resim 4.15). Dikdörtgen plan şemalı mekânın döşeme kaplama malzemesi kaybolmuş durumdadır (Çizelge 4.5).

Resim 4.15. Bodrum kat

Yığma sistemde inşa edilmiş taş duvarlar, kireç sıva ile kaplanmışır. Sıvalarda yer yer dökülme, duvarlar da ise çatlak ve taş malzemede eksilmeler tespit edilmiştir. Taş duvarlara bitişik seki kısımları, yer yer kırılmış ve moloz yığınları altında kalmıştır. Mekân evsiz kişilerce kullanılmakta olduğundan, içerisinde eşya, çöp ve moloz yığınları bulunmaktadır (Resim 4.16).

Resim 4.16. Bodrum kattaki moloz yığınları ve duvar tahribatı

Taş duvarlar üzerinde; kanat ve doğramalarında kopma, demir parmaklıklarında paslanma ve eksilmeler bulunan, Pb1 nolu 0,34mx0,35m ölçülerinde 3 adet ahşap pencere yer almaktadır. Mekânın girişi; güney cephedeki kesme taş sahanlığın altından, K1 nolu 1,00mx1,70m ölçülerindeki ahşap kapı ile sağlanmıştır. Ayrıca doğu cephe ahşap sahanlık altından 2. giriş yer almaktadır. Her iki kapının da ahşap kanatları kırılmıştır (Resim 4.17).

Ahşap kirişli tavan döşemesi, ahşap dikmeler ve taş pabuçlar üzerine oturmaktadır. Ahşap kirişli tavan döşemesini kapatan bir kaplama malzemesi bulunmamaktadır. Strüktürel ahşap malzemede bozulmalar ve sehim tespit edilmiştir (Resim 4.18).

Resim 4.17. Bodrum kat pencere ve ikinci giriş

Resim 4.18. Ahşap kirişlerde deformasyon

Zemin kat-Z1

Z1 nolu oda mekânı, 4,78 m x 2,53 m x 3,21 m ölçülerindedir (Çizelge 4.6). Dikdörtgen plan şemalı mekânın döşemesi, ahşap kiriş sistem üzeri ahşap kaplamadır. Özgün döşemenin bozulduğu mekânda, ahşap kaplamaların kırıldığı kısımlara beton şap dökülmüştür. Odanın duvarlarında ise sıva çatlak ve dökülmeleri mevcuttur. Özgün ahşap süpürgelikler korunmuştur. Kimliği belirsiz kişilerce kullanılan mekânda çöplerin biriktiği ve duvarlarda yazıların olduğu görülmektedir (Resim 4.19).

Resim 4.19. Z1 nolu oda mekânı

Mekânın tavanı ise özgünlüğünü koruyan çatalı ahşap tavandır. 1 adet özgün alçı lambalığın (kandillik) bulunduğu odanın, kanadı mevcut olmayan ahşap kapı kasası yerindedir (Resim 4.20, 4.21).

Z1 mahallinde; 1 adet P1 nolu 0,83 m x 1,95m ölçülerinde, üst kısmı kapatılmış ve sadece kasa kısmı kalan ahşap pencere ile 2 adet P4 nolu 0,71 m x 0,68 m ölçülerinde özgün ahşap pencere bulunmaktadır (Resim 4.21).

Resim 4.20. Özgün çıtalı ahşap tavan

Resim 4.21. Özgün pencereler ve alçı lambalık

Zemin kat- Z2 Oda

Z2 nolu oda mekânı 4,86 m x 2,52 m x 3,23 m ölçülerindedir. Dikdörtgen plan şemalı mekânın özgün döşemesi tamamen bozulmuş durumdadır. Moloz yığınları ve çöpler zemini kapatmıştır.

Strüktürel olarak hasar görmüş duvarlarda çatlak ve dökülmeler mevcuttur (Resim 4.22). Dış cephe duvarı kısmen yıkılmış ve sokaktan giriş çıkışa açık hale gelmiştir. Mekânın K3 nolu kapıdan dış cephedeki sahanlık kısmına, kanadı olmayan kapı boşluğundan ise Z5 nolu odaya bağlantısı mevcuttur (Resim 4.23). Mekânın ana girişi ise sofadandır ancak kapı kanadı yerinden sökülmüştür.

Resim 4.22. Yıkılmış duvar

Resim 4.23. K3 nolu kapı

Özgün ahşap tavan bakımsız durumdadır (Resim 4.24). Hasar gören bir kısmı plastik malzeme ile kapatılmıştır ayrıca ahşap malzemede bozulmalar vardır. Z2 nolu odada; duvarın yıkılmayan kısmında bulunan, 1 adet tek kanatlı özgün ahşap pencere ile K5 üzerinde yer alan pencere doldurularak kapatılmıştır.

Resim 4.24. Ahşap tavan

Resim 4.25. Yıkılmış duvar

Zemin kat-Z3 banyo

2,14 m x 1,76 m x 3,34 m ölçülerindeki Z3 mahal nolu, kare plan şemalı muhdes banyo mekânının merdivenkovanının bulunduğu yere yapıldığı bilgisi alınmıştır (Özdoğan, 2016). Strüktürel çatlakların bulunduğu mahal duvarları kaba sıva ile sıvanmış haldedir (Resim 4.26).

Resim 4.26. Z3 nolu mekan

Özgün döşemesi üzerine beton şap dökülen mekânın tavan döşemesi de sonradan yapılmış ve çimento sıvalı durumdadır. Döşeme üzerinde moloz yığınları bulunmaktadır.

Mahalde 1 Adet P4 nolu 0,71 m x 0,68 m ölçülerinde özgün ahşap pencere bulunmaktadır.

Zemin kat-Z4 oda

Z4 nolu oda mekânı 5,19 m x 4,03m x 3,24 m ölçülerindedir. Dikdörtgen plan şemalı mekânın ahşap döşeme kaplamasının yarısı sökülüş ve yer yer zeminde boşluk oluşacak hale gelmiştir. Kaplama tahtalarının kırıldığı noktalarda, ahşap kiriş üzerine serilmiş hasır ve toprak malzeme detayı ortaya çıkmıştır (Resim 4.27, 4.28).

Resim 4.27. Z4 nolu oda mekânı

Resim 4.28. Döşemede açılan boşluk

Duvarlarda; kirlenme, yer yer sıva çatlak ve dökülmeleri vardır. Vandalizm sonucu yazılmış duvar yazıları mevcuttur. Pencere önünde bulunan sedir sökülüş, ahşap süpürelükler özgün halini korumuş durumdadır. Çıtalı ahşap tavan özgünlüğünü korumaktadır (Resim 4.29). Ahşap gömme dolap sökülüş ancak tavanla birleşen kısmı korunmuştur. Dv3 duvarında 1 adet alçı lambalık vardır (Resim 4.30). Özgün kapı kasası yerinde olmakla birlikte kapı kanadı mevcut değildir.

Resim 4.29. Özgün çıtalı ahşap tavan

Resim 4.30. Özgün alçı lambalık

Mahalde, 2 adet P1 nolu 0,83 m x 1,95 m ve 2 adet P2 nolu 1,00 m x 1,95 m ölçülerinde özgün ahşap pencere bulunmaktadır. P1 nolu pencerelerden biri kısmen doldurularak kapatılmıştır. Ahşap pencere doğramalarında eksilme ve yıpranmalar, demir korkuluklarda eğilme ve paslanmalar mevcuttur.

Zemin kat-Z5 oda

Z5 nolu oda mekânı, 5,35mx4,03mx3,26m ölçülerindedir (Resim 4.31). Dikdörtgen plan şemalı mekânın ahşap döşeme kaplamaları yer yer kırılmıştır (Resim 4.32). Pencere önünde bulunan sedir ve özgün ahşap süpürgelikler kısmen sökülmüş durumdadır.

Resim 4.31. Z5 nolu oda mekânı

Resim 4.32. Döşemedeki bozulmalar

Duvarlarda; kirlenme, sıva çatlakları ve yazılar bulunmaktadır. Ahşap duvar bordürleri sökülmüştür. Gömme dolap kaldırılmış ancak tavanla birleşen kısmı korunmuştur. Kapı kasası yerinde olan odanın kapı kanadı mevcut değildir. Mekânının içinden, Z2 nolu mahalle bağlantı sağlayan kapı boşluğu bulunmaktadır (Resim 4.33). Çıtalı ahşap tavan ise özgünlüğünü korumuştur (Resim 4.34).

Resim 4.33. Z2 nolu mahale açılan kapı boşluğu

Resim 4.34. Özgün çıtalı ahşap tavan

(a)

(b)

Resim 4.35. (a), (b) Özgün ahşap pencereler

4 adet P2 nolu 1,00 m x 1,95 m ölçülerindeki özgün ahşap pencereden bir tanesi kapatılarak nişe dönüştürülmüş, üzerinden cepheye baca deliği açılmıştır. 1 adet P1 nolu 0,83 m x 1,95 m ahşap pencere bulunmaktadır (Resim 4.35 (a), (b)). Pencerelerin kanat

doğramalarında ve demir parmaklıklarında, eksilme ve paslanmalar mevcuttur.

Zemin kat-Z6 sofa

Konut girişinin açıldığı Z6 nolu sofa mekânı, 5,01 m x 3,73 m x 3,26 m ölçülerindedir. Ahşap döşemesi yıpranmış durumdaki sofa mekânında, döşemenin kırıldığı kısımlarda ahşap taşıyıcı ve dolgu malzemesi ortaya çıkmış, yer yer zeminde boşluklar oluşmuştur (Resim 4.36).

Duvarlarda islenme, sıva çatlakları ve vandalizm sonucu yazılmış duvar yazıları bulunmaktadır. Merdivenkovasının yerine yapılan Dv4 nolu duvarın olduğu kısımda strüktürel çatlakların oluşmaya başladığı tespit edilmiştir. (Resim 4.37). Özgün ahşap süpürgelikler korunmuştur.

Resim 4.36. Özgün döşemedeki kırılma

Resim 4.37. Duvar yazıları ve strüktürel çatlaklar

Resim 4.38. Özgün ahşap pencereler

Çıtalı ahşap tavan özgünlüğünü korumakla birlikte kaplama malzemesinin söküldüğü kısımlar mevcuttur (Resim 4.38). Sofadan odalara açılan kapıların tamamında özgün kapı kasası ve eşikler yerindedir ancak kapı kanatları bulunmamaktadır.

Dv2 de yer alan özgün giriş kapısının kanadı bulunmamaktadır. Sahanlık kısmına bakan 2 adet özgün P1 nolu 0,83 m x 1,95 m ahşap pencere bulunmaktadır. Pencere doğramalarında ve demir parmaklıklarda eksilme ve yıpranmalar vardır (Resim 4.39).

Resim 4.39. Özgün çıtalı ahşap tavandaki bozulmalar

1. kat – M1 oda

M1 nolu oda mekânı 5,49 m x 3,15 m x 3,51 m ölçülerindedir. Dikdörtgen plan şemalı mekânın ahşap döşemesi özgünlüğünü korumakla birlikte bakımsızlıktan yıpranmış durumdadır (Resim 4.40). Pencere önünde özgün ahşap sedir kısmı bulunmaktadır (Resim 4.41).

Resim 4.40. M1 nolu oda

Resim 4.41. Özgün sedir

Duvarlarda; sıva çatlakları, kapatılan ve değiştirilen pencerelere ait sıva ve dolgu izleri ile dökülmeler olduğu görülmektedir. Sökülen gömme dolabın bulunduğu kısımda duvar büyük ölçüde yıpranmış ve strüktürel çatlaklar oluşmuştur, döşemelerde ise hafif sehim vardır (Resim 4.42). Çıtalı ahşap tavan, ahşap oda kapısı ve süpürgeliklerde yıpranmalar olmakla birlikte özgünlüğünü korumuş vaziyettedir (Resim 4.43, 4.44).

Resim 4.42. Sökülmüş gömme dolap ve duvardaki strüktürel çatlak

Resim 4.43. Özgün ahşap oda kapısı

Resim 4.44. Özgün çıtalı ahşap tavan

DV1 duvarındaki ahşap doğrama pencere özgün değildir, sonradan değiştirilmiştir. DV2 duvarı üzerinde, 1 adet P13 nolu 0,33mx1,30m ölçülerinde özgün ahşap pencere bulunmaktadır ancak ahşap doğramaları ve demir korkulukları yıpranmış vaziyettedir (Resim 4.45). DV4 duvarında bulunan iki adet özgün pencere doğraması ise sökülüş, duvar boşluğu briket ile kapatılarak sıvanmış ve bu kısımlarda çatlaklar oluşmuştur (Resim 4.46).

Resim 4.45. Özgün ahşap pencere Resim 4.46. Kapatılan pencere boşluğu

1.kat-M2 oda

M2 nolu oda mekânı 5,92 m x 3,14 m x3,49 m ölçülerindedir. Yıpranmış özgün ahşap döşemenin kaplama malzemesinde yer yer kopma ve eksilmeler vardır. Pencere önündeki sedir kısmı kaldırılmıştır (Resim 4.48).

Duvarların tamamında sıva çatlakları ve dökülmeler vardır. Kapakları ve raflarında kırılmalar olan, D04 nolu özgün ahşap dolabın bulunduğu Dv1 duvarında strüktürel çatlaklar olduğu tespit edilmiştir (Bkz. Resim 4.50).

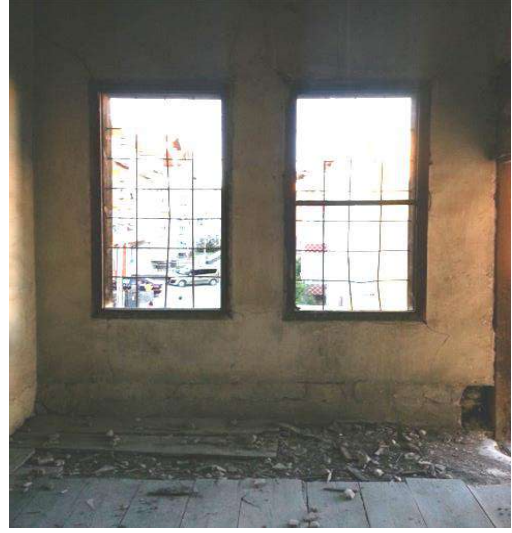
Dv2 nolu duvarda; üst katı ayrı bir konut olarak kullanmak amacıyla sonradan açılan kapı boşluğu bulunmaktadır. Herhangi bir merdiven bağlantısı mevcut olmayan kapının kanadı da bulunmadığından dışarıya açılan boşluk tehlike arz etmektedir (Bkz. Resim 4.51).

Mekânda; 4 adet P2 nolu 1,00mx1,95m ölçülerinde özgün ahşap pencere bulunmaktadır. Pencerelelerin, ahşap doğramalarında kopma ve yıpranmalar ile demir korkuluklarda paslanma ve eksilmeler vardır (Resim 4.47, 4.48).

K4 nolu, 1,00 m x 2,00 m ölçülerindeki özgün ahşap kapı, ahşap çıtalı tavan (Resim 4.49), ahşap süpürgelikler bakımsızlıktan yıpranmış durumdadır. Dv2 ve Dv3 duvarlarında 2 adet özgün alçı lambalık bulunmaktadır.

Resim 4.47. P4 özgün ahşap pencere

Resim 4.48. Sökülen sedir kısmı

Resim 4.49. Özgün ahşap tavan

Resim 4.50. D04 özgün ahşap dolap

Resim 4.51. Muhdes kapı boşluğu

1.Kat-M3 Wc

M3 nolu mekân; 2,14 m x 1,67 m x 2,6 0m ölçülerindedir. Kare plan şemalı mekân, ev sahibi ile yapılan görüşmeden edinilen bilgiye göre merdiven boşluğu kapatılarak yerine yapılmıştır (Özdoğan, 2016). Wc olarak kullanılmak üzere kapatılan kısımda; sonradan yapılan döşemeye beton şap atılarak, alaturka tuvalet taşı konmuştur (Resim 4.52). Duvarlar ve tavan kaba sıva halinde bırakılmıştır. Cumbalı kısımdan ayırmak için Dv4 nolu duvar örülerek üzerine küçük bir havalandırma penceresi açılmıştır (Resim 4.53). Özgün cumba kısmı da örülen duvarın arkasında atıl vaziyette kalmıştır.

Resim 4.52. Merdiven boşluğu kapatılarak oluşturulan wc

Resim 4.53. Sonradan örülen duvar ve havalandırma penceresi

1.kat-M4 oda

5,79 m x 4,13 m x 3,51 m ölçülerindeki M4 nolu odanın özgün döşemesi bakımsızlıktan yıpranmış durumdadır. Mekânın duvarlarında islenme ve ince sıva çatlakları mevcuttur. DV4 nolu duvarda bulunan varaklı alçı kabartma süsleme, alçı lambalıklar ve D05 ahşap dolaplar özgünlüğünü korumaktadır (Resim 4.54). Ancak dolabın kapakları ve rafları kırılmış, niş kısmında islenme ve sıva dökülmeleri meydana gelmiştir.

Resim 4.54. D05 nolu özgün dolap, niş ve varaklı alçı kabartma

Özgün durumdaki çıtalı ahşap tavanın boyasında yıpranma görülmektedir (Resim 4.55). K4 nolu ahşap oda kapısı 1,00 m x 2,00 m ölçülerindedir. Ahşap süpürgelik ve bordürlerde eksilme ve yıpranmalar vardır.

M4 mahallinde bulunan çift kanatlı ahşap pencereler, yapının özgün pencereleri yerine sonradan yapılmıştır (Resim 4.56).

Resim 4.55. Özgün ahşap çıtalı tavan

Resim 4.56. Sonradan eklenen pencere

1.kat-M5 oda

5,81 m x 4,07 m x 3,51 m ölçülerindeki M5 nolu oda mekânının döşemesi yıpranmış durumdadır. Zeminde nem izleri ve kaplama malzemelerinde eksilmeler tespit edilmiştir. Duvarlardaki sıva çatlakları ve dökülmelerinin yanı sıra değiştirilen pencerelerin bulunduğu kısımlar doldurularak kaba sıva halinde bırakılmıştır. DV4 üzerinde bulunan niş, alçı lambalık ve ahşap dolaplar özgünlüğünü korumaktadır. Dolap ahşap kapakları ve raflar kırılmış, niş kısmındaki baca boşluğu etrafında islenme ile duvar kısmında sıva çatlak ve dökülmeleri meydana gelmiştir (Resim 4.57).

Ahşap bordürlerin ve süpürgeliklerin bir kısmı korunmuştur. Özgün durumdaki çıtalı ahşap tavan üzerinde yıpranma ve soyulmalar bulunmaktadır (Resim 4.58). Orijinal ahşap oda kapısı yerindedir.

M5 mahallinde bulunan özgün pencerelerin bir kısmının sökülerek, yerine 2 adet çift kanatlı pencere takıldığı, bir kısmının ise doldurularak kapatıldığı tespit edilmiştir (Resim 4.59).

Resim 4.57. Sonradan eklenen çift kanatlı pencere

Resim 4.58. Özgün ahşap tavan

Resim 4.59. Muhdes çift kanatlı pencereler

1.kat- M6,7 sofa, mutfak

7,98 m x 3,71 m x 3,50 m ölçülerindeki M6-7 nolu sofa mekânı, sonradan yapılan camekân bölme ile ikiye ayrılmış ve cepheye bakan cumba kısmı mutfak haline getirilmiştir (Resim

4.60, 4.61). Ahşap döşeme, mutfak kısmına kadar cilasız olmakla birlikte özgünlüğünü korumuş durumdadır ancak mutfak kısmında ahşap kaplamalar yer yer sökülmüş ve zemine kısmen beton şap dökülmüştür.

Duvarlar camekân bölmeye kadar özgün durumunu korumuştur ancak strüktürel çatlaklar ve islenme vardır. Mutfak kısmında ise özellikle DV3 duvarı bozulmuş haldedir. Mutfak tezgahı, fayans kaplama, cepheye açılan baca deliği, su gideri vb. sonradan yapılan müdahaleler ile duvar zarar görmüştür, dolgu malzemeleri dökülmeye başlamıştır (Resim 4.62).

Özgün durumdaki çıtalı ahşap tavan üzerinde ise yıpranma ve soyulmaların olduğu tespit edilmiştir (Resim 4.63). Ahşap bordür ve süpürgelikler kısmen korunmuş durumdadır. DV2 duvarında (cumba kısmı) bulunan özgün pencereler kaldırılarak takılan yeni ahşap pencerenin üst kısımları, briket ile doldurularak sıvanmıştır.

Resim 4.60. Sofa mekanı

Resim 4.61. Sonradan eklenen camekan bölme

Resim 4.62. Mutfak olarak değiştirilen kısım

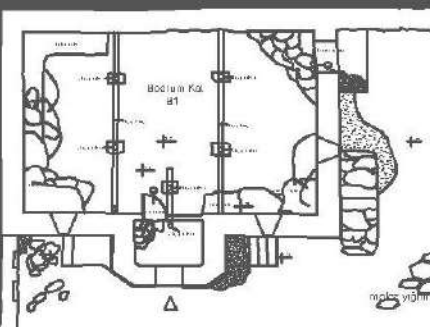
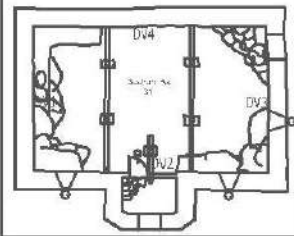
(a)

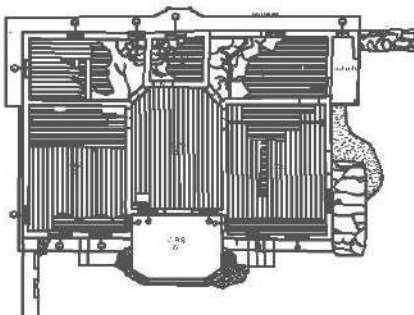
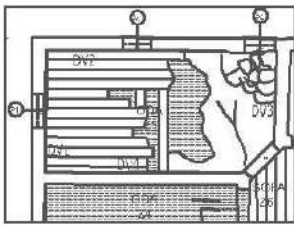
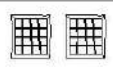
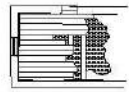
(b)

Resim 4.63. (a), (b) Özgün ahşap tavan

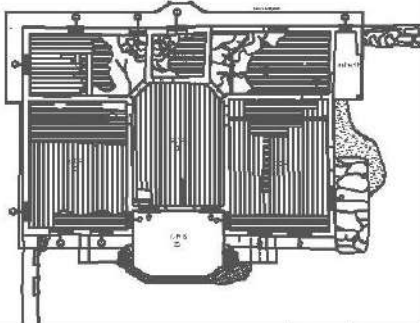
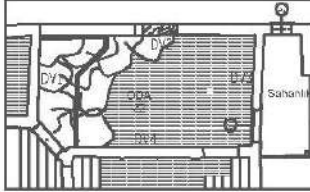
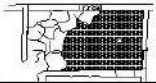
Çizelge 4.5. Bodrum kat tanımlama çizelgesi

YAPI BİRİMİ: BODRUM KAT			MEKAN: B1 BODRUM										AÇIKLAMA								
													B1 nolu bodrum mekanı, 11.02x6.79x1.96 ölçülerinde, kısmen toprağa gömülü şekildedir. Dikdörtgen plan şemalı mekânın döşemesi sıkıştırılmış topraktır. Yığma sistemde inşa edilmiş taş duvarlar, kireç sıva ile kaplanmıştır. Sıvalarda yer yer dökülme, duvarlar da ise yıkılma görülmektedir. Ahşap dikmeler, taş pabuçlar üzerindedir. Ahşap kırış tavan döşemesini kapatan bir kaplama bulunmamaktadır. Taş duvarlar üzerinde, demir parmaklıklarında paslanma ve eksilmeler bulunan 3 adet pencere boşluğu yer almaktadır. Mekanın girişi, güney cephedeki kasma taş sahanlığın altından ahşap kapı ile sağlanmıştır. Ayrıca doğu cephe ahşap sahanlık altından 2. giriş yer almaktadır. Her iki kapı da kırılmıştır. Mekan evsiz kişilerce kullanılmakta ve içerisinde eşya, çöp ve moloz yığınları bulunmaktadır.								
Zx: Mahal Numaraları DVx: Duvar Numaraları Px: Pencere Numaraları Kx: Kapı Numaraları			T: Taş A: Ahşap		K: Kerpiç B: Braket T: Taş		S: Sıva Ç: Çimento Al: Alçı TS: Tatlı Sıva KA: Kaplamasız BO: Boya				X: Boy(m) Y: Eni(m) H: Yükseklik(m)		A: Yi B: Orta C: Kötü								
YAPI ELEMANLARI		FORMU	MALZEME										ÖLÇÜLER			DURUM			FOTO NO		
TAŞIYICI	MİMARİ		TAŞIYICI		DOLGU		YÜZEY						X	Y	H	NOTLAR	A	B		C	
			T	A	K	B	T	S	Ç	Al	TS	KA									BO
DV1	Dv1		●				●	●						6.74	0.84	1.96	Yığma taş duvar özgünlüğünü korumaktadır ancak yer yer sıvalarda ve taşlarda dökülme mevcuttur. Duvar boyunca devam eden şekli deforme olmuş durumdadır.		●		
DV2	Dv2		●				●	●						10.59	0.84	1.96	Yığma taş duvar özgünlüğünü korumaktadır ancak yer yer sıvalarda dökülme mevcuttur. Duvar boyunca devam eden şekli deforme olmuş durumdadır.		●		
	Pb1.1													0.34	0.35		Taş duvar üzerinde bulunan pencere boşlukları dıştan içe doğru daralmaktadır. Ahşap doğramaları bulunmamaktadır. Demir korkuluklar da paslanma ve deformasyonlar görülmektedir.			●	
	Pb1.2																				
	K1			●									●	1.00	1.70		Ahşabında çatlak ve kırıklar bulunan bodrum kapısı oldukça yıpranmış durumdadır. Boyası dökülmüştür.			●	
DV3	Dv3		●				●	●						6.79	0.84	1.96	Yığma taş duvar özgünlüğünü korumaktadır ancak sıvalar kısmen dökülmüş durumdadır.		●		
	Pb1.3			●									●	0.34	0.35		Ahşap doğramaları tamamen deforme olmuştur. Demir korkuluklar da paslanma ve deformasyonlar görülmektedir.			●	
	K2			●									●	0.95	1.70		Kapı kanadı kırılarak duvara dayanmıştır. Ahşabı oldukça yıpranmış haldedir. Kapı boşluğu açık durumdadır.			●	
DV4	Dv4		●				●	●						11.02	0.84	1.96	Yığma taş duvar özgünlüğünü korumaktadır ancak sıvaların neredeyse tamamı dökülmüş ve taş duvar ortaya çıkmış durumdadır.		●		
Döşeme			●										●	11.02	6.79		Bodrum kat zemininde kaplama malzemesi bulunmamaktadır. Sıkıştırılmış toprak zemin moloz ve çöplerle kaplı halindedir.		●		
Tavan				●									●	11.02	6.79		Tavanda kaplama bulunmamaktadır. Açıkta kalan ahşap kırışlarda fiziksel ve kimyasal bozulmalar ile sehlim olduğu görülmektedir. Yukarı katın kırılan döşeme hizalarında boşluklar oluşmuştur.		●		

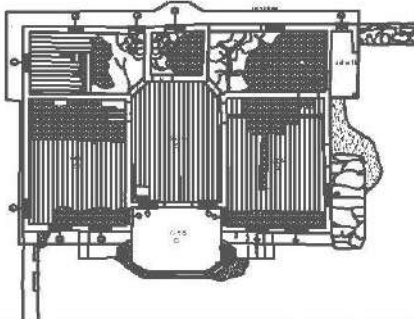
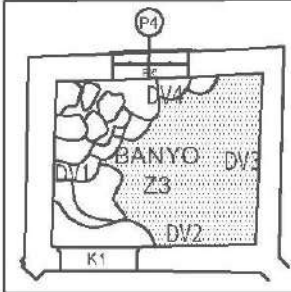
Çizelge 4.6. Z1 oda mekanı tanımlama çizelgesi

YAPI BİRİMİ: ZEMİN KAT				MEKAN: Z1 ODA										AÇIKLAMA						
														Z1 nolu oda mekanı, 4.78x2.53x3.21 ölçülerindedir. Dikdörtgen plan şemalı mekanın döşemesi ahşap kaplama, duvarları kireg sıvalıdır. Tavan ve duvar oldukça yıpranmış durumdadır. Sıvalar yer yer sökülmüş, ahşap döşeme kaplaması kırılmıştır. Tavanı özgün ahşap tavadır. Biri içerden kısmen kapatılmış iki kanatlı pencere, diğerleri tek kanatlı olmak üzere 3 adet özgün pencere, 1 adet özgün alçı kandilik, ve kanadı olmayan ahşap kapının kasası bulunmaktadır.						
Zx: Mahal Numaraları DVx: Duvar Numaraları Px: Pencere Numaraları Kx: Kapı Numaraları				T:Taş A:Ahşap		K:Kerpiç B:Brickel T:Taş		S:Sıva Ç:Çimento Al:Alçı TS:Tatlı Sıva KA:Kaplama BO:Boya				X:Boş(m) Y:En(m) H:Yükseklik(m)		A:Yıl B:Orta C:Kötü						
YAPI ELEMANLARI		FORMU	MALZEME										ÖLÇÜLER			DURUM			FOTO NO	
TAŞIYICI	MİMARİ		TAŞIYICI		DOLGU		YÜZEY						X	Y	H	NOTLAR	A	B		C
			T	A	K	B	T	S	Ç	Al	TS	KA								
DV1				●	●			●						2.53	0.26	3.21	Duvar özgünlüğünü korumaktadır ancak oldukça yıpranmış sıvaları dökülmüştür.		●	
	P1			●								●		0.63	1.95	Özgün ahşap çiyotin pencere içinden kısmen kapatılmıştır.		●		
DV2				●	●			●						4.78	0.26	3.21	Duvar özgünlüğünü korumaktadır ancak oldukça yıpranmış, sıvaları dökülmüş ve çatlamıştır.		●	
	P4			●								●		0.71	0.68	Pencere özgünlüğünü korumaktadır. Ahşap pencere doğramalarında koorma, yıpranma ve renginde değişimler vardır.		●		
DV3				●	●			●						1.79	0.26	3.21	Duvar özgünlüğünü korumaktadır ancak oldukça yıpranmış, sıvaları dökülmüş ve çatlamıştır. 1 adet alçı kandilik bulunmaktadır.		●	
	K1			●												Özgün kapı kasası yerindedir ancak kanat bulunmamaktadır.			●	
DV4				●	●			●						4.02	0.26	3.21	Duvar özgünlüğünü korumaktadır ancak oldukça yıpranmış, sıvaları dökülmüş ve çatlamıştır.		●	
Döşeme				●								●		4.78	2.53	Ahşap döşeme kaplaması oldukça yıpranmıştır. Pek çok yerde koorma ve eksilmeler vardır. Ahşabın kirliliği yerlere dökülen betonda da kirlimeler vardır.			●	
Tavan				●								●		4.78	2.53	Özgün çitli ahşap tavan iyi durumdadır.		●		

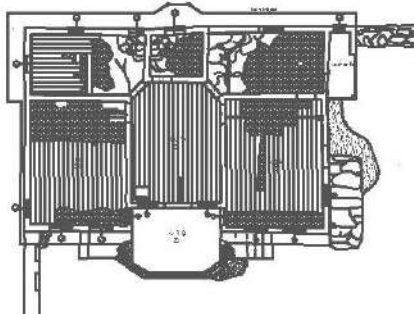
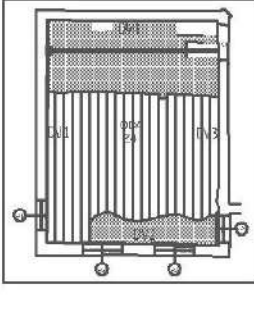
Çizelge 4.7. Z2 oda mekânı tanımlama çizelgesi

YAPI BİRİMİ:ZEMİN KAT				MEKAN: Z2 ODA				AÇIKLAMA													
								Z2 nolu oda mekânı, 4.86x2.52x3.23 ölçülerindedir. Dikdörtgen plan şemalı mekânın ahşap döşemesi tamamen bozulmuş durumdadır. Kiregastvalı duvarlar oldukça yıpranmış ve strüktürel olarak hasar görmüştür. Dış cephe duvarında yıkılma vardır. Özgün ahşap tavan da bakımsız durumdadır. Hasar gören bir kısmı plastik malzeme ile kapatılmıştır. Doldurularak kapatılmış 1 adet tek kanatlı ahşap pencere, balkon kısmına açılan bir adet ahşap kapı ve Z5 nolu odaya açılan kanatlı kopmuş kapı kasası bulunmaktadır.													
Zx: Mahal Numaraları DVx: Duvar Numaraları Px: Pencere Numaraları Kx: Kapı Numaraları				T:Taş A:Ahşap	K:Kerpiç B:Braket T:Taş	S:Siva Ç:Çimento Al:Alçı TS:Tahtı Siva KA:Kaplama BO:Boya		X:Boy(m) Y:En(m) H:Yükseklik(m)		A:İyi B:Orta C:Kötü											
YAPI ELEMANLARI		FORMU	MALZEME										ÖLÇÜLER			DURUM			FOTO NO		
TAŞIYICI	MİNARİ		TAŞIYICI		DOLGU		YÜZEY						X	Y	H	NOTLAR	A	B		C	
			T	A	K	B	T	S	Ç	Al	TS	KA									BO
DV1				●	●			●						1.93	0.26	3.21	Duvar özgünlüğünü korumaktadır ancak siva çatlakları ve boyada yıpranmalar mevcuttur.		●		
DV2				●	●			●						4.87	0.26	3.21	Duvar kısmen yıkılmış durumdadır. Açıkta kalan strüktürel elemanlar zarar görmüştür. Tek kanatlı ahşap pencere doldurularak kapatılmıştır.			●	
DV3				●	●			●						2.53	0.26	3.21	Duvar ciddi hasar görmüş durumdadır. Strüktürel çatlak ve dökülmeler vardır. Balkon kapısı üzerinde yer alan pencere ahşap çakılmalı kapatılmıştır.				
	K3			●								●		1.02	2.48		Özgün kapı oldukça yıpranmış durumdadır. Üzerindeki pencere içinden kapatılmıştır.		●		
DV4				●	●			●						4.13	0.26	3.21	Duvanda çatlak ve dökülmeler vardır. Z05 ile bağlantı sağlayan kapının sadece kasası kalmıştır.		●		
	K1			●													Özgün kapı kasası yerindedir ancak kanat bulunmamaktadır.			●	
Döşeme				●								●		4.87	2.53		Ahşap döşeme kaplaması kırılarak ortadan kaybolmuştur. Zemin komple mozaik ile kaplanmıştır.			●	
Tavan				●									●	4.87	2.53		Özgün çitli ahşap tavana kırılan ve kapatılan bölümler bulunmaktadır. Boyada yıpranma olduğu görülmektedir.		●		

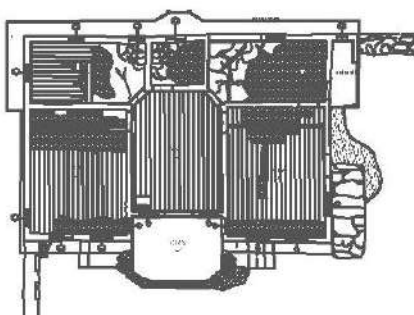
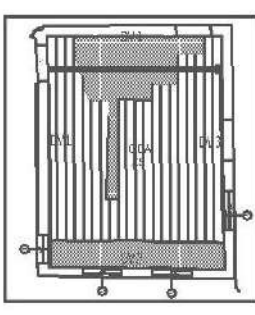
Çizelge 4.8. Z3 banyo tanımlama çizelgesi

YAPI BİRİMİ:ZEMİN KAT				MEKAN: Z3 BANYO				AÇIKLAMA													
								Z3 nolu mekan, 2.14x1.76x3.34 ölçülerindedir. Kare plan şemalı mekan, ev sahibi ile yapılan görüşmeden elde edilen bilgiye göre, merdiven kısmının yerine yapılmıştır. Döşemesine beton şap dökülen mekanın tavanı da sonradan yapılmış durumdadır. Sıva ve dökülen duvarlar oldukça yıpranmış ve yapısal olarak hasar görmüştür. Ahşap penceresi yıpranan mekanın kapı kanadı da bulunmamaktadır.													
Zx: Mahal Numaraları Dvk: Duvar Numaraları Px: Pencere Numaraları Kx: Kapı Numaraları				T:Taş A:Ahşap	K:Kerpiç B:Bricket T:Taş	S:Sıva Ç:Çimento Al:Alçı TS:Tatlı Sıva KA:Kaplama BO:Boya		X:Boy(m) Y:En(m) H:Yükseklik(m)	A:İyi B:Orta C:Kötü												
YAPI ELEMANLARI		FORMU	MALZEME										ÖLÇÜLER			DURUM			FOTO NO		
TAŞIYICI	MİMARİ		TAŞIYICI		DOLGU		YÜZEY						X	Y	H	NOTLAR	A	B		C	
			T	A	K	B	T	S	Ç	Al	TS	KA									BO
DV1	Dv1			●	●			●						1.73	0.26	3.34	Strüktürel çatlaklar bulunan duvarın sıvaları dökülmüştür.			●	
DV2	Dv2			●	●			●						2.12	0.26	3.34	Strüktürel çatlaklar bulunan duvarın sıvaları dökülmüştür.			●	
	K1			●													Özgün kapı kasası yerindedir ancak kanat bulunmamaktadır.			●	
DV3	Dv3			●	●			●						1.76	0.26	3.34	Yıkılmalar başlayan duvarın sıvaları dökülmüştür.			●	
DV4	Dv4			●	●			●						2.14	0.26	3.34	Strüktürel çatlaklar bulunan duvarın sıvaları dökülmüştür.			●	
	P4			●								●		0.80		0.75	Özgün ahşap pencere yıpranmış durumdadır.			●	
Döşeme				●				●						2.14	1.76		Özgün döşeme bozulurak yerine beton şap dökülmüştür.			●	
Tavan														2.14	1.76		Merdiven boşluğu kapatılarak oluşan alanın tavan döşemesi sonradan yapılmış asma tavan üzeri sıvadır.			●	

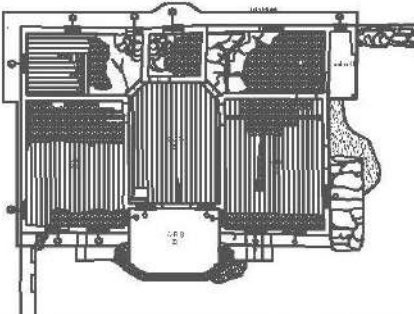
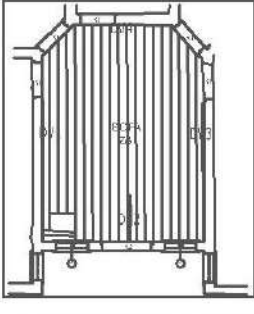
Çizelge 4.9. Z4 oda mekanı tanımlama çizelgesi

YAPI BİRİMİ:ZEMİN KAT		MEKAN: Z4 ODA		AÇIKLAMA														
				Z4 nolu oda mekanı, 5,19x4,03x3,24 ölçülerindedir. Dikdörtgen plan şemalı mekanın ahşap döşemesi oldukça yıpranmış durumdadır. Döşemenin kırıldığı kısımlarda ahşap taşıyıcı ve dolgu malzemesi ortaya çıkmış, yer yer zeminde boşluklar oluşmuştur. Kireç sıva üzeri boyalı duvarlarda; kirlenme, yer yer dökülme vardır. Vandalizm sonucu yazılmış duvar yazıları mevcuttur. Ahşap tavan özgünlüğünü korumaktadır. Bir kısmen doldurularak kapatılmış olmak üzere 4 adet doğramaları eksik ahşap pencere ve kanat olmayan ahşap kapı kasası bulunmaktadır.														
Zx: Mahal Numaraları Dvx: Duvar Numaraları Px: Pencere Numaraları Kx: Kapı Numaraları		T:Taş A:Ahşap	K:Kerpiç B:Braket T:Taş	S:Sıva Ç:Çimento Al:Alçı TS:Tatlı Sıva KA:Kaplama sırtı BO:Boya	X:Boy(m) Y:En(m) H:Yükseklik(m)	A:İyi B:Orta C:Kötü												
YAPI ELEMANLARI		MALZEME		ÖLÇÜLER		DURUM				FOTO NO								
TAŞIYICI	HİMARİ	FORMU		TAŞIYICI		DOLGU		YÜZEY			X	Y	H	NOTLAR	A	B	C	
DV1	Dv1			●	●						●	5,19	0,26	3,25	Boyası yıpranmış ve üzerinde yazılar bulunan duvar özgünlüğünü korumaktadır.	●		
	P1			●							●	0,83	1,95	Özgün ahşap çitili pencerenin üst kısmı içten doldurularak kapatılmıştır. Ahşap doğramalarında kırıma, yıpranma ve boyasız dökülmeler vardır. Benzer kırımlarda paslanma ve eğilimler görülmektedir.			●	
DV2	Dv2			●	●						●	4,03	0,26	3,25	Boyası yıpranmış, sıva çatlağı ve üzerinde yazılar bulunan duvar özgünlüğünü korumaktadır.	●		
	P2.1			●							●	1,80	1,95	Özgün ahşap çitili pencerenin ahşap doğramasında kırıma, yıpranma ve boyasız dökülmeler vardır. Benzer kırımlarda paslanma ve eğilimler görülmektedir.			●	
	P2.2			●							●	1,80	1,95	Özgün ahşap çitili pencerenin ahşap doğramasında kırıma, yıpranma ve boyasız dökülmeler vardır. Benzer kırımlarda paslanma ve eğilimler görülmektedir.			●	
DV3	Dv3			●	●						●	5,20	0,26	3,25	Boyası yıpranmış, sıva çatlağı ve üzerinde yazılar bulunan duvar özgünlüğünü korumaktadır. Duvar üzerinde alçı kandıllık vardır.	●		
	K1			●										Özgün kapı kasası yerindedir ancak kanat bulunmamaktadır.			●	
DV4	Dv4			●	●						●	4,05	0,26	3,25	Üzerindeki ahşap dolap sökülen ve yıpranmış durumda bulunan duvar özgünlüğünü korumaktadır. Dolabın üst kısmı yerindedir.			●
Döşeme				●							●	5,20	4,05	Ahşap döşeme kaplaması oldukça yıpranmıştır. Yer yer kopma ve eksilmeler vardır. Zeminde boşluklar açılmıştır.			●	
Tavan				●							●	5,20	4,05	Özgün çitili ahşap tavan iyi durumdadır.	●			

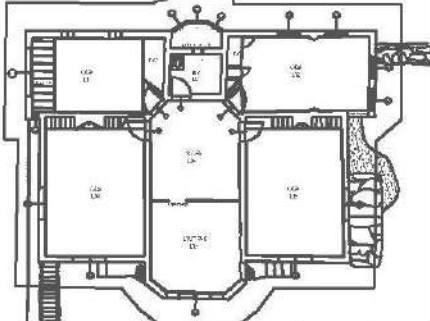
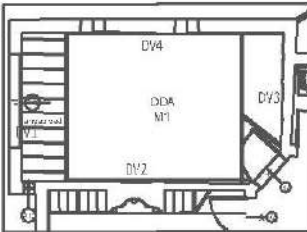
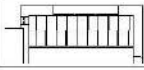
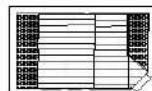
Çizelge 4.10. Z5 oda mekânı tanımlama çizelgesi

YAPI BİRİMİ:ZEMİN KAT				MEKAN: Z5 ODA				AÇIKLAMA													
								Z5 nolu oda mekânı, 5.35x4.09x3.26 ölçülerindedir. Dikdörtgen plan genallı mekânın ahşap döşemesi yıpranmış durumdadır. Döşemenin kirlendiği kısımlarda ahşap taşıyıcı ve dolgu malzemesi ortaya çıkmıştır. Duvarlarda; kirlenme, yer yer dökülme ve vandalizm sonucu yazılmış duvar yazıları vardır. Ahşap duvar bordurleri sökülmüştür. Ahşap tavan özgünlüğünü korumaktadır. Biri doldurulmuş nişe dönüştürülmüş olmak üzere 4 adet ahşap pencere ve kanat olmayan ahşap kapı kasası bulunmaktadır. D4 duvarında yer alan dolabın alt kısmında Z2 nolu mekâna açılan kapı boşluğu ve ahşap kapı kasası bulunmaktadır.													
Z: Mahal Numaraları Dv: Duvar Numaraları Pz: Pencere Numaraları Kz: Kapı Numaraları				T:Taş A:Ahşap	K:Kerpiç B:Braket T:Taş	S:Sıva Ç:Çimento Al:Alçı TS:Tatlı Sıva KA:Kaplama sıva BO:Boya	X:Boy(m) Y:En(m) H:Yükseklik(m)	A:Yı B:Orta C:Kötü													
YAPI ELEMANLARI		FORMU	MALZEME										ÖLÇÜLER			DURUM			FOTO NO		
TAŞIYICI	HİMARİ		TAŞIYICI		DOLGU		YÜZEY						X	Y	H	NOTLAR	A	B		C	
			T	A	K	B	T	S	Ç	Al	TS	KA									BO
DV1	Dv1			●	●			●						5.28	0.26	3.26	Üzerindeki ahşap bordürler sökülen ve yazılan yazılan duvar özgünlüğünü korumaktadır.	●			
	P1			●									●	0.83	1.95	Pencereler özgünlüğünü korumaktadır. Ahşap doğramalarında kopma, yıpranma ve boyasında dökülmeler vardır. Demir korkuluklarda paslanma ve eğilmeler görülmektedir.		●			
	K1			●												Özgün kapı kasası yerindedir ancak kanat bulunmamaktadır.			●		
DV2	Dv2			●	●			●						4.02	0.26	3.26	Yer yer sıva çatlakları ve işlenme olan duvar özgünlüğünü korumaktadır.	●			
	P2.1			●									●	1.00	1.95	Pencereler özgünlüğünü korumaktadır. Ahşap doğramalarında kopma, yıpranma ve boyasında dökülmeler vardır. Demir korkuluklarda paslanma ve eğilmeler görülmektedir.		●			
	P2.2			●																	
DV3	Dv3			●	●			●						5.34	0.26	3.26	Yer yer sıva çatlakları, yazılan ve işlenme olan duvar özgünlüğünü korumaktadır. Pencerelerden biri doldurulmuş nişe çevrilmiş ve üzerine baca açılmıştır.		●		
	P2.3			●									●	1.00	1.95	Ahşap doğramalarında kopma, yıpranma ve boyasında dökülmeler vardır. Demir korkuluklarda paslanma ve eğilmeler görülmektedir. P2.3 penceresinin aşağı kısmı kırılmış, boşluk ahşap malzemeyle kapatılarak nişe dönüştürülmüştür. Üzerine baca açılmıştır.				●	
	P2.4			●																	
DV4	Dv4			●	●			●						4.03	0.26	3.26	Ahşap dolapların bulunduğu duvarda Z2 ye sonradan açılan kapı boşluğu bulunmaktadır. Duvarda işlenme ve yazılan görülmektedir. Ocak izi bulunmaktadır.		●		
Döşeme				●									●	5.34	4.03	Ahşap döşeme kaplaması oldukça yıpranmıştır. Yer yer kopma ve eksilmeler vardır.				●	
Tavan				●									●	5.34	4.03	Özgün çitallı ahşap tavan iyi durumdadır.	●				

Çizelge 4.11. Z6 sofa mekânı tanımlama çizelgesi

YAPI BİRİMİ:ZEMİN KAT			MEKAN: Z6 SOFA										AÇIKLAMA								
													Z6 nolu sofa mekânı, 5.01x3.73x3.26 ölçülerindedir. Mekanın ahşap döşemesi yıpranmış durumdadır. Döşemenin kırıldığı kısımlarda ahşap taşıyıcı ve dolgu malzemesi ortaya çıkmış, yer yer boşluklar oluşmuştur. Boyali duvarlarda işlenme, yer yer dökülme, vandalizm sonucu yazılmış duvar yazıları vardır. Dv4 nolu duvarda derin çatlaklar gözlenmektedir. Ahşap tavan özgünlüğünü korumakla birlikte kaplama malzemesinin söküldüğü kısımlar mevcuttur. Odalara açılan kapıların tamamında yalnızca kapı kasası vardır, kanatlar kopmuş durumdadır. Dv2 de yer alan giriş kapısının kanadı bulunmamaktadır. İki adet doğramaları bulunmayan ahşap pencere vardır.								
Zx: Mahal Numaraları Dvx: Duvar Numaraları Px: Pencere Numaraları Kx: Kapı Numaraları			T:Taş A:Ahşap	K:Kerpiç B:Brikt T:Taş	S:Sıva Ç:Çimento Al:Alçı TS:Tatlı Sıva KA:Kaplamaçı BÖ:Boya					X:Boy(m) Y:Eni(m) H:Yükseklik(m)	A:İyi B:Orta C:Kötü										
YAPI ELEMANLARI		FORMU	MALZEME										ÖLÇÜLER			DURUM				FOTO NO	
TAŞIYICI	NİMARİ		TAŞIYICI		DOLGU		YÜZEY						X	Y	H	NOTLAR	A	B	C		
			T	A	K	B	T	S	Ç	Al	TS	KA									BÖ
DV1	Dv1			●	●								●	4.99	0.26	3.26	Duvar özgünlüğünü korumaktadır ancak boyada yıpranmalar ve yazılar mevcuttur.	●			
	K1			●													Özgün kapı kasası yerindedir ancak kanat bulunmamaktadır.			●	
DV2	Dv2			●									●	3.73	0.26	3.26	Duvar özgünlüğünü korumaktadır ancak boyada yıpranmış durumdadır.	●			
	K2			●													Özgün kapı kasası yerindedir ancak kanat bulunmamaktadır.			●	
	P1.1			●									●	0.83	1.95		Pencereler özgünlüğünü korumaktadır. Ahşap doğramalarında kopma, yıpranma ve boyasında dökülmeler vardır. Demir korkuluklarda paslanma ve eğilmeler görülmektedir.			●	
	P1.2			●																	
DV3	Dv3			●	●								●	4.99	0.26	3.26	Duvar özgünlüğünü korumaktadır ancak boyada yıpranmalar ve yazılar mevcuttur.	●			
	K1			●													Özgün kapı kasası yerindedir ancak kanat bulunmamaktadır.			●	
DV4	Dv4			●	●								●	2.13	0.26	3.26	Özgün durumu değişen duvarda derin çatlaklar yer almaktadır. Boyada yıpranmalar ve yazılar mevcuttur.			●	
	K1.1			●													Özgün kapı kasası yerindedir ancak kanat bulunmamaktadır.			●	
Döşeme				●									●	5.01	3.73		Ahşap döşeme kaplaması özgün halini korumaktadır. Yer yer kopma ve eğilmeler vardır.	●			
Tavan				●									●	5.01	3.73		Özgün ahşap tavan kaplama malzemesinin kırıldığı kısımlar bulunmaktadır.			●	

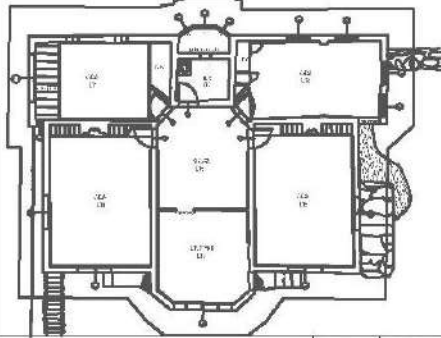
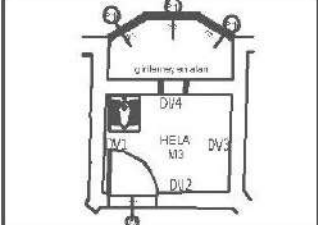
Çizelge 4.12. M1 oda mekânı tanımlama çizelgesi

YAPI BİRİMİ: 1. KAT				MEKAN: M1 ODA				AÇIKLAMA												
								M1 nolu oda mekânı, 5.49x3.15x3.51 ölçülerindedir. Dikdörtgen plan şemalı mekânın ahşap döşemesi yıpranmış durumdadır. Dolap kısmındaki döşemelerde ise hafif sehim vardır. Yıpranmış ahşap tavan özgünlüğünü korumaktadır. DV1'de bulunan ahşap doğrama pencere özgün değildir, sonradan değiştirilmiştir. Pencere altında yer alan ahşap sedir ve altındaki döşeme kaplaması yıpranmış olmakla birlikte özgünlüğünü korumaktadır. Duvarlar yer yer çatlaklar vardır. DV2 üzerindeki bir adet küçük ahşap pencere ise özgünlüğünü korumaktadır, ancak ahşap doğramaları ve demir korkulukları yıpranmış vaziyettedir. Sıvalarda yer yer kırılmalı çatlaklar mevcuttur. DV3'de bulunan ahşap dolap sökülmüş, banyo alanı bitişlik kısmında ise ciddi boyutta çatlaklar ve sehim görülmüştür. Duvar boyası ve sıva kısmen sökülmüştür. DV4 üzerinde bulunan iki adet pencere doğraması sökülmüş, duvar boşluğu briket ile kapabilmek amacıyla ve bu kısımlarda çatlaklar oluşmuştur. Ahşap oda kapısı özgünlüğünü korumaktadır.												
Zx: Mahal Numaraları DvX: Duvar Numaraları Px: Pencere Numaraları Kx: Kapı Numaraları				T:Taş A:Ahşap	K:Kerpiç B:Briket T:Taş	S:Sıva Ç:Çimento Al:Alçı TS:Tatlı Sıva KA:Kaplama Sıvı BO:Boya		X:Boş(m) Y:En(m) H:Yükseklik(m)	A:İyi B:Orta C:Kötü											
YAPI ELEMANLARI		FORMU	MALZEME										ÖLÇÜLER			DURUM				FOTO NO
TAŞIYICI	NÜMAR		TAŞIYICI		DOLGU		YÜZEY						X	Y	H	NOTLAR	A	B	C	
			T	A	K	B	T	S	Ç	Al	TS	KA								
DV1	Dv1			●	●							●	3.14	0.26	3.51	Boyası yıpranmış ve sıva çatlakları bulunan duvardaki pencereler doldurularak yerine yeni pencere boşluğu açılmıştır.	●			
	P12			●								●	2.03		1.28				●	
	Sedir			●								●	3.14	0.92	0.42	Ahşabında yıpranma görülen sedir özgünlüğünü korumaktadır.	●			
DV2	Dv2			●	●							●	4.77	0.26	3.51	Duvar özgünlüğünü korumaktadır ancak boyada yıpranma ve sıva çatlakları mevcuttur.	●			
	P13			●								●	0.33		1.30	Pencere özgünlüğünü korumakla birlikte doğramalarda ve demir korkuluklarda yıpranmalar mevcuttur.			●	
	K4			●								●	1.00		2.20	Ahşap kapı orijinalliğini korumaktadır. Odaya bakan yüzeyi boyalıdır. Kapı kulpu eksiktir.	●			
DV3	Dv3			●	●							●	2.47	0.26	3.51	Orijinalliğini koruyan duvarda ciddi boyutta sıva dökülmesi ve çatlaklar vardır. Duvara gömülü ahşap dolap kısmen sökülmüş, tavan kısmi kalmıştır.			●	
DV4	Dv4			●	●							●	5.49	0.26	3.51	Yer yer sıva çatlakları ve işlenmiş olan duvarda, orijinal iki pencerenin kapatıldığı sıva izlerinden görülmektedir.			●	
Döşeme				●								●	5.49	3.15		Ahşap döşeme kaplaması yıpranmış olmakla birlikte özgün halini korumaktadır. Sedir ve dolap altı kısımlarda ekilme ve bozulmalar vardır.			●	
Tavan				●								●	5.49	3.15		Özgün ahşap tavana kaplamasında kısmen soyulmalar olmakla birlikte iyi durumdadır.	●			

Çizelge 4.13. M2 oda mekânı tanımlama çizelgesi

YAPI BİRİMİ: 1. KAT				MEKAN: M2 ODA				AÇIKLAMA														
								M2'ndeki oda mekânı, 5,92x3,14x3,49 ölçülerindedir. Dikdörtgen plan semali mekânın ahşap döşemesi yıpranmış durumdadır. Kaplama malzemesinde kopma ve eksilmeler vardır. Yıpranmış durumdaki ahşap tavan özgünlüğünü korumaktadır. DV1'de bulunan ahşap dolap özgünlüğünü korumaktadır ancak kapaklarda ve raflarda kopmalar vardır. Duvarlarda yer yer çatlaklar görülmektedir. DV2'de yer yer çatlaklar ve bir adet alçı lambalık bulunmaktadır. DV3'de yer alan ahşap pencereler özgünlüğünü korumaktadır ancak ahşap doğramaları eksik ve demir korkulukları yıpranmış vaziyettedir. Sıvalarda yer yer çatlaklar mevcuttur. DV4 üzerindeki ahşap pencereler özgünlüğünü korumaktadır ancak ahşap doğramaları eksik ve demir korkulukları yıpranmış vaziyettedir. Sıvalarda yer yer çatlaklar mevcuttur. DV2 ile simetrik olarak bir adet alçı lambalık bulunmaktadır. Ahşap oda kapısı özgünlüğünü korumaktadır.														
Zx: Mehel Numaraları Dvx: Duvar Numaraları Px: Pencere Numaraları Kx: Kapi Numaraları				T:Taş A:Ahşap	K:Kerpiç B:Brickat T:Taş	S:Sıva Ç:Çimento A:Alçı TS:Tatlı Sıva KA:Kaplama BO:Boya	X:Boy(m) Y:En(m) H:Yükseklik(m)	A:Yeni B:Orta C:Kötü														
YAPI ELEMANLARI		FORMU	MALZEME										ÖLÇÜLER			DURUM				FOTO NO		
TAŞIYICI	MİMARİ		TAŞIYICI		DOLGU		YÜZEY						X	Y	H	NOTLAR	A	B	C			
			T	A	K	B	T	S	Ç	Al	TS	KA									BO	
DV1	Dv1			●	●			●						2.51	0.26	3.49	Sıvası yıpranmış ve çatlaklar bulunan duvar üzerinde ahşap gömme dolap yer almaktadır.		●			
	Do4			●									●		1.94	0.39	2.38	Ahşap gömme dolap oldukça yıpranmış durumdadır. Kapakları kırılmış ve ahşap yüzeyi deforme olmuştur. Dolap içi raflar kırılmıştır. Ancak kırılan kopan elemanlar muhafaza edilmiştir.			●	
	K4			●									●		1.00		2.20	Ahşap kapı orijinalliğini korumaktadır. Odaya bakan yüzeyi boyalıdır. Kapi kulpu eksiktir.		●		
DV2	Dv2			●	●								●	5.17	0.26	3.49	Özgünlüğünü kaybeden duvara 0,8x2,16m boyutlarında dış cepheye açılan kapı boşluğu açılmıştır. Sıvalarda dökülmeler bulunan duvarda bir adet alçı lambalık yer almaktadır.			●		
DV3	Dv3			●	●			●						3.12	0.26	3.49	Özgünlüğünü koruyan duvar sıvası yıpranmış ve lokal çatlaklar görülmüştür.		●			
	P2			●									●	1.00		1.95	Orjinal ahşap pencerelerin kanat doğramaları kopmuş, demirlerde paslanma ve eğilmeler görülmüştür.			●		
DV4	Dv4			●	●			●						5.19	0.26	3.51	Yer yer sıva çatlakları bulunan duvar özgün durumundadır. İki adet özgün pencere ve arasında yer alan bir adet alçı lambalık bulunmaktadır.			●		
	P2			●									●	1.00		1.95	Orjinal ahşap pencerelerin kanat doğramaları kopmuş, demirlerde paslanma ve eğilmeler görülmüştür.			●		
Döşeme				●									●	5.92	3.15		Ahşap döşeme kaplaması oldukça yıpranmıştır. Ahşap kaplama malzemesinde kopma ve eksilmeler vardır.				●	
Tavan				●									●	5.92	3.15		Özgün ahşap tavanın kaplamasında kısmen soyulmalar olmakla birlikte iyi durumdadır.				●	

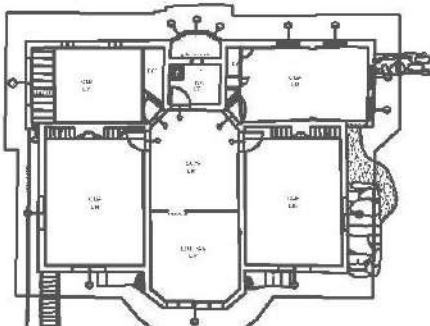
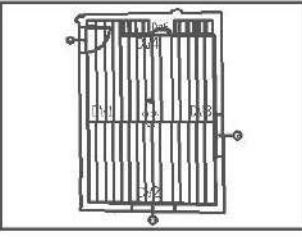
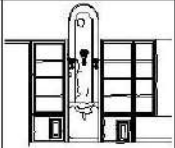
Çizelge 4.14. M3 wc mekânı tanımlama çizelgesi

YAPI BİRİMİ: 1. KAT				MEKAN: M3 WC				AÇIKLAMA													
								M3 nolu hela mekânı, 2.14x1.67x2.60 ölçülerindedir. Kare plan şemalı mekan, ev sahibi ile yapılan görüşmeden edinilen bilgiye göre, cumbalı merdiven boşluğu kapatılarak yapılmıştır. Beton şap döşeme ve sıvalı asma tavan orjinal değildir. Zeminde bir adet alaturka tuvalet taşı bulunmaktadır. Orjinal cumba kısmı da örülen duvarın arkasında atıl vaziyette kalmıştır. Kaba sıva halindeki duvarlardan Dv4 üzerine havalandırma amaçlı pencere açılmıştır.													
Zk: Mahal Numaraları DvK: Duvar Numaraları Px: Pencere Numaraları Kx: Kapı Numaraları				T:Taş A:Ağşap		K:Kerpiç B:Bricket T:Taş		S:Sıva Ç:Çimento Al:Alçı TS:Tatlı Sıva KA:Kaplama BO:Boya		X:Boy(m) Y:En(m) H:Yükseklik(m)		A:Yeni B:Orta C:Kötü									
YAPI ELEMANLARI		FORMU	MALZEME										ÖLÇÜLER			DURUM			FOTO NO		
TAŞIYICI	KİMARİ		TAŞIYICI		DOLGU		YÜZEY						X	Y	H	NOTLAR	A	B		C	
			T	A	K	B	T	S	Ç	Al	TS	KA									BO
DV1	Dv1				●	●			●					1.69	0.26	2.60	Kaba sıva ile sıvanmış özgün duvarda nem sonucu oluşan yıpranmalar vardır.			●	
DV2	Dv2				●	●			●					2.14	0.26	3.50	Duvarın birleşim noktalarında çatlaklar ve neme bağlı yıpranmalar görülmektedir.			●	
	K4				●							●		1.00	2.20		Ağşap kapı orijinalliğini korumaktadır. Odaya bakan yüzeyi boyalıdır. Kapı kulpu eksiktir.	●			
DV3	Dv3				●	●			●					1.68	0.26	2.60	Kaba sıva ile sıvanmış özgün duvarda nem sonucu oluşan yıpranmalar ve kırılmalar vardır.			●	
DV4	Dv4				●	●			●					2.18	0.26	3.50	Tuvalet mekânı oluşturmak için sonradan cumbayı ayıran bu duvar yapılmıştır. Orjinal olmayan kaba sıva duvar üzerinde plastik borular ve bir adet havalandırma penceresi bulunmaktadır.			●	
	P				●							●		0.48	0.55		Sonradan eklenen ahşap pencere özgün değildir.			●	
Döşeme					●							●		2.14	1.67		Sonradan yapılan döşeme özgün değildir. Şap dökülerek ıslak hacim oluşturulmuştur.			●	
Tavan					●							●		2.14	1.67		Sonradan yapılan tavan özgün değildir. Şap dökülerek ıslak hacim oluşturulmuştur.			●	

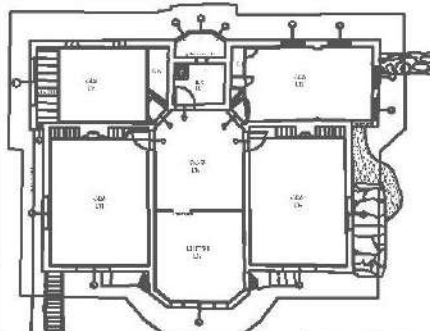
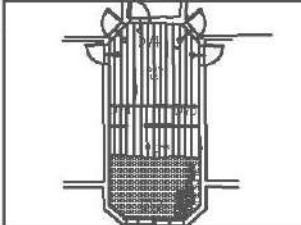
Çizelge 4.15. M4 oda mekânı tanımlama çizelgesi

YAPI BİRİMİ: 1. KAT				MEKAN: M4 ODA				AÇIKLAMA													
								M4, nolü oda mekânı, 5.79x4.13x3.51 ölçülerindedir. Dikdörtgen plan şemalı mekânın ahşap döşemesi hafif yıpranmış durumdadır. Özgün durumdaki çatılı ahşap tavanın boyasında yıpranma görülmektedir. DV1 ve DV2'de bulunan ahşap pencereler özgün değildir. Özgün pencereler doldurularak kapatılmıştır. Boyalı olan duvarlar iyi durumdadır. DV3 duvarında hafif sıva çatlakları bulunmaktadır ancak duvar ve üzerindeki ahşap bordürler orijinalliğini korumaktadır. DV4 'de bulunan varaklı alçı kabartma süsleme, alçı nişler ve ahşap dolaplar özgünlüğünü korumaktadır. Dolap ahşap kapakları ve raftar kırılmış, niş kısmında ise baca boşluğu ve işlenme görülmektedir. Ahşap oda kapısı özgünlüğünü korumaktadır.													
Zx: Mahal Numaraları DVx: Duvar Numaraları Px: Pencere Numaraları Kx: Kapı Numaraları				T:Taş A:Ahşap		K:Kerpiç B:Brick T:Taş		S:Sıva Ç:Çimento At:Alçı TS:Tatlı Sıva KA:Kaplama BO:Boya		X:Boy(m) Y:En(m) H:Yükseklik(m)		A:İyi B:Orta C:Kötü									
YAPI ELEMANLARI		FORMU	MALZEME										ÖLÇÜLER			DURUM			FOTO NO		
TAŞIYICI	MİNARİ		TAŞIYICI		DOLGU		YÜZEY						X	Y	H	NOTLAR	A	B		C	
			T	A	K	B	T	S	Ç	At	TS	KA									BO
DV1	Dv1			●	●								●	5.30	0.26	3.51	Pencere boşlukları değiştirilerek orijinal bozulmuş duvarda çatlak bulunmamaktadır.		●		
	P7			●									●	1.44		1.28	Sonradan yapılan ahşap pencereler özgün duruma uygun değildir.			●	
DV2	Dv2			●	●								●	4.14	0.26	3.51	Pencere boşlukları değiştirilerek orijinal bozulmuş duvarda çatlak bulunmamaktadır.		●		
	P7			●									●	1.44		1.28	Sonradan yapılan ahşap pencereler özgün duruma uygun değildir.			●	
DV3	Dv3			●	●								●	5.79	0.26	3.51	Özgünlüğünü halindeki boyalı duvarda ahşap bordürlerde korunmuştur. İnce sıva çatlakları bulunmaktadır.		●		
	K4			●								●		1.00		2.20	Ahşap kapı orijinalliğini korumaktadır. Odaya bakan yüzeyi boyalıdır. Kapı kulpu eksiktir.		●		
DV4	Dv4			●	●								●	4.13	0.26	3.51	Orijinalliğini koruyan duvarda ahşap gömme dolap, alçı kabartma süsleme ve niş kısmı yer almaktadır.		●		
	Do5			●						●		●	3.36	0.40	2.40	Orijinal ahşap dolabın kanatlarında ve raftarlarında eksilmeler vardır. Niş kısmında işlenme ve alçı kabartmalarda kırılmalar görülmektedir.		●			
Döşeme				●									●	5.79	4.13		Ahşap döşeme kaplamasında hafif yıpranma olmakla birlikte orijinalini korumaktadır.		●		
Tavan				●									●	5.79	4.13		Özgün ahşap tavanında kısmen yıpranmalar olmakla birlikte iyi durumdadır.		●		

Çizelge 4.16. M5 oda mekânı tanımlama çizelgesi

YAPI BİRİMİ: 1. KAT				MEKAN: M5 ODA				AÇIKLAMA												
								M5 nolu oda mekânı, 5,81x4,07x3,51 ölçülerindedir. Dikdörtgen plan gemalı mekânın ahşap döşemesi hafif yıpranmış durumdadır. Özgün durumdaki çatal ahşap tavan üzerinde yıpranma ve soyulmalar görülmektedir. DV1 duvarı orijinal durumdadır, çatlaklar ve sıvada döküme görülmektedir. DV2 ve DV3 duvarlarında bulunan ahşap pencereler özgün değildir. Özgün pencereler doldurularak kaba sıva harcı ile sıvandığından yerleri belli olmaktadır. Ahşap bordürlerin çok az bir kısmı korunmuştur. DV4 'de bulunan niş, alçı lambalık ve ahşap dolaplar özgünlüğünü korumaktadır. Dolap ahşap kapakları ve raflar kırılmış, niş kısmında işlenme ile duvarın üst kısımlarında sıva çatlak ve dökümleri görülmektedir. Ahşap oda kapısı özgünlüğünü korumaktadır.												
Z: Mahal Numaraları DV: Duvar Numaraları Px: Pencere Numaraları Kx: Kapı Numaraları				T:Taş A:Ahşap		K:Kerpic B:Briket T:Taş		S:Sıva Ç:Çimento Al:Alçı TS:Tatlı Sıva KA:Kaplamasız BO:Boya		K:Boy(m) Y:En(m) H:Yükseklik(m)		A:İyi B:Orta C:Kötü								
YAPI ELEMANLARI		FORMU	HALZEME										ÖLÇÜLER			DURUM			FOTO NO	
TAŞIYICI	MİMARİ		TAŞIYICI		DOLGU		YÜZEY						X	Y	H	NOTLAR	A	B		C
			T	A	K	B	T	S	Ç	Al	TS	KA								
DV1	Dv1			●	●			●					5.81	0.26	3.51	Duvar özgünlüğünü korumaktadır. Sokulmuş ahşap bordürün izi görülmektedir.		●		
	K4			●								●	1.00		2.20	Ahşap kapı orijinalliğini korumaktadır. Odaya bakan yüzeyi boyalıdır. Kapı kulpu eksiktir.		●		
DV2	Dv2			●	●			●					4.07	0.26	3.51	Pencere boşlukları değiştirilerek orijinali bozulan duvarda çatlaklar bulunmaktadır. Kaba sıva ile sıvanmıştır.		●		
	P9			●								●	1.44		1.28	Sonradan yapılan ahşap pencereler özgün duruma uygun değildir.			●	
DV3	Dv3			●	●			●					5.81	0.26	3.51	Pencere boşlukları değiştirilerek orijinali bozulan duvarda çatlaklar bulunmaktadır. Kaba sıva ile sıvanmıştır.			●	
	P9			●								●	1.44		1.28	Ahşap bordürler kısmen korunmuştur. Sonradan yapılan ahşap pencereler özgün duruma uygun değildir.			●	
DV4	Dv4			●	●							●	3.99	0.26	3.51	Orijinalliğini koruyan duvarda ahşap gömme dolap, alçı lambalık ve niş kısmı yer almaktadır.		●		
	Do6			●				●		●			2.90	0.49	2.40	Orijinal ahşap dolabın kanatlarında ve raflarında eksikler vardır. Niş kısmında işlenme ve alçı lambalıklarda kırılmalar görülmektedir.			●	
Döşeme				●								●	5.81	4.07		Ahşap döşeme kaplamasında hafif yıpranma olmakla birlikte orijinalini korumaktadır.		●		
Tavan				●								●	5.81	4.07		Özgün ahşap tavana kısmen yıpranmalar olmakla birlikte iyi durumdadır.			●	

Çizelge 4.17. M6-7 sofa-mutfak mekânı tanımlama çizelgesi

YAPI BİRİMİ: 1. KAT				MEKAN: M6-7 SOFA-MUTFAK										AÇIKLAMA							
														M6-7 nolu sofa mekânı, 7.98x3.71x3.50 ölçülerindedir. Dikdörtgen plan şemalı mekân, ahşap camelan bölme ile diğer ayrılmış ve cepheye bakan kısmı mutfak haline getirilmiştir. Ahşap döşeme mutfak kısmına kadar olacak olmakla birlikte orijinali korunmuş durumdadır ancak mutfak kısmında ahşap kaplamalar yer yer sökülümüş ve kısmen çap dökülümüştür. Özgün durumdaki ortalı ahşap tavan üzerinde ise yıpranma ve soyulmalar görülmektedir. DV1 ve DV3 duvarları camelan bölmeye kadar özgün durumunu korumuştur ancak sıva çatlakları ve işlenme vardır. Mutfak kısmında ise özellikle DV3 duvarı bozulmuş haldedir. Mutfak tezgahı, fayans kaplama, cepheye açılan baca deliği, tuğla vb. sonradan yapılan müdahaleler ile duvar zarar görmüştür. DV2 duvarında (cumba kısmı) özgün panoseller kaldırılarak takılan yeni ahşap pencerenin üst kısmı, briket ile doldurularak sıvanmıştır. Ahşap bordürler kısmen korunmuştur. DV4 duvarının diğer duvarlarla birleşim yerlerinde çatlaklar bulunmaktadır. Sonradan yapılmış ahşap camelan bölme yıpranmış durumdadır.							
Zx: Mahall Numaraları DVx: Duvar Numaraları Px: Pencere Numaraları Kx: Kapi Numaraları				T:Taş A:Ahşap		K:Kerpiç B:Briket T:Taş		S:Sıva Ç:Çimento Al:Alçı TS:Tabii Sıva KA:Kaplama BÖ:Boya				X:Boy(m) Y:En(m) H:Yükseklik(m)		A:Yatı B:Orta C:Kötü							
YAPI ELEMANLARI		FORMU	MALZEME										ÖLÇÜLER			DURUM			FOTO NO		
TAŞIYICI	MİMARİ		TAŞIYICI		DOLGU		YÜZEY						X	Y	H	NOTLAR	A	B		C	
			T	A	K	B	T	S	Ç	Al	TS	KA									BO
DV1	Dv1				●	●			●					6.71	0.26	3.50	Özgünlüğünü koruyan duvarda işlenme ve sıva çatlakları mevcuttur.		●		
DV2	Dv2				●	●			●					2.45	0.26	3.50	Özgün durumu bozulan duvarda orijinal pencere kapatılmış, yeni pencerenin üzeri briket ile doldurularak sıvanmıştır. Ahşap bordürlerin bir kısmı korunmuştur.		●		
	P8				●								●	2.35	1.17		Sonradan eklenen ahşap pencere özgün değildir.			●	
DV3	Dv3				●	●			●					6.71	0.26	3.50	Özgünlüğünü koruyan duvarda işlenme ve sıva çatlakları mevcuttur.		●		
DV4	Dv4				●	●			●					2.21	0.26	3.50	Duvarın, diğer duvarlarla birleşim kısmında derin çatlaklar oluştuğu görülmektedir.			●	
Döşeme					●							●		7.98	3.71		Ahşap döşeme kaplamasında hafif yıpranma olmakla birlikte orijinalini korumaktadır.		●		
Tavan					●							●		7.98	3.71		Özgün ahşap ortalı tavana kısmen yıpranmalar olmakla birlikte iyi durumdadır.		●		

4.2.4. Yapısal ve mimari elemanların tanımlanması

Yapısal(taşıyıcı) elemanlar

Temeller

Yapıda sondaj yapabilme imkânı bulunmadığından, Özdoğanlar Evi'nin temelleri tez çalışması kapsamında incelenememiştir. Yapılan literatür çalışması sonucunda; Bilget'in

Sivas Evleri kitabında; bölgedeki konut yapılarının genelinde fazla derin olmayan taş temel kullanıldığı bilgisi verilmektedir (Bilget, 1992: 27). Tokmak ise tez çalışması kapsamında incelediği, aynı bölgede bulunan Hubuyar Korucu Konağı'nın temellerinin 55 cm derinliğinde moloz taş malzemeden olduğu bilgisini aktarmaktadır (Tokmak, 2012).

Duvarlar

Evin duvarları su basman seviyesine kadar moloz yığma taş olup, zemin ve 1.katlarda ahşap çatki elemanlar arasına doldurulmuş kerpiç malzemedir. Ahşap çatki sistem; düşey yönde yerleştirilen ana ve ara dikmeler ile üstünde ve altında bulunan yatay kirişlerin birleşiminden oluşmaktadır (Resim 4.64).

Yapının iç duvar kalınlıkları 25-30 cm, taş duvar kalınlıkları ise 60-90 cm arasında değişiklik göstermektedir. İç ve dış duvarlar sıva ile kaplanmıştır.

Resim 4.64. Ahşap karkas arası kerpiç dolgu duvar

Dikme ve Kirişler

Yapının giriş sahanlığında bulunan taş kaideli ahşap sütunlar ile üst kattaki çıkma kısmı taşınmaktadır. Doğu cephede bulunan sahanlık kısmının altında ve üzerinde taşıyıcılığı

desteklemek için eklenmiş ahşap dikmeler bulunmaktadır. Bodrum kat giriş sahanlığında ise üstteki taş kaidenin taşınmasını desteklemek için eklenmiş ahşap dikme yer almaktadır. Bodrum katta yer alan ahşap dikme ve kirişlemelerle mevcut döşeme taşınmıştır.

Döşeme ve Tavanlar

Evin tavan ve döşemelerinde ahşap kirişleme üzeri ahşap kaplama tekniği kullanılmıştır. Döşeme ile kaplama malzemesi arasında; “bulgurlama” olarak bilinen, döşeme arasına toprak veya saman benzeri maddeler koymak suretiyle yapılan yalıtım tekniği kullanılmıştır (Kuban, 2017: 247). Kaplama tahtalarının söküldüğü kısımlarda bu yönetime ait detayı görmek mümkündür (Resim 4.65). Bodrum kat döşemesi ise bozulmuş haldedir.

Konuttaki özgün tavaların tamamı çıtalı düz ahşap tavanıdır. Kirişlemelerin altına düz bir yüzey oluşturacak şekilde uzun ahşap parçaların çakılması ile yapılan tavanlarda herhangi bir göbek, oyma, kalem işi ya da motif bulunmamaktadır (Resim 4.65).

(a)

(b)

Resim 4.65. (a) Çıtalı ahşap tavan, (b) Ahşap döşeme arası bulgurlama

Çatı

Özdoğanlar evinin çatısı; alaturka kiremit kaplamalı kırma çatıdır. Alaturka kiremitlerin eksildiği kısımlar sac malzeme ile kapatılmıştır. Kırma çatı, geniş saçaklı ve saçak altları ahşap kaplama şeklindedir. Çatı üzerinde bulunan özgün bacalar pişmiş toprak malzemedendir (Resim 4.66).

(a)

(b)

Resim 4.66. (a) Saçak altı ahşap kaplama (b) Alaturka kiremitli kırma çatı

Mimari Elemanlar

Pencereler

Yapıda bulunan özgün pencereler; P1, P2, P3, P4, P5, P10 ve P11 nolu pencerelerdir. Mevcut durumda yalnızca kasaları ve demir parmaklıkları bulunan pencerelerin kanat detayları Özdoğanlar Evi'nin arşivlerden elde edilen fotoğraflarından tespit edilmiştir. İçe açılır çift kanatlı ahşap pencereler, yatayda ve düşeyde ikiye bölünmüş vaziyettedir (Resim 4.67).

Güney cephede; 4 adet P1 nolu 83 cm x 195 cm, 4 adet P2 nolu 100 cm x 195 cm ölçülerinde özgün ahşap pencere ile 3 adet özgün olmayan çift kanatlı pencere bulunmaktadır. Kuzey cephede; 2 adet P2 nolu 100 cm x 195 cm, 3 adet P4 nolu 70 cm x 70 cm, 1 adet P5 nolu 50 cm x 50 cm, 2 adet P10 nolu 71 cm x 89 cm ve 1 adet P11 nolu 75 cm x 89 cm ölçülerinde özgün ahşap pencere bulunmaktadır.

Doğu cephede; 3 adet P2 nolu 100 cm x 195 cm ölçülerinde özgün ahşap pencere ile 1 adet özgün olmayan çift kanatlı ahşap pencere bulunmaktadır. Batı cephede; 2 adet 83 cm x 195 cm ölçülerinde özgün ahşap pencere ile 2 adet özgün olmayan çift kanatlı ahşap pencere bulunmaktadır.

(a)

(b)

Resim 4.67. (a) Özgün pencerelere ait arşiv fotoğrafı, (b) Pencerelerin güncel durumu

Kapılar

Konutun özgün bahçe kapısı, giriş kapısı ve zemin katta bulunan oda kapıları mevcut değildir. Ancak 140 cm x 220 cm ölçülerindeki çift kanatlı ahşap giriş kapısına ait fotoğraflar mimar Mualla Aydın'ın arşivinden elde edilmiştir (Resim 4.69).

1.katta yer alan M1, M2, M4, M5 mahallerinin tek kanatlı ahşap kapıları korunmuş durumdadır. 80 cm x 220 cm ölçülerindeki ahşap tablalı kapıların, odaya bakan yüzeyleri yağlı boya ile beyaza boyanmıştır (Resim 4.68). Metal kapı kulpu ve metal kilit kısmı bulunan kapılar, ahşap eşik üzerine oturmaktadır. Kapının etrafını ahşap kasa ile çevrilmiştir. Ahşap tablalı kapıların tamamı birbiriyle aynıdır, herhangi bir oyma, işleme ya da süslemesi bulunmamaktadır.

Resim 4.68. Ahşap oda kapıları

Resim 4.69. Arşivlerden elde edilen ahşap giriş kapısı (Aydın, 2005)

Merdivenler

Yapıya giriş kesme taş blok basamaklardan müteşekkil sahanlık merdiveninden sağlanmaktadır. Sağ ve sol taraflardan 6'şar basamak olduğuna dair iz bulunmaktadır ancak basamakların pek çoğu yıkılmış durumdadır (Resim 4.70).

Konut içerisinde yer alan ve kaldırılmış özgün merdivene ait herhangi bir iz bulunmamaktadır ancak ev sahibinden varlığına ve yerine dair bilgi alınmıştır. Mevcut durumda tuvalet ve banyo olarak kullanılan hacmin yerinde ahşap merdiven olduğu ev sahibi tarafından aktarılmıştır (Özdoğan, 2016).

Bahçeden, doğu cephedeki sahanlığa çıkışı sağlayan merdivene ait izler taş duvar üzerinde okunmaktadır ancak merdivene ait herhangi bir kalıntı bulunmamaktadır (Resim 4.71).

(a)

(b)

Resim 4.70. (a), (b) Giriş kısmında yer alan taş merdiven basamaklarına ait arşiv fotoğrafı

Resim 4.71. Sahanlığa çıkan merdivenin duvar üzerindeki izi

Dolap, Gusülhane, Niş, Ocak ve Lambalıklar

Z2, Z4, Z5 ve M2 nolu oda mekânlarında, duvar üzerinde sökülmüş dolapların yerine ilişkin izler vardır ancak dolapların detayına ilişkin bir veri bulunmamaktadır. Ayrıca Z2 nolu mahalde ocak ve davlumbaz olduğuna dair izler bulunmaktadır.

M2 mahallinde D03 nolu, 187 cm x 237 cm ölçülerinde, ahşap, kapaklı gömme dolap bulunmaktadır. Dolabın çift kapaklı kısmında gusülhane olarak kullanılan bölüm bulunmaktadır (Resim 4.72)

M4 mahallinde D04 nolu, 336 cm x 210 cm ölçülerinde, beyaza boyanmış, ahşap kapaklı dolap bulunmaktadır. Dolapların orta kısmında yer alan ocak kapatılmış ve niş kısmından soba için bacaya bağlantı sağlanmıştır. Varaklı alçı kabartma süslemenin bulunduğu niş kısmında, 3 adet alçı malzemedan lambalık yer almaktadır (Resim 4.72).

M5 mahallinde D05 nolu, 285 cm x 230 cm ölçülerinde, ahşap malzemedan, kapaklı gömme dolap vardır. Dolapların orta bölümünde yer alan nişin alt kısmında bulunan ocak kapatılmış ve niş üzerinde soba için baca deliği açılmıştır. Niş kısmı üzerinde 3 adet alçı malzemedan lambalık bulunmaktadır (Resim 4.72).

(a)

(b)

Resim 4.72. Özdoğanlar Evi (a) gusülhane ve (b) ahşap dolaplar

(a)

(b)

Resim 4.73. Özdoğanlar Evi (a), (b) ahşap dolaplar

4.2.5. Yapısal değişme ve bozulmalar

Yapı genel anlamda ayakta olmakla birlikte; cephelerde ve iç mekânda birçok değişme ve bozulma meydana gelmiştir. Değişim ve bozulmalar insan ve doğa etkisiyle meydana gelenler olarak ikiye ayrılarak incelenmiştir. Söz konusu değişim ve bozulmaların plan, kesit ve görünüşler üzerinden detaylı analizine ait çizimler Ek-5’ de yer almaktadır.

İnsan etkisi ile oluşan değişim ve bozulmalar

Özdoğanlar evinde zaman içerisinde meydana gelen ihtiyaç ve kullanım değişikliklerini karşılamak adına; değiştirilen veya kaldırılan bölümler ile eklenen kısımların olduğu tespit edilmiştir.

Ev sahibi ile yapılan görüşmelerde, iki ailenin kullanımına olanak tanımak adına; konut içerisindeki merdivenin kaldırıldığı, merdivenkovanın her iki katta da ıslak hacme dönüştürüldüğü (Z3, M3), 1.kat sofanın bölünerek mutfak mekânı oluşturulduğu (M6, M7) bilgisi alınmıştır (Özdoğan, 2016). M2 nolu oda mahallinde, üst kat konuta ayrı giriş sağlamak adına cephe duvarı üzerine kapı boşluğu açılmıştır. M3 nolu mahalde ıslak hacmi ayırmak için cumba kısmı örülen duvar ile ayrılmıştır (Resim 4.73).

Z2, Z5, M1, M4, M5, M6-7 mahallerinde yer alan özgün ahşap pencereler; kaldırılmış ve yerine yeni çift kanatlı pencereler takılmış veya pencere boşluğu briket ile örülerek kaba sıva ile sıvanmıştır. Yapının cephelerinde de bu sıva izleri bulunmaktadır. Z5 nolu mahalde kapatılan pencerenin bulunduğu kısımdan baca boşluğu açılmıştır (Resim 4.73).

Bodrum ve doğu cephe sahanlıklarına taşıyıcılığı desteklemek için ahşap dikmeler eklendiği tespit edilmiştir. Bahçe kapısının bulunduğu boşluk sac levha ile kapatılmıştır. Konut genelinde elektrik kablolarının açıktan gittiği görülmektedir. Evin kullanıcısı olmaması ve bakımsızlık sebebiyle; ahşap döşemede yıpranmalar, sıva çatlak ve dökülmeleri, boyada kirlenme ve islenmeler bulunmaktadır.

Evin terkinden sonra konutun kimliği belirsiz kişilerce kullanılmaya başlamasıyla birlikte, ahşap giriş ve oda kapılarının, sedir, yüklük ve dolapların söküldüğü, duvarlara çeşitli yazıların yazıldığı ve çöplerin biriktiği tespit edilmiştir. Ayrıca aynı sebeple, ahşap kaplama tahtalarında eksilme ve döşemede kırılmalar ve malzeme eksilmeleri (Z1-Z6, M3-M7) pencere doğramaları ve demir korkuluklardaki eksilmeler meydana gelmiştir (Resim 4.74). Konut içerisinde merdiven bulunmaması sebebiyle üst kat bu etkilerin bir kısmından korunmuş durumdadır.

(a)

(b)

(c)

(d)

(e)

(f)

Resim 4.74. Özdoğanlar Evi insan etkisiyle oluşan değişme ve bozulmalar

Doğa etkisi ile oluşan değişim ve bozulmalar

Doğa etkisi ile oluşan bozulmalar; yağmur ve kar suları, rüzgâr, deprem, nemlenme ve böceklenme gibi etkiler ile yapının terkiine bağlı olarak zamanla oluşan yıpranmalardır.

Evin tüm cephelerinde yağmur-kar suları ve bakımsızlık etkisiyle sıva dökülmeleri ve çatlakları oluşmuştur. Cephede sıvanın döküldüğü kısımlarda, açığa çıkan taşıyıcı ahşap elemanlarda nem ve böceklenme etkisiyle hasar meydana gelmiştir.

Z1, Z2, Z3, M1, M2 nolu mahallerde duvarlarda strüktürel çatlakların oluştuğu tespit edilmiştir. Özellikle zemin katlardaki çatlaklar yapı bölümlerinde yıkılmalara sebep olmaya başlamıştır. Kuzey cephede oluşan strüktürel çatlaklar sebebiyle duvarın bir bölümü tamamen yıkılmış ve konut sokağa açık hale gelmiş durumdadır. Bodrum kat taş duvarlarının iç ve dış sıvaları, bakımsızlık sebebiyle büyük ölçüde dökülmüş vaziyettedir.

Bodrum katta ahşap kiriş ve dikmelerde nem ve biyolojik etkilerle bozulma meydana gelmiştir. Ahşap taşıyıcıların bir kısmında ise sehim oluşmaya başlamıştır. Giriş sahanlığı kısmındaki ahşap sütunlar ve tavan ile doğu cephesindeki sahanlık kısmında yer alan ahşap dikmelerde de aynı şekilde böceklenme ve sehim başladığı tespit edilmiştir. Konut girişinde yer alan taş merdivenler ve sahanlık kısmında taş malzemede kırılma ve eksilmeler vardır.

Özdoğanlar evi özgün pencerelerinin mevcutta bulunan demir parmaklıklarında, atmosferik koşullara bağlı olarak paslanmalar oluşmuştur (Resim 4.75). Özgün ahşap tavanların hepsinde bakımsızlığa bağlı olarak yıpranmalar oluşmuştur.

Çatı bölümünde kar ve yağmur etkisiyle alaturka kiremitlerin kırıldığı ve bu kısımların sac levha ile kapatıldığı tespit edilmiştir. Kuzey ve doğu cephelerde, çatı saçağında ve alın tahtalarında yıpranma ve kırılmaya bağlı olarak çatıda çökmeler başlamıştır. Güney cephede yer alan alçı kabartma üçgen alınlık üzerinde, tarih kısmında dökümler vardır.

Bahçe duvarlarını çok büyük kısmı zamanla yıkılmıştır. Ayakta kalan kısımlarda ise; taşlar arasında derz boşalmaları olduğu, yüzey sıvasının döküldüğü ve üzerinde yabani otların bittiği tespit edilmiştir (Resim 4.75).

(a)

(b)

(c)

Resim 4.75. Özdoğanlar Evi insan eli ile oluşan değişme ve bozulmalar

5. KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMA

Bu çalışma, yapının restitüsyon aşamasında kaynak sağlamak amacı ile; Sivas kent merkezinde yer alan yakın dönem konut yapılarının, yerleşim özellikleri, plan elemanları ve tipolojisi, cephe özellikleri, malzeme ve yapım tekniği açılarından incelenmesi ve karşılaştırılmasını amaçlamaktadır.

Sivas kent merkezinin çeşitli bölgelerinde yer alan, Özdoğanlar Evi'nin de içlerinde bulunduğu 17 adet tescilli konut karşılaştırmalı çalışma kapsamında incelenmiştir. İncelenen konutlar; yerleşim özellikleri, plan tipleri, cephe özellikleri ve mimari elemanlar ile malzeme ve yapım sistemi özelliklerine göre, tablolar yardımıyla karşılaştırılarak incelenmiştir.

Söz konusu yapıların 3 tanesine girilebilmiş, içerisine girilemeyen ve restorasyon müdahalesi görmüş yapılar, karşılaştırmalı çalışma için dışarıdan gözlemlenerek ve literatür taramasından elde edilen müdahale öncesi özgün durumuna ilişkin veriler kullanılarak analiz edilmiştir.

5.1. Yerleşim Özellikleri

Sivas konutlarında, evlerin genellikle ayırık nizam yerleştiği ancak bitişik nizam konumlanan yapıların da olduğu tespit edilmiştir. İncelenen 17 adet konuttan, 10 tanesi ayırık nizamken 7 tanesi bitişik nizamdır (Resim 5.1). Konut girişleri genellikle bahçe içerisinden alınmıştır ancak avludan ve sokaktan girişi bulunan örnekler de mevcuttur. Konutlardan 12 tanesinin girişi bahçeden, 2 tanesi avludan, 3 tanesi ise sokaktan alınmıştır.

Konutun arazi içerisinde konumlanışı ele alındığında ise; 9 adet konutun cepheleri sokağa ve bahçeye/avluya bakacak şekilde köşe parselde yerleştiği, 4 konutun cepheleri avlu veya bahçeye bakacak şekilde parsel içine konumlandığı, 4 konutun ise yola cephe verecek şekilde yerleştiği belirlenmiştir (Bkz.Çizelge 5.1).

Özdoğanlar evinin yerleşimi incelendiğinde; ayırık nizamda, 2 cephesi sokakla hem yüz olacak şekilde, parsel köşesine yerleştiği ve konut girişinin bahçe içerisinden alındığı görülmektedir.

(a)

(b)

(c)

(d)

Resim 5.1. Özdoğanlar Evi çevresindeki konutların parsel içinde konumları
 (a) Muammer Kangal Evi, (b) Perihan Karakaya Evi, (c) Rüstem Gezici Evi,
 (d) Osmanağa Konağı

Resim 5.2. Özdoğanlar Evi parsel içindeki konumu

Çizelge 5.1. Sivas Evleri arazi yerleşim kararları karşılaştırma çizelgesi

Konut		Yerleşim		Giriş			Cephe	
	Konumu	Ayrık nizam	Bitişik nizam	Bahçe	Sokak	Avlu	Sokağa Cepheli	Bahçe Cepheli
Özdoğanlar Evi		●		●			●	●
Akaylar Konağı		●		●			●	●
Abdi Ağa Konağı		●		●				●
Ahmet Hüdai Konağı		●		●				●
Ahmet Yuvacı Evi			●			●	●	●
Ahmet Köksal Vakfı Evi		●		●			●	●
Asiye Şerife Gündüz Evi			●	●			●	
Demirciler Evi		●				●	●	●

Çizelge 5.1. (devam) Sivas Evleri arazi yerleşim kararları karşılaştırma çizelgesi

Konut		Yerleşim		Giriş			Cephe	
	Konumu	Ayrık nizam	Bitişik nizam	Bahçe	Sokak	Avlu	Sokağa Cepheli	Bahçe Cepheli
Hubiyar Korucu Konağı		●		●			●	●
Kangal Ağası Konağı		●		●			●	●
Mehmet- Rüstem Gezici Evi		●			●		●	●
Muammer Kangal Evi		●		●				●
Muharrem Söylemez Evi			●	●			●	●
Mustafa Gülhan Evi			●		●		●	
Osman Ağa Konağı		●		●			●	●
Perihan Karakaya Evi			●		●		●	
Terzioğlu Konağı			●		●		●	

5.2. Plan Tipleri ve Mimari Elemanlar

5.2.1. Plan tipi

Sivas evleri plan tipleri incelendiğinde; konutların geneli zemin+1 kat veya bodrum+2 katlıdır. Ayrıca çatı veya köşk katı bulunan örneklerde bulunmaktadır. Konutların pek çoğunda; bodrum katların depo, odunluk ve kiler olarak kullanıldığı, zemin katların servis ve günlük kullanım mekânları olarak değerlendirildiği, üst katların ise yaşam alanı olduğu tespit edilmiştir.

İncelenen konutlardan; 7 tanesi zemin+ 1 kat, 2 tanesi zemin+1 kat, 1 tanesi zemin + 2 kat, 1 tanesi ise zemin + köşk kattan oluşmaktadır.

Geleneksel Türk evlerinde, planlama mantığı bir sofa etrafında odaların dizilimiyle oluşturulmaktadır. Sofasız, dış sofalı, iç sofalı ve orta sofalı plan tiplerinin kullanımı, konutun işlevi ve gelişmişliğinin artmasıyla paralellik göstermektedir. En yaygın kullanılan plan tipolojisi farklı çıkma ve oda dağılımlarıyla da olsa iç sofalı plan tipidir. Geç dönemde ortaya çıkan ve özellikle, saray çevresi ile önemli ailelerin konutlarında kendini gösteren orta sofalı plan tipi, iç sofalı plan tipiyle karıştırılmaktadır. Ancak Bozkurt'un belirttiği gibi;

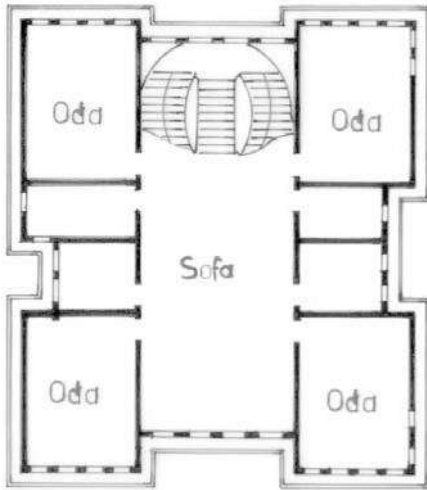
Geç dönemde yapılan, iki yüzlü iç sofalı plan tipi olan evlerde eyvanların karşılıklı gelmesi, sofanın haç şeklini alması ve odalara pahlı köşelerden girilmesi bu plan tipinin orta sofalı plan tipine benzemesine neden olmuştur. Ancak bu plan tipinde eyvan sayısının 2 ile sınırlı olması bu plan tipinin iç sofalı plan tipi olduğunu göstermektedir (Bozkurt, 2013).

İç sofalı plan tipinde odalar sofanın iki tarafında konumlanmıştır. Merdiven plan içinde önemli bir yere sahiptir. Sofa geçit özelliği göstermeye başlamış ve eyvan kaybolmuştur. Genellikle 19. Yüzyılın ikinci yarısından sonra sıklıkla uygulanan bu plan tipi için “karnıyarık ev” deyiimi (Resim 5.2) kullanılmaktadır (Sezgin, 2006).

Sedad Hakkı Eldem tarafından ortaya koyulan Türk evi plan tipleri sınıflandırması (Çizelge 5.2) dikkate alınarak gruplama yapıldığında (Eldem, 1954: 22-25); planına ulaşılarak incelenen 12 konuttan; 9 tanesi iç sofalı, 2 tanesi dış sofalı, 1 tanesi ise orta sofalı plan tipindedir (Bkz. Çizelge 5.3).

Çizelge 5.2. Türk Evi plan tipleri çizelgesi (Sezgin, 2006)

SEDA H. ELDEM'İN TANIMLAMASINA GÖRE GELENEKSEL TÜRKİYE EVİNİN PLANİMETRİK TİPOLOJİSİ					
Oda					Oda
Oda ve eyvan					Oda ve eyvan
Oda ve küçük oda					Oda ve küçük oda
Oda, eyvan ve küçük oda					Oda, eyvan ve küçük oda
	Sofasız ev tipi	Dış sofalı ev tipi	İç sofalı ev tipi	Orta sofalı ev tipi	

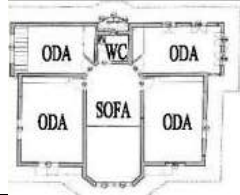
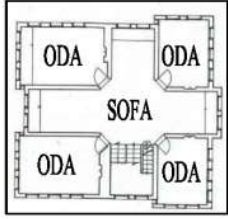
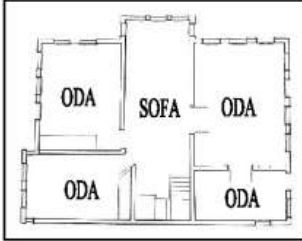
Resim 5.3. Karnıyarık (iç sofalı) plan tipi (Sezgin, 2006)

Bilget, Sivas evlerinin plan tipini şekillendiren temel mantığı; “Sivas evlerinde planlamaya etki eden en önemli faktörlerden birisi, günlük yaşantıda görülen haremlik ve selamlık birimleri altında toplanan hacimlerdir. Bu birimler evin çekirdek planını oluşturur. Haremlik selamlıkla beraber aynı evin içerisinde değilse avlu, iki birim arasında geçiş alanıdır.” sözleriyle ifade etmiştir (Bilget, 1992: 47). Ancak konutlar arasında bu tanıma uymayan ve haremlik selamlık ayrımına rastlanmayan örnekler de mevcuttur.

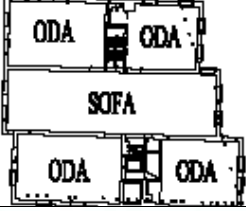
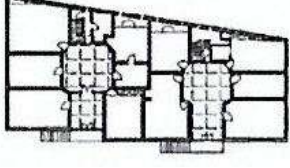
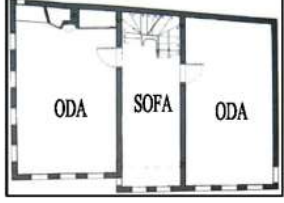
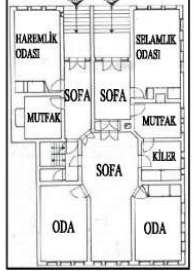
Planı incelenen 12 konuttan, 7 tanesinde harem-selam ayrımı bulunmazken, 5 tanesinde haremlik-selamlık bölümlerinin olduğu görülmektedir.

Özdoğanlar evi, bodrum + zemin + 1 katlıdır. Kareye yakın formdaki planı, iç sofalı tipte olan konut, sofadan ve odalardan çıkmalıdır. Sofanın etrafına dizilen odaların girişleri pahlı köşelerden alınmış ve çokgen formda bir sofa elde edilmiştir. Sofanın iki kenarında odalar yer alırken, cepheye bakan kenarların birinde merdivenkovası, diğerinde ise çokgen çıkma yer almaktadır. Tek girişi olan evin, haremlilik-selamlık ayrımı bulunmamaktadır.

Çizelge 5.3. Sivas Evleri plan tipolojisi karşılaştırma çizelgesi

Konut		Plan Tipolojisi			Haremlik-Selamlık Ayrımı	
Maliki	Planı	İç sofalı	Dış sofalı	Orta sofalı	Var	Yok
Özdoğanlar Evi		●				●
Akaylar Konağı				●	●	
Abdi Ağa Konağı		●			●	
Ahmet Hüdai Konağı		●				●
Ahmet Yuvacı Evi			●		●	
Ahmet Köksal Vakfı Evi		●				●

Çizelge 5.4. Sivas Evleri plan tipolojisi karşılaştırma çizelgesi

Konut		Plan Tipolojisi			Haremlik-Selamlık Ayrımı	
Maliki	Planı	İç sofalı	Dış sofalı	Orta sofalı	Var	Yok
Hubiyar Korucu Konağı		●				●
Kangal Ağası Konağı		●			●	
Mehmet-Rüstem Gezici Evi			●			●
Muharrem Söylemez Evi		●				●
Osman Ağa Konağı		●			●	
Terzioğlu Konağı		●				●

Burhan Bilget (1992) Sivas Evleri kitabı, Dilara Tokmak (2012) “Sivas Merkez Hubuyar Korucu Konağı Restorasyon Projesi Önerisi” yüksek lisans tezi ve Gülhayat Ağraz (2017) “Sivas İli Merkez İlçesi Geleneksel Konutlarının Analiz ve Değerlendirilmesi Bağlamında Koruma Önerilerinin Geliştirilmesi” yüksek lisans tezlerinde yer alan plan şemalarından faydalanarak hazırlanmıştır.

5.2.2. Mimari elemanlar

Merdivenler

Sivas evlerinin merdivenleri incelendiğinde, malzeme olarak ahşap ve taş kullanıldığı görülmektedir. Bahçe, avlu ya da sokaktan konuta girişin sağlandığı merdivenlerde taş malzeme, konut içerisinde yer alan merdivenlerde ise ahşap malzeme kullanılmıştır. Ahşap merdivenler kapalı rıhtla inşa edilmiş, korkuluk ve tırabzanları da ahşaptan yapılmıştır (Resim 5.4).

İncelenen konutlardan, konak diye tabir ettiğimiz büyük konutlarda birden fazla merdiven kullanımına rastlanırken, diğer konutlarda tek merdivenkovanı bulunmaktadır. Konutlarda genel olarak merdivenkovanı süreklilik göstermiş olsa da çekirdeğin kaydığı örnekler de mevcuttur. Planı incelenen 12 konuttan, 6 tanesinde birden fazla merdivenkovanı bulunurken, 2 konutun çekirdeğinde kayma olduğu tespit edilmiştir.

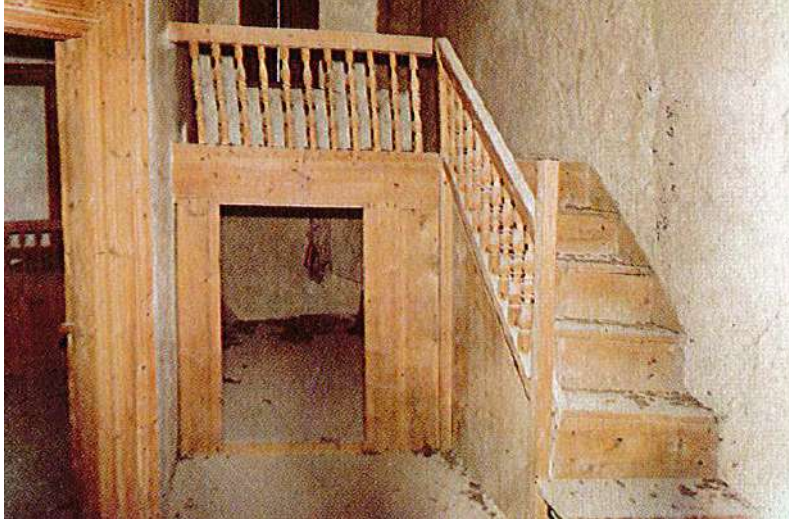
Özdoğanlar evinin girişindeki merdivenler, yığma taş üstü kesme taş kaplamadır. Konutun iç merdivenine ait izlerse tamamen ortadan kalkmıştır. Ev sahibinden sözlü olarak aktarılan bilgiye göre, hâlihazırda ıslak hacimlerin bulunduğu mekânda merdivenkovanının yer aldığı teyit edilmiştir ancak merdivenin formuna ve malzemesine ilişkin bilgi alınamamıştır. Karşılaştırmalı çalışma neticesinde, merdiven yerine ilişkin elde edilen veriler ile ev sahibinin aktardığı bilgilerin tutarlı olduğu tespit edilmiştir.

Kapılar

Çalışma kapsamında incelenen evlerin oda kapılarının geneli; tek kanatlı, aynalı ahşap kapıdır. Çift kanatlı kapı örnekleri de mevcuttur. Oda kapıları ahşap aynalı kapı türünde iken servis mekânlarının kapıları dikey ahşap elemanların yatay kuşaklaması ile yapılmıştır. Kapılar oda içlerine açılmaktadır ve sofaya bakan kısımları süslenmiştir. Tek kanatlı kapıların genişlikleri 70-90 cm, yükseklikleri 200-220 cm arasında değişmektedir.

Özdoğanlar evinin zemin kattaki kapıları mevcut olmamakla birlikte üst kattaki kapılar korunmuştur. Ahşap tablalı kapılar 80 cm x 220 cm ölçülerindedir. Odaya bakan yüzeyleri yağlı boya ile boyanmıştır. Metal kulpu ve kilit kısmı bulunan kapılar, ahşap eşik üzerine oturmakta ve odaya doğru açılmaktadır. Tamamı aynı olan ahşap tablalı kapılarda herhangi

bir oyma ya da süsleme bulunmamaktadır.

(a)

(b)

(c)

Resim 5.4. Sivas Evleri ahşap merdivenleri

Giriş ve bahçe kapıları

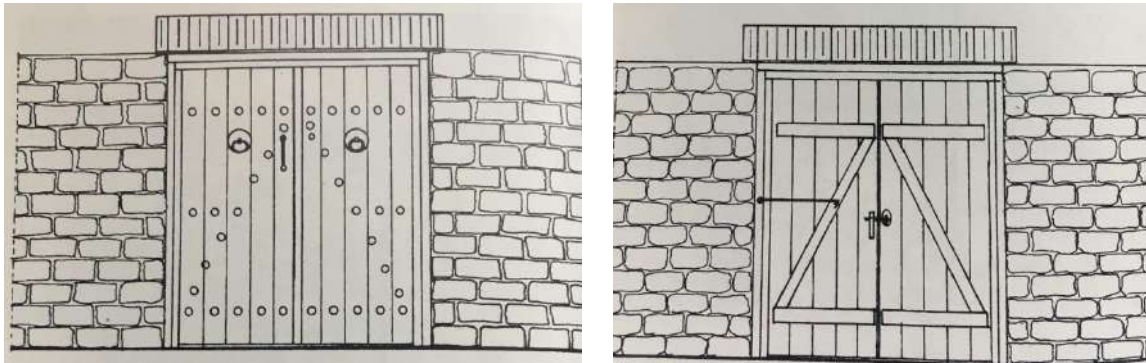
Sivas Evleri'nin giriş kapıları genellikle çift kanatlı ahşap kapıdır. Bu kapıların üzerinde;

biri tok ses çıkaran ve tokmak denilen, diğeri ise zelve veya halka diye adlandırılan iki farklı eleman bulunmaktadır. Tokmak çalındığında eve yabancı bir misafir geldiği anlaşılırken, zeval kullanıldığında gelenin ev halkından olduğu anlaşılmaktadır (Bilget, 1992: 47).

Resim 5.5. Sivas Evleri ahşap giriş kapıları

Bahçe kapılarında ise yaygın olarak ahşap çakma kapılar kullanılmıştır. Düşeyde yan yana bulunan ahşap parçalardan oluşan kapı kanatları, kapının arkasında bulunan ahşap destek elemanına kabara denilen çivilerle tutturulmuştur. Bu çiviler bir taraftan bağlantıyı sağlarken diğeri yandan başlık kısmının büyük, yivli ve dairesel formu ile kapılara görsel zenginlik katmaktadır.

(a)

(b)

Resim 5.6. Sivas Evleri ahşap bahçe kapı tipolojisi (Bilget, 1992: 50)

Tavan

Sivas evlerinde tavan süslemelerine oldukça önem verilmiştir. Ahşap tavanlarda, “S”

formlu çıtaların birleştirilerek tavanın küçük karelere bölünmesi en çok rastlanan tavan süsleme tarzıdır (Bilget, 1992: 60). Ayrıca tavanda göbek süslemeleri ve kalem işleri olan örneklerde bulunmaktadır.

Özdoğanlar evinin ahşap tavanları ise oldukça sadedir. Evdeki tavanların tamamı çıtalı düz ahşap tavan şeklindedir ve her hangi bir süslemesi bulunmamaktadır.

Sedirler

Sivas evlerinde sedirler, oda veya sofaların çıkma yapan kısımlarında yer almaktadır. 40-60 cm yüksekliğinde ve 60-70 cm derinliğinde ahşap malzemeden yapılmışlardır.

Özdoğanlar evinde M1 nolu mahalde bulunan ahşap sedir dışındaki sedirler mevcut değildir ancak söküldükleri yerlerde döşeme ve duvarlardan sedirin bulunduğu kısmın izleri okunmaktadır.

Dolap, niş ve çiçeklikler

Çalışma kapsamında incelenen konutların hepsinde ahşap gömme dolaplar, niş ve alçı süslemelerin varlığı tespit edilmiştir. Büyük konutlarda yer alan dolapların daha büyük, çok bölmeli ve varaklı süslemeler ile bezemeli olduğu belirlenirken, evlerin tamamında alçı malzemeden lambalık ve çiçeklikler bulunmaktadır.

Özdoğanlar evinde de benzer şekilde, tüm odalarda ahşap yüklükler bulunmaktadır. Zemin kattaki dolaplar sökülmüş, yalnızca tavanla birleşen kısımdaki bölmeleri kalmıştır. 1. kattaki ahşap dolaplar ise nispeten korunmuş durumdadır. M4-M5 mahallerinde ahşap kapaklı dolapların ortasında niş kısmı yer almaktadır. Nişin ortasında alçı malzemeden çiçeklik/şerbetlik denen bölümler bulunmaktadır. M4 mahallindeki nişin çevresi, tavanla birleşecek şekilde alçı kabartma varaklı bir süsleme ile bezenmiştir. Oda duvarlarında simetrik olarak alçıdan lambalıklar bulunmaktadır.

Gusülhane

Sivas evlerinin genel tipolojisi içerisinde gusülhanelerin konut içerisinde olduğu görülmektedir. Yörede “cağlık” olarak da adlandırılan gusülhaneler genelde kapaklı dolap

içlerinde çözülmüştür.

Özdoğanlar evinde ise zemin katta yüklük ve dolapları söküldüğü için çağlık varlığına dair iz bulunmazken, M5 nolu mekândaki yüklüğün çağlık olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Ocak

Sivas evlerinin genelinde her katta en az bir ocak bulunmaktadır. Ocaklar, dolap ortalarında, duvar kenarında ya da mekânı bölmeyecek bir noktada konumlandırılmıştır. Kimi örneklerde ocak davlumbazının alçıdan bitki motifleriyle süslendiği görülmektedir (Resim 5.7).

Özdoğanlar evinde mevcut durumda ocak bulunmamaktadır. Ancak baca izleri ve çıkış noktaları takip edilerek ocak yerleri tespit edilmiştir.

(a)

(b)

Resim 5.7. Sivas Evleri ocak örnekleri

5.3. Cephe Özellikleri ve Elemanları

Sivas ili geleneksel konutları incelendiğinde, cephe kurgusunun ana belirleyicisinin çıkmalar ve pencere düzeni olduğu tespit edilmiştir. Konutlar; tek çıkmalı, çok çıkmalı ve çıkmasız olarak sınıflandırılmıştır. Çıkma tipleri arasında; düz çıkma, gönyeli çıkma ve çokgen çıkma en çok rastlanan tiplerdir. Ayrıca cephede çıkması olmayıp, köşk katı ile cephede hareket yaratmış konutlar da mevcuttur (Bkz. Çizelge 5.6).

Pencere düzenleri incelendiğinde; genelde 1/2 oranında ahşap giyotin veya çift kanatlı pencerelerin kullanıldığı tespit edilmiş, mekânın kullanım ve işlevine göre pencere formlarının değiştiği saptanmıştır. Zemin kat servis mekânlarında, tek kanatlı pencere, giriş kapısı üstünde tepe penceresi ile merdivenkavasında aydınlatma pencereleri bulunmaktadır. Zemin katlarda ve birçok yapının üst katlarında, pencere önlerinde demir korkuluklar bulunmaktadır (Bkz. Çizelge 5.5).

Ayrıca kat silmeleri, dikmeler, söveler ve çatı saçakları cephe düzenini oluşturan diğer önemli elemanlardır. Bir kısım yapının cephesinde, özellikle çatı alınlığı kısmında süslemeler bulunmaktadır.

Bilget (1992) kitabında, Sivas evlerinin genel cephe kurgusunda soğğun etkisini kırmak için evlerin güneğe yönlendiğinden ve manzara yönelimi ile ışık alımını artırmak amacıyla pencere sayısının artırıldığından bahsetmektedir. Evlerin yalnızca sokağa bakan cephesine değil tüm cephelerine özen gösterilmiştir. Haremlik ve selamlık girişi ayrılan konutlarda, selamlık kapısı ana caddeye, haremlik kapısı ise ara sokağa açılmaktadır. Konutların kapı düzenlemeleri incelendiğinde ise genellikle çift kanatlı, geniş ahşap kapılar kullanıldığı tespit edilmiştir (Çizelge 5.5). Cumba veya köşk formunda tasarlanmış çıkmalarla sokağa taşılmıştır. Saçak tiplerine bakıldığında ise üç tip saçak görülmektedir. İlk tip, dar bir saçak ile altında düz ahşap kaplama şeklindedir. 2. tipte saçak altı içe doğru eğimli olacak şekilde ahşap ile kaplanmış ve daha dar bir saçak kullanılmıştır. 3. tipte ise saçak altları kaplamasız şekilde bırakılmıştır (Bilget, 1992: 48).

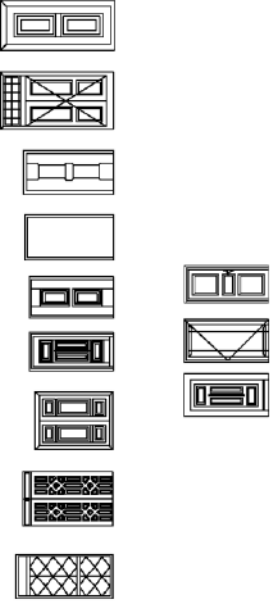
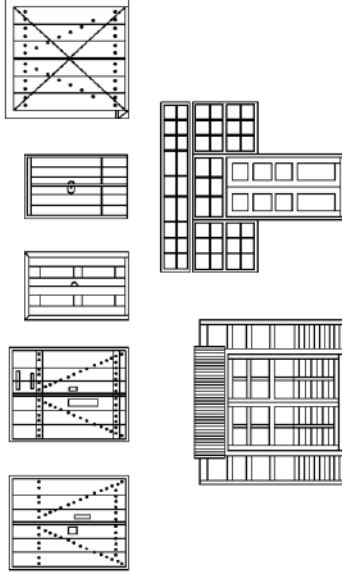
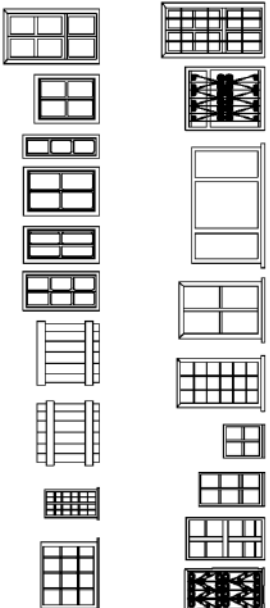
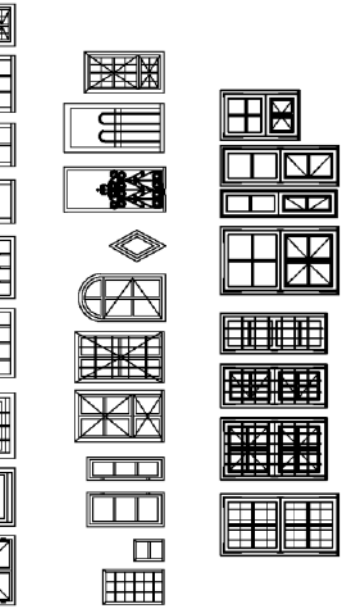
Karşılaştırmalı çalışma kapsamında incelenen 17 konuttan; 13 tanesi düz çıkmalı, 4 tanesi çıkmasızdır. Konutlardan 5 tanesinde köşk katı, 3 tanesinde gönyeli çıkma ve 2 tanesinde çokgen çıkmalar mevcuttur (Bkz. Çizelge 5.6). Konutlardan 3 tanesinde ise çatı alınlığında süsleme bulunmaktadır.

Özdoğanlar evi çok çıkmalıdır. Kuzey ve güney cephelerinde çokgen çıkmalar mevcuttur. Ahşap iki bölmeli çift kanatlı pencereleri, 1 / 2 oranında düşeyde ikiye bölünmüş, iki parçada kendi içinde, dörde bölünmüş şekildedir. Alt ve üst bölmelerin her ikisi de açılabilir. Ayrıca kuzey cephe zemin kat servis pencerelerinde tek kanatlı küçük ahşap pencereler de mevcuttur. Pencere önlerinde lokmalı demir parmaklıklar bulunmaktadır. Yapının giriş kapısı mevcut değildir ancak elde edilen eski fotoğraflarıyla,

çift kanatlı ahşap kapısı olduğu belgelenmektedir. Geniş saçaklı, kırma çatılıdır. Saçak altları ahşap ile kaplanmıştır.

Konutun güney cephe çatı alınlığında yer alan alçı kabartma süsleme, Sivas'ta incelenen diğer konutlardan farklılık göstermektedir. Süslemenin altında miladi ve Rumi olarak 1890 tarihi yazmaktadır. Ayrıca Ermeni alfabesinin 7. harfi olan “Է” sembolü alınlık içerisinde en tepe kısımda yer almaktadır.

Çizelge 5.5. Sivas pencere ve kapı tipoloji çizelgesi (Tokmak, 2012)

KAPILAR		DIŞ KAPILAR	
PENCERELER			
			
			

Çizelge 5.6. Cephe tipolojisi karşılaştırma çizelgesi

Kat sayısı	Çok çıkmalı			Çıkmasız
	Düz çıkma	Gönyeli çıkma	Çokgen çıkma	
Bodrum + Zemin+ 1kat	 Mehmet gezici evi Ahmet yuvacı evi Köksal vakfı konağı Terzioğlu evi	 Hubiyar Korucu evi	 Özdoğanlar evi	
Bodrum +Zemin+ 1.Kat+ Köşk katı	 Muharrem söylemez konağı	 Perihan Karakaya evi		
Zemin+ 1. Kat	 Abdiağa konağı Demirciler evi	 Mustafa Gülhan evi		 Asiye Gündüz evi

Çizelge 5.7. Cephe tipolojisi karşılaştırma çizelgesi

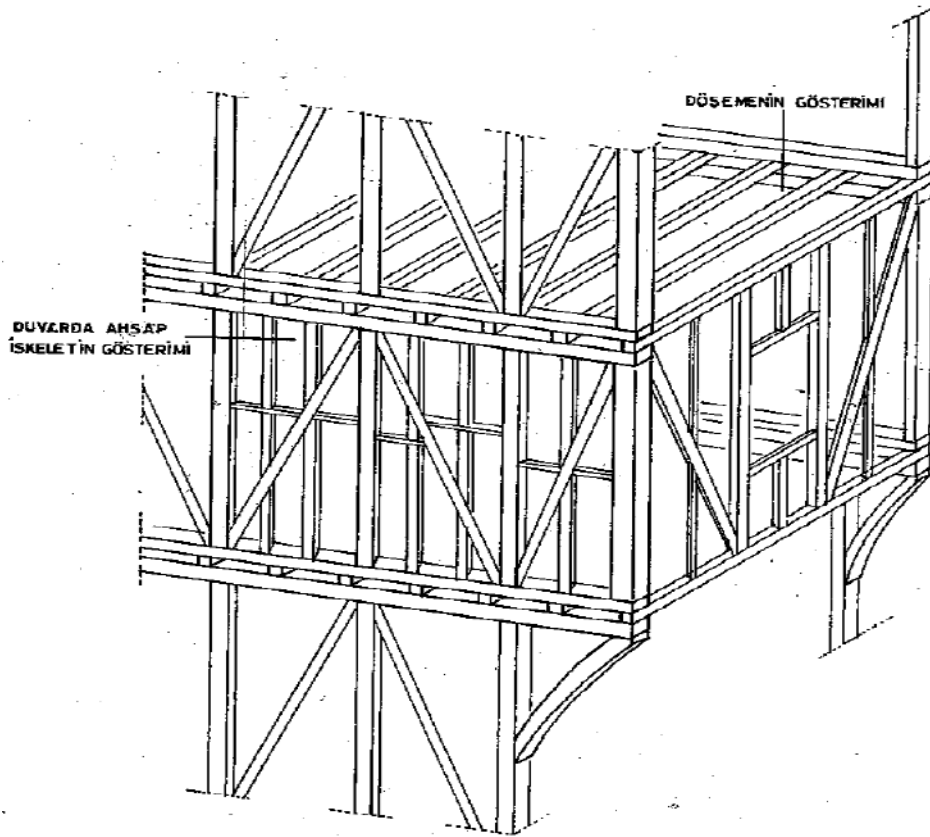
Kat sayısı	Çok çıkmalı			Çıkmasız
	Düz çıkma	Gönyeli çıkma	Çokgen çıkma	
Zemin+ Köşk katı				 M. Kangal evi Osman Ağa konağı
Bodrum +Zemin+ Köşk katı				 Kangal Ağası konağı
Zemin+ 1.Kat+ Köşk katı	 Ahmet Hüdai evi			
Zemin+ 2kat			 Akaylar konağı	

5.4. Malzeme ve Yapım Tekniği

İncelenen geleneksel konutlarda, yaygın yapım tekniğinin ahşap karkas arası kerpiç dolgu sistem olduğu tespit edilmiştir. Bodrum kat ve temellerin inşasında ise yığma taş sistem kullanılmıştır. Konut içerisinde genellikle, tavan ve döşemelerde ahşap kirişleme sistem üzeri ahşap kaplama bulunmaktadır (Resim 5.8). Bodrum kat döşemeleri taş veya sıkıştırılmış toprak iken, konutların bir kısmında ise zemin katta da taş kaplama döşeme malzemesi kullanılmıştır.

Bilget, Sivas evlerini incelediği kitabında yapım tekniği ve malzeme özelliklerini şöyle özetlemiştir;

Sivas evleri, taş temel üzerine kesme taş örgü üzeri, ahşap çatkının kurulması ve kerpiç dolgunun yapılmasından sonra iç ve dış yüzeyler samanlı çamurla sıvanıp, iç yüzeyler alçı, dış yüzeyler kırıklı kireç sıva ile kapatılmıştır. Kat araları döşeme ve ahşap tavan kirişlerin üzeri, ahşap kaplamalıdır. Zemin kat, sal döşemeli toprak sıkıştırmalı ve ahşap kaplamalı olabilir (Bilget, 1992: 52).

Resim 5.8. Ahşap çatkı sistem (Bilget, 1992: 52)

Konut içerisindeki dolap, yüklük, pencere ve kapılarda ahşap malzeme kullanılırken süsleme, lambalık, çiçeklik ve nişlerde alçı malzeme kullanıldığı tespit edilmiştir. Çatı strüktürü ahşap dikme, aşık ve kuşaklamalar ile sağlanırken çatı örtüsünde ise oluklu alaturka kiremitin yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir (Tokmak, 2012).

İncelenen 17 konutun tamamında, temelden su basman seviyesine kadar yığma taş, zemin, 1. kat ve köşk katlarında ahşap karkas arası kerpiç dolgu malzeme yapım sisteminin uygulandığı görülmüştür. İncelenen konutlardan 13 tanesinde bodrum kat döşemesi taş veya sıkıştırılmış toprak, tavan ve kat döşemeleri ahşap kaplamadır. 4 konutta ise zemin kat döşemesi taş malzeme, üst katların ise tavan ve döşemeleri ahşap kaplamadır. Konutlardan 3 tanesinin çatısı, beşik çatı üzeri alaturka kiremit kaplama iken, 14 konut kırma çatı üzeri alaturka kiremit kaplamadır. Konutlardan 3 tanesinde, özgün alaturka kiremit değiştirilerek sac kaplama malzeme ile çatı kapatılmıştır.

Özdoğanlar Evi' de benzer şekilde, su basman seviyesine kadar taş yığma olup üzeri ahşap karkas arası kerpiç dolgu malzeme ile inşa edilmiştir. Bodrum kat döşeme malzemesi kaybolmuş, tavanı ise kaplamasız ahşap kirişlemedir. Zemin ve 1.kat döşemeleri; ahşap kirişleme arası toprak dolgu malzemesi, üstünde ise ahşap kaplama malzeme olacak şekilde *bulgurlama döşeme* denilen sistemde inşa edilmiştir. Tavanlarda ahşap kirişlemenin üzeri çıtalı düz ahşap tavan ile kapatılmıştır. Pencere, kapı, dolap ve süpürgelikler ahşap, süsleme, lambalık ve çiçeklikler alçı malzemedendir. Kırma çatının üzeri oluklu alaturka kiremit kaplanmıştır.

6. RESTİTÜSYON

6.1. Tanım ve Yöntem

Restitüsyon kavramı, sonradan değişikliğe uğrayan, kısmen yıkılmış ya da yok olmuş mimari öge veya yapıların, ilk tasarımlarındaki ya da belirli bir tarihteki durumlarının, öğelerin, yapı üzerindeki izlerinden, yapıya ilişkin arşiv bilgilerinden yada yapıya ait çizim ve fotoğraf gibi belgelerden yararlanılarak, plan, kesit, görünüş ve aksonometrik çizimlerle mimari olarak anlatılmasıdır (Ahunbay, 2016: 85).

Özdoğanlar Evi restitüsyon çalışması kapsamında; konutun günümüze kadar uğradığı değişiklikler tespit edilmiş, bilimsel veriler referans alınarak yapının özgün halini ortaya koymak için çalışmalar yapılmış ve restorasyon çalışması için temel oluşturulmuştur. Kaynak kullanımı çalışması ile tamamen yok olmuş elemanlar ve izleri saptanabilen elemanlar güvenilirlik derecesine göre ortaya koyulmuştur. Yapıda izi olan veya tamamen yok olmuş yapı elemanlarının özgün halleri, yakın dönem örnekleri ile yapılan karşılaştırmalı çalışmalar, sözlü kaynaklar ve yapıdaki diğer örneklerden gelen bilgiler doğrultusunda elde edilmiştir. Bu çalışmalar sonucunda yapının ilk hali ile ilgili veriler elde edilmiş, yapının eksiklikleri tamamlanmak suretiyle Ek-6'da yer alan restitüsyon çizimleri hazırlanmıştır.

6.2. Restitüsyon İçin Kaynak Kullanımı

Özdoğanlar Evi'nin özgün durumunun tespiti yapılırken kullanılan kaynaklar, öncelik sırası ve güvenilirlik derecelerine göre aşağıda belirtilmiştir.

A- Yapıdaki iz ve örneklerden elde edilen bilgiler (1.derece güvenilir)

1. *Varlığı bilinenler*; rölöve çalışması sırasında var olduğu tespit edilenler.
2. *İzi olan, yeri boyutu malzemesi yapıdaki diğer örneklerden bilinenler*; varlığına dair iz bulunan ve yapıdaki diğer örnekler sayesinde yer, boyut ve malzeme özellikleri tespit edilenler.
3. *İzi olan, yeri boyutu malzemesi yapıdaki diğer örneklerden bilinen ancak detayı bilinmeyenler*; varlığına dair iz bulunmakla birlikte boyut ve malzeme özelliklerine dair

detaylar yapıdaki örneklerden tespit edilemeyenler.

4. *İzi olmayan ancak varlığı yapıdaki diğer örneklerden bilinenler*; Yapıda çeşitli nedenlerle bir kısmı ya da tamamı yok olan ancak yapıdaki diğer örnekleri sayesinde özellikleri tespit edilenler.

B- Yazılı, Sözlü ve görsel kaynaklardan elde edilen bilgiler (2.derece güvenilir)

1. *Sözlü Bilgiler*; yapının sahipleri ve önceki kullanıcılarından alınan bilgiler.
2. *Arşivlerde bulunan yapıya ait fotoğraflardan elde edilenler*; Araştırma safhasında yapıya ait tescil dosyası ve arşivlerde bulunan, yapının geçmiş yıllara ait fotoğraflarından elde edilenler.

C- Karşılaştırmalı çalışmalardan elde edilen bilgiler (3.derece güvenilir)

1. *İzi olan, yeri, boyutu, malzemesi karşılaştırmalı çalışmadan elde edilenler*; varlığına dair izi bulunmakla birlikte, malzeme, boyut ve benzer detayları karşılaştırmalı çalışma ile tespit edilenler.
2. *İzi olan, yeri, boyutu, malzemesi karşılaştırmalı çalışmadan elde edilenler*; Yeri, izi, boyutu veya malzemesi ile ilgili herhangi bir iz bulunmayan ve karşılaştırmalı çalışmadan gelen bilgiler.

D- Mimari gereklilik (4.derece güvenilir)

Yapıda varlığına dair bir iz bulunmayan, boyut, malzeme ve detayı bilinmeyen, mimari gereklilik sonucu olması gerektiği tespit edilenler.

6.3. Özdoğanlar Evi Restitüsyonda Kaynak Kullanımı Üzerine Değerlendirme

Sivas evleri zaman içinde ciddi anlamda hasar görmüş ve değişim geçirmiştir. Pek çok geleneksel konut yok olmuş, kent dokusu ise tamamen değişmiştir. Özdoğanlar Evi'nin bulunduğu Sivas Akdeğirmen Mahallesi ise bu şartlar altında geleneksel konutların en fazla ayakta kaldığı ve bir arada bulunduğu bölge halini almıştır.

Özdoğanlar Evi, günümüze kadar kullanıcıları tarafından pek çok müdahaleye uğramış, işlevsel ve mekânsal olarak değişen kısımları olmuştur. Yapının terkinden sonra ise zaman

içinde; doğa şartları, bakımsızlık, yangın ve vandalizm gibi etkilerle yıpranma ve bozulmalara uğramıştır.

Yapıda tespit edilen iz ve örnekler, yapıyla ilgili sözlü kaynaklar ile arşivlerden elde edilen bilgiler ve karşılaştırmalı çalışma sonucu elde edilen veriler ele alınarak ihtiyaç duyulan fiziksel müdahaleler restitüsyon çalışmasında işlenmiştir (Ek-6).

Bahçe

Özdoğanlar Evi bahçe düzenlemesiyle ilgili kaynaklarda bir bilgiye ulaşılamamıştır. Bahçe giriş kapısının yerine ait iz bulunmaktadır ancak bahçe kapısı karşılaştırmalı çalışma neticesinde yakın çevrede bulunan yapıların kapıları referans alarak tamamlanmıştır. Yığma taş bahçe duvarları, ayakta kaldığı kısımlardan hareketle orijinaline uygun olarak tamamlanmıştır. Mevcut durumda kesilmiş olan ağaçlar, yapının arşiv fotoğraflarından yeri tespit edilerek restitüsyon çalışmasına işlenmiştir. Bahçe zemin kaplamasına dair iz bulunmadığından, karşılaştırmalı çalışma neticesinde Sivas evlerinin genelinde kullanılan doğal taş malzeme ile kaplama ve sıkıştırılmış toprak kısımlar restitüsyon çalışmasında çizimlere aktarılmıştır.

Cepheler

Yapının güney cephesinde yer alan taş giriş merdivenleri yapıdaki izlerine uygun olarak tamamlanmıştır. Herhangi bir iz bulunmayan merdiven korkulukları ise mimari gereklilik olarak restitüsyon çizimlerine işlenmiştir.

M2 mahal nolu odanın güney cepheye bakan, yıkılarak kapı boşluğu açılmış duvarı yapıdan gelen izlere göre tamamlanarak, üzerinde izi bulunmayan ancak varlığı yapıdaki diğer örneklerden bilinen P1 nolu ahşap pencere restitüsyon çizimlerine işlenmiştir.

Güney cephe çatı alınlığında yer alan, alçı kabartma süsleme üzerindeki deforme olmuş tarih ve sembol kısımları, yapının arşiv fotoğraflarından tespit edilerek restitüsyon çalışmasında tamamlanmıştır.

Kuzey cephe zemin katta yıkılan Z2 mahal nolu odanın duvarı, yapıdan gelen izlerle

özgün şeklinde tamamlanarak izi bulunmayan ancak varlığı yapıdaki örneklerinden bilinen ahşap pencere restitüsyonda tamamlanmıştır.

Doğu cephede izleri okunan ve Z2 nolu mahallin açıldığı, ahşap giriş sahanlığının duvarı yapıdaki izlere uygun olarak tamamlanmış, cephe üzerinde varlığına dair iz bulunan ancak detayı bilinmeyen merdivenler ve korkulukları restitüsyon aşamasında çizimlere işlenmiştir.

Yapı genelinde bulunan kablo, anten, yağmur borusu vb. muhdes eklentiler restitüsyon çizimlerinde kaldırılmıştır.

Pencereler

Yapıdaki orijinal pencerelerin tamamında, pencere kasası yerindedir ancak kanat doğramalarının formuna ilişkin veri, yapının Mimar Mualla Aydın arşivinden temin edilen 2005 yılına ait fotoğraflarından elde edilerek tamamlanmıştır.

Güney, batı ve doğu cephelerin 1.katlarında, özgün olmayan pencereler kaldırılarak yapıdan gelen izler doğrultusunda özgün pencereler boyutlarına uygun olarak restitüsyon çalışmasına işlenmiştir. Kuzey cephe 1. katta ise yapıdaki izlerinden kapatıldığı tespit edilen pencereler özgün haliyle restitüsyon çalışmasında tamamlanmıştır.

Kuzey cephe zemin katta tamamlanan Z2 mahallinin duvarı üzerinde, izi bulunmayan ancak varlığı yapıdaki diğer örneklerden bilinen pencere restitüsyon aşamasında tamamlanmıştır. M2 mahal nolu odanın güney cephesine bakan tamamlanmış duvarda, yapıdan gelen izlere göre tamamlanarak üzerine izi bulunmayan ancak varlığı yapıdaki diğer örneklerden bilinen P1 nolu ahşap pencere restitüsyon çizimlerinde işlenmiştir.

Doğu ve batı cephe zemin katta, izlerden kapatıldığı tespit edilen pencereler özgün haline uygun olarak restitüsyon aşamasında tamamlanmıştır.

Yapıdaki tüm pencerelerin eksik olan demir parmaklıkları yapıdan gelen örneklerine uygun olarak restitüsyon çalışmasında tamamlanmıştır.

Kapılar

Batı cephede bahçeden sokağa açılan giriş kapısının bulunduğu yere ait iz bulunmaktadır ancak bahçe kapısının malzeme ve boyutlarına ilişkin veri, karşılaştırmalı çalışma neticesinde yakın çevrede bulunan yapıların bahçe kapıları referans alınarak elde edilmiştir (Bkz. Resim 5.6.).

Özdoğanlar Evi'nin ahşap giriş kapısının kasası yerindedir ancak kapı kanatlarına ilişkin bilgi arşiv fotoğraflarından elde edilen verilere göre restitüsyon çalışmasında tamamlanmıştır (Bkz. Resim 4.69).

Doğu cepheye açılan muhdes bodrum kapısı restitüsyon çalışmasında kaldırılmıştır. Ahşap giriş sahanlığına açılan kapı ise; yapıdan gelen örneğe göre Z2 nolu mahaldeki kapı referans alınarak tamamlanmıştır.

Yapının iç mekan kapı kanatları zemin katta mevcut değildir ancak 1.kattaki kapılar korunmuş olduğundan, zemin kattaki kapılar bunlar örnek alınarak özgün haline uygun şekilde restitüsyon çizimlerinde tamamlanmıştır.

Çatı

Özdoğanlar Evinin alaturka kiremit kaplı kırma çatısında, sac ile kaplanmış kısımlar özgün haline uygun olarak tamamlanarak, muhdes olduğu yapıdaki özgün örneklerden gelen bilgi ile tespit edilen bacalar restitüsyon aşamasında kaldırılmıştır.

Bodrum Kat

Mevcut durumda zemini toprak, moloz yığınları ve çöplerle kaplı olan bodrum kat mahallinin zemin malzemesine ilişkin bir iz bulunmamaktadır. Karşılaştırmalı çalışma neticesinde bölgede yer alan evlerin bodrum zeminlerinde kullanılan doğal taş malzeme Özdoğanlar Evi restitüsyon çizimlerine işlenmiştir.

Ayrıca izleri bulunan seki kısımları özgün haline göre restitüsyon aşamasında tamamlanmıştır. Muhdes kapının bulunduğu kısım özgün haline uygun şekilde kapatılmıştır.

Zemin Kat

Z1 nolu mahalde, eksilmiş ahşap döşemenin bulunduğu kısımlar mevcuttaki örneklerine uygun olacak şekilde restitüsyon aşamasında tamamlanmıştır.

Z2 nolu mahalde, yıkılan duvar, üzerindeki pencere ve tamamen yok olmuş mahal zemin kaplaması yapıdaki örnekleri referans alınacak şekilde tamamlanmıştır. İzi bulunan ancak detayı bilinmeyen dolap ve ocak dairel bazı restitüsyon aşamasında çizilmiştir.

Z3 mahallinde, sonradan yapılan muhdes hela kısmı kaldırılarak, sözlü kaynaklardan gelen bilgiler ve karşılaştırmalı çalışma verilerine (Bkz. Resim 5.4) uygun olarak merdiven kovası şeklinde restitüsyon çizimlerine işlenmiştir.

Z4 ve Z5 nolu mahallerde ahşap döşemedeki eksikler mevcut kısımlara uygun olarak tamamlanmıştır. Pencere önünde bulunan sedire ait izler; M1 nolu mahaldeki sedir referans alınarak (Bkz. Resim 4.41) yapıdaki örneğe uygun şekilde restitüsyon aşamasında çizilmiştir. Varlığına ait izler bulunan ancak detayı bilinmeyen gömme dolaplar ise restitüsyon kısmında tamamlanmıştır. Z5 ve Z2 nolu mahaller arasındaki duvara açılmış özgün olmayan kapı boşluğu kapatılarak, duvar özgün haline uygun şekilde restitüsyon çizimlerine aktarılmıştır.

Z6 mahal nolu sofa kısmında, kırılan tavan ve döşeme kaplamaları özgün haline uygun şekilde tamamlanmıştır.

Zemin kattaki tüm kapı kanatları yapıdan gelen örneklerle uygun olarak tamamlanmıştır.

1.Kat

M1 nolu mahalde izleri bulunan fakat detayı bilinmeyen ahşap gömme dolap restitüsyon aşamasında tamamlanmıştır.

M2 nolu mahalde pencere önünde izi olan sedir kısmı M1 mekanındaki mevcut özgün sedir (Bkz. Resim 4.41) referans alınarak tamamlanmıştır.

M3 nolu mahalde, karşılaştırmalı çalışma ve sözlü kaynaklardan gelen bilgiler ışığında,

muhdes banyo mekânı kaldırılarak çıkma kısmıyla arasına örülen duvar yıkılarak merdiven kovanı ve çıkma bölmesinde sedirlerin bulunduğu oturma mekânı restitüsyon aşamasında çizilmiştir.

M4 ve M5 nolu mahallerde ahşap gömme dolapların eksik kapakları mevcuttaki kısımlarından örnek alınarak tamamlanmıştır. Zaman içerisinde kapatıldığı için mevcutta görülmeyen ve detayı bilinmeyen ancak izi bulunan ocak kısımları baca yerleri takip edilerek tespit edilmiş ve restitüsyon aşamasında çizilmiştir.

M6 nolu sofa mekânında, muhdes camekân bölme ve mutfak kısmı kaldırılmış, izi olmayan ancak bilgisi karşılaştırmalı çalışmalardan elde edilen çıkma kısmındaki sedir restitüsyon çalışmasında çizilmiştir.

7. RESTORASYON

7.1. Yapının Mevcut Durumunun Değerlendirilmesi

Yapının mevcut durumu; mimari özellikler, yapısal durum, çevresel ve sosyal faktörler açısından değerlendirilmiştir.

7.1.1. Mimari özellikler

Sivas İli, Akdeğirmen Mahallesi, 18 kapı numaralı Özdoğanlar Evi'nin; çatı alınlığındaki tarih ve genel mimari özellikleri ışığında 1800'lerin sonunda inşa edildiği tespit edilmiştir.

Sivas merkezde bulunan tescilli konutlar incelendiğinde, çeşitlilik gösteren plan, cephe ve çıkma tipolojilerine sahip oldukları görülmektedir. Özdoğanlar Evi de sivil mimari kategorisindeki bu çeşitliliğe katkı sağlayan yapılardandır. Geleneksel Sivas Konut Mimarisinin özelliklerini genel anlamda taşımakta olan Özdoğanlar Evi yakın çevresi ölçeğinde değerlendirildiğinde, artık kaybolmaya yüz tutmuş tarihi kent dokusunun bir parçası olarak da çevreye ve kent belleğine önemli bir katkı sunmaktadır. Yapıyı inşa eden usta ve yapının ilk sahipleri bilinmemekle birlikte, kitabesinde yer alan sembol ve Akdeğirmen mahallesi ile çevresinin (Bezirci Mahallesi) geçmişte gayr-ı Müslim nüfusun da yoğun olarak ikamet ettiği bir bölge olduğunun bilinmesi, yapının ilk sahiplerinin gayri Müslim tebaadan olduğunu ihtiyat kaydı ile düşündürmektedir.

Yaklaşık 10 yıldır kullanıcısı olmadığı bilinen ve metruk hale gelmeye başlamış yapının; zaman içerisinde, özellikle cephesine yapılan müdahaleler ile özgünlüğünü yitirmeye başladığı, bakımsızlık ve doğa koşulları neticesinde strüktürel olarak da yıprandığı görülmektedir. Ancak cephedeki değişme ve bozulmalara oranla, konut içerisindeki elemanlar daha korunmuş durumdadır.

Yapının; strüktürel deformasyonlar, yıkılmalar, çatlak ve sehimler, malzeme bozulmaları, bakımsızlık, kullanıcı insiyatifi ile yapılan niteliksiz ekleme ve kaldırmalar ile özgünlüğünü yitirmesi ve vandalizmin hedefi haline gelmesi gibi pek çok sorunu olduğu tespit edilmiştir. Yapının terki ve vandalizm sebebiyle ayakta kalma ihtimali gün geçtikçe azalmakta ve yapının çevresel tehlike arz etmemesi adına belediye tarafından etrafının

çevrilerek kaderine terkedildiği görülmektedir.

7.1.2. Yapısal durum

Yapıdaki strüktürel önem arz eden deformasyonlar; kuzey cephedeki yıkılmış duvar ve açığa çıkan taşıyıcılar, merdivenkovanın kaldırılması ile bu mahale örülen yeni duvarın yapıya getirdiği yüklerdir.

Yağmur, kar ve rüzgâr gibi etkilerle cephelerde meydana gelen sıva dökülmeleri sonucunda, açıkta kalan ahşap taşıyıcı elemanların çürümesi ve kerpiç dolgu malzemelerinde kısmi kayıpların oluşması bir diğer önemli yapısal sorunu oluşturmaktadır.

Özellikle 1.katta, her cephede açılan ve doldurulan pencere boşlukları ile yapıdaki duvarlar büyük ölçüde deforme edilmiştir.

Bodrum kat tavanındaki ahşap kirişleme ve dikmelerde yoğun olarak biyolojik bozulmalar ve buna bağlı taşıyıcı özelliğinde sıkıntılar ile sehimlerin oluştuğu tespit edilmiştir.

Çatı kiremitlerinden kırılan kısımların yeri sac malzeme ile kapatılmış, kuzey ve doğu cephelerde çatı kısmında çökmeler başlamıştır.

Bina içerisinde duvarlarda strüktürel çatlaklar, sıva çatlakları ve dökülmeleri mevcuttur. Döşeme kaplamalarının kırıldığı kısımlarda zeminde boşluklar oluşmuştur. Zaman içerisinde evin bahçe duvarları da büyük ölçüde yıkılmıştır.

Bakımsızlıktan kaynaklanan, islenme, örümcek ağları, Vandalizm sonucu evin duvarlarına yazılan yazılar ve biriken çöpler evin diğer sorunlarıdır.

Özdoğanlar Evi'nin, mevcut strüktürel ve fiziksel tahribatlar sebebiyle korumaya yönelik müdahalelere ihtiyaç duyduğu tespit edilmiştir.

7.1.3. Çevresel faktörler

Bir yapıyı çevresinden bağımsız olarak düşünmek mümkün olmadığı gibi koruma kavramını da çevreden bağımsız olarak düşünmek mümkün değildir. Bir kültür varlığını

korumak, onu incelemek, anlamak, kayıt altına almak, fiziksel ve çevresel bütünlüğünü sürdürecektir gerekli müdahaleleri yaparak, onun kültürel önemini sürdürmesini sağlamakla gerçekleşir (Zakar ve Eyüpgiller, 2015:35).

Akdeğirmen Mahallesi No:18'de yer alan Özdoğanlar Evi de daha önce belirtildiği üzere, geleneksel konutların Sivas merkezde en yoğun şekilde korunduğu bölgede yer almaktadır. Yapının çevresinde yer alan tescilli konutların pek çoğu, restore edilerek kamu kurumları ya da sivil toplum örgütlerince kullanılmaktadır yahut restoran ve benzeri işlevlerle kamuya hizmet vermektedir. Konutlardan bir kısmında ise malikleri ikamet etmekte ve yapının basit bakım ve onarımını yapmaktadır. Özdoğanlar Evi ise boş ve yıkılmaya terk edilmiş durumdadır.

Sivas genelinde zaten sayısı oldukça az kalmış geleneksel konutlardan biri olan Özdoğanlar Evi'nin restorasyon ve yeniden işlevlendirme önerisi, yapının sürekliliğini sağlamak, bölgedeki diğer tescilli yapılarla birlikte tarihi dokuyu korumak ve yaşatmak, tarihi belge niteliğini gelecek kuşaklara aktarmak ve kent belleğindeki yerini korumak açısından önem taşımaktadır.

7.1.4. Sosyal faktörler

Yapının koruma sürecinde bütünlüklük bir yaklaşım izlenmesi son derece önem arz etmektedir. Restorasyon çalışması yapılırken dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, yapıya verilecek yeni işlevle birlikte yapının var olduğu çevre içerisinde sürekliliğini sağlamaktır.

Tarihsel çevre ve onun yaşayan bir ortam olarak korunabilmesi karmaşık bir olgudur. Kültürel sosyal ve ekonomik boyutlarıyla bir bütündür. Korumanın en önemli amacı yeni kentsel işlevler kazandırma yolu ile tarihsel çevreyi canlı olarak yaşatabilmek olmalıdır. Yasaklama ve saklamaya yönelik pasif koruma anlayışı değil ekonomik ve toplumsal çözümler getirilerek aktif ve çok yönlü bir yaklaşım benimsenmelidir (Arabacıoğlu ve Aydemir, 2007).

Ülke genelinde olduğu gibi Sivas'ta da, koruma bilincinin gelişmemiş olması ve toplumun yönlendirilmemesi, siyasi ve ekonomik kaygılar ile rant arayışı, kontrolsüz göç ve nüfus artışı ile kültürel değişim gibi sebeplerle bir çok tarihi eser yok olmuş, kentlerin geleneksel dokusu geri dönülmez şekilde tahrip edilmiş ve ayakta kalan yapıların da büyük kısmı

bakımsızlık ve terk nedeniyle yok olma tehlikesiyle yüz yüze gelmiştir. Son yıllarda artan koruma bilinci ve çabası da yapıları bir yandan kurtarmaya ve korumaya çalışırken diğer yandan yanlış ve bilinçsiz uygulamalar ile tahrip etmeye neden olmuştur.

Sivas'ta son yıllarda ayakta kalan geleneksel konutların pek çoğu restore edilerek, yeniden işlevlendirilmiştir. Oluşan farkındalıkla birlikte, insanların tarihi çevre ve yapılara duyarlılığı artmaya başlamıştır. Bu bağlamda Özdoğanlar Evi'nin restore edilerek yeniden işlevlendirilmesi ve kullanıma açılmasının, oluşmaya başlayan bu duyarlılığı artırmaya yönelik katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

7.2. Restorasyon Projesinin Amacı

Orbaşlı, "...koruma kavramını anlama, sağlama alma, gerekli bakım yöntemi olarak onarma, restore etme ve tarihi varlığı kültürel önemini kaybetmeyecek şekilde uyarlama olarak tanımlamaktadır" (Zakar ve Eyüpgiller, 2015: 35). Restorasyon projesinin amacı, günümüze büyük bölümü özgün olarak ulaşan Özdoğanlar Evi'nin, mevcut sorunlarına yönelik çözümler getirilerek korunması, kent dokusuna kazandırılması ve mimari özelliklerinin belgelenerek gelecek kuşaklara kültürel miras olarak aktarılmasını sağlamaktır.

Restorasyon çalışmasında ana yaklaşım, özgün plan tipolojisi ve cephe düzeni ile birlikte özgün malzeme, teknik ve işçilik özelliklerini korumaya yöneliktir. Bu bağlamda hazırlanan çalışma; yapının özgünlüğü korunarak strüktürel olarak sağlamlaştırılması, niteliksiz eklerden arındırılması, kaybolmuş/kaldırılmış özgün elemanların bilimsel yöntemlerle malzeme, detay ve yapım tekniklerinin tespit edilerek, orijinal haline uygun şekilde tamamlanması, özgün malzeme ve kısımların ise çeşitli tekniklerle temizlenerek koruma altına alınması şeklindedir.

Yapının korunmasına süreklilik kazandırmak adına yapının aktif olarak kullanılması önem taşımaktadır. Bu husus Venedik Tüzüğü 4. Maddede; "Anıtların korunmasındaki temel tutum korumanın kalıcı olması, devamlılığının sağlanmasıdır" ifadesiyle vurgulanmıştır (Ahunbay, 2016:150). Bu açıdan yapının sürekli kullanılmasına olanak sağlamak adına işlev önerisi getirilmiştir.

7.3. Restorasyon Yaklaşımı

Kayseri Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 20.10.1990 tarih ve 851 sayılı kararıyla tescil edilen Sivas Akdeğirmen Mahallesi, Özdoğanlar Evi'nin restorasyon projesi yapının bulunduğu çevrenin geleneksel bütünlüğü içerisinde düşünülmüş, alınan restorasyon kararları yapı ve çevre bağlamında değerlendirilmiştir. Proje hazırlanırken temel başvuru kaynağı ise restitüsyon projesi olmuştur.

Restorasyon projesi kapsamında; yapının her türlü niteliksiz eklerden arındırılarak, özgün haliyle ve sürdürülebilir şekilde uygun bir fonksiyonla işlevlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda; kültür varlıklarının korunması hususunda referans kabul edilen uluslararası metinler (Venedik Tüzüğü, Nara Özgünlük Belgesi, Valetta İlkeleri, Amsterdam Bildirgesi, Nairobi Kararları vb.) ve imzalanan sözleşmeler (Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi vb Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi 14.02.1983 tarihinde, Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi ise 22.07.1989 tarihinde resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.) ile ulusal mevzuat (5879 nolu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu) doğrultusunda bir restorasyon yaklaşımı ortaya koyulmuştur.

Yapının çevresi ile birlikte değerlendirilmesinin önemine Nairobi Kararlarında (1976) değinilmektedir;

Her tarihi alan ve çevresi, özel karakteri ve dengesi, onu oluşturan parçaların birbiriyle kaynaşmasına bağlı olan ve yapılar, mekânsal organizasyon ve çevresi kadar insan faaliyetlerini de içeren bir bütün olarak görülmelidir. Bütün geçerli öğeleri, insan etkileri de dâhil olmak üzere ne kadar yakın olurlarsa olsunlar, bütüne oranla göz ardı edilemeyecek olan bir anlam taşırlar (Ahunbay, 2016: 157).

Bu bağlamda yapıya verilecek işleve karar verirken; mekânsal özelliklerin çevreyle uyumlu olması, fiziksel ve sosyal çevrenin gereksinimlerinin dikkate alınması, yapı ve çevresi ile en iyi uyumu gösteren fonksiyonun belirlenmesi gibi etkenler dikkate alınarak restorasyon yaklaşımı belirlenmiştir.

Yapının kullanımına ve restorasyon uygulamasına yönelik ana kararlar verilirken, Venedik Tüzüğü (1964) 6, 9 ve 12. Maddeler dikkate alınmıştır. 6. maddede “Anıtın korunması, ölçeği dışına taşmamak şartıyla çevresinin de bakımını içine almalıdır. Eğer geleneksel

ortam varsa, olduğu gibi bırakılmalıdır. K t le ve renk ilişkilerini değiştirecek hiçbir yeni eklentiye, yok etmeye, ya da değiştirmeye izin verilmemelidir” (Ahunbay, 2016:150) noktasına dikkat çekilirken, 9. madde ile “ Onarım uzmanlık gerektiren bir iştir. Amacı, anıtın estetik ve tarihi değerini korumak ve ortaya çıkarmaktır. Onarım kendine temel olarak aldığı orijinal malzeme ile güvenilir belgelere saygıyla bağlıdır. Faraziyenin başladığı yerde onarım durmalıdır; yapılması gerekli herhangi bir eklemenin mimari kompozisyondan farkı anlaşılabilmeli ve gününün damgasını taşımalıdır” (Ahunbay, 2016:151) vurgusu yapılmaktadır.

Ayrıca 12. maddede “Eksik kısımlar tamamlanırken, bütünle uyumlu bir şekilde bağdaştırılmalıdır; fakat bu onarımın, aynı zamanda artistik ve tarihi tanıklığı yanlış bir şekilde yansıtmaması için, orijinalden ayır edilebilecek bir şekilde yapılması gereklidir” (Ahunbay, 2016:151) ifadelerine yer verilmektedir.

Tüm bu ilkeler ışığında restorasyon ana yaklaşım kararları (Ek-7) aşağıdaki gibi şekillenmiştir;

 zg n olmayan, niteliksiz ek ve elemanlar ile zaman içerisinde yapılan müdahaleler sonucunda ortaya çıkan zararlı uygulamalar ortadan kaldırılmıştır.

Yapının bütünlüğü ve strüktürel dengesini sağlamak amacıyla yıkılan kuzey cephe duvarı ve 1. kat güney cephe duvarında açılan kapı boşluğu özgün duvar malzemeleriyle tamamlanmıştır.

Evin  zg n i  sofalı plan şeması korunarak, cephe ve iç mekanda restitüsyon verilerine göre özgün olmadığı tespit edilen elemanlar kaldırılmıştır. Merdivenkovanın bulunduğu kısımda örülen tuğla duvarlar, döşeme ve ıslak hacim elemanları kaldırılmıştır. Merdiven ise karşılaştırmalı çalışma neticesinde gelen veriler ışığında, orijinal yerinde yeniden yapılmıştır.

Duvarlarda malzeme eksilmesi olan kısımlar ve dökülen sıvalar tespit edilen özgün malzemenin niteliklerine uygun olarak tamamlanarak sıva çatlakları onarılmıştır.

Yapı girişinde bulunan taş merdivenlerin eksik kısımları tamamlanarak, orijinaline uygun hale getirilmiştir. Doğu cephede yer alan, bahçe ile zemin kat bağlantısını sağlayan yok

olmuş merdiven, izlerine uygun olarak kesme taş basamaklarla yeniden yapılmıştır.

Cephelerde bulunan özgün olmayan pencereler ile doldurularak kapatılmış özgün pencerelerin yerine, orijinaline uygun, çift kanatlı ahşap pencereler restitüsyon aşamasında tespit edilen özgün yerleşim düzeninde yerleştirilmiştir.

Zemin katta eksik olan tablalı ahşap kapı kanatları, 1. kattaki özgün kapılar referans alınarak tamamlanmıştır. Mevcut durumda kanatları bulunmayan giriş kapısı ise arşiv fotoğraflarından faydalanılarak, özgün haline uygun olacak şekilde yeniden yapılmıştır. Bahçe kapısı ise özgün haline ilişkin bir veri bulunmadığından, karşılaştırmalı çalışma neticesinde Sivas Evleri'nin genelinde kullanılan ahşap çatki kapı ile tipolojisine uygun şekilde tamamlanmıştır.

Yapıda izi bulunan ve detayı bilinen ahşap dolaplar özgün haline uygun olacak şekilde ahşap malzeme ile tamamlanmış, kapatılan ocak kısımları açılmış, muhdes baca delikleri doldurularak kapatılmış, kırılan alçı lambalıklar özgün haline uygun şekilde tamamlanmıştır. Yeri bilinen ancak detaylarına ilişkin bilgi bulunmayan dolaplar ise yüzey dokusu farklılaştırılarak özgün müdahale olduğu fark edilebilecek şekilde tamamlanmıştır.

Ahşap döşeme ve tavanlarda eksilen kısımlar özgün malzeme ile tamamlanmış, Z2 ve bodrum kat mahallerinde kaybolan döşemeler özgün haline uygun şekilde yenilenmiştir. Sehim oluşmuş döşemelerde güçlendirmeye yönelik önlemler alınmıştır.

Yapı genelinde korozyona uğramış metal elemanlar ile biyolojik etkilerle bozulmuş ahşap elemanlar yenileri ile değiştirilmiş, kullanılabilir durumda olanlar ise uygun tekniklerle temizlenerek bakımdan geçirilerek, koruyucu malzeme uygulanmıştır.

Parsel sınırı boyunca devam eden, yığma taştan bahçe duvarları mevcut izlerden faydalanılarak tamamlanmıştır. Varlığı arşiv çalışmalarında tespit edilen ağaçlar yapılan bahçe düzenlemesinde referans kabul edilmiştir.

Yapılan koruma çalışmalarının sürekliliğini sağlamak adına, yapıya zarar veren ve bozulmalara neden olan etkenler tespit edilerek ortadan kaldırılmalı ve zarar gören kısımlar onarılarak geleceğe dönük tedbirler alınmalıdır. Bu sebeple, yapının bozulmasına neden

olan etkenlerin giderilmesi önemsenmiştir. Çatının çökmeye başlayan kısımlarının kapatılması, kiremitlerin tamamlanması ve yapının açıkta kalan strüktürel elemanlarının özgün malzemeyle kapatılması ile yapının atmosferik etkilerden korunması sağlanmıştır.

Restorasyon yaklaşımı sırasında, yapının özgünlüğünü yitirmesine neden olacak hiçbir müdahale yapılmamıştır. Tamamlamalar gerekli olan azami ölçüde yapılmış ve kaynak olarak yapıdaki iz ve kalıntılar, sözlü kaynaklar, yapı içi ve bölgedeki mimari örnekler ile yapılan karşılaştırmalı çalışmalar kullanılmıştır. Yapılan tamamlamalarda Restitüsyon çalışmalarındaki kaynakların güvenilirlik derecelerine göre müdahale yöntemleri şu şekilde belirlenmiştir;

1. derecede güvenilirliği olan kısımlarda sağlamlaştırma, 2. derece güvenilirliğe sahip kısımlarda özgün yerinde, biçiminde, boyutunda malzemesi ve detayı ile tamamlama, 3. derece güvenilirliği olan kısımlarda ise özgün yerinde, özgün biçiminde, boyutu ve malzemesi ile ancak yeni detaylarla tamamlama yapılması uygun görülmüştür.

Carta Del Restauro-Restorasyon Tüzüğü'nde (1931) “Ekler kesin ve açık olmalı ve özgünden farklı malzeme kullanılarak veya bezemesiz bir çerçeveye sınırlanarak, ya da damga veya yazıtlarla belirtilmelidir. Bir restorasyon asla onu inceleyenleri yanıltacak veya tarihi bir belgeyi değiştirecek şekilde yapılmamalıdır” (Ahunbay, 2016: 148-151). Söz konusu ilke gereği detayına dair iz bulunmayan merdiven, ocak ve dolaplar ile özgün malzeme kullanılarak tamamlanan veya yenilenen elemanların tamamında; işçilik tekniği ve yüzey dokusunun farklılaştırılması gibi yöntemlerle onarım amacıyla yapılan müdahalenin ayırt edilebilir olması sağlanmıştır. Yapının günümüz konfor ve kullanım şartlarına uygun hale getirilmesi için yapılan tesisat müdahaleleri, ek birim ve tefriş elemanları gibi müdahalelerde çağdaş malzemeler kullanılmıştır.

Yapılan eklemelere karar verilirken Venedik Tüzüğü 13.maddedeki; “Eklemelere, ancak yapının ilgi çekici bölümlerine, geleneksel konumuna, kompozisyonuna, dengesine ve çevresiyle olan bağıntısına zarar gelmediği durumlarda izin verilebilir” (Ahunbay, 2016:150-151) hususuna dikkat edilmiştir.

7.4. Finansal Model

Amsterdam bildirgesinde (1975) yenileme ve koruma çalışmalarına finansman kaynağı sağlamak için yerel yönetim yetkililerinin; belirli bir bütçe ayırması, koruma faaliyetleri için merkezi hükümetlere kaynak yaratması yönünde talepte bulunması, birey ve çeşitli kuruluşlara yönetimin karşılıklı ve karşılıksız olarak kaynak aktarması ile koruma faaliyetine toplumun katılımını canlandırmayı hedeflemesinin önemi vurgulanmaktadır (Ahunbay, 2016: 152). Bu bağlamda Carta Del Restauro da; “Tarihi ve mimari özellik taşıyan sit ve yapıların: Restorasyon, düzenleme ve bakım masraflarının üstesinden gelebilmek üzere, tutarlı bir parasal yardım, yerel yönetimlerin ve mal sahiplerinin kullanımına sunulmalı, bundan başka mal sahipleri için (finansal kolaylıklar) vergi indirimleri öngörülmelidir” (Ahunbay, 2016: 148) ifadeleri yer almaktadır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, valilik ve yerel yönetimlerin kültür varlıklarının korunmasına yönelik ayıracakları kaynaklar ile restorasyon projelerinin yapılması ve yeni işlevleri ile toplumun kullanımına sunulması uluslararası anlaşma ve ilkelerle paralellik gösterecektir.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 12. maddesine göre; "Özel hukuka tabi gerçek ve tüzel kişilerin mülkiyetinde bulunan korunması gerekli kültür ve tabiat varlıklarının korunması, bakım ve onarımı için Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca ayni, nakdi ve teknik yardım yapılır" ifadeleri yer almaktadır. Ayrıca 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunundaki, çeşitli kanunlarda yapılan değişikliklerin 10. maddesinde; "... Belediyeler, belediye sınırları ve mücavir alanları içerisinde, valilikler ise bu sınırlar dışında yetkilidir" vurgusu yapılarak kamu kurumları arasındaki görev dağılımı belirlenmektedir.

Bu bağlamda, Özdoğanlar Evi, restorasyonunda finansman desteğini sağlamak için Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Sivas Belediyesinin sağlayacağı finansman desteği ile yapı maliklerinden satın alınıp koruma uygulamaları yapılarak, yeni işlevi ile kentin kullanımına sunulabilecek niteliktedir.

7.5. Özdoğanlar Evi Yeni İşlevi

Restorasyon projesinde amaç, belli bir tarihsel döneme ve duruma ait belge niteliği taşıyan

yapıları gelecek nesillere, bu özgün belge niteliğini bozmadan koruyarak aktarabilmektir. Yapıyı korumanın en etkin yolunun yapıyı kullanmak olduğu göz önüne alındığında, restore edilen yapının yeni bir işlev ile kullanıma kazandırılması önem kazanmaktadır.

Geleneksel Mimari Tüzüğünde; (1999) “Geleneksel yapıların yeni işlevlere uyarlanması ve yeniden kullanımında, yapılar kabul edilebilir bir yaşam standardına yükseltilirken, bütünlüğü, karakteri ve biçimi saygı görmelidir. Eğer geleneksel mimari biçimler hala kullanılıyorsa, müdahaleler toplumun kabul edeceği bir etik kurallar çerçevesinde yapılabilir” (URL-10) ifadesiyle yapıya yeni işlev verirken dikkat edilmesi gereken hususlara vurgu yapılırken diğer yandan, Venedik tüzüğünde ise;

Anıtların korunması, her zaman onları herhangi bir toplumsal amaç için kullanmakla kolaylaştırılabilir. Bunun için bu tür bir kullanma arzu edilir, fakat bu nedenle yapının planı ya da bezemeleri değiştirilmemelidir. Ancak bu sınırlar içinde yeni işlevin gerektirdiği değişiklikler tasarlanabilir ve buna izin verilebilir. Verilecek yeni işlev yapının mimari ve tarihi kimliğine aykırı olmamalı, ek bir yük getirmemeli ve deformasyona sebep olmamalıdır. Yapının taşıyıcı sistemi de yeni işlevin gereklerini karşılayacak özellikte olmalıdır (Ahunbay, 2016:150).

ifadelerine yer verilmektedir. Koruma ve bunun bir parçası olarak yeniden işlevlendirme çalışmasında, yapıya bütüncül bir yaklaşım ile bakmak gerekmektedir. Türkiye mimari miras koruma bildirgesinde (2013) bütüncül yaklaşımın tanımı “Mimari mirasın yapısal ve mimari olarak bir bütün tanımlaması ve miras olma durumunu belgeleyen tüm unsurları ile var olması durumudur. Bütünlüğün diğer bir boyutu ise, mimari mirasın içinde varlık kazandığı çevre ve diğer miras unsurları ile birlikte süreklilik göstermesi şeklinde anlaşılmaktadır” (URL-10) şeklindedir. Bu açıdan bakıldığında, yapıya verilecek işlevi değerlendirirken yalnızca yapının özgün durumu ve unsurları değil yapının var olduğu çevrenin koşulları, gerçekleri ve ihtiyaçlarını da göz önüne almak gerekmektedir.

Bu bağlamda Özdoğanlar Evi yakın çevresi analiz edildiğinde, bölgenin konut bölgesi olduğu ve alanda yer alan diğer tescilli yapıların temel olarak 3 farklı işlevle kullanıldığı tespit edilmiştir. Bölgedeki tescilli konutlar; sivil toplum kuruluşları veya kamu kurumlarının yönetim binası, müze ve restoran işlevleriyle yeniden değerlendirilmektedir.

Binlerce yıllık geçmişiyle bir sanat, eğitim ve kültür şehri olan Sivas’ta, şehrin kültür ve sanat tarihine yönelik araştırmaların yapılacağı, atölye, work-shop, söyleşi ve sergilerin

düzenlenebileceği bir ortam bulunmamaktadır. Bu amaçla Özdoğanlar Evi'nin sürdürülebilir ve bütüncül korumasını sağlamak adına “Sivas kent araştırmaları merkezi” olarak yeniden işlevlendirilmesine karar verilmiştir. Bu merkezde düzenlenecek eğitim ve çalışmalar aracılığıyla, Sivas'ın kaybolmuş tarihi dokusu ve kültürel öğelerine ilişkin çalışmalar yapılması, kaybolan kültürel zenginliklerin araştırılması ve yaşatılması sağlanarak, şehirde eksikliği hissedilen bu tip kültürel etkinliklerin düzenleneceği mekânların çoğalmasına katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

7.6. Mekân Kullanımı

Özdoğanlar Evi'nin restorasyonu kapsamında mahallerin özgün kullanımları ve önerilen yeni işlevleri (Bkz. Çizelge 7.1) aşağıdadır;

B01; Özgün durumda depo olarak kullanılan mekân, işlevini devam ettirerek yeni durumda sergi ve atölye birimlerine yönelik depo alanı olarak kullanılmıştır.

Z1; Özgün durumda oda olan mekân, yeni fonksiyonunda gün ışığından faydalanma durumu da göz önüne alınarak, dijital sergi ve video gösterim alanı olarak işlevlendirilmiştir. Mekânın ışıklıdırma ve ses sistemi yeni işlevine uygun olarak düşünülerek modern tefriş malzemeleri ile tefriş edilmiştir.

Z2; Özgün durumda mutfak olarak kullanılan mekân, yeni fonksiyonunda da mutfak ve kafe-dinlenme alanı olarak görevlendirilerek gerekli tesisat ve tefriş elemanları yerleştirilmiştir.

Z3; Karşılaştırmalı çalışmalar neticesinde özgün durumda merdivenkovası olduğu tespit edilen mekân, yeni durumunda özgün işlevine kavuşturularak 1. kat ile bağlantıyı sağlamak üzere merdivenkovası olarak işlevlendirilmiştir.

Z4; Mekan özgün durumunda oda olarak kullanılırken yeni işlevi, workshop ve çeşitli çalışmaların yapılabileceği atölye alanı olarak düşünülmüş ve gerçekleştirilecek etkinliğin niteliğine uygun olarak taşınabilir tefriş malzemeleri eklenmiştir.

Z5; Özgün durumunda oda olarak kullanılan mekân, Z4 mekânı gibi atölye olarak

işlevlendirilerek tefriş edilmiştir.

Z6; Sofa mekânına yeni durumunda; giriş holü, danışma ve bekleme gibi fonksiyonları karşılayacak şekilde işlev verilmiştir. Mekân modern tefriş elemanları ve geçici sergi elemanları ile tefriş edilmiştir.

M1; Özgün halinde oda olan mekân, merkezin yönetici personeline yönelik ofis birimi olarak işlevlendirilmiş ve gerekli mobilyalarla tefrişi yapılmıştır.

M2; Oda mekânı, az sayıda katılımcının bulunduğu söyleşi ve konuşmalarda kullanılmak üzere çalışma-söyleşi odası olarak düzenlenerek tefriş edilmiştir.

M3; Karşılaştırmalı çalışma sonucu, özgün durumda merdivenkovanı olduğu tespit edilen mekân, merdivenkovanı olarak tamamlanmıştır.

M4 ve M5; Özgün durumda oda olan mekânları, yeni durumda kitaplık ve okuma-çalışma odası olarak düşünülmüş, aynı zamanda gerektiğinde toplantı ve söyleşiler için kullanılabilecek şekilde tefriş edilmiştir.

M6; Sofa mekânı, 20-25 kişi kapasiteli panel ve söyleşilerin düzenlenebileceği veya sergi amaçlı olarak kullanılabilecek çok amaçlı alan olarak işlevlendirilmiş aydınlatma ve ses sistemi buna uygun olarak kurgulanmıştır.

E1; Özgün durumda konuta ait ıslak hacim bahçede yer almaktadır. Yapının özgünlüğünü bozmamak ve yapıya zarar vermemek adına ıslak hacimler yeni durumda bahçede yer alan ek kısmında düşünülmüştür.

Bahçe; Konuta ait geniş bahçe alanı yeni işlevinde düzenlenerek; oturma alanlarının bulunduğu ve mevsim koşullarına bağlı olarak açık sergi veya panel, söyleşi vb. organizasyonların düzenlenebileceği bir açık alan olarak kullanılmak üzere görevlendirilmiştir.

Çizelge 7.1. Mekan kullanım tablosu

Kat	Mahal No	Özgün İşlev	Mevcut İşlev	Öneri İşlev
Bodrum	B01	Depo	Depo	Depo
Zemin Kat	Z1	Oda	Oda	Dijital sergi ve video gösterim alanı
	Z2	Mutfak	Mutfak	Mutfak ve Kafe-Dinlenme alanı
	Z3	Merdiven Kovası	Banyo	Merdiven Kovası
	Z4	Oda	Oda	Atölye
	Z5	Oda	Oda	Atölye
	Z6	Sofa	Sofa	Giriş, danışma, bekleme, sergi alanı
1.Kat	M1	Oda	Oda	Yönetim ofisi
	M2	Oda	Oda	Çalışma-söyleşi odası
	M3	Merdiven Kovası	Tuvalet	Merdiven Kovası
	M4	Oda	Oda	Kitaplık, okuma ve çalışma alanı, toplantı odası
	M5	Oda	Oda	Kitaplık, okuma ve çalışma alanı, toplantı odası
	M6	Sofa	Mutfak	Sergi ve söyleşi vb. çok amaçlı alan
Bahçe	Bahçe			Oturma alanları, sergi ve söyleşi organizasyonlarında kullanım
	E1			Islak hacimler ve teknik birimler

7.7. Restorasyon Müdahaleleri

Restorasyon kapsamında, yapının sağlamlaştırılarak özgün haline kavuşturulması ve yeniden işlevlendirilmesi için; araştırma-belgeleme çalışması (rölöve hazırlanması, tarihi ve estetik yönden araştırılması, bozulmaların saptanması), restitüsyon çalışmaları ile yapıdaki hasar ve özgün olmayan eklentilerin kaldırılarak korunmasına yönelik tedbirlerin uygulanması amaçlanır. *Mimari Miras'ın analizi, korunması ve strüktürel restorasyonu için ilkeler* başlığı ile kabul edilen ICOMOS bildirgesinde müdahalenin sınırları “mimari, strüktür, tesisat ve işlevsellik konularının değişik yönlerine gerekli ağırlığı verecek şekilde biçimlenen bir bütünleşik planın sonucu olmalıdır” şeklinde çizilmiştir (Ahunbay, 2016: 90, 186).

Özdoğanlar Evi'ne yönelik yapılacak müdahalelerde; restitüsyon çalışması, koruma yaklaşımları ve yeni fonksiyonun gereksinimleri göz önüne alınarak konuta yapılacak müdahalelerin niteliğine karar verilmiştir (Ek-7). Koruma ilkeleri doğrultusunda restorasyon müdahaleleri; sağlamlaştırma, bütünleme, temizleme, yenileme ve çağdaş ek olarak ayrılmaktadır. Özdoğanlar Evi restorasyon müdahalelerine ilişkin kararlar çizim ve tablolar ile gösterilmiştir (Çizelge 7.2-12).

Çizelge 7.2. Restorasyon müdahale kararları çizelgesi-1

MAHAL	ÖZGÜN İŞLEV	YAPI ELEMANI	SORUN TÜRÜ	RESTORASYON TEKNİĞİ	MÜDAHALE ŞEKLİ	YENİ İŞLEV
B01	DEPO	DUVAR	Malzeme kayıpları Sıva dökülmesi	Sağlamlaştırma	Duvardaki malzeme kayıpları moloz taş malzeme ile doldurulmuş, sıva dökülmeleri olan kısımlar raspa yapılarak özgün sıva ile tamamlanmıştır.	DEPO
		DÖŞEME	Malzeme kaybı Yığıntı oluşturan maddeler	Bütünleme Temizleme	Kayıbolan döşeme kaplaması karşılaştırmalı çalışma doğrultusunda doğal taş malzeme ile kaplanmış, zemindeki malzeme ve eşya yığınları temizlenmiştir.	
		TAVAN	Ahşapta biyolojik bozulma Sehim	Sağlamlaştırma Yenileme	Biyolojik etkilere bozulan elemanlar, kimyasal yöntemlerle sağlamlaştırılmış, müdahalenin yetersiz kaldığı elemanlar ile sehim yapan kısımlar özgün malz. uygun şekilde yenilenmiştir.	
		DİKME	Ahşap malzemede biyolojik bozulma	Sağlamlaştırma Yenileme	Biyolojik etkilere bozulan elemanlar, kimyasal yöntemlerle sağlamlaştırılmış, müdahalenin yetersiz kaldığı elemanlar özgün duruma uygun şekilde yenilenmiştir.	
		PENCERE	Ahşap kanat eksik Demir parmaklıklarda korozyon	Yenileme Bütünleme	Mevcut ahşap kasalar yüzeye sızdırma yöntemiyle emprenye edilmiş, kanatlar ve korozyona uğramış parmaklıklar özgün haline uygun şekilde yenilenmiştir.	
		KAPI	Malzeme kaybı	Yenileme	Malzeme kaybı ve biyolojik bozulmaları olan ahşap kapı özgün haline uygun olacak şekilde yenilenmiştir.	
Z1	ODA	DUVAR	Strüktürel çatlaklar Duvar yazıları, kirlenme	Sağlamlaştırma Temizleme	Duvar yüzeyleri raspa edilerek enjeksiyon yöntemiyle ve özgün sıva ile çatlaklar doldurulmuştur. Mühdes kapı boşluğu açılan duvar kapatılarak özgün pencere eklenmiştir.	DİJİTAL SERGİ ve VIDEO GÖSTERİM ALANI
		DÖŞEME	Malzeme kaybı Yığıntı oluşturan maddeler	Bütünleme Temizleme	Döşeme kaplamasında eksilen kısımlar özgün malzeme ile tamamlanmış, özgün döşeme kaplaması mekanik yöntemlerle temizlenmiş ve ahşap koruyucu malzeme uygulanarak, zemindeki malzeme ve eşya yığınları temizlenmiştir.	
		TAVAN	İslenme	Temizleme	Zaman içinde kir ve is kaplanan özgün tavan temizlenerek ahşap koruyucu malzeme uygulanmıştır.	
		PENCERE	Ahşap kanat eksik Doldurulmuş kapatılmış pencere Demir parmaklıklarda korozyon	Bütünleme Temizleme Yenileme	Doldurulan pencere boşluğu temizlenerek, mevcut ahşap pencere doğramaları ve parmaklıklar, yapıdaki özgün örneklerine ve arşiv bilgilerine uygun şekilde özgün malzeme ile tamamlanmış, müdahalenin yetersiz kaldığı elemanlar yenilenmiştir.	
		KAPI	Kapı kanadı eksik	Bütünleme Temizleme	Mevcut kapı kasası temizlenerek, yapıdaki örneklerine uygun olacak şekilde ahşap kapı kanadı yenilenmiştir.	

Çizelge 7.3. Restorasyon müdahale kararları çizelgesi-2

MAHAL	ÖZGÜN İŞLEV	YAPI ELEMANI	SORUN TÜRÜ	RESTORASYON TEKNİĞİ	MÜDAHALE ŞEKLİ	YENİ İŞLEV
Z2	MUTFAK	DUVAR / TAŞIYICI ELEMAN	Cephe Duvarı yıkık İç duvarlarda yapısal çatlaklar Sıva Dökülmesi Duvar yazıları	Sağlama Bütünlendirme Temizleme Yenileme	Yıkılmış duvar, statik projeye uygun şekilde ahşap karkas arası kerpiç malzeme ile özgün şekilde tamamlanarak sıvanmıştır. Açıkta kalan ve hasar gören taşıyıcı elemanlar enjeksiyon yöntemi ile güçlendirilmiş, yetersiz kalması durumunda yenilenmiştir. Korumacı malzeme uygulanarak çatlaklar özgün malzeme ile doldurulmuş, yazılar temizlenerek raspa yapılmış ve sıvalar yenilenmiştir. Z4 mahalline açılan muhdes kapı boşluğu özgün malzeme ile kapatılarak sıvası yapılmıştır.	MUTFAK KAFE DİNLENME
		DÖŞEME	Malzeme kaybı Yığıntı oluşturan maddeler	Bütünlendirme Temizleme	Kaybolmuş ahşap döşeme kaplaması zemindeki yığıntılar temizlenerek yapıdaki örneklerine benzer şekilde tamamlanmıştır.	
		TAVAN	Malzeme kaybı Özgün olmayan boya	Sağlama Bütünlendirme Temizleme	Ahşap tavanındaki özgün olmayan yıpranmış boyalar temizlenmiş ve yüzeye akıtma yöntemiyle emprenye edilerek ahşap koruyucu malzeme uygulanmıştır.	
		OCAK-DOLAP	Malzeme kaybı	Bütünlendirme	İzi bulunan ancak detayı bilinmeyen özgün ahşap dolap ve ocak bölümleri yapı ile uyumlu ancak yeni müdahale olduğunu yansıtacak şekilde tamamlanmıştır.	
		PENCERE	Doldurularak kapatılmış	Temizleme Yenileme Bütünlendirme	Doldurulan pencere boşluğu temizlenerek, mevcut ahşap pencere doğramaları ve parmaklıklar, yapıdaki özgün örneklerine ve arşiv bilgilerine uygun şekilde özgün malzeme ile yenilenmiştir. Yeniden örülen duvar üzerine yapıdaki örneklerinden hareketle ahşap pencere eklenmiştir.	
		KAPI	Muhdes kapı Eksik kapı kanadı Malzeme kaybı	Temizleme Yenileme Bütünlendirme	Z5 mekanına açılan muhdes kapı kasası kaldırılmıştır. Bahçeye açılan ve malzeme kaybı bulunan kapı özgün haline uygun şekilde yenilenmiştir. Mevcut kapı kasası temizlenerek, yapıdaki örneklerine uygun olacak şekilde ahşap kapı kanadı tamamlanmıştır.	

Çizelge 7.4. Restorasyon müdahale kararları çizelgesi-3

MAHAL	ÖZGÜN İŞLEV	YAPI ELEMANI	SORUN TÜRÜ	RESTORASYON TEKNİĞİ	MÜDAHALE ŞEKLİ	YENİ İŞLEV
Z3	MERDİVEN KOVASI	DUVAR	Malzeme kayıpları Sıva dökülmesi	Sağlama Bütünlendirme Temizleme	Duvardaki malzeme kayıpları özgün malzeme ile sıva dökülmeleri olan kısımlar ise raspa yapılarak özgün sıva ile tamamlanmıştır. Muhdes olarak yapılan DV4 duvar kaldırılmıştır.	MERDİVEN KOVASI
		DÖŞEME	Özgün döşemenin kaldırılması Yığıntı oluşturan maddeler	Bütünlendirme Temizleme	İşlevi değiştirilerek ısılak hacime dönüştürülmüş merdiven kovanının döşemesine dökülen beton sap temizlenmiş ve karşılaştırmalı çalışma sonucuna göre tamamlanmıştır.	
		TAVAN	Sonradan eklenen döşeme	Temizleme	İşlevi değiştirilerek ısılak hacime dönüştürülen merdiven kovanına atılan döşeme kaldırılmıştır.	
		PENCERE	Ahşap malzemede biyolojik bozulma	Yenileme	Biyolojik etkilere bozulan ahşap pencere ve defeme olmuş demir parmaklıklar özgün haline uygun şekilde yenilenmiştir.	
		KAPI	Muhdes kapı kasası	Temizleme	Isılak hacime dönüştürülen mekana ait kapı kasası kaldırılmıştır.	
		MERDİVEN	Özgün merdiven kaldırılmış	Bütünlendirme	Mevcut durumda banyo olarak kullanılan mekan, karşılaştırmalı çalışmalardan gelen bilgiler ışığında özgün işlevine dönüştürülmüştür. Merdiven özgün malzeme ile kar. gel. sonuçlarına uygun şekilde tamamlanmıştır.	
Z4	ODA	DUVAR	Sıva çatlakları Duvar yazıları	Sağlama Bütünlendirme Temizleme	Duvardaki yazılar temizlenmiş, sıva çatlak ve dökülmeleri raspa yapılarak özgün sıva ile tamamlanmıştır. Muhdes baca delikleri kapatılmıştır.	ATÖLYE
		DÖŞEME	Kaplama tahtaları ve döşeme kirilerinde malzeme kaybı	Sağlama Bütünlendirme Temizleme	Ahşap döşeme kirileri ve kaplama tahtalarından kopan kısımlar özgün ve aynı boyutlu malzeme ile tamamlanmış, mevcut ahşap kaplamalar mekanik yöntemle temizlenerek koruyucu malzeme uygulanmıştır.	
		TAVAN	Kirlenme	Temizleme	Zaman içinde kir ve is kaplanan özgün tavan temizlenerek ahşap koruyucu malzeme uygulanmıştır.	
		PENCERE	Doldurularak kapatılmış Malzeme kaybı	Temizleme Bütünlendirme Sağlama	P1 nokta doldurulmuş pencere boşluğu temizlenmiş, mevcut ahşap kasalar yüzeye sızdırma yöntemiyle emprenye edilmiş, kanatlar ve korozyona uğramış parmaklıklar arşiv bilgileriyle özgün haline uygun şekilde tamamlanarak yenilenmiştir.	
		KAPI	Kapı kanadı eksik	Bütünlendirme Temizleme	Mevcut kapı kasası temizlenerek, yapıdaki örneklerine uygun olacak şekilde ahşap kapı kanadı tamamlanmıştır.	
		DOLAP SEDİR	Özgün dolap ve sedir kaldırılmış	Bütünlendirme	İzi bulunan ancak detayı bilinmeyen özgün ahşap dolap yapı ile uyumlu ancak yeni müdahale olduğunu yansıtacak şekilde tamamlanmıştır. Yerine ait iz bulunan ahşap sedir yapıdaki örneğine uygun olarak tamamlanmıştır.	

Çizelge 7.5. Restorasyon müdahale kararları çizelgesi-4

MAHAL	ÖZGÜN İŞLEV	YAPI ELEMANI	SORUN TÜRÜ	RESTORASYON TEKNİĞİ	MÜDAHALE ŞEKLİ	YENİ İŞLEV
Z5	ODA	DUVAR	Sıva çatlakları Duvar yazıları, işlenme Muhdes kapı boşluğu	Sağlama Temizleme Bütünlendirme	Muhdes kapı boşluğunun bulunduğu kısım özgün malzeme ile tamamlanmış duvardaki yazılar ve işler temizlenmiş, sıva çatlak ve dökülmeleri raspa yapılarak özgün sıva ile doldurulmuştur.	ATÖLYE
		DÖŞEME	Malzeme kaybı Yığıntı oluşturan maddeler	Yenileme Temizleme	Ahşap kaplama tahtalarından eksilen kısımlar özgün ve aynı boyutlu malzeme ile tamamlanmış, mevcut ahşap kaplamalar mekanik yöntemle temizlenerek koruyucu malzeme uygulanmış, zemindeki yığıntılar kaldırılmıştır.	
		TAVAN	Özgün olmayan boya	Temizleme	Özgün tavan üzerindeki boya temizlenerek ahşap koruyucu malzeme uygulanmıştır.	
		PENCERE	Doldurularak kapatılmış Malzeme kaybı	Temizleme Sağlama Bütünlendirme	Doldurulmuş pencere boşluğu temizlenmiş, mevcut ahşap kasalardan kullanılabilir durumdakiler yüzeye sızdırma yöntemiyle empronye edilmiş, kullanılmayacak durumdaki kasalar, tüm kanatlar ve korzyona uğramış parmaklıklar özgün haline uygun şekilde tamamlanmıştır.	
		KAPI	Muhdes kapı Eksik kapı kanadı	Temizleme Bütünlendirme	Z2 mekanına açılan muhdes kapı kasası kaldırılmıştır. Mevcut kapı kasası temizlenerek, yapıdaki örneklerine uygun olacak şekilde ahşap kapı kanadı yenilenmiştir.	
		DOLAP SEDİR	Özgün dolap ve sedir kaldırılmış	Bütünlendirme	İzi bulunan ancak detayı bilinmeyen özgün ahşap dolap ve ocak bölümleri yapı ile uyumlu ancak yeni müdahale olduğunu yansıtacak şekilde tamamlanmıştır. Yerine ait iz bulunan ahşap sedir yapıdaki örneğine uygun olarak tamamlanmıştır.	
Z6	SOFA	DUVAR	Strüktürel çatlaklar Duvar yazıları Muhdes duvar	Sağlama Temizleme	Duvarlardaki yazılar temizlenmiş, strüktürel çatlak ve sıva dökülmeleri raspa yapılarak enjeksiyon yöntemi ve özgün sıva ile doldurulmuştur. Merdiven kovası ile sofa arasında yer alan muhdes duvar kaldırılmıştır.	GİRİŞ BEKLEME DANIŞMA SERGİ
		DÖŞEME	Malzeme kaybı Yığıntı oluşturan maddeler	Bütünlendirme Temizleme	Ahşap kaplama tahtalarından eksilen kısımlar özgün ve aynı boyutlu malzeme ile tamamlanmış, mevcut ahşap kaplamalar mekanik yöntemle temizlenerek koruyucu malzeme uygulanmıştır.	
		TAVAN	Malzeme kaybı	Bütünlendirme	Özgün ahşap tavanda eksilen kısımlar aynı boyutta özgün malzeme ile yenilerek ahşap koruyucu malzeme uygulanmıştır.	
		PENCERE	Malzeme kaybı	Bütünlendirme Temizleme Sağlama	Mevcut ahşap kasalar yüzeye sızdırma yöntemiyle empronye edilmiş, kanatlar ve korzyona uğramış demir parmaklıklar özgün haline uygun şekilde tamamlanmıştır.	
		KAPI	Giriş kapısı kanadı eksik	Bütünlendirme	Mevcut kapı kasası yüzeye sızdırma yöntemiyle empronye edilerek, yapının arşiv fotoğraflarından elde edilen verilere uygun olacak şekilde ahşap kapı kanadı özgün malzeme ile yenilenmiştir.	

Çizelge 7.6. Restorasyon müdahale kararları çizelgesi-5

MAHAL	ÖZGÜN İŞLEV	YAPI ELEMANI	SORUN TÜRÜ	RESTORASYON TEKNİĞİ	MÜDAHALE ŞEKLİ	YENİ İŞLEV
M1	ODA	DUVAR	Sıva dökülmesi Sıva çatlakları	Sağlama Temizleme	Duvar yüzeyleri raspa edilerek, enjeksiyon yöntemiyle ve özgün sıva ile çatlaklar doldurulmuştur. Birlikte kapatılan pencere boşlukları açılmıştır.	YÖNETİCİ OFİSİ
		DÖŞEME	Malzeme Kaybı Sahim	Bütünlendirme Sağlama Temizleme	Ahşap döşeme kaplama tahtalarından eksilen kısımlar özgün ve aynı boyutlu malzeme ile yenilenmiş, mevcut ahşap kaplamalar mekanik yöntemle temizlenip empronye edilerek koruyucu malzeme uygulanmıştır. Sahim yapan kısımlar statik proje doğrultusunda güçlendirilmiştir.	
		TAVAN	Yüzeyde boya lekeleri	Temizleme	Tavan yüzeyindeki boya lekeleri kimyasa yöntemiyle temizlenerek empronye edilmiş ve ahşap koruyucu malzeme uygulanmıştır.	
		PENCERE	Muhdes eklenmiş pencere Kapatılmış pencere Eksik kanat	Temizleme Bütünlendirme	Batı cephesindeki muhdes pencere kaldırılmış, Kuzey cephesinde birlikte doldurularak kapatılmış pencere boşlukları açılmış, yapıdaki örnekleri doğrultusunda özgün haline uygun olacak şekilde tüm pencereler tamamlanmıştır. Özgün durumdaki pencerenin kanatları, uygun şekilde tamamlanarak ahşap kasası temizlenmiştir.	
		KAPI	Ahşap temizliği Arka yüzeydeki boya	Temizleme	İyi durumdaki özgün kapının arka yüzündeki boya kimyasal yöntemle temizlenerek, ahşap koruyucu malzeme uygulanmıştır. Paslanmış kapı kulpu ve kilit raspa edilmiştir.	
		DOLAP	Özgün dolap kaldırılmış	Bütünlendirme Sağlama	İzi bulunan ancak detayı bilinmeyen özgün ahşap dolap yapı ile uyumlu ancak yeni müdahale olduğunu yansıtacak şekilde tamamlanmıştır. Gömme kısmın duvarındaki sahim ve çatlak sağlanmıştır.	
M2	ODA	DUVAR	Sıva çatlakları Malzeme kaybı	Sağlama Bütünlendirme	Sıva dökülmeleri ve çatlakları bulunan kısımlar raspa yapılarak özgün sıva ile tamamlanmış ve enjeksiyon yöntemi ile güçlendirilmiş, malzeme kaybı bulunan ve muhdes olarak cepheye açılan kapı boşluğu özgün boyut ve türdeki malzeme ile tamamlanmıştır.	ÇALIŞMA SOYLEŞİ ODASI
		DÖŞEME	Malzeme kaybı	Yenileme Temizleme	Ahşap kaplama tahtalarından eksilen kısımlar özgün ve aynı boyutlu malzeme ile yenilenmiş, mevcut ahşap kaplamaların kullanılabilir durumdakileri mekanik yöntemle temizlenerek koruyucu malzeme uygulanmıştır.	
		TAVAN	Kirlenme	Temizleme	Kirli ve lakeli kısımlar zımparalanarak temizlenen özgün tavana ahşap koruyucu malzeme uygulanmıştır.	
		PENCERE	Kaldırılmış özgün pencere Eksik kanat	Bütünlendirme Yenileme	Ahşap kasalara raspa ve dolgu yapılmış, yüzey sızdırma yöntemiyle empronye edilmiş, kanatlar ve korzyona uğramış parmaklıklar özgün haline uygun yenilenmiştir. Cephesindeki muhdes kapı boşluğu kapatılarak yerine yapıdaki örneklerine uygun özgün pencere eklenmiştir.	
		KAPI	Ahşap temizliği	Temizleme	İyi durumdaki özgün kapıya ahşap koruyucu malzeme uygulanmıştır. Paslanmış kapı kulpu ve kilit raspa edilmiştir.	
		DOLAP SEDİR	Kırık kapaklar Sedir kaldırılmış	Bütünlendirme Temizleme	Özgün ahşap dolap ve gusulhane ahşap yüzeyi empronye edilerek koruyucu malzeme uygulanmış, kırılmış kapaklar yerine monte edilmiştir. Yerine ait iz bulunan ahşap sedir yapıdaki örneğine uygun olarak tamamlanmıştır.	

Çizelge 7.7. Restorasyon müdahale kararları çizelgesi-6

MAHAL	ÖZGÜN İŞLEV	YAPI ELEMANI	SORUN TÜRÜ	RESTORASYON TEKNİĞİ	MÜDAHALE ŞEKLİ	YENİ İŞLEV
M3	MERDİVEN KOVASI	DUVAR	Muhdes duvar ve sıva Malzeme kaybı	Temizleme Bütünleme	Çıkma kısmı ve sofa ile araya örülen duvarlar kaldırılmış, özgün duvarlardaki sıva raspa edilerek taşıyıcı ahşaplar ve duvarlar enjeksiyon yöntemi ile sağlamlaştırılmıştır. Çıkma kısmında eksilen kapıcı malzemeler tamamlanmıştır.	MERDİVEN KOVASI
		DÖŞEME	Muhdes döşeme	Temizleme Bütünleme	Merdiven kovası iptal edilerek eklenmiş muhdes döşeme kaldırılmıştır. Çıkma kısmındaki bozulmuş ahşap döşeme özgün malzeme ile yenilenmiştir.	
		TAVAN	Muhdes tavan	Temizleme Bütünleme	Muhdes tavan kaldırılarak, yapıdaki örneklerine uygun özgün malzeme ve boyutla yeni tavan yapılmıştır.	
		PENCERE	Muhdes pencere Biyolojik bozulma Eksik kanat	Temizleme Bütünleme	Muhdes duvarla birlikte, muhdes pencere de kaldırılmış, çıkma kısmındaki özgün ahşap pencere kasaları emperye edilerek ahşap koruyucu uygulanmış, eksik olan kanatlar özgün haline uygun şekilde tamamlanmıştır. Özgün demir parmaklıkların pası temizlenerek korunmuştur.	
		MERDİVEN	Özgün merdiven kaldırılmış	Bütünleme Çağdaş ek	Mevcut durumda Wc olarak kullanılan mekan, karşılaştırmalı çalışmalardan gelen bilgiler ışığında özgün işlevine dönüştürülmüştür. Merdiven özgün malzeme ile karl. çal. sonuçlarına uygun şekilde tamamlanmıştır.	
		SEDİR	İzi yok	Bütünleme	İzi bulunmayan ancak karşılaştırmalı çalışma verilerine göre varlığı diğer örneklerden bilinen, çıkma kısmındaki sedir tamamlanmıştır.	
M4	ODA	DUVAR	Sıva çatlakları	Sağlamlaştırma	Sıva çatlak ve dökülmeleri raspa yapılarak özgün sıva ile tamamlanmıştır. Muhdes baca delikleri kapatılmıştır.	KİTAPLIK OKUMA ÇALIŞMA ODASI
		DÖŞEME	Kaplama malzemesinde kirlenme	Temizleme	Özgün ahşap döşeme yüzeyi temizlenerek, yüzeye akıtma yöntemiyle emperye edilmiş ve ahşap koruyucu malzeme uygulanmıştır.	
		TAVAN	Boya soyulmaları	Temizleme	Özgün ahşap tavadaki boyalar kimyasal yöntemle temizlenerek, yüzey emperye edilmiş ve ahşap koruyucu uygulanmıştır.	
		PENCERE	Muhdes pencere	Bütünleme	Muhdes pencereler kaldırılarak, kapatılmış pencerelerin sıva izleri ve yapıdaki pencere örneklerine uygun şekilde özgün boyut ve malzeme ile pencereler ve demir parmaklıklar tamamlanmıştır.	
		KAPI	Ahşap temizliği	Temizleme	İyi durumdaki özgün kapıya ahşap koruyucu malzeme uygulanmıştır. Paslanmış kapı kulpu ve kilit raspa edilmiştir.	
		DOLAP	Dolap kapaklarında eksilme Ocak kapatılmış Açı malzemede eksilme	Bütünleme Temizleme	Özgün ahşap dolabın kullanılabilir durumdaki kısımlarına ahşap koruyucu uygulanarak, eksik dolap kapakları özgün duruma uygun şekilde tamamlanmıştır. İzi bulunan ancak detayı bilinmeyen ocak kısmı açılarak, kirlenmiş ve kirlenmiş alçı lambaklıklar özgün haline uygun şekilde yenilenmiştir.	

Çizelge 7.8. Restorasyon müdahale kararları çizelgesi-7

MAHAL	ÖZGÜN İŞLEV	YAPI ELEMANI	SORUN TÜRÜ	RESTORASYON TEKNİĞİ	MÜDAHALE ŞEKLİ	YENİ İŞLEV
M5	ODA	DUVAR	Sıva çatlakları Biriket ile doldurulmuş pencere boşlukları	Sağlamlaştırma Temizleme	Duvar yüzeylerindeki muhdes sıvalar raspa edilerek, enjeksiyon yöntemi ve özgün sıva ile çatlaklar doldurulmuştur. Birikete kapatılan pencere boşlukları açılmıştır.	KİTAPLIK OKUMA ÇALIŞMA ODASI
		DÖŞEME	Kaplama malzemesinde kirlenme	Temizleme	Özgün ahşap döşeme yüzeyi temizlenerek, yüzeye akıtma yöntemiyle emperye edilmiş ve ahşap koruyucu malzeme uygulanmıştır.	
		TAVAN	Ahşap yüzeyde soyulmalar	Temizleme	Özgün ahşap tavadaki yıpranan yüzeyler emperye edilerek ahşap koruyucu uygulanmıştır.	
		PENCERE	Muhdes pencere	Bütünleme	Muhdes pencereler kaldırılarak, kapatılmış pencerelerin sıva izleri ve yapıdaki pencere örneklerine uygun şekilde özgün boyut ve malzeme ile pencereler ve demir parmaklıklar tamamlanmıştır.	
		KAPI	Ahşap temizliği	Temizleme	İyi durumdaki özgün kapıya ahşap koruyucu malzeme uygulanmıştır. Paslanmış kapı kulpu ve kilit raspa edilmiştir.	
		DOLAP	Dolap kapaklarında eksilme Ocak kapatılmış Açı malzemede eksilme	Bütünleme Temizleme	Özgün ahşap dolabın kullanılabilir durumdaki kısımlarına ahşap koruyucu uygulanarak, eksik dolap kapakları özgün haline uygun şekilde tamamlanmıştır. İzi bulunan ancak detayı bilinmeyen ocak kısmı açılarak, kirlenmiş ve kirlenmiş alçı lambaklıklar özgün haline uygun şekilde yenilenmiştir.	
M6	ODA	DUVAR	Sıva çatlakları, dökülmesi Muhdes duvar, camcan Biriket ile doldurulmuş pencere boşlukları	Sağlamlaştırma Temizleme	Muhdes ısıak hacimle sofa arasındaki duvar, muhdes camcan bölme, çıkma kısmındaki muhdes biriket doğu malzemeleri, duvar yüzeyindeki fayans malzemeler kaldırılmıştır. Tüm duvar yüzeyleri raspa edilerek, sıva çatlakları özgün malzeme ile doldurulmuştur.	ÇOK AMAÇLI ALAN
		DÖŞEME	Kaplama malzemesinde kirlenme Malzeme kaybı	Temizleme Bütünleme	Mevcut ahşap döşeme temizlenerek ahşap koruyucu uygulanmıştır. Muhdes mutfak kısmında kaybolmuş özgün döşeme sofadaki kaplama malzemesi ve boyutuna uygun olarak tamamlanacaktır.	
		TAVAN	Ahşap yüzeyde soyulmalar	Temizleme	Özgün ahşap tavadaki yıpranan yüzeyler emperye edilerek ahşap koruyucu uygulanmıştır.	
		PENCERE	Muhdes pencere	Bütünleme	Muhdes pencereler kaldırılarak, kapatılmış pencerelerin sıva izleri ve yapıdaki pencere örneklerine uygun şekilde özgün boyut ve malzeme ile pencereler ve demir parmaklıklar tamamlanmıştır.	
		KAPI	Ahşap temizliği	Temizleme	İyi durumdaki özgün kapıya ahşap koruyucu malzeme uygulanmıştır. Paslanmış kapı kulpu ve kilit raspa edilmiştir.	
		SEDİR	İzi yok	Bütünleme	İzi bulunmayan ancak karşılaştırmalı çalışma verilerine göre varlığı diğer örneklerden bilinen, çıkma kısmındaki sedir tamamlanmıştır.	

Çizelge 7.9. Restorasyon müdahale kararları çizelgesi-8

CEPHE	KAT	YAPI ELEMANI	SORUN TÜRÜ	RESTORASYON TEKNİĞİ	MÜDAHALE ŞEKLİ
GÜNEY	BODRUM KAT	DUVAR YÜZEYİ	Taş malzemede kirlenme	Temizleme	Doğal etkilere kirlenmiş taş malzeme mekanik yöntemlerle temizlenerek koruyucu uygulanmıştır.
	ZEMİN KAT	DUVAR YÜZEYİ	Özgün olmayan siva Siva dökülmesi Kirlenme, işlenme	Temizleme Yenileme	Özgün olmayan siva raspa edilerek temizlenmiş, içeriği labratuvar ortamında incelenerek tespit edilen özgün sıvaya uygun malzeme ile siva yapılmıştır.
		KÖŞE DİKMESİ KAT SİLMESİ	Ahşap malzemede kirlenme boya lekeleri, biyolojik etkilere yıpranma	Temizleme Sağlamaştırma	Özgün ahşap elemanlar fırça ile temizlenmiş ve ısı tabancası yöntemiyle boyaları sökülüştür. Yüzeye akıtma yöntemiyle emprenye edilerek su, nem, böceklenme ve güneş ışınlarına karşı ahşap koruyucu uygulanmıştır.
		SÜTUN	Ahşap malzemede biyolojik etkilere yıpranma Boya lekeleri	Temizleme Sağlamaştırma	Özgün ahşap sütunlar temizlenmiş, yüzeyi emprenye edilerek enjeksiyon yöntemi ile boşluklar doldurulmuştur. Su, nem, böceklenme ısı değişimi etkilerine karşı ahşap koruyucu uygulanmıştır.
		KAIDE	Kirlenme	Temizleme	Özgün taş sütun kaideleri mekanik yöntemlerle temizlenerek koruyucu uygulanmıştır.
		MERDİVENLER	Malzeme kaybı Tırabzan eksik	Yenileme Bütünlendirme	Deforme olmuş ve malzem kaybı bulunan merdiven özgün boyut ve türde taş malzeme ile yenilenmiştir. İzi bulunmayan trabzanlar mimari gereklilik sebebiyle ahşap malzeme ile tamamlanmıştır.
		SAHANLIK	Yüzey kaybı, Korkuluk eksik	Temizleme Sağlamaştırma Bütünlendirme	Deforme olmuş taş yüzey raspa edilerek koruyucu malzeme uygulanmıştır. İzi bulunmayan korkuluk mimari gereklilik sebebiyle ahşap malzeme ile tamamlanmıştır.
	1.KAT	DUVAR YÜZEYİ	Siva dökülmesi Çimento esaslı mülhes siva Briket ve harç dolgu	Temizleme Yenileme	Özgün olmayan harç ve dolgular temizlenmiş, yıpranmış durumdaki siva raspa edilerek kaldırılmış içeriği labratuvar ortamında incelenerek tespit edilen özgün sıvaya uygun malzeme ile siva yapılmıştır.
		KÖŞE DİKMESİ KAT SİLMESİ	Ahşap malzemede biyolojik etkilere yıpranma	Temizleme Sağlamaştırma	Özgün ahşap elemanlar zımparalanarak yüzeyi emprenye edilmiş, enjeksiyon yöntemi ile kılcal çatlak ve boşluklar doldurulmuştur. Su, nem, böceklenme ısı değişimi etkilerine karşı ahşap koruyucu uygulanmıştır.

Çizelge 7.10. Restorasyon müdahale kararları çizelgesi-9

CEPHE	KAT	YAPI ELEMANI	SORUN TÜRÜ	RESTORASYON TEKNİĞİ	MÜDAHALE ŞEKLİ
KUZEY	ZEMİN KAT	DUVAR YÜZEYİ	Siva dökülmesi Yıkılmış duvar Malzeme kaybı	Temizleme Bütünlendirme Yenileme	Yıkılmış Z2 mahalli duvarı özgün kerpiç malzeme ile tamamlanmıştır. Kerpiç malzemenin döküldüğü kısımlar özgün malzeme ve bağlayıcı harç ile tamamlanmıştır. Yıpranmış, dökülme ve yazıların olduğu siva raspa edilerek kaldırılmış içeriği labratuvar ortamında incelenerek tespit edilen özgün sıvaya uygun malzeme ile siva yapılmıştır.
		TAŞIYICI	Biyolojik bozulma Malzeme kaybı	Sağlamaştırma Yenileme	Yıkılan duvar ve siva dökülmesi sonucu açıkta kalan ve atmosferik etkilere maruz kalmış ahşap malzemede biyolojik bozulmalar meydana gelmiştir. Emprenye edilen elemanların, çatlak ve delikleri enjeksiyon yöntemi ile doldurulmuş ahşap koruyucu uygulanmıştır. Malzeme kayıpları neticesinde dayanımını yitirmiş hatıl yenilenmiştir.
		KÖŞE DİKMESİ KAT SİLMESİ	Ahşap malzemede kirlenme Biyolojik etkilere yıpranma	Temizleme Sağlamaştırma	Özgün ahşap elemanlar zımparalanarak yüzeyi emprenye edilmiş, enjeksiyon yöntemi ile kılcal çatlak ve boşluklar doldurulmuştur. Su, nem, böceklenme ısı değişimi etkilerine karşı ahşap koruyucu uygulanmıştır.
	1.KAT	DUVAR YÜZEYİ	Siva dökülmesi Briket ve harç dolgu Çimento esaslı mülhes siva	Temizleme Yenileme	Özgün olmayan harç ve dolgular temizlenmiş, yıpranmış durumdaki siva raspa edilerek kaldırılmış içeriği labratuvar ortamında incelenerek tespit edilen özgün sıvaya uygun malzeme ile siva yapılmıştır.
		KÖŞE DİKMESİ KAT SİLMESİ	Ahşap malzemede biyolojik etkilere yıpranma Malzeme kaybı	Temizleme Sağlamaştırma Yenileme	Özgün ahşap elemanlar zımparalanarak yüzeyi emprenye edilmiş, enjeksiyon yöntemi ile kılcal çatlak ve boşluklar doldurulmuştur. Su, nem, böceklenme ısı değişimi etkilerine karşı ahşap koruyucu uygulanmıştır. Çıkma kısmında malzeme kaybı olan ahşap dikme yenilenmiştir.

Çizelge 7.11. Restorasyon müdahale kararları çizelgesi-10

CEPHE	KAT	YAPI ELEMANI	SORUN TÜRÜ	RESTORASYON TEKNİĞİ	MÜDAHALE ŞEKLİ
DOĞU	BODRUM KAT	DUVAR YÜZEYİ	Taş malzemede kirlenme Muhdes kapı boşluğu	Temizleme Bütünlendirme	Doğal etkilere kirlenmiş taş malzeme mekanik yöntemlerle temizlenerek koruyucu uygulanmıştır. Muhdes açılmış kapı boşluğu özgün kerpiç malzeme ile kapatılmıştır.
	ZEMİN KAT	DUVAR YÜZEYİ	Sıva dökülmesi Briket ve harç dolgu Muhdes baca deliği Kaybolmuş sahanlık duvarı	Temizleme Yenileme Bütünlendirme	Özgün olmayan harç ve dolgular temizlenmiş, muhdes baca deliği kapatılmış, yıpranmış durumdaki sıva raspa edilerek kaldırılmış içeriği labratuvar ortamında incelenerek tespit edilen özgün sıvaya uygun sıva yapılmıştır. Sahanlık kısmında varlığına dair iz bulunan duvar, taşıyıcı dikmeler yenilerek özgü kerpiç malzeme ile tamamlanmıştır.
		TAŞIYICI	Biyolojik bozulma Malzeme kaybı	Yenileme	Sahanlık kısmını destekleyen ahşap dikmelerde biyolojik bozulmalar meydana gelmiştir. Dayanımını kaybedecek ölçüde bozulmuş elemanlar özgün malzeme ve boyutları elemanlarla yenilenmiştir.
		KÖŞE DİKMESİ KAT SİLMESİ	Ahşap malzemede biyolojik etkilere yıpranma Malzeme kaybı	Temizleme Sağlamlaştırma Yenileme	Özgün ahşap elemanlar zımparalanarak yüzeyi emprenye edilmiş, enjeksiyon yöntemi ile kılçak çatlak ve boşluklar doldurulmuştur. Su, nem, böceklenme ısı değişimi etkilerine karşı ahşap koruyucu uygulanmıştır. Çıkma kısmında malzeme kaybı olan ahşap dikme yenilenmiştir.
		SAHANLIK	Ahşap malzemede kirlenme Zeminde biriken taş yığını	Temizleme Sağlamlaştırma	Özgün ahşap döşeme mekanik yöntemle temizlenerek yüzeyi emprenye edilmiş ve ahşap koruyucu uygulanmıştır.
		MERDİVEN	Kaybolmuş Merdiven	Bütünlendirme	Özgün ahşap döşeme mekanik yöntemle temizlenerek yüzeyi emprenye edilmiş ve ahşap koruyucu uygulanmıştır.
	1.KAT	DUVAR YÜZEYİ	Sıva dökülmesi Briket ve harç dolgu Çimento esaslı muhdes sıva Muhdes kapı boşluğu	Temizleme Bütünlendirme Yenileme	Özgün olmayan harç ve dolgular temizlenmiş, muhdes kapı boşluğu kapatılmış, özgün olmayan pencereler sökülüştür. Yıpranmış ve dökümler olan sıva raspa edilerek kaldırılmış içeriği labratuvarda incelenerek tespit edilen özgün sıvaya uygun malzeme ile sıva yapılmıştır.
		KÖŞE DİKMESİ KAT SİLMESİ	Ahşap malzemede kirlenme Biyolojik etkilere yıpranma	Temizleme Sağlamlaştırma	Özgün ahşap elemanlar zımparalanarak yüzeyi emprenye edilmiş, enjeksiyon yöntemi ile kılçak çatlak ve boşluklar doldurulmuştur. Su, nem, böceklenme ısı değişimi etkilerine karşı ahşap koruyucu uygulanmıştır.
BATI	ZEMİN KAT	DUVAR YÜZEYİ	Sıva dökülmesi Duvar yazısı Sac ekleni	Temizleme Yenileme	Özgün olmayan sıva raspa edilerek temizlenmiş, içeriği labratuvar ortamında incelenerek tespit edilen özgün sıvaya uygun malzeme ile sıva yapılmıştır. Duvar önündeki sac ekleni kaldırılmıştır.
		KÖŞE DİKMESİ KAT SİLMESİ	Ahşap malzemede kirlenme biyolojik etkilere yıpranma	Temizleme Sağlamlaştırma	Özgün ahşap elemanlar zımparalanarak yüzeyi emprenye edilmiş, enjeksiyon yöntemi ile kılçak çatlak ve boşluklar doldurulmuştur. Su, nem, böceklenme ısı değişimi etkilerine karşı ahşap koruyucu uygulanmıştır.
	1.KAT	DUVAR YÜZEYİ	Sıva dökülmesi Briket ve harç dolgu Çimento esaslı muhdes sıva	Temizleme Yenileme	Özgün olmayan harç ve dolgular temizlenmiş, yıpranmış durumdaki sıva raspa edilerek kaldırılmış içeriği labratuvar ortamında incelenerek tespit edilen özgün sıvaya uygun malzeme ile sıva yapılmıştır.
		KÖŞE DİKMESİ KAT SİLMESİ	Ahşap malzemede biyolojik etkilere yıpranma Malzeme kaybı	Temizleme Sağlamlaştırma Yenileme	Özgün ahşap elemanlar zımparalanarak yüzeyi emprenye edilmiş, enjeksiyon yöntemi ile kılçak çatlak ve boşluklar doldurulmuştur. Su, nem, böceklenme ısı değişimi etkilerine karşı ahşap koruyucu uygulanmıştır. Çıkma kısmında malzeme kaybı olan ahşap dikme yenilenmiştir.

Çizelge 7.12. Restorasyon müdahale kararları çizelgesi-11

MAHAL	YAPI ELEMANI	SORUN TÜRÜ	RESTORASYON TEKNİĞİ	MÜDAHALE ŞEKLİ
ÇATI	ÇATI KAPLAMASI	Malzeme kaybı Muhdes sac eklenti	Temizleme Yenileme Bütünleme	Hasar görmüş özgün alaturka kiremitler, aynı boyut ve malzeme özelliklerinde yenilenmiştir. Muhdes sac eklenti kaldırılarak özgün kiremit kaplama tamamlanmıştır.
	KAPLAMA TAHTASI	Çökme	Temizleme Yenileme	Doğu ve kuzey cephede nem etkisi ile deforme olarak çökmüş ahşap malzeme aynı boyut ve nitelikte malzemeye koruyucu uygulanarak yenilenmiştir.
	ALIN TAHTASI	Malzemede nem etkisiyle kırılma, çökme	Temizleme Yenileme	Doğu ve kuzey cephede nem etkisi ile deforme olarak çökmüş ahşap malzeme aynı boyut ve nitelikte malzemeye koruyucu uygulanarak yenilenmiştir.
	BACA	Kırılma	Temizleme Yenileme	Deforme olmuş baca çıkışları kaldırılarak, özgün haline uygun şekilde yenilenmiştir.
BAHÇE	DUVAR	Yıkılma Sıva dökülmesi, sac eklenti	Temizleme Bütünleme	Yıkılmış taş duvar kalıntılardaki izler takip edilerek özgün boyut ve malzemede tamamlanmıştır. Eklenti olarak yapılmış sac levhalar kaldırılmıştır.
	BAHÇE KAPISI	Özgün kapı kaybolmuş	Bütünleme	Mevcutta izi bulunmayan bahçe kapısı, karşılaştırmalı çalışmalar neticesinde çevredeki benzer örnekler referans alınarak, ahşap çatki kapı şeklinde tamamlanmıştır.
	SERT ZEMİN	Özgün döşeme kaybolmuş	Bütünleme	Mevcutta izi bulunmayan bahçe sert zemin döşemesi, karşılaştırmalı çalışmalar neticesinde doğal taş kaplama şeklinde tamamlanmıştır.
	MÜŞTEMİLAT	Harabe durumda	Temizleme	Mevcut durumda yıkık vaziyette olan ve özgün nitelik taşımayan müştemilat kısmı kaldırılmıştır.
	EK BİRİM (Wc- Isı merkezi)	Yapının güncel fonksiyonuna yönelik ihtiyaçlar	Çağdaş Ek	Yapı içerisinde çözümleninin, taşıyıcı sistem ve mekan bütünlüğüne zarar vereceği düşünülen ıslak hacim mekanları ve ısıtma merkezi, bahçe içerisine oluşturulan yeni ek birim içerisinde çözümlenmiştir.
YAPI GENELİ	TESİSAT (Isıtma, Elektrik, Sıhhi, Yangın, Aydınlatma)	İhtiyacı karşılamaması	Çağdaş Ek	Yapının tamamında, restorasyon hazırlık sürecinde uzmanlar tarafından tesisat projeleri hazırlanmıştır. Uygulama esnasında; yapının özgün belge niteliği, taşıyıcı dayanımı ve mimari bütünlüğüne zarar vermeyecek şekilde, çağdaş malzeme ve tekniklerle, günümüz konfor ihtiyacını karşılamaya yönelik tesisat alt yapısı oluşturulmuştur.
YAPI GENELİ	TEFRİŞ ELEMANLARI	Yapının güncel fonksiyonuna yönelik ihtiyaçlar	Çağdaş Ek	Yapının restorasyon projesinde detaylandırılan tüm mahallerinde, mekanın yeni işlevine yönelik ihtiyaç duyulan tefriş malzemeleri, yapının genel dokusu ve bütünlüğüne uygun olacak şekilde çağdaş, hafif ve hareketli elemanlardan seçilerek yerleştirilmiştir.

7.7.1. Sağlamaştırma

Bilimsel restorasyon çalışmalarında minimum müdahale ile yapının tarihi belge ve estetik değerini korumak amaçlandığı için, yapının durumu el verdiği sürece sağlamaştırma müdahalesi ile yetinmek koruma açısından uygun olandır (Ahunbay, 2016: 90).

Yapıdaki sağlamaştırma uygulamaları, yapı malzemeleri ve taşıyıcı sistem elemanlarına yönelik olarak değerlendirilmiştir.

Taşıyıcı sistemin sağlamaştırılması

Ahşap malzemenin ileri seviyede zarar görmediği ve belli özelliklerini koruyarak görevini yerine getirebildiği durumlarda, bozulmaya neden olan etken ortadan kaldırılmak suretiyle; ahşap malzemenin daha fazla yıpranmasına engel olmak için, kurutma ve emprenye teknikleri uygulanabilmektedir. Ahşap elemanlar üzerinde biyolojik sebeplerle oluşan delik ve çatlaklara ise enjeksiyon yöntemiyle müdahale edilebilmektedir. Ahşabın taşıyıcı

eleman olduğu durumlarda, farklı sebeplerle oluşmuş deformasyonlar yapının dayanımı ve taşıyıcılığını doğrudan etkileyeceği için elemanın yenilenmesi veya ek eleman ile güçlendirilmesi tercih edilen yöntemdir. Taşıyıcılığı bulunmayan ahşap elemanların deformasyonu, belli bir ölçüye kadar sorun teşkil etmez ve çok nadiren elemanın yenilenmesini gerektirmektedir (Zakar ve Eyüpgiller, 2015: 150-151).

Özdoğanlar Evi'nin taşıyıcı sistemini oluşturan ahşap elemanların bir kısmı zaman içerisinde, hava koşulları veya biyolojik etkilerle deforme olarak dayanımını yitirmiştir. B01 bodrum mekânındaki ahşap kiriş ve dikmelerden sehim yapmış ve kimyasal müdahalenin yetersiz kalacağı tespit edilmiş elemanlar, daldırma yöntemiyle emprenye edilerek ahşap koruyucu uygulanmış aynı boyut ve türdeki ahşap malzeme ile değiştirilmiştir.

Z2 nolu mutfak mahallinde, yıkılan duvar ve cephe sıvalarının dökülmesi sonucu açıkta kalan ahşap karkas elemanları temizlenerek enjeksiyon yöntemi ile kimyasal güçlendirici maddeler enjekte edilmiş, fırçayla sürme tekniği ile emprenye edilerek ahşap koruyucu malzeme uygulanmıştır. Kullanılamaz duruma gelmiş ahşap hatıl özgün malzeme ile değiştirilmiştir. Giriş kısmında bulunan sütunlara da aynı yöntemler uygulanarak sağlamlaştırılmış, malzeme kaybı bulunan sütunlar ise emprenye edilerek koruyucu malzeme uygulanmış malzeme ile özgün duruma uygun şekilde yenilenmiştir.

Taş malzemenin sağlamlaştırılması, taşın ayrılmış veya eksilmiş bağlayıcı malzemesinin yerini doldurarak kırıntıları ve ufalanmasını engelleyerek yüzeye yapışmasını sağlayacak şekilde olmalı, sağlamlaştırma yapılan kısmı mevcut taş kısma bağlanarak birlikte çalışabilmelidir. Yüzey sağlamlaştırmada ise önemli olan yüzey ve iç yapının sağlamlaştırıcı maddelerle emprenye edilmesidir. Sağlamlaştırıcı madde taş yüzeyine, fırçayla emdirme, atomize uygulama ve kılcallıkla emdirme yöntemleriyle uygulanabilmektedir (Zakar, Eyüpgiller, 2015: 126-130).

Yapının bodrum kat taş duvarlarındaki taş malzeme kayıplarında, yüzey mekanik yöntemle temizlendikten sonra belirlenen uygun yapıştırıcı malzeme ile doldurulan kısma özgün taş malzeme yerleştirilmiştir. Tüm duvar yüzeyine uzmanı tarafından taşın yapısına uygun olarak seçilen sağlamlaştırıcı malzeme uygulanmış, derz boşlukları doldurulmuştur.

Dış cephedeki kesme taş duvar yüzeyleri mekanik yöntemle temizlenerek; yüzeyi su, nem, kir, tuz ve biyolojik bozulmalara karşı korumak üzere yüzey koruyucu madde uygulanmıştır.

Yapıya zarar veren nem ve suya karşı önlem almak, çatı ve bodrum kat taşıyıcı elemanları sağlamlaştırdıktan sonra korumayı sürdürebilmek adına, yapı çevresinde yağmur suyu drenaj sistemi ve yapı genelinde gerekli yalıtımlar yapılmıştır.

Malzemenin sağlamlaştırılması

Özdoğanlar evi ahşap tavan ve döşeme kaplamaları, kapı kasa ve kanatları, pencere kasaları, dolap gövde ve kapaklarından kullanılabilir durumdaki tüm özgün elemanlar temizlenerek emprenye ve enjeksiyon yöntemleriyle sağlamlaştırılmış, ahşap yüzeylerin tamamına koruyucu malzeme uygulanmıştır.

Yapı genelindeki tüm mahallerde, sıva çatlakları ve dökülmeleri özgün sıva malzemesinin raspa edilerek, laboratuvarında incelenmesinin ardından özgün yapısına uygun şekilde onarılmıştır.

7.7.2. Bütünleme

Yapı ve yapı elemanlarının; kısmen hasar görmüş ya da yok olmuş kısımlarının ilk tasarımlarındaki bütünlüğüne kavuşturulacak şekilde, ilk tasarımına ilişkin sağlıklı veri ve belgeler doğrultusunda, geleneksel ya da çağdaş yöntem ve malzemeler ile tamamlanması işlemine bütünleme- reintegrasyon denilmektedir. “Bütünleme gerçek yapısal verilere ya da belgelere dayandırıldığında kabul edilebilen bir uygulamadır. Güvenilir verilere dayanmadan, yalnız vasrayım ve anolojilerden hareket edilerek yapılan bütünlemelerin hatalı olması kaçınılmazdır. Yeni bölümlerin özgün olandan ayrılabilmesi için farklı bir yüzey dokusu uygulanması olumlu sonuç verebilir (Ahunbay, 2016:96-97)”.

Çalışma kapsamında, belli bir kısmı bozulmuş veya eksilmiş yapı malzeme ve elemanları özgün malzemeyle tamamlanmıştır. Yapıda izi olmayan, arşiv fotoğraflarından, sözlü kaynaklardan yahut karşılaştırmalı çalışmalardan elde edilen veriler ile mimari gerekliliğin bir sonucu olan veya yapıda izi bulunmasına rağmen detayı tespit edilemeyen yapı elemanları, yapının özgün karakteri ile uyum sağlayacak ancak detayı bilinmediği için

özgün eleman izlenimi vermeyecek şekilde tamamlanmıştır.

Bu kapsamda; bodrum kat döşemesi temizlendikten sonra toprak zemin, karşılaştırmalı çalışma verilerine göre doğal taş malzeme ile kaplanmıştır.

Z2 mahal nolu oda duvarının yıkılan kısmı kerpiç malzeme ile tamamlanarak özgün sıva ile sıvanmış, üzerinde karşılaştırmalı çalışma neticesinde evdeki özgün örneklerine uygun ahşap pencere eklenmiştir. Z2 Mahallinin kaybolmuş döşeme kaplaması karşılaştırmalı çalışma neticesinde özgün duruma uygun ahşap malzeme ile tamamlanmış, ocak ve dolaba ait izler bulunduğu ancak detayı bilinmediği için özgün eleman izlenimi vermeyecek şekilde farklılaşan detaylar ile tamamlanmıştır.

Z3 mahallinin karşılaştırmalı çalışma neticesinde merdivenkovanı olduğu belirlenmiş ve muhdes ıslak hacim kaldırılarak kaybolmuş ahşap döşeme kaplaması özgün duruma uygun şekilde yapılmış, karşılaştırmalı çalışma sonucu malzemesi ve formu belirlenen ahşap merdiven eklenmiştir.

M3 mahallindeki muhdes tavan kaldırılarak, yerine yapıdaki özgün örneklerine uygun olacak şekilde ahşap tavan yapılmıştır. Mimari gereklilik sonucu, korkuluk ve tırabzanlar tamamlanarak karşılaştırmalı çalışma verileri doğrultusunda çıkma kısmına ahşap sedir eklenmiştir.

Z1, Z4, Z5, Z6, M1 ve M2 mekânları, ahşap döşeme kaplamalarındaki ve Z1, M6 mekânları ahşap tavanındaki malzeme kayıpları özgün malzeme ile tamamlanarak ahşap koruyucu uygulanmıştır.

Z4, Z5, M1 nolu mahallerde; izi bulunan ancak detayı bilinmeyen dolaplar özgün dolaplardan ayırt edilebilecek şekilde tamamlanmış, Z4, Z5, M2 mahallerinde izi bulunan ahşap sedirler ise yapıdaki örneğine uygun şekilde yapılmıştır. M2, M4, M5 nolu mahallerde yer alan özgün dolapların, eksik raf ve kapakları özgün malzeme ile tamamlanarak mevcut elemanlara ahşap koruyucu uygulanmıştır.

M4 ve M5 mahallerindeki detayı bilinmeyen kapatılmış ocak yerleri tespit edilerek tamamlanmıştır. M6 mahallindeki kaybolmuş ahşap döşeme kaplaması ile karşılaştırmalı

Çalışma neticesinde yeri belirlenen çıkma bölümündeki ahşap sedir özgün haline uygun şekilde tamamlanmıştır.

Yapı genelinde, ahşap kasaları yerinde olan ancak kanatları eksik özgün ahşap pencerelerin kanat doğramaları, arşiv fotoğraflarından elde edilen veriler sonucunda özgün malzeme ile tamamlanarak monte edilmiştir. M1, M2, M3, M4, M5, M6 mahallerinde bulunan kapatılmış veya özgün olmayan pencere doğramaları ile değiştirilmiş orijinal pencereler, yerleri yapı üzerindeki izlerden tespit edilerek, restitüsyon projesine uygun şekilde özgün halindeki boyut ve malzeme ile tamamlanmıştır.

Z1, Z2, Z4, Z5 mahallerindeki oda kapılarının kanatları, karşılaştırmalı çalışma neticesinde yapıdaki örneklerine uygun olarak tamamlanarak mevcut kapı kasalarına monte edilmiştir. Konutun giriş kapısı arşiv fotoğraflarından gelen verilerle, bahçe kapısı ise karşılaştırmalı çalışma neticesinde benzer yapıların kapıları referans alınarak tamamlanmıştır.

Bahçedeki doğal taş kaplama zemin, karşılaştırmalı çalışma neticesinde tespit edilerek tamamlanmıştır. Yıkılmış bahçe duvarları mevcut duvarlara uygun malzeme ve boyutta elemanlarla tamamlanmış, arşiv fotoğraflarından varlığı tespit edilen ağaçlara evre düzenlemesi kapsamında yeniden yer ayrılmıştır. Güney cephedeki taş giriş merdivenlerinin, izi bulunmayan korkulukları ve bahçeden doğu cephedeki sahanlığa bağlantıyı sağlayan ve izleri yapı üzerinden tespit edilen merdivenin detayları bilinmediği için özgün eleman izlenimi yaratmayacak şekilde tamamlanmıştır. Doğu cephedeki sahanlığı bahçeye bağlayan merdiven doğu d yapıdaki izlerden yola çıkılarak tamamlanmıştır.

7.7.3. Yenileme

Deformasyon, malzeme kaybı, çürüme ve dayanıklılığını yitirmesi gibi gerekçelerle, mevcut durumunda onarılması ve kullanılması mümkün olmayan yapı elemanları ile malzeme ve biçim yönünden yapının özgün niteliği ile uyumlu olmayan elemanların kaldırılarak; yapının özgün nitelikleriyle uyumlu, belirlenen özgün boyut, biçim ve malzemedeki elemanlarla yenilenmesi işlemidir.

Bu kapsamda; B01 bodrum mahallinde, biyolojik bozulmalar neticesinde dayanımını yitirmiş taşıyıcı ahşap elemanlar (kiriş ve dikme) yapının dayanımını korumak adına, daldırma yöntemiyle emprenye edilerek ahşap koruyucu uygulanmış malzemeler ile

yenilenmiştir. Ciddi şekilde deforme olmuş seki kısmı kaldırılarak özgün haline uygun şekilde tamamlanmıştır.

Kullanılamayacak durumdaki bodrum giriş kapısı ve Z2 mahallinden sahanlığa açılan kapı, özgün haline uygun şekilde ahşap koruyucu uygulanmış ahşap malzeme ile yenilenmiştir. Z1,Z2 ve Z3 nolu mahallerde ahşap pencere doğramalarından, biyolojik bozulmalar neticesinde kullanılamaz hale gelmiş olanları orijinaline uygun şekilde yenilenmiş, yapı genelinde P10-11 dışındaki tüm pencerelerin demir korkulukları özgün malzeme ve formuna uygun şekilde yeniden imal edilmiştir.

M4-M5 mahallerindeki alçı çiçeklik süslemelerinden kırılmış olanlar özgün örneklerle uygun şekilde tamamlanmıştır. Özdoğanlar Evi girişindeki deforme olmuş taş merdivenler mevcut durumuna uygun şekilde doğal kesme taş malzeme yenilenmiştir.

Yapının çatı kaplamasındaki alaturka kiremitlerden kullanılmayacak durumda olanlar, çürüyerek kopmuş veya mukavemetini yitirmiş mahya ve alın tahtaları ile ocak bacaları özgün haline uygun şekilde yenilenmiştir.

7.7.4. Temizleme

Yapıya sonradan eklenmiş ve özgün niteliği ile bütünlüğünü bozan, niteliksiz elemanların kaldırılması (fiziksel temizlik) ve yapının is, toz, boya, pas vb. etkilerle oluşan kirlerden (kimyasal temizlik) arındırılmasıdır.

Fiziksel temizleme

Yapının özgün halinde bulunmayan ve zaman içerisinde kullanıcı ihtiyaçları doğrultusunda yapılmış niteliksiz müdahalelerin yapıya zarar vermeden kaldırılmasıdır.

Bu kapsamda; bodrum kat girişinde taş sahanlığı taşımaya yardımcı olmak için sonradan eklenmiş ahşap dikme ve doğu cephesine açılan muhdes kapı kaldırılmıştır. Yapıdaki tüm mahallerde ve bahçede, zemini kaplayan moloz, çöp, atık eşya ve malzeme yığınları temizlenerek, bahçede bulunan kullanılamaz duruma gelmiş müstemilat mekânı ve taş duvarlar kaldırılmıştır. Yıkılmış duvarlar ve bahçe kapısına kapatılan sac levhalar kaldırılarak, doğu cepheye yapışık vaziyetteki taş yığını temizlenmiştir.

Z1, Z2, Z4, Z5, M4, M5 ve M6 mahallerindeki briket ve harç malzeme ile doldurulmuş pencere boşlukları temizlenmiş, M1, M4, M5 ve M6 mahallerinde sonradan eklenmiş niteliksiz pencereler kaldırılmıştır. Z2 ve Z5 mekânları arasında yer alan muhdes kapı kaldırılmıştır. Z3 ve M3 mahallerinin işlevi değiştirilerek ıslak hacme dönüştürülmüştür. Bu mekânların özgün olmayan, beton ve çimento esaslı malzeme kullanılmış döşemesi ve tavanı kaldırılmış, sofalar ve çıkma ile arasına örülmüş muhdes duvar ve kapılar temizlenmiş, tesisat elemanları sökülmüştür.

M6 mekânındaki seramik duvar kaplamaları ve çimento-beton karışımı döşeme malzemesi kaldırılmıştır. Z4, Z5, M4, M5 mahallerinde açılmış muhdes baca delikleri kapatılmıştır. Tüm mahallerdeki sonradan eklenmiş, elektrik ve tesisat kabloları, aydınlatma elemanları temizlenmiştir.

Çatıda sökülen kiremitlerin yerine kapatılmış sac levhalar, kırılmış ahşap elemanlar ve kiremitler ile sonradan eklenmiş baca çıkışları kaldırılmıştır.

Cephe yüzeyinden giden yağmur boruları, anten ve kablolar kaldırılmış, cephe yüzeylerindeki çimento esaslı harç ve sıvalar raspa edilerek temizlenmiştir.

Kimyasal temizleme

Yapıdaki özgün malzemelerin zaman içerisinde; atmosferik koşullar(kar ve yağmur suları, nem, ısı değişimleri), biyolojik etkiler, kullanıcı müdahaleleri ve bakımsızlık gibi sebeplerle kirlenmesi veya hasar görmesi sonucu malzemenin niteliğine uygun olarak belirlenen kimyasal yöntemlerle yapı elemanlarının temizlenmesidir.

Yapı genelinde, temizlenip sağlamlaştırılarak kullanılabilecek durumda olduğu tespit edilen tüm ahşap taşıyıcı ve yapısal elemanlar (kiriş, dikme ve sütunlar, tavan ve döşeme kaplamaları, alın tahtaları, köşe dikmeleri ve kat silmeleri, pencere ve kapı doğramaları, dolap, yüklük, gusülhane ve sedirler) üzerindeki kir, toz ve boya lekeleri, fırça, spatula, zımpara veya ısı tabancası ile boya tabakası kaldırılarak temizlenmiştir. Yapının taş duvar yüzeylerindeki kirlenmeler ise fırçalama tekniği ile temizlenmiştir.

7.7.5. Çağdaş ek

Tarihi yapılara çağdaş eklentiler temel olarak iki sebepten dolayı getirilmektedir. Bu sebepler, yapının yeniden işlevlendirilmesi sürecinde tasarlanan fonksiyona ve konfor koşullarını sağlamaya hizmet edebilecek, yeni mekân ve sistemlere ihtiyaç duyulması ile hasar gören bölümlerin, estetik, işlevsel ya da strüktürel açıdan bütünlenmesi gerekliliğidir (Tanaç Zeren, 2010:29-37).

Tarihi yapıların korunması sürecinde, ihtiyaç duyulan çağdaş eklerin tarihi doku ve yapıya en asgari düzeyde müdahale edecek ve zarar verecek şekilde olması beklenmektedir. Venedik Tüzüğü 13.madde bu hususa şu ifadelerle yer verilmektedir; “Eklemelere ancak yapının ilgi çekici bölümlerine, geleneksel konumuna, kompozisyonunun dengesine ve çevresiyle olan bağlantısına zarar gelmediği durumlarda izin verilebilir” (Ahunbay, 2016 :98).

Çağdaş ek müdahalelerinde dikkat edilmesi gereken bir başka hususta; yapılacak yeni eklentilerin dışarıdan okunabilir şekilde yapıldığı dönemin özelliklerini ve karakterini yansıtır biçimde olmasıdır. Bu bağlamda, yeni getirilen ek, yapının karakterine öykünerek özgün halin tekrarı niteliğinde olabileceği gibi, özgün duruma saygılı ve gölgelemeyecek çağdaş mimari karakteri yansıtan bir müdahale şeklinde de olabilmektedir.

Çağdaş malzemelerin seçilmesinde, döneminin kimliğini belirgin şekilde vurgulaması, tarihi dokuya kontrast oluşturarak tarihi yapının kimliğini öne çıkarması, yapının strüktürel dengesini bozmayacak hafif, sökülebilir ve sürdürülebilir özellikte olması kriterleri etkili olmaktadır (Tanaç Zeren, 2010:29-37).

Özdoğanlar Evinin mevcut durumunda, merdiven kaldırılmış ve yerine ıslak hacim mekânları yerleştirilmiştir. Ancak ıslak mekân çözümlerinin, genellikle yapı bütünlüğü ve strüktürünü bozacak etki yaratması ve konut içerisinde bu işlevlerin çözümü için uygun mekân bulunmaması sebebiyle, ıslak hacim mekânları bahçe içerisinde yapılacak yeni ek birim içerisinde çözülmüştür.

Yapının yeni işlevi için mekânların tefrişinde gerekli olan, masa, sandalye, oturma birimleri, sergi panoları ve kitaplık gibi tefriş elemanları ile Z2 nolu mutfak mahallinde

kullanılacak evye ve tezgâh çağdaş malzemelerden seçilmiştir.

Yapının yeniden işlevlendirilmesinde kullanılacak çağdaş eklerin ana kalemlerini; ısıtma, sıhhi tesisat, yangın ve elektrik tesisatı ile aydınlatma sistemleri oluşturmaktadır. Restorasyon uygulamasına başlamadan önce projelendirme aşamasında, söz konusu tesisat çözümlerine ilişkin uzmanlarınca projeler hazırlanmıştır.

Isıtma tesisatı; Yapının ısıtma sistemi doğalgaz ile sağlanmaktadır. Isıtma merkezi, yapı üzerinde baca oluşturmamak için bahçe içerisinde ıslak hacimlerle birlikte ek birim içerisinde yer almaktadır. Görsel açıdan ince kesitli çelik panel radyatör kullanılması tercih edilmiştir.

Sıhhi tesisat; temiz ve pis su boruları hazırlanan projeye olarak yapıya zarar vermeden geçirilmiştir.

Yangın tesisatı; Ahşap konutlar için en büyük tehlike arz eden durumlardan biri yangındır. Bu sebeple yapı içerisindeki açıkta bulunan ahşap yüzeylere yangın geciktirici malzeme uygulanmıştır ayrıca hazırlanan projelendirmeye uygun şekilde yangın ikaz ve söndürme sistemleri kurulmuştur.

Elektrik tesisatı; yapıdaki mevcut tesisat sökülerek yalıtımı yapılmış yeni tesisat yapıya zarar vermeden geçirilmiştir. Yeni işlev gereği olarak, tv, telefon, internet ve projeksiyon tesisatları çekilerek bağlantıları yapılmıştır.

Aydınlatma; yapının mevcut durumunda tavanda yer alan aydınlatma elemanları kaldırılmış, mekânın işlev ve kullanım durumuna uygun olarak duvar aplikleri ve ayaklı aydınlatma elemanları ile sağlanmıştır. Hazırlanan çevre düzenlemesi projesinde bahçe aydınlatmasına yönelik çözümler getirilmiştir.

7.7.6. Restorasyon projesi uygulama aşamaları

Özdoğanlar Evi'nin restorasyon uygulamasına ilişkin aşamalar;

1.Aşama; Yapıya uygulanacak itinalı bir fiziksel temizleme ile yapı bünyesindeki bütün niteliksiz eleman ve ekler yapıya zarar vermeden kaldırılmış; cephe, bahçe ve iç mekân

mahallerinde tüm yapısal elemanlara malzeme niteliklerine uygun olarak uzmanınca belirlenen temizleme ve koruma yöntemleri uygulanmıştır.

2. *Aşama*; Yapıdaki yıkılmış ve taşıyıcılık anlamında zarar görmüş kısımlar tamamlanmış, değişmesi gereken yapı elemanları yenilenmiş ve kullanılabilir durumdaki hasarlı elemanlar sağlamlaştırılmıştır.

3. *Aşama*; Konutun çevre drenajı yapılarak yağmur ve zemin sularının toplanıp yapıdan uzaklaştırılması sağlanmış, çatıda deforme olan kiremitler, yağmur olukları ve iniş boruları yenilenmiştir. Dış cephe izolasyonu yapılmıştır.

4. *Aşama*; Uzmanları tarafından hazırlanmış tesisat projeleri (ısıtma, elektrik, yangın, sıhhi tesisat) yapıya hasar vermeyecek ve özgünlüğünü bozmayacak şekilde uygulanmıştır.

5. *Aşama*; Yapı malzeme ve elemanlarına projede belirlenen şekilde bütünleme ve yenileme uygulamaları yapılmıştır.

6. *Aşama*; Yapının bahçe ve çevre düzenlemesi yapılmış, ısıtma merkezi ve ıslak hacimlerin bulunduğu birim eklenmiştir.

7. *Aşama*; Restorasyon projesinde belirlenmiş, yeni işlevin ihtiyaçlarını karşılayacak tefriş elemanları ile dekorasyon çalışması yapılmıştır.

8. SONUÇ

Yüzlerce yıldır farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmış olan Sivas, pek çok önemli eserin bulunduğu, tarihi açıdan oldukça önemli ve zengin bir kenttir. Ancak son yüz yıl içinde korumaya yönelik tedbirlerin alınmamış olması, toplumsal koruma bilincinin gelişmemesi ve rant sebebiyle belki de Türkiye’deki en yoğun tarihi miras kaybının yaşandığı kentlerden biri olmuştur. Kent geleneksel dokusunun çok büyük bir kısmını yitirmiştir. Buna rağmen hala kıymetli eserlerin bir kısmı ayakta kalabilmiştir ancak bu yapılar da bakımsızlık, terk, doğal koşullar, kötü kullanım ve vandalizm gibi etkilerle yok olma tehlikesi altındadır.

Geleneksel konut dokusunun çok büyük ölçüde kaybolduğu kentte, Özdoğanlar Evi ve çevresi kalan az sayıda konutun en yoğun şekilde bir arada bulunduğu bölge durumundadır. 2000’li yılların başından itibaren bölgedeki tescilli konutların pek çoğu, devlet ve sivil toplum kuruluşları eliyle restore edilmiş ve şehrin kullanımına kazandırılarak koruma altına alınmıştır. Ancak Özdoğanlar Evi, her geçen gün yıkılma tehlikesi artan ve Belediye tarafından metruk yapı olarak etrafı çevrilerek kaderine terk edilmiş durumdadır. Bulunduğu bölgedeki nitelikli yapılardan olan ve Gayr-ı Müslim tebaaya ait olduğuna dair bulgular elde edilen, bu sebeple bölgede farklılaşmış konumda olan, tarihsel bir belge niteliği taşıyan Özdoğanlar Evi’nin de doğru bir restorasyon çalışması ile koruma altına alınması önem arz etmektedir.

Yapılan bu çalışma ile hedeflenen, Özdoğanlar Evi’nin özgün nitelikleri korunmuş tarihi bir belge olarak gelecek dönemlere aktarılmasıdır. Bu kapsamda, yapının güncel durumunu tespit ederek gösteren rölöve çalışması ile sözlü ve yazılı kaynaklar, karşılaştırmalı çalışma ve yapı üzerinden elde edilen izler ve bilgiler ışığında restitüsyon projeleri hazırlanmıştır. Rölöve ve restitüsyon çalışmaları ışığında, yapıya yeniden işlev vererek korunmasını sağlamak için gerekli müdahalelerin belirlendiği restorasyon çalışması hazırlanmıştır. Yapıya verilecek işlev belirlenirken, yapının özgün niteliklerine zarar vermemesi ve bulunduğu bölgedeki ihtiyaç ve talepler doğrultusunda karşılığı olması dikkate alınmıştır.

KAYNAKLAR

- Acun, H. (1988). Sivas ve Çevresi Tarihi Eserlerinin Listesi ve Turistik Değerleri. *Vakıflar Dergisi*, 20, 189-191.
- Ağraz, G. (2017). *Sivas İli Merkez İlçesi Geleneksel Konutlarının Analiz ve Değerlendirilmesi Bağlamında Koruma Önerilerinin Geliştirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ahunbay, Z. (2016). *Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon* (8. Baskı). İstanbul: YEM Yayınevi, 85-186.
- Altaş, N. (2008). *T.C. Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü Tarafından Tescili Yapılan Camiler (Amasya-Sivas-Tokat)*. Ankara: Semih Ofset, 86-118.
- Arabacıoğlu F.P. ve Aydemir I. (2007). Tarihi Çevrelerde Yeniden Değerlendirme Kavramı. *Megaron Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi E-Dergisi*, 2 (4), 207.
- Aydın, M. (2005). *Özdoğanlar Evi Ahşap Giriş Kapısı*, Kişisel Fotoğraf Arşivi.
- Başar, M. E. (2005). Sivas'taki Selçuklu Minareleri., İ. Yasak (Editör). *Selçuklular Döneminde Sivas Sempozyum Bildirileri*. Birinci Baskı. Sivas. Sivas Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ve Es-Form Ofset, s. 428.
- Bilget, N. B. (1992). *Sivas Evleri* (1. Baskı). Ankara: Başbakanlık Basımevi, 27-60.
- Bozkurt, S. G. (2013). 19.yy da Osmanlı Konut Mimarisinde İç Mekan Kurgusunun Safranbolu Evleri Örneğinde İrdelenmesi. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 62(2), 43.
- Bulut M. (2007). Sivas'taki Geç Dönem Osmanlı Kamu Yapıları. *Osmanlılar Döneminde Sivas Sempozyum Bildirileri I*. Birinci Baskı. Sivas. Sivas 1000 Temel Eser Yayınları, 26-29.
- Cantay, G. (2002). Keykavus I Darüşşifası. *İslam Ansiklopedisi (Cilt 25)*. Birinci Baskı. Ankara. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 354.
- Denizli, H. (1995). *Sivas Tarihi ve Anıtları* (1. Baskı). Sivas: Özbelsan A.Ş. Yayın 1, 48-176.
- Eldem, S. H. (1954). *Türk Evi Plan Tipleri* (1. Baskı). İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Yayınları, 22-25.
- Ertuğrul, Ö. (1996). Gündük Minare. *İslam Ansiklopedisi (Cilt 14)*. Birinci Baskı. Ankara. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 214,215.
- Eyice, S. (1992). Buruciye Medresesi. *İslam Ansiklopedisi (Cilt 6)*. Birinci Baskı. Ankara. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 465.

İnternet-1: Sivas İli Haritası.
URL:<http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fwww.uyduharita.org%2Fwp-content%2Fuploads%2Fsivas-haritasi.jpg&date=2017-12-25>. Son Erişim Tarihi: 25.12.2017.

İnternet-2: Meteoroloji Genel Müdürlüğü Sivas Şehri İstatistiki Bilgiler Tablosu.
URL:<http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fwww.mgm.gov.tr%2Fveridegerlendirme%2Fil-ve-ilceler-istatistik.aspx%3Fm%3DSIVAS&date=2017-12-25>. Son Erişim Tarihi: 25.12.2017.

İnternet-3: Sivas İli Arazi Kullanım Oranları Dağılımı.
URL:http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.oran.org.tr%2Fimages%2Fdosyalar%2F20170915090606_0.pdf&date=2017-12-25. Son Erişim Tarihi: 25.12.2017.

İnternet-4: Sivas Şehri Göç Verileri Tablosu.
URL:<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.tuik.gov.tr&date=2017-12-25>. Son Erişim Tarihi: 25.12.2017.

İnternet-5: İl Adının Tarihçesi.
URL:<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fsivas.gov.tr%2Fil-adinin-tarihcesi&date=2017-12-25>. Son Erişim Tarihi: 25.12.2017.

İnternet-6: Şeker, F. Kent Meydanı.
URL:<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.fotografurk.com%2Fpanoramasivas-p295755&date=2017-12-25>. Son Erişim Tarihi: 25.12.2017.

İnternet-7: Sivas Ulucami, Meydan Cami, Gündük Minare, Ahi Emir Ahmed Türbesi, Meydan Hamamı, Eğri Köprü, Hükümet Konağı, Ziyabey Kütüphanesi.
URL:<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.sivaskulturturizm.gov.tr%2FTR%2C76421%2Ffotograf-galerisi.html&date=2017-12-27>. Son Erişim Tarihi: 27.12.2017.

İnternet-8: Taşhan, Kesik Köprü, Jandarma Binası Fotoğrafları.
URL:http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwowturkey.com%2Ft.php%3Fp%3D%2Ftr702%2FAhmed_Akay_DSC_0497_Sivas_Tashan.jpg&date=2017-12-25. Son Erişim Tarihi: 25.12.2017.

İnternet-9: Ohanesian, A. Çatı Alınlığındaki Ermenice Sembol Hakkında.
URL:<http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Farmenianweekly.com%2F2013%2F05%2F09%2Fthe-whisper-of-silent-stones%2F&date=2017-12-25>. Son Erişim Tarihi: 25.12.2017.

İnternet-10: Geleneksel Mimari Tüzüğü, Türkiye Mimari Miras Koruma Bildirgesi.
URL:<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.icomos.org.tr%2F%3FSayfa%3DTuzukler1%26dil%3Dtr&date=2017-12-25>. Son Erişim Tarihi: 25.12.2017.

- Kuban, D. (2002). *Selçuklu Çağında Anadolu Sanatı* (1. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 110-193.
- Kuban, D. (2017). *Türk Ahşap Konut Mimarisi 17.-19. Yüzyıllar* (1. Baskı). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 247.
- Özdoğan, G. (2016). *Gani Özdoğan ile "Özdoğanlar Evi" üzerine söyleyişi*. Sivas.
- Semerci, F. (2017). *Anadolu Selçuklu Medreselerinin Cephesel ve Mekansal Kalite Analizi: Sivas Kenti Örneği*. İslam Medeniyeti Araştırmaları Dergisi, 2(3),312-315.
- Semiz, H. N. (2007). *Sivas Behrampaşa Hanı Restorasyon Projesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 22-26, 240.
- Sezgin, H. (2006). Yöresel Konut Mimarisi ve Türkiye'deki Örnekleri Hakkında. *Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dergisi Tasarım + Kuram*, 3(4), 14,15.
- Sivas İl Kültür Turizm Müdürlüğü. (2011).Sivas Kültür Envanteri, *Sivas Şehrinin Tarihsel Gelişimi*. Sivas: İl Kültür Turizm Müdürlüğü, 20-30.
- Sivas Kültür Varlıklarını Koruma Şube Müdürlüğü Arşivi. 2016. Sivas.
- Tanaç Zeren M. (2010). *Tarihi Çevrede Yeni Ek ve Yeni Yapı Olgusu Çağdaş Yaklaşım Örnekleri* (1. Baskı). İstanbul: Yalın Yayıncılık, 29-37.
- Tayla, H. (2007). *Geleneksel Türk Mimarisinde Yapı Sistem ve Elemanları* (1. Baskı). İstanbul: Taç Vakfı Yayınları, 341.
- Tokmak, D. (2012). *Sivas Merkez Hubuyar Korucu Konağı Restorasyon Projesi Önerisi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 53, 55,311.
- Yaldız E. ve Asatekin N. G. (2016). Anıtsal Yapıların Yeniden Kullanımında Kullanıcılar Üzerinden Kültür Algı Performansı Değerlendirmeler; Sivas Buruciye Medresesi Örneği. *Megaron Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi E-Dergisi*, 11 (3), 337.
- Yinanç, R. (1994). Sivas Abideleri ve Vakıflar. *Vakıflar Dergisi*, 23, 5,9.
- Zakar, L. Ve Eyüpgiller K. K. (2015). *Mimari Restorasyon Koruma Teknik ve Yöntemleri* (2. Baskı). İstanbul: YEM Yayınevi, 35-130.

EKLER

EK-2. Özdoğanlar Evi Envanter Kaydı

TESCİLLİ YAPININ	
ADI	KONUT
ADRESİ	Akdeğirmen Mh. Dispanser Sk No: 18
ADA	103
PAFTA	160
PARSEL	1
HARİTA	21 M IV

Tescil Kararı:
20.10.1990/851

Mimari Çağı:
Geç Osmanlı

Yapım Tarihi:
19. y.y. sonu

Sahibi:
Özel Mülkiyet

Gani ÖZDOĞAN halen
burada ikamet ediyor.

TANIMI: Semin + 1 katlı, su
basman seviyesi taş, diğer
katlar ahşap kargas arası
kerpiç dolgudur.

EK-4. Özdoğanlar Evi Tapu Kaydı

TAŞINMAZA AİT TAPU KAYDI									
Zemin Tipi	: Ana Taşınmaz	Ada/Parsel	: 103/1						
Zemin No	: 6933943	Yüzölçümü	: 455,95 m2						
İl / İlçe	: SIVAS/MERKEZ	Ana Taş. Nitelik	: BAĞÇELİ AHŞAP EV						
Kurum Adı	: Sivas TM								
Mahalle / Köy Adı	: AKDEĞİRMEN Mah.								
Mevki	:								
Cilt / Sayfa No	: 3 / 220								
Kayıt Durum	: Aktif								

TAŞINMAZ ŞERH / BEYAN / İRTİFAK					
S/B	Açıklama	Malik / Lehdar	Tarih - Yevmiye	Terklin Sebabi - Tarih - Yev.	
Beyan	KÜLTÜR VARLIĞIDIR. 20/11/1990 YEV: 3947		20/11/1990 - 3947	--	
Beyan	KÜLTÜR VARLIĞIDIR. 04/12/1990 Y: 4089		04/12/1990 - 4089	--	
Beyan	2942 Sayılı Kanunlaşırma Kanununun 7. maddesine göre belirlene	SIVAS İL ÖZEL İDARESİ	24/04/2013 - 6818	--	

MÜLKİYET BİLGİLERİ						
Sistem No	Malik	Ebirliği No	Hisse Pay/Payda	Metrekare	Edinme Sebabi - Tarih - Yev.	Terklin Sebabi - Tarih - Yev.
15157362	ABDULLAH ÖZDOĞAN / MUSA Oğlu	TAM		455,95	Teşin Kadastrosu - 27/02/1973 - 0-	--

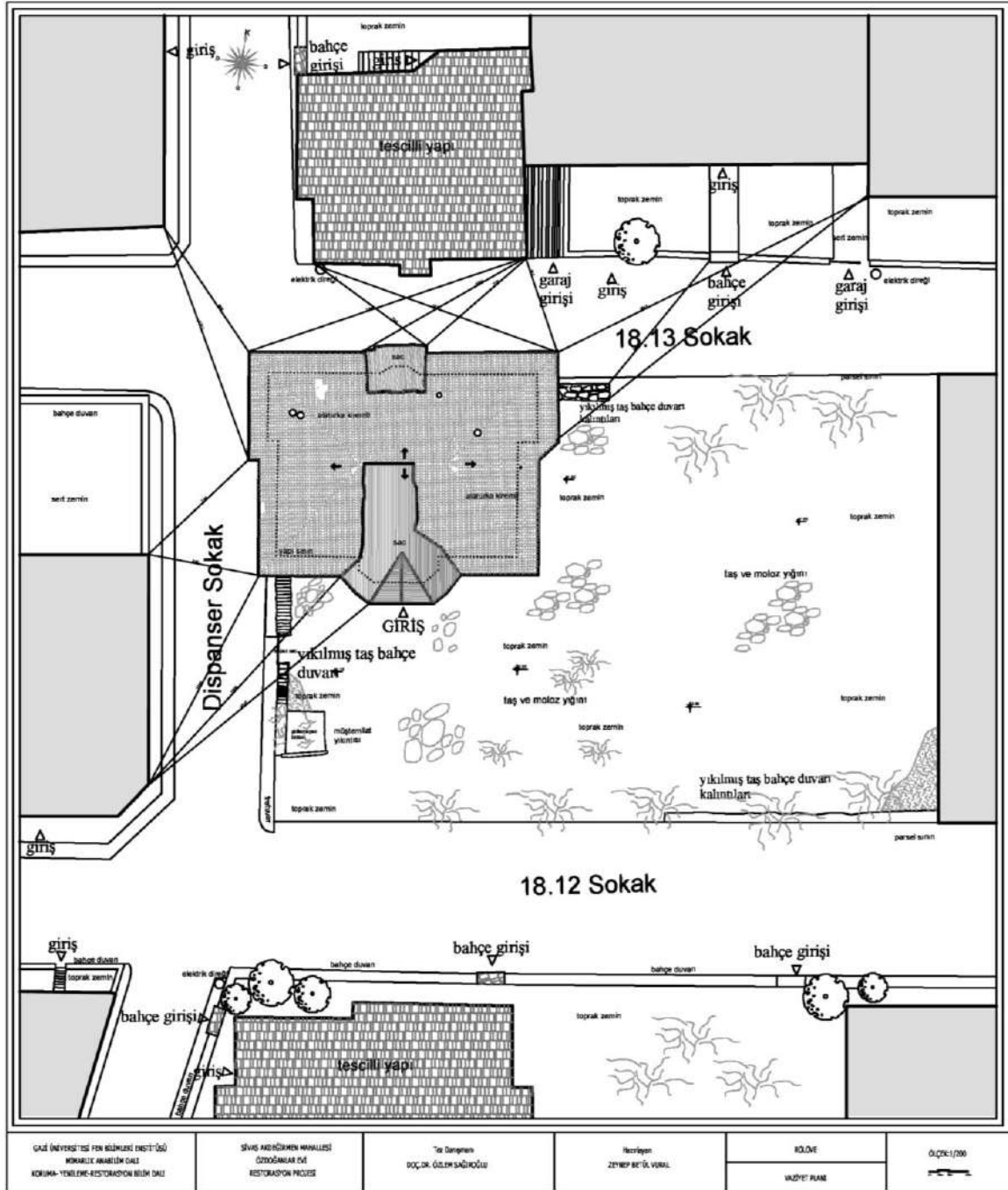
İpotek						
Alacaklı	Müşterekimi?	Borç	Faiz	Derece/Sıra	Süre	Borçlu
(SN:17448945) NESİME BAĞAÇ : Oğlu (SN:17448946) MUZAFFER BAĞAÇ : Oğlu (SN:17448947) TEKİN BAĞAÇ : Oğlu (SN:17448948) OLCAY ALTINAY : Kızı (SN:17448949) AKAY ERSOY : Oğlu	Hayır	3.500.000,00 ETL	1 / 0	1	21/09/1971-2872	Yok

İpoteklin Konulduğu Hisse Bilgisi					
Taşınmaz	Hisse Pay/Payda	Borçlu Malik	Malik Borç	Teslim Tarih - Yev.	Terklin Sebabi - Tarih - Yev.
Sivas TM - AKDEĞİRMEN Mah. 103 Ada 1 Parsel	1 / 1	ABDULLAH ÖZDOĞAN / MUSA Oğlu	3.500.000,00 ETL	21/09/1971-2872	--

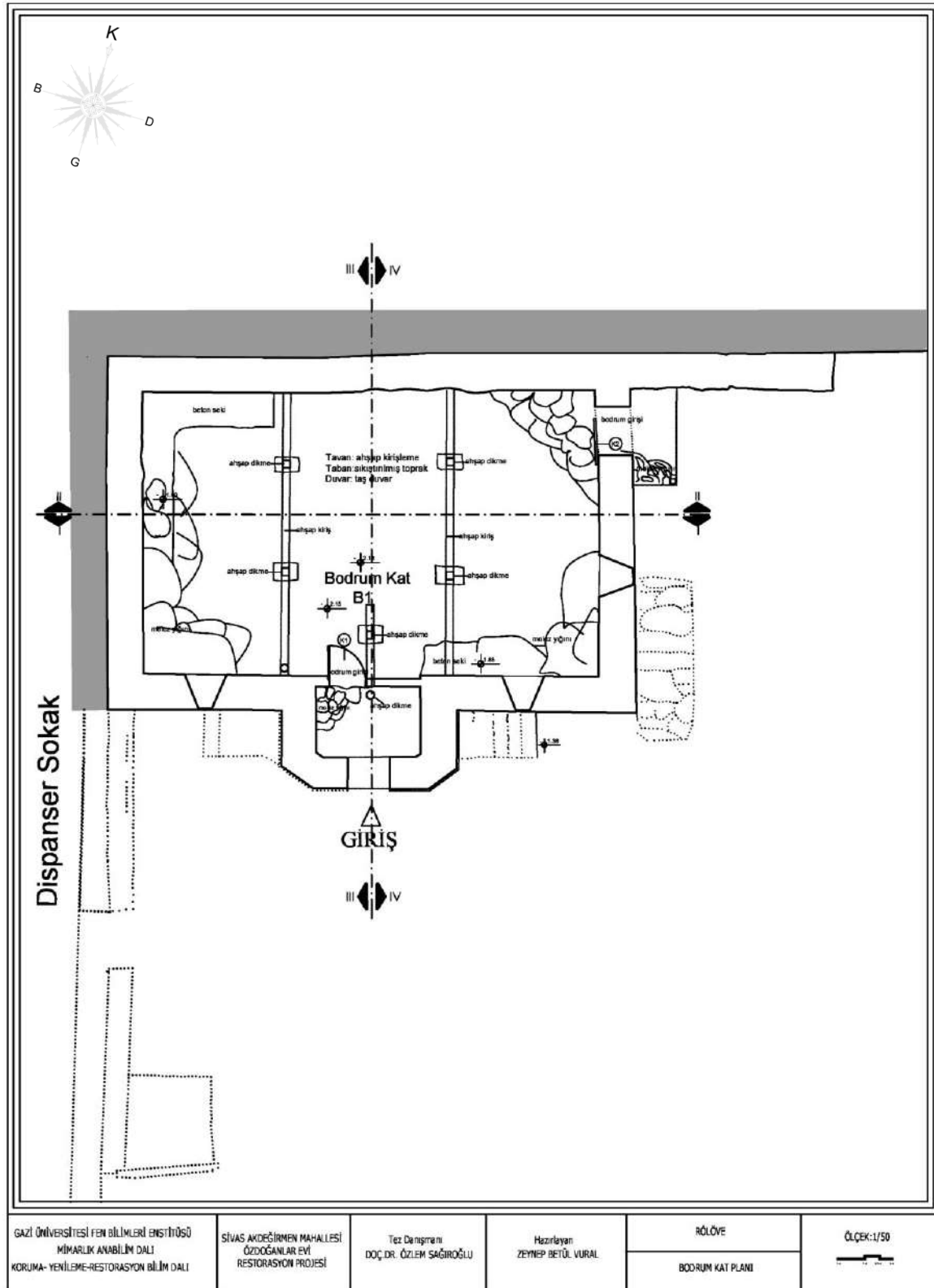
İpotek S/B		
S/B	Açıklama	Tarih/Yevmiye
		--

Rapor Tarihi / Saati : 06.05.2013 9:30

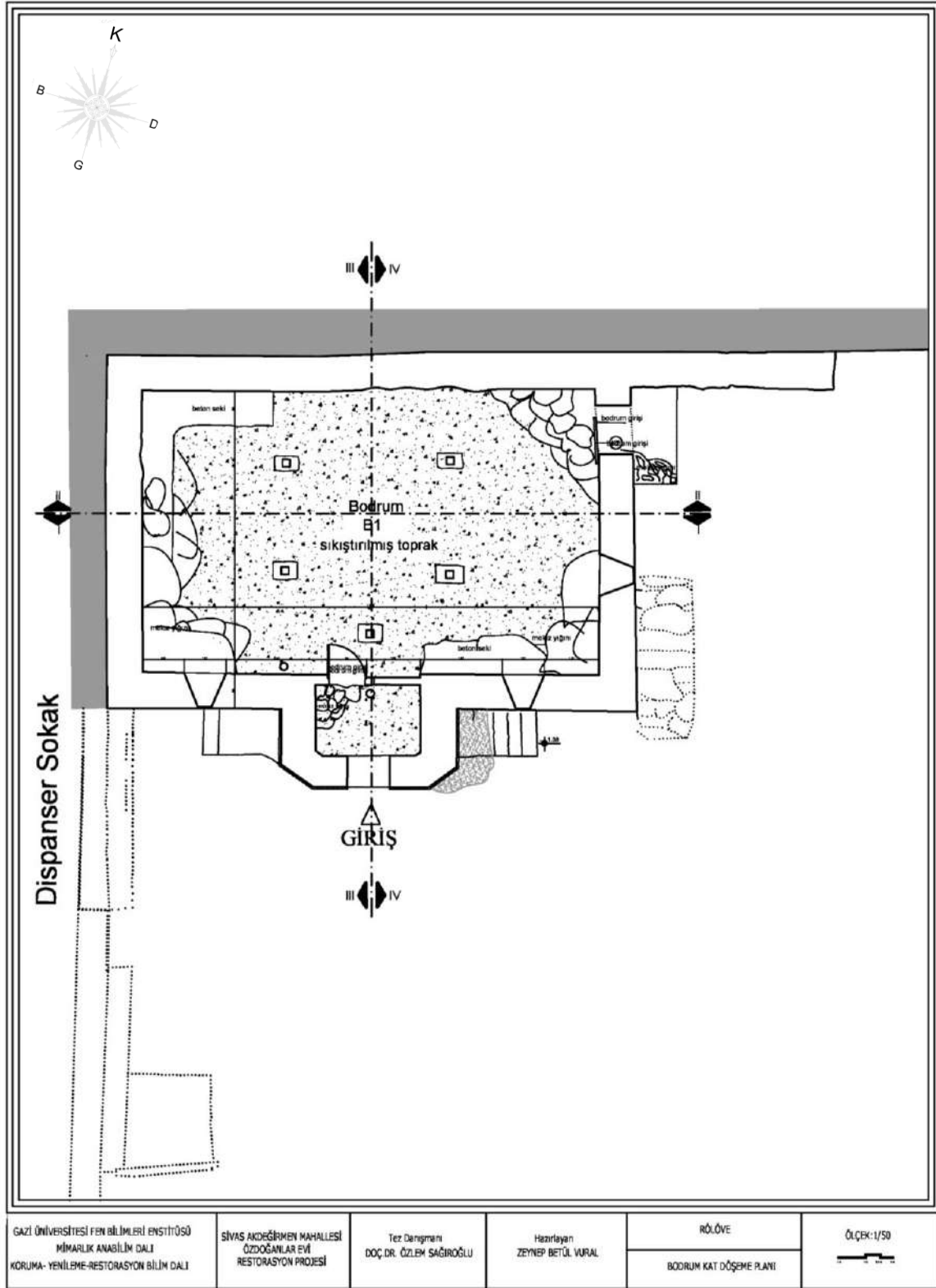
EK-5. Rölöve çizimleri

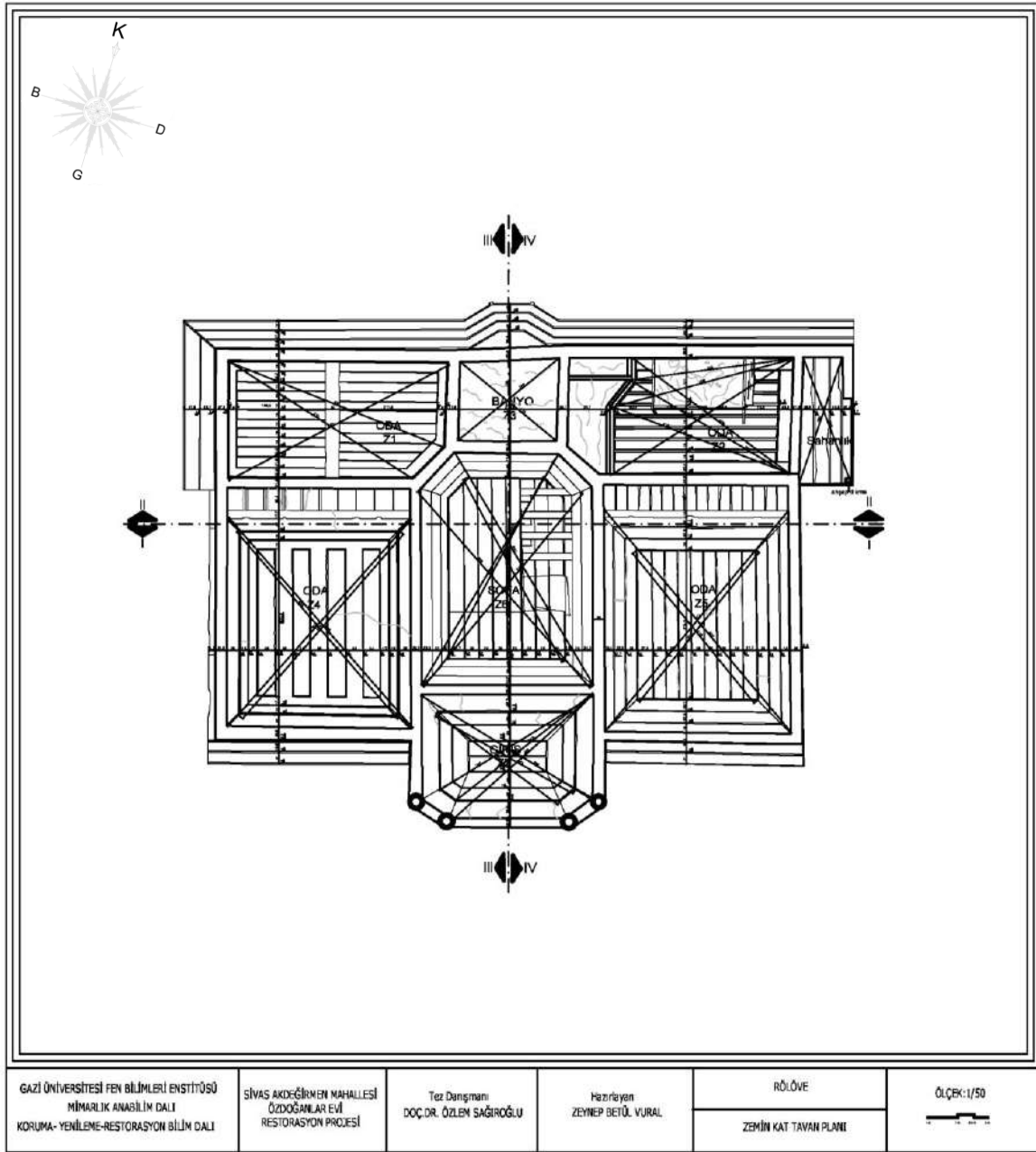
EK-5. (devam) Rölöve çizimleri

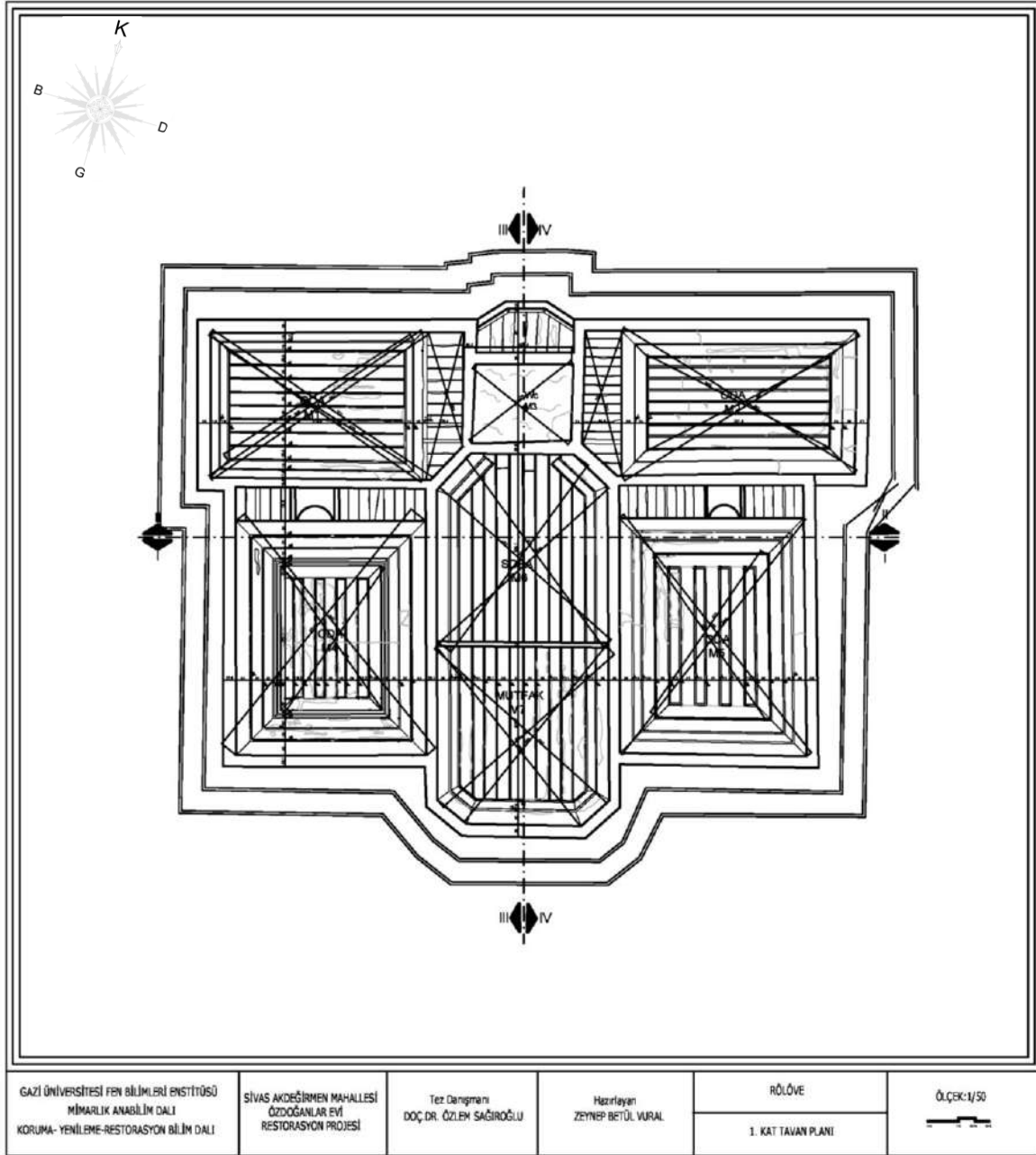
EK-5. (devam) Rölöve çizimleri

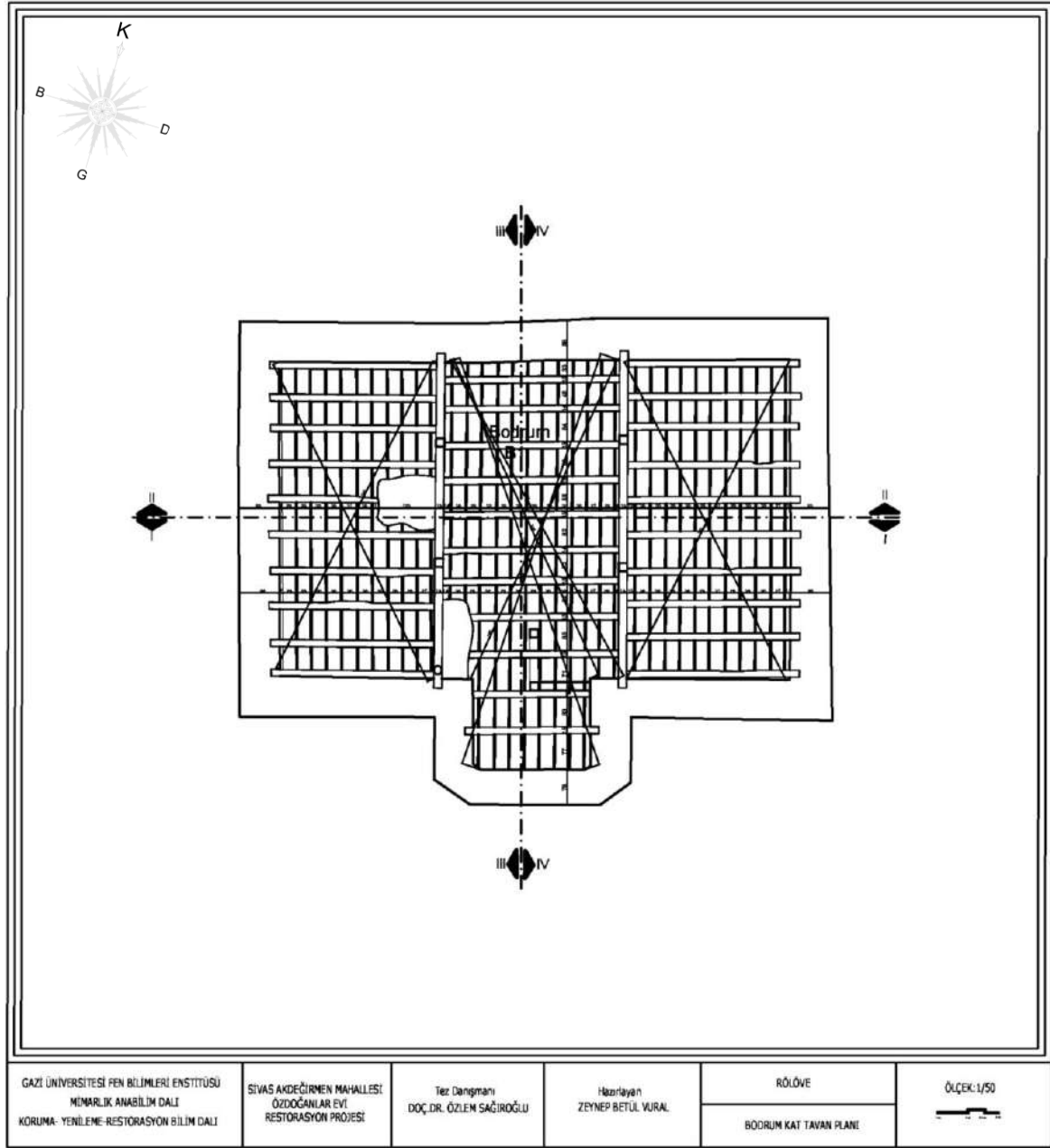
EK-5. (devam) Rölöve çizimleri

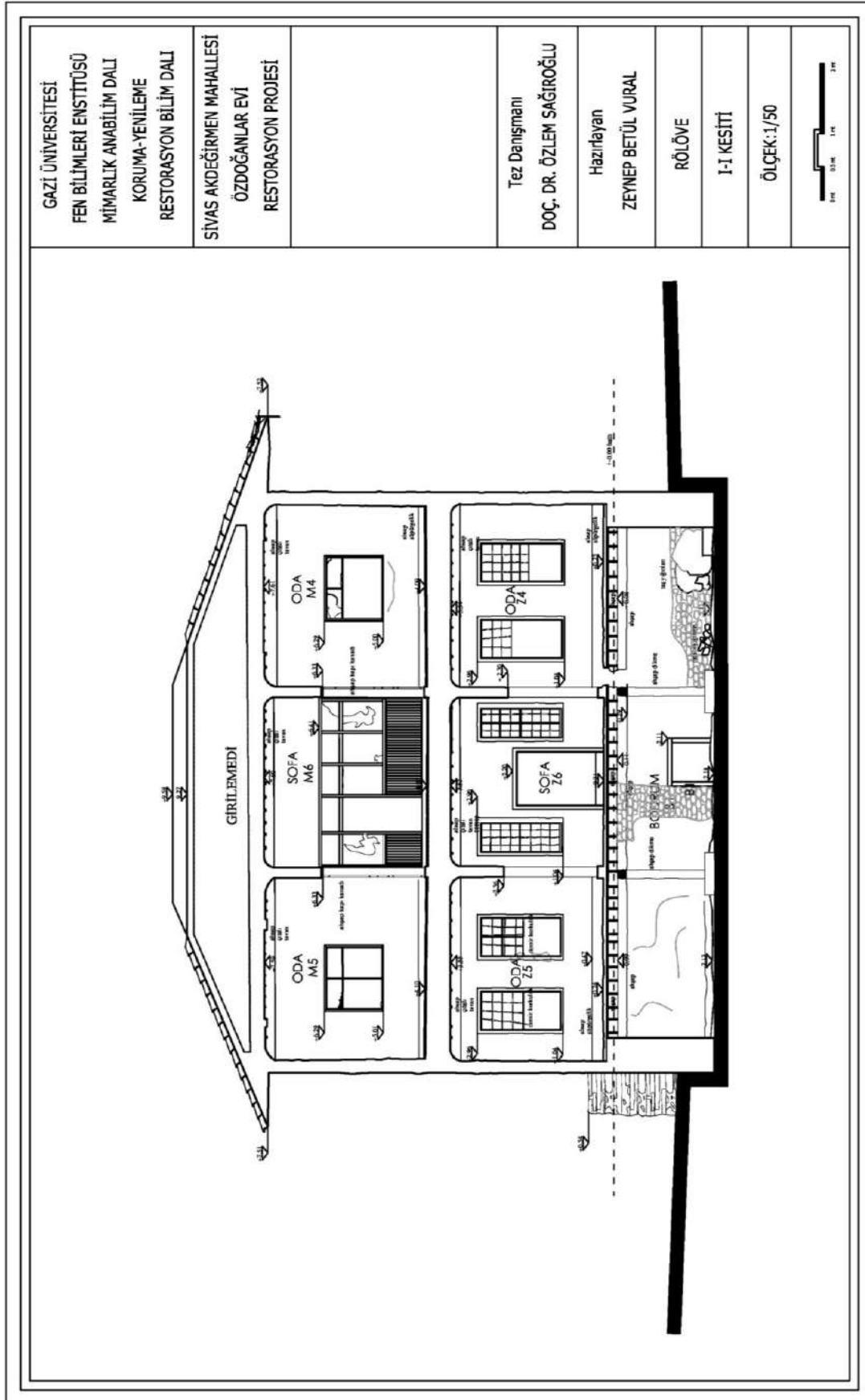
EK-5. (devam) Rölöve çizimleri

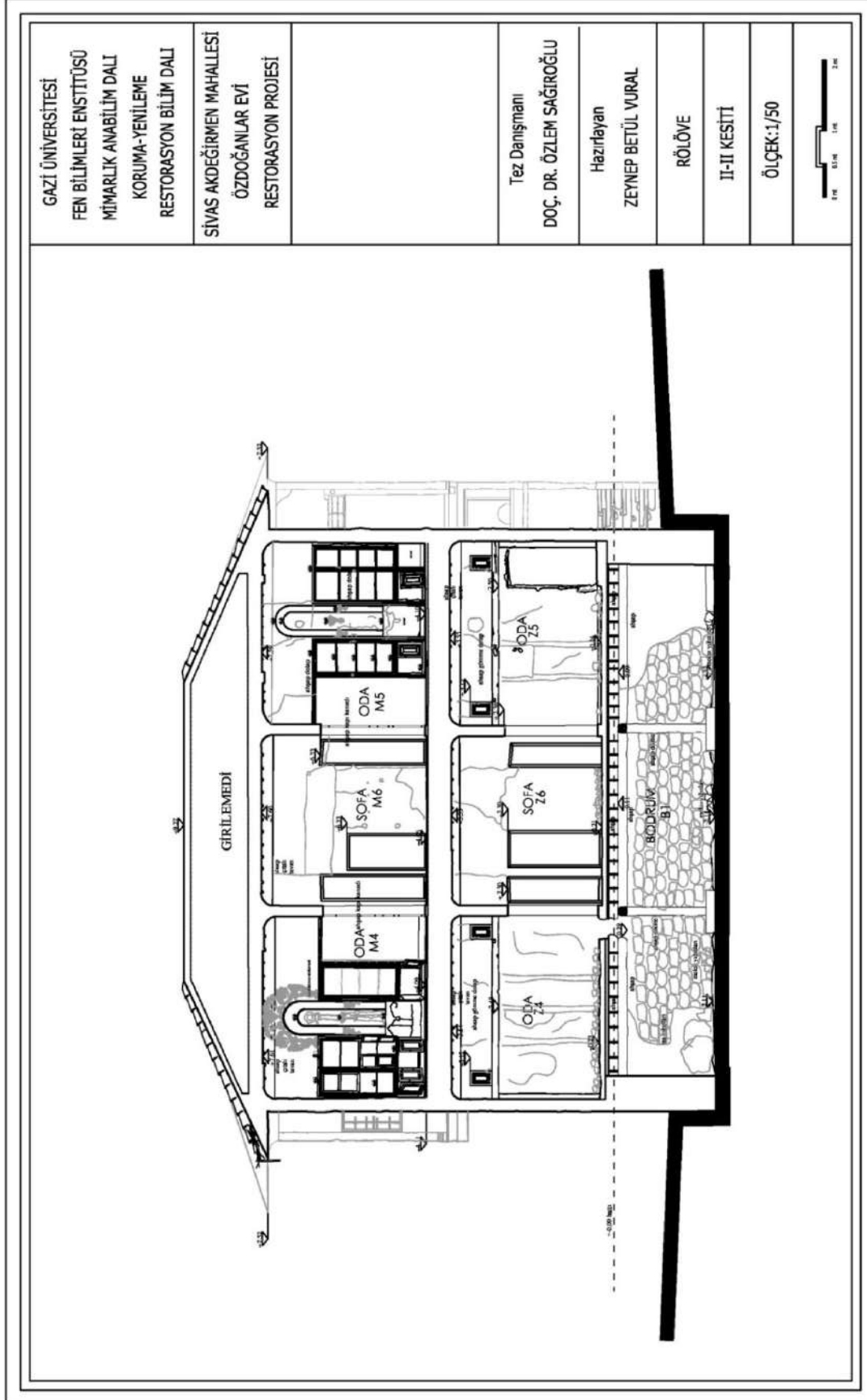
EK-5. (devam) Rölöve çizimleri

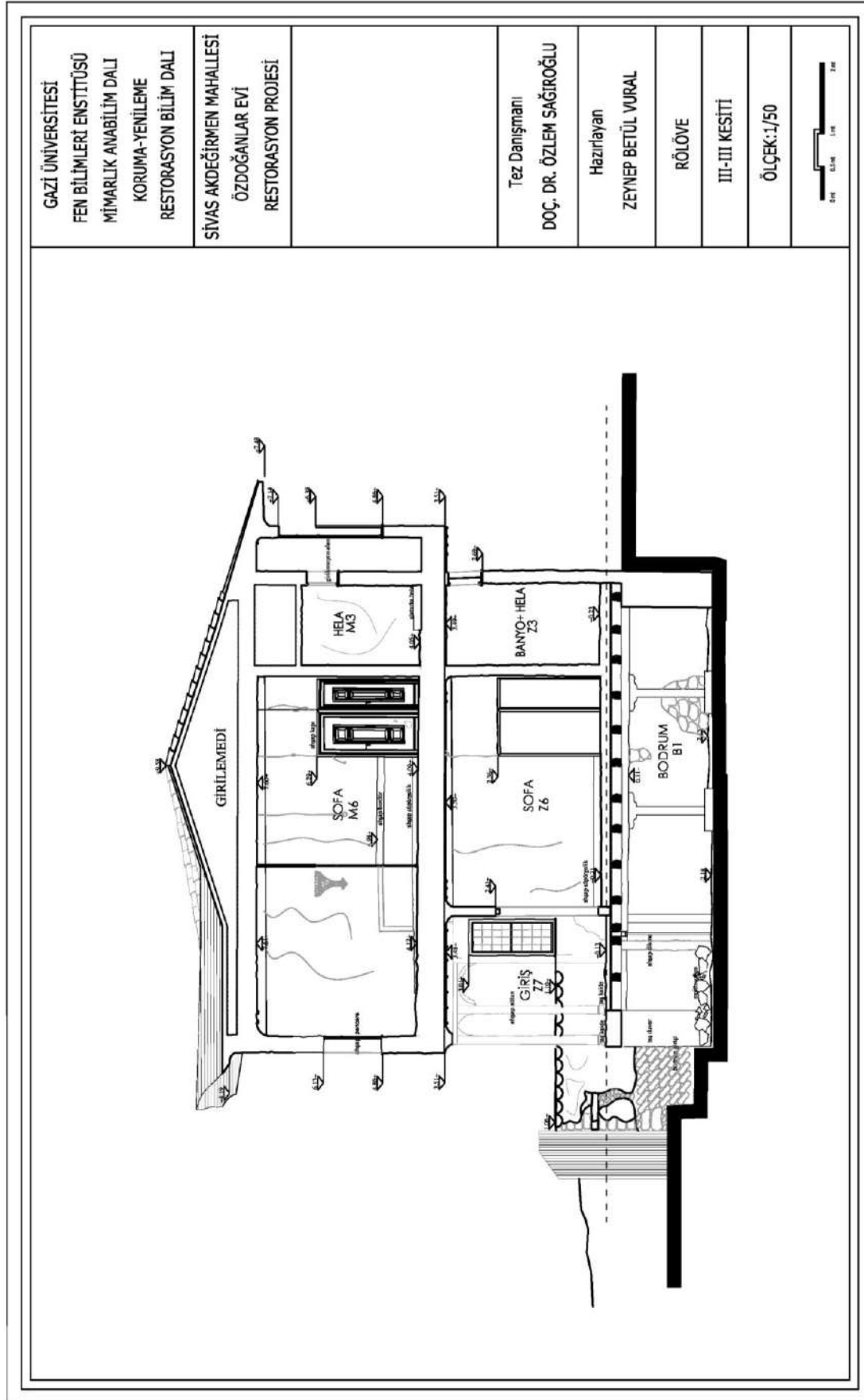
EK-5. (devam) Rölöve çizimleri

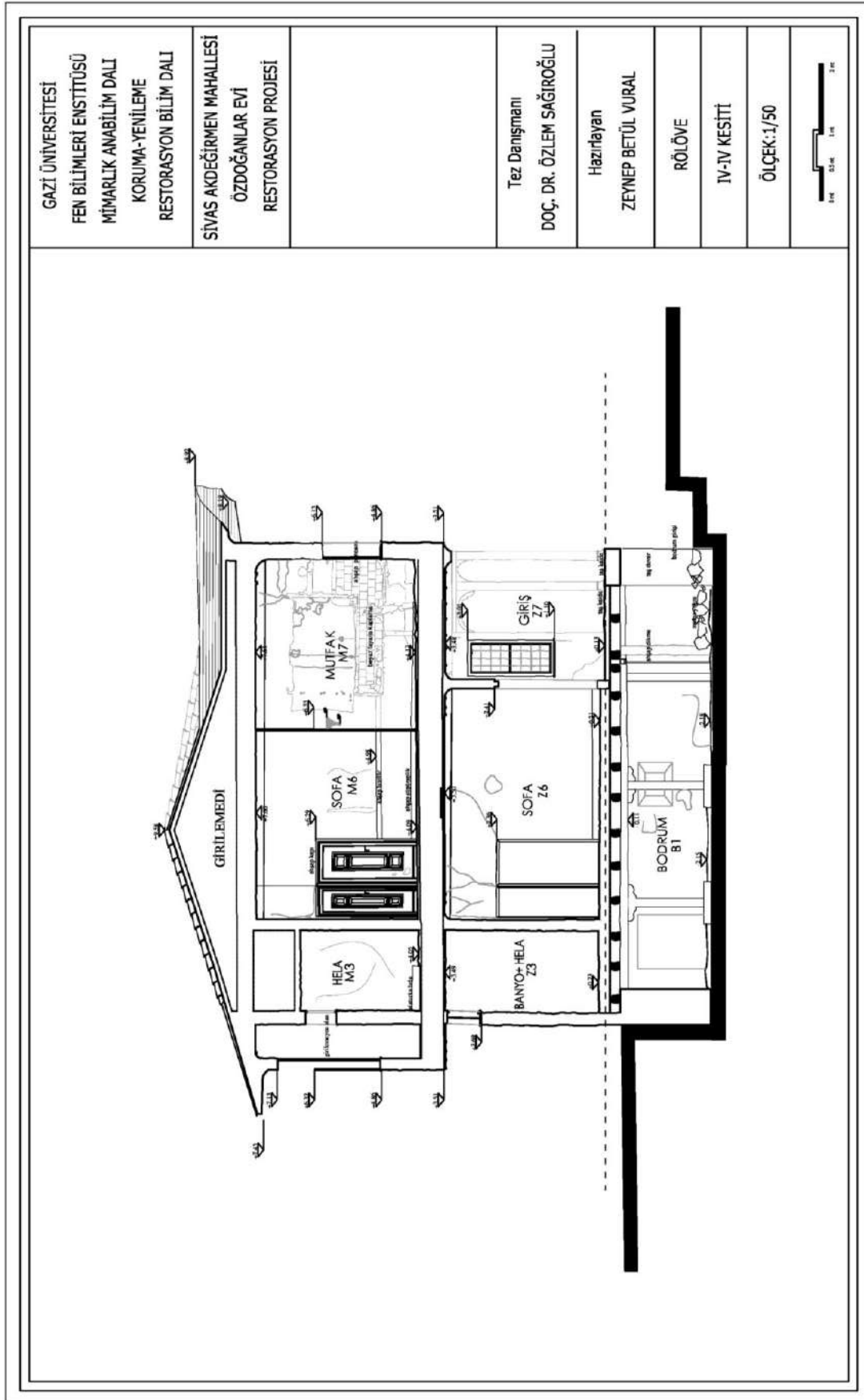
EK-5. (devam) Rölöve çizimleri

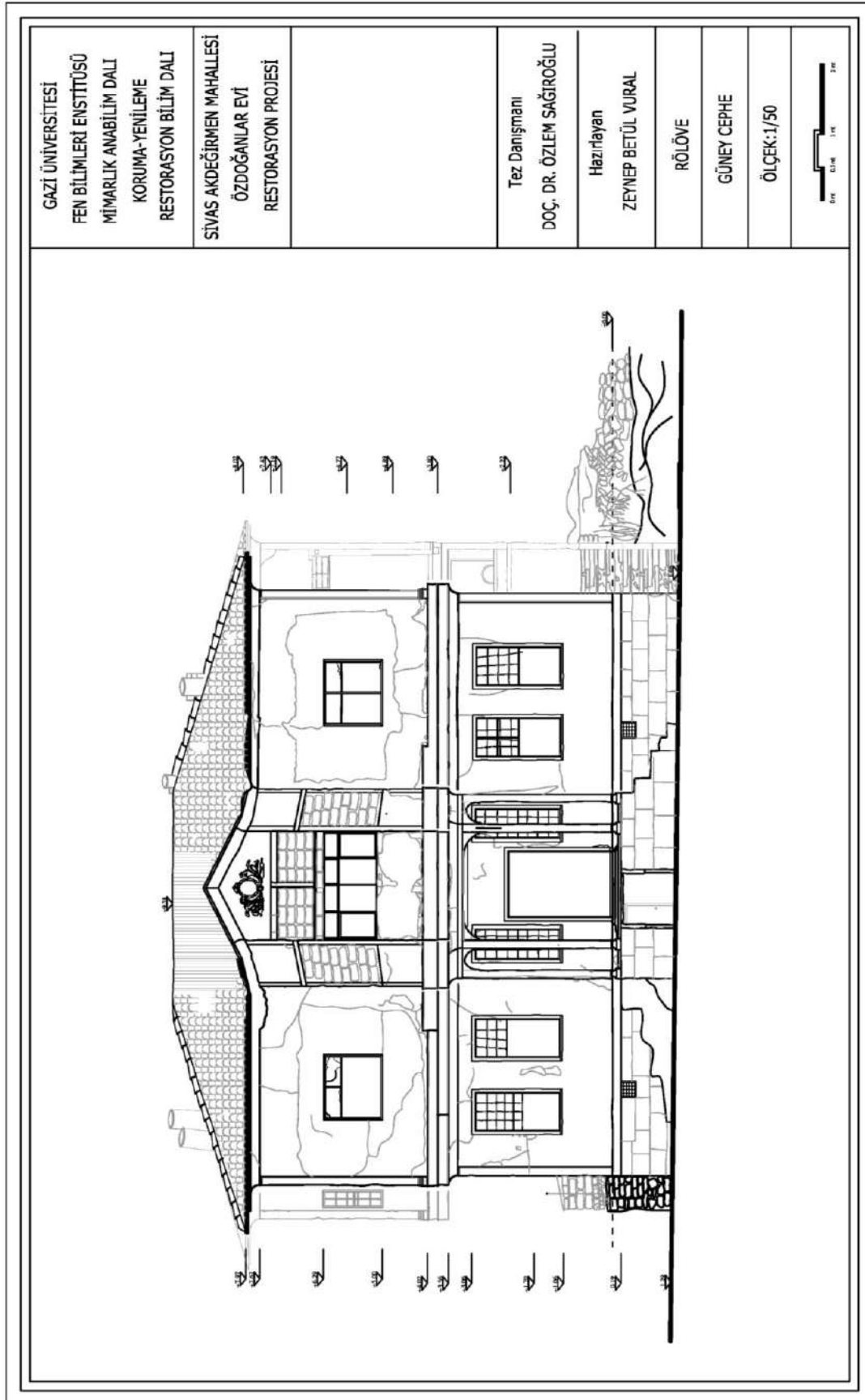
EK-5. (devam) Rölöve çizimleri

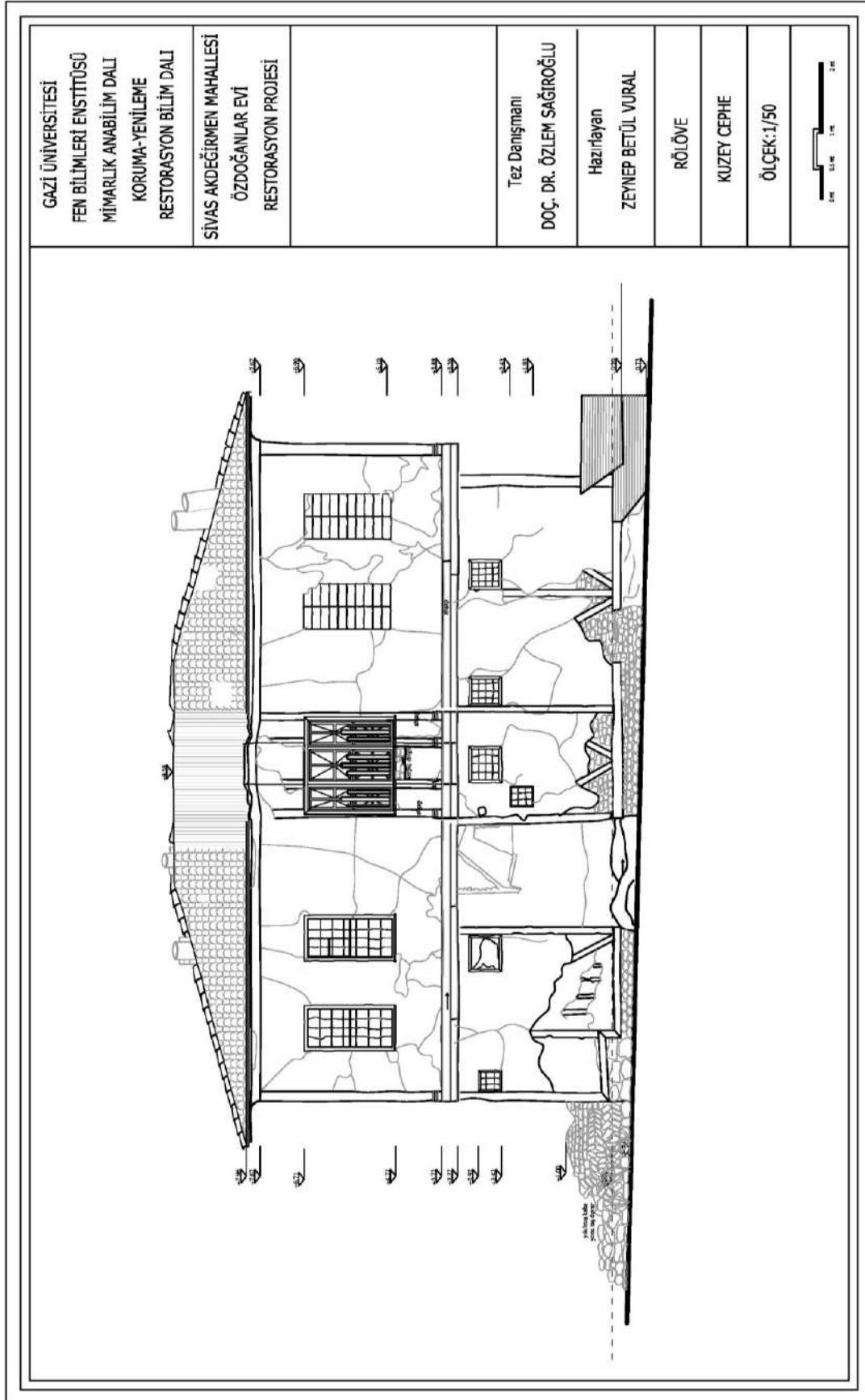
EK-5. (devam) Rölöve çizimleri

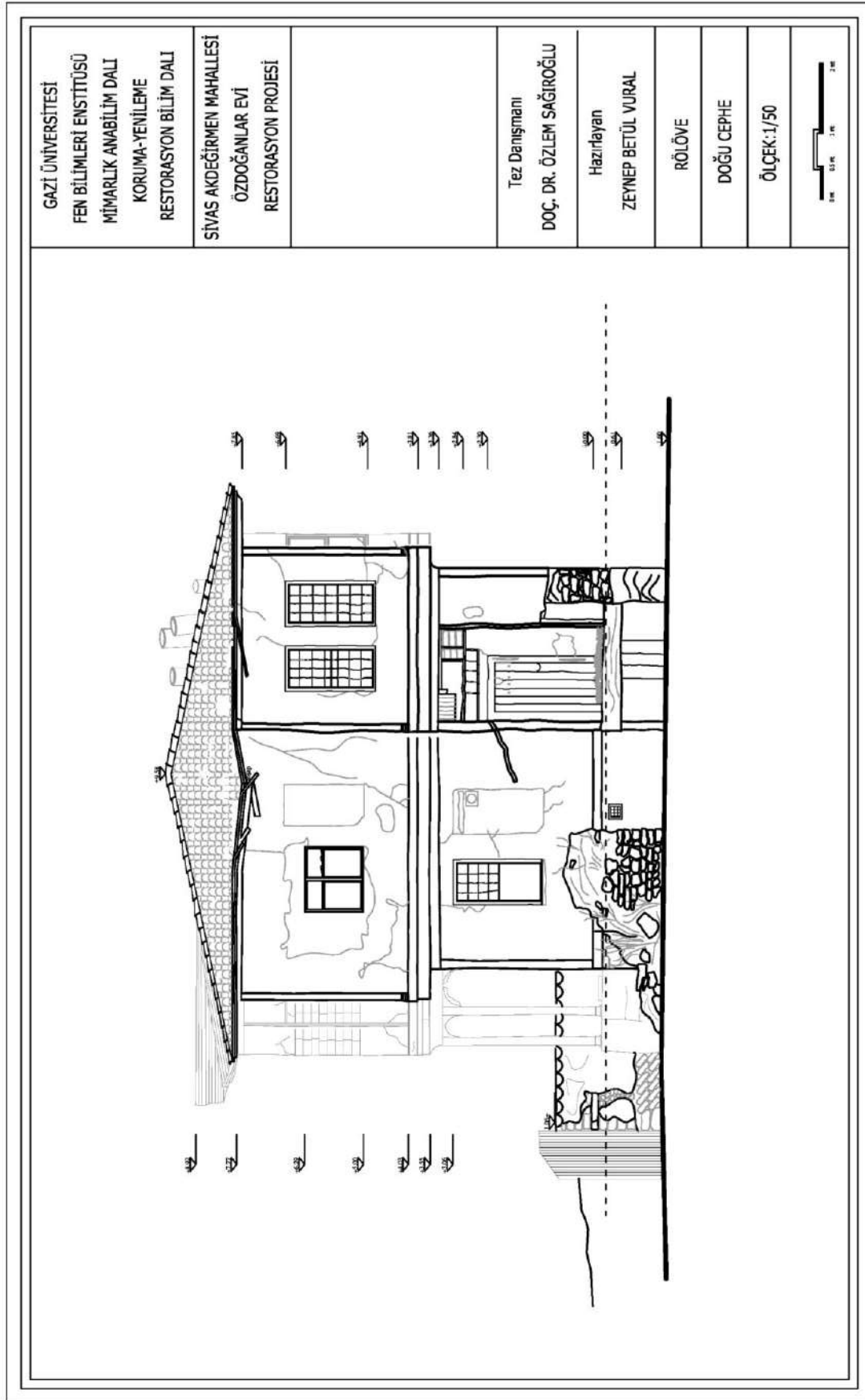
EK-5. (devam) Rölöve çizimleri

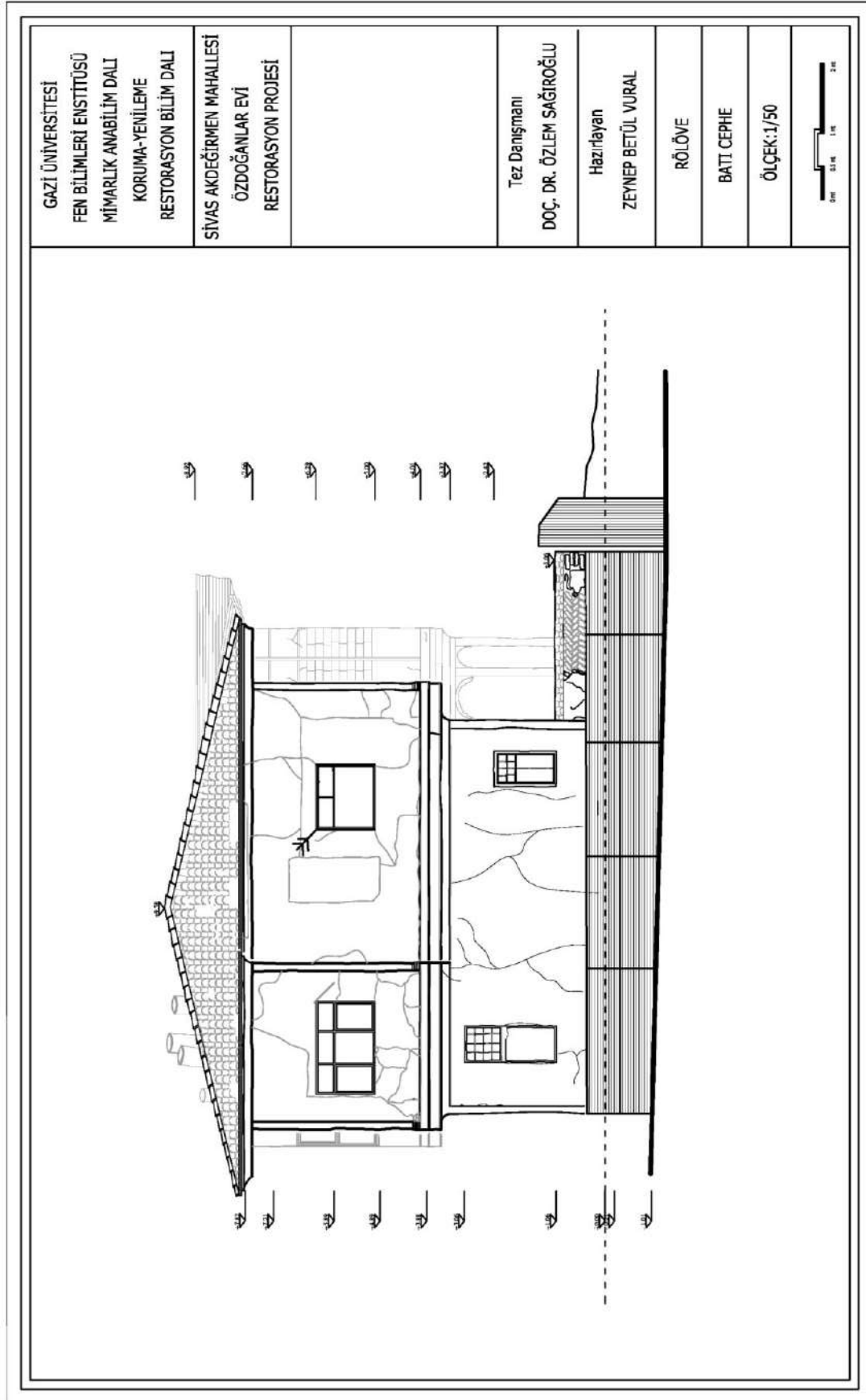
EK-5. (devam) Rölöve çizimleri

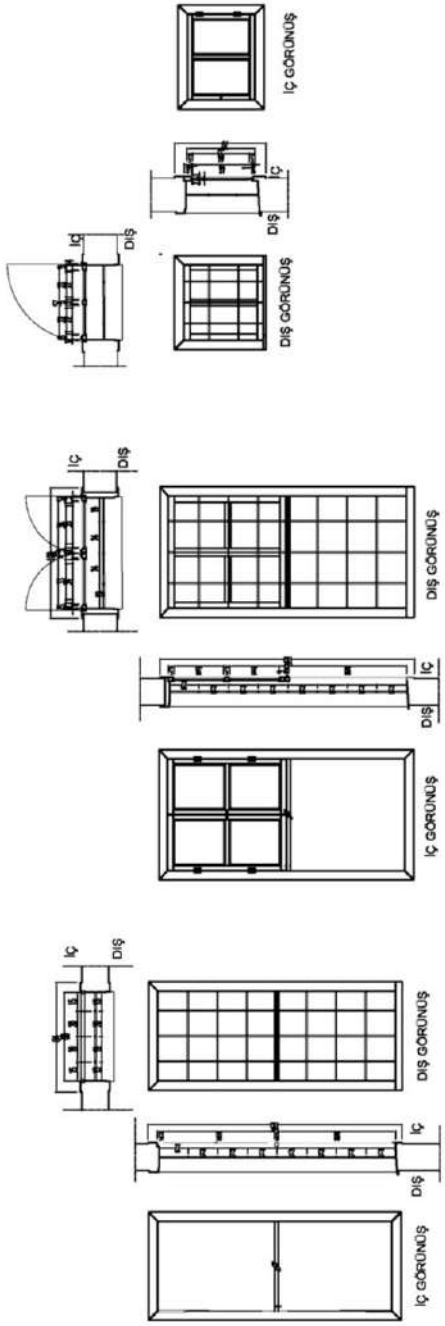
EK-5. (devam) Rölöve çizimleri

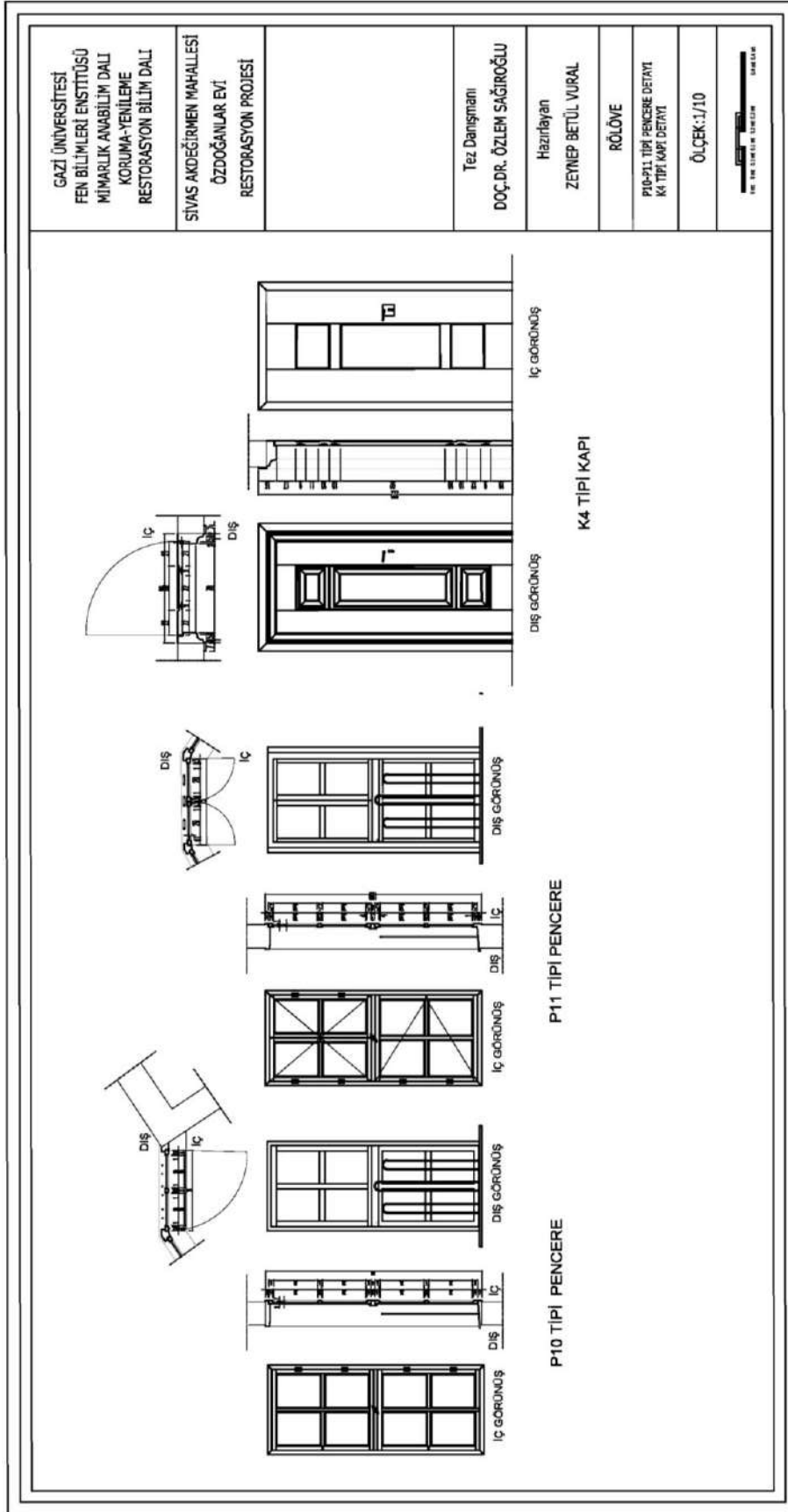
EK-5. (devam) Rölöve çizimleri

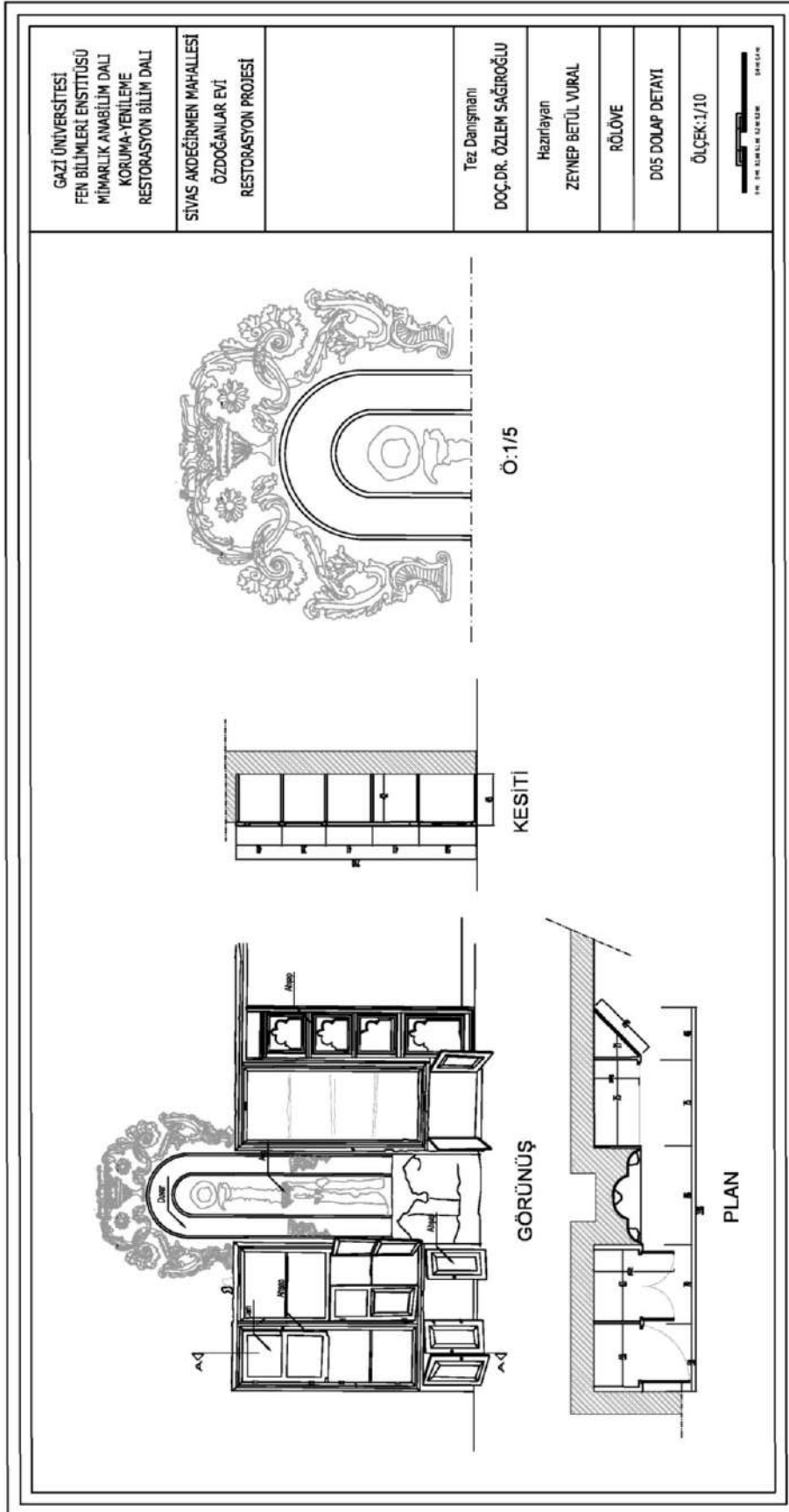
EK-5. (devam) Rölöve çizimleri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANABİLİM DALI KORUMA-YENİLEME RESTORASYON BİLİM DALI	SİVAS AKDEĞİRMEN MAHALLESİ ÖZDOĞANLAR EVİ RESTORASYON PROJESİ		Tez Danışmanı DOÇ.DR. ÖZLEM SAĞIROĞLU	Hazırlayan ZEYNEP BETÜL VURAL	RÖLÖVE	P1-P2-P4 TİPİ PENCERE DETAYI	ÖLÇEK:1/10	
								
			P1 TİPİ PENCERE			P2 TİPİ PENCERE		
			P4 TİPİ PENCERE					

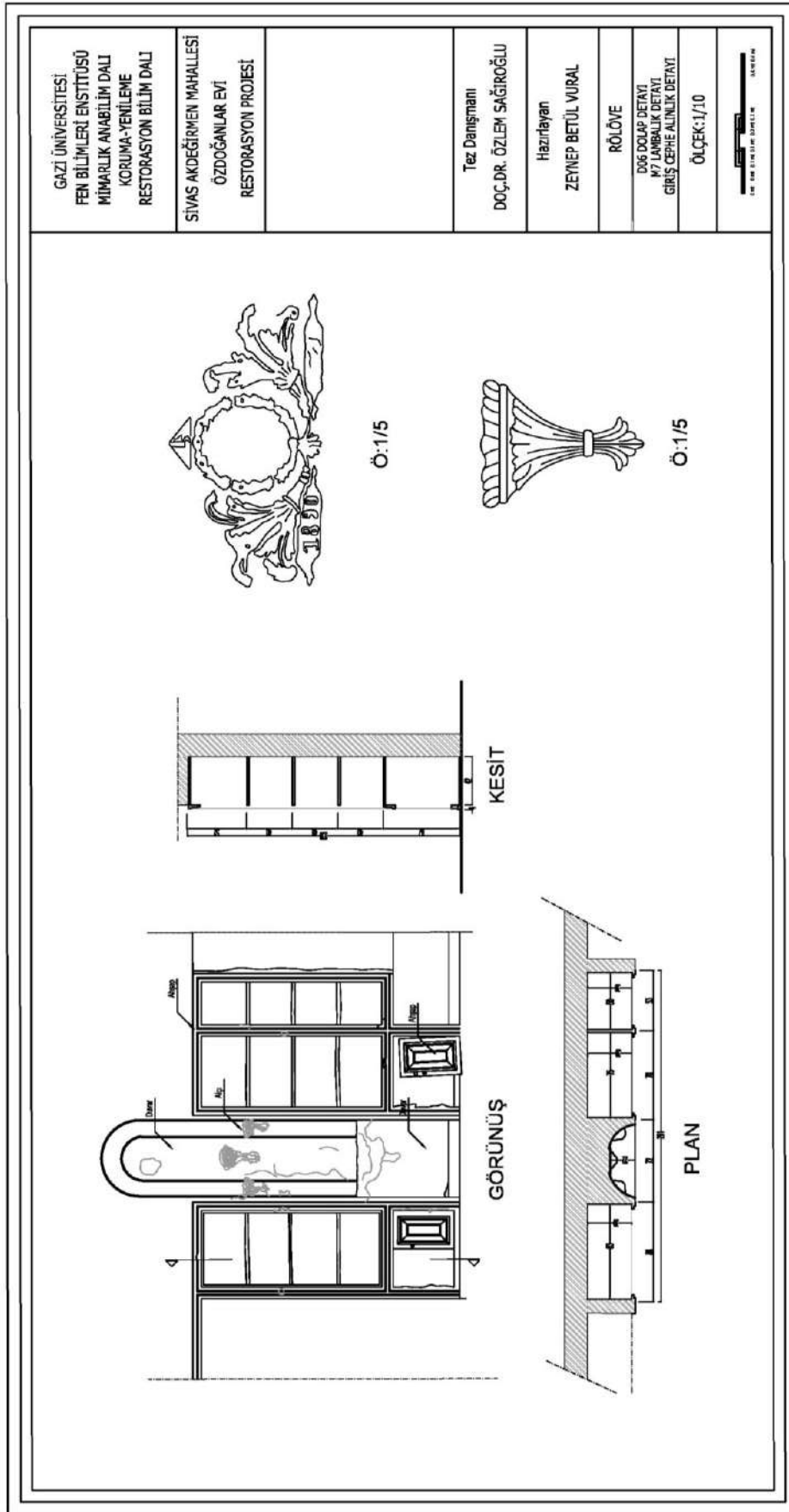
EK-5. (devam) Rölöve çizimleri

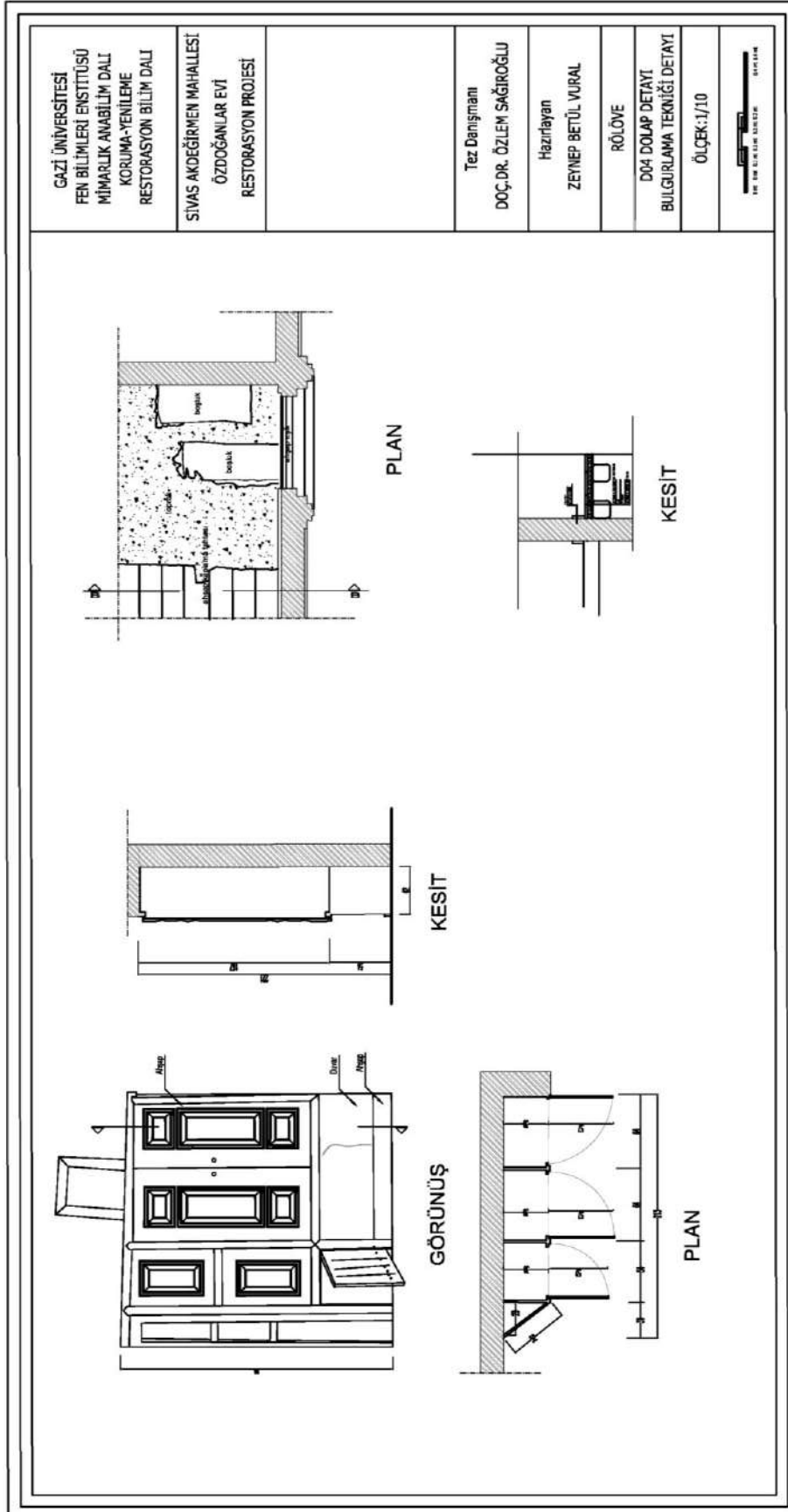
EK-5. (devam) Rölöve çizimleri

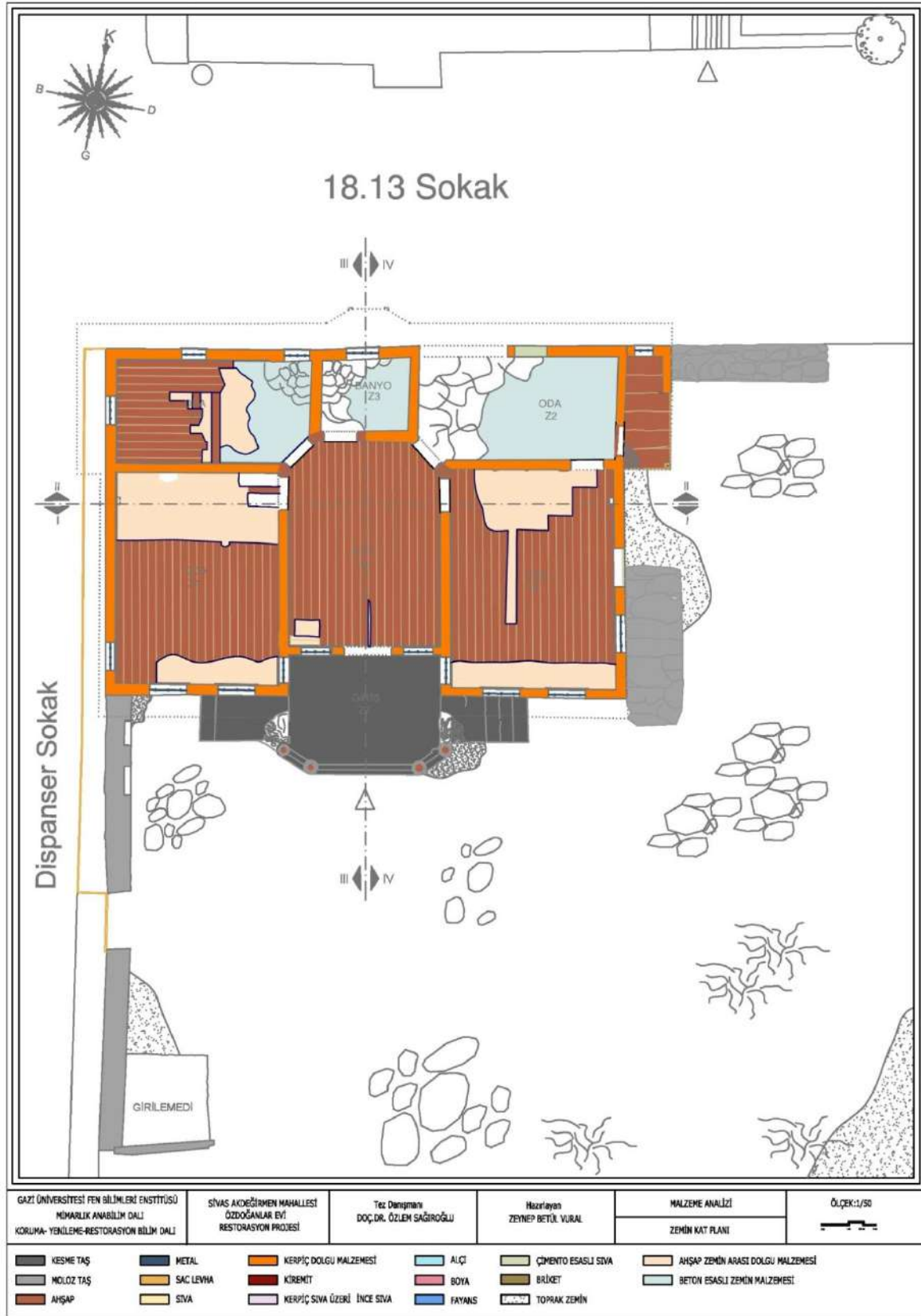
EK-5. (devam) Rölöve çizimleri

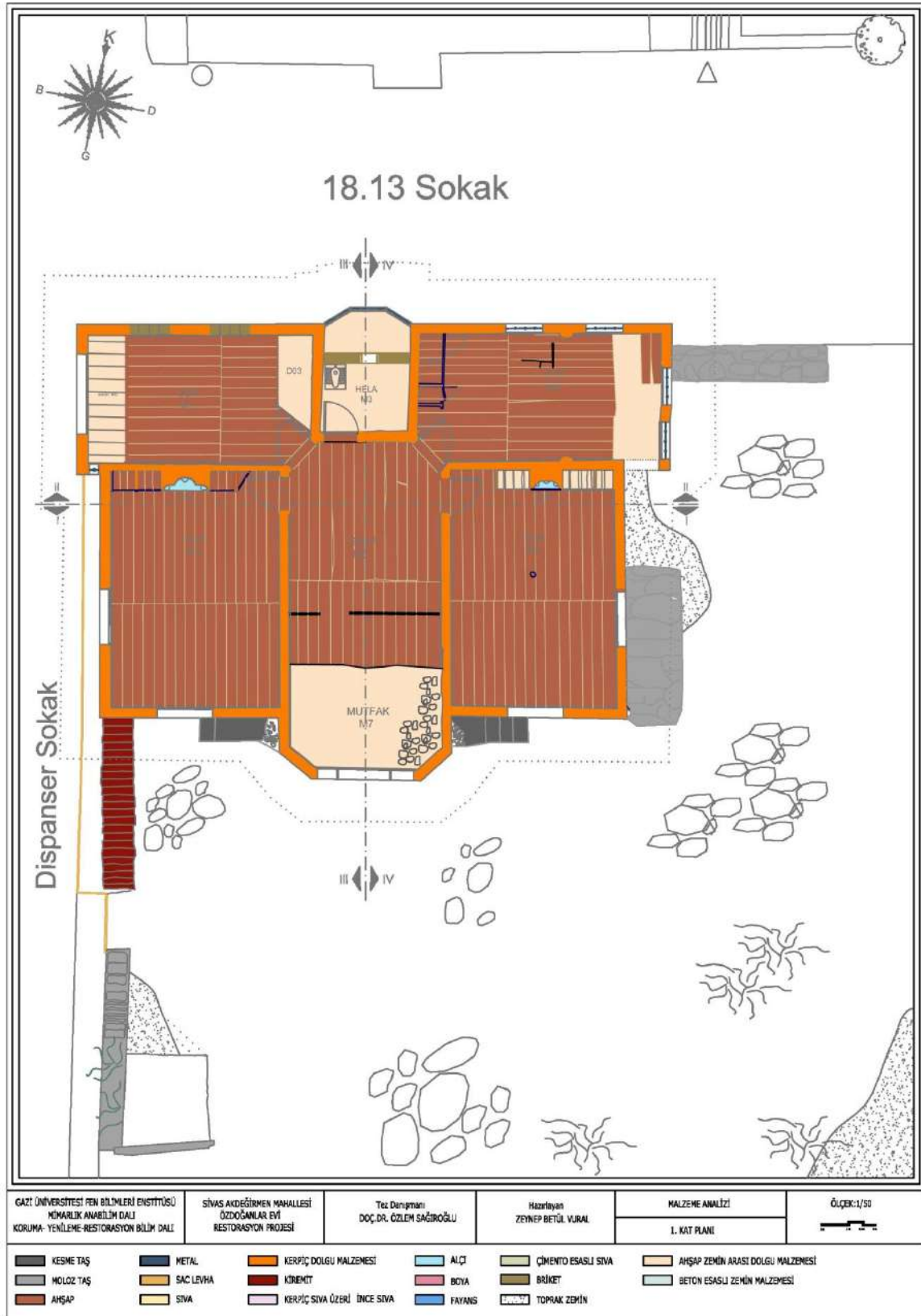
EK-5. (devam) Rölöve çizimleri

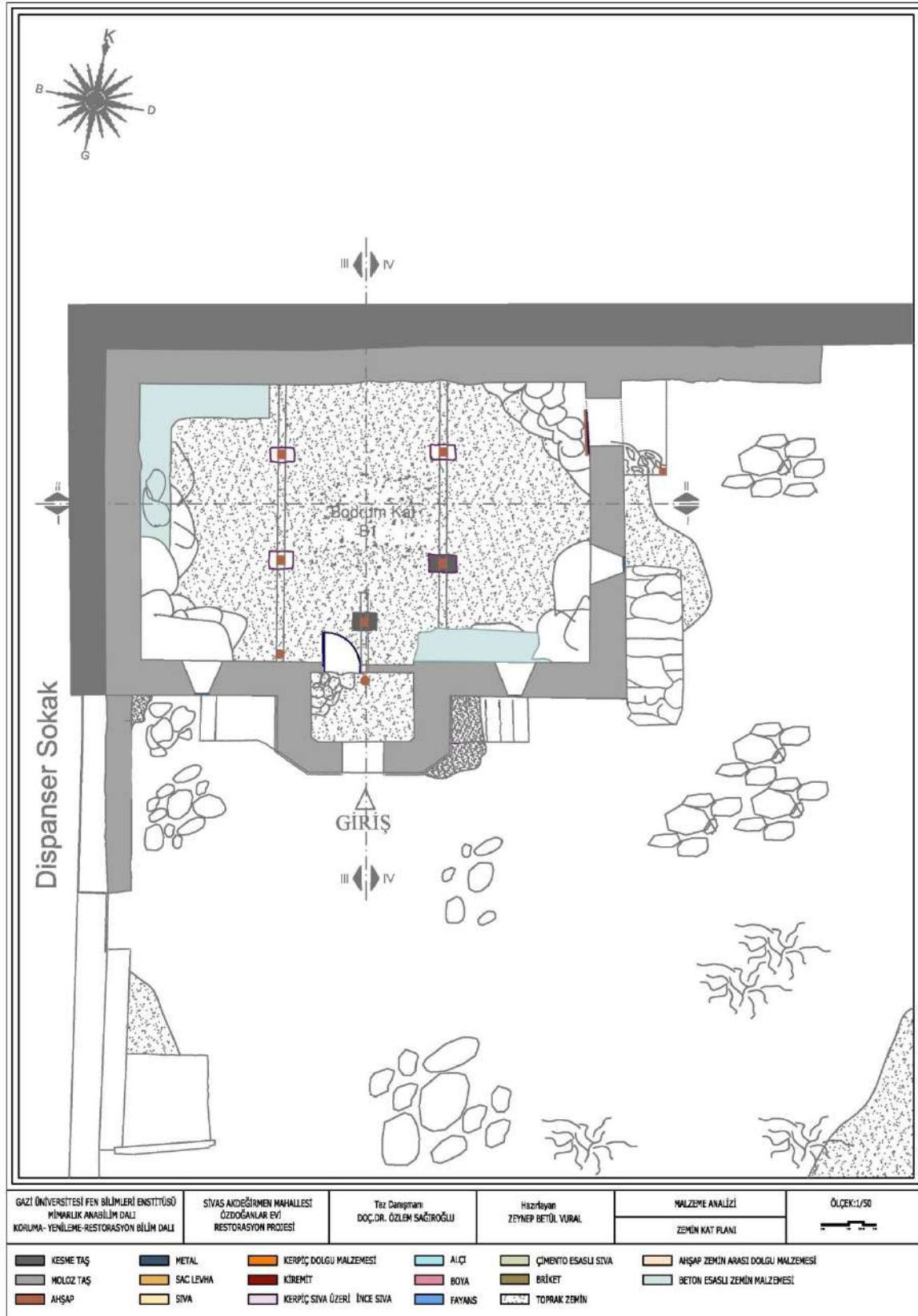
EK-6. Malzeme analizi çizimleri

EK-6. (devam) Malzeme analizi çizimleri

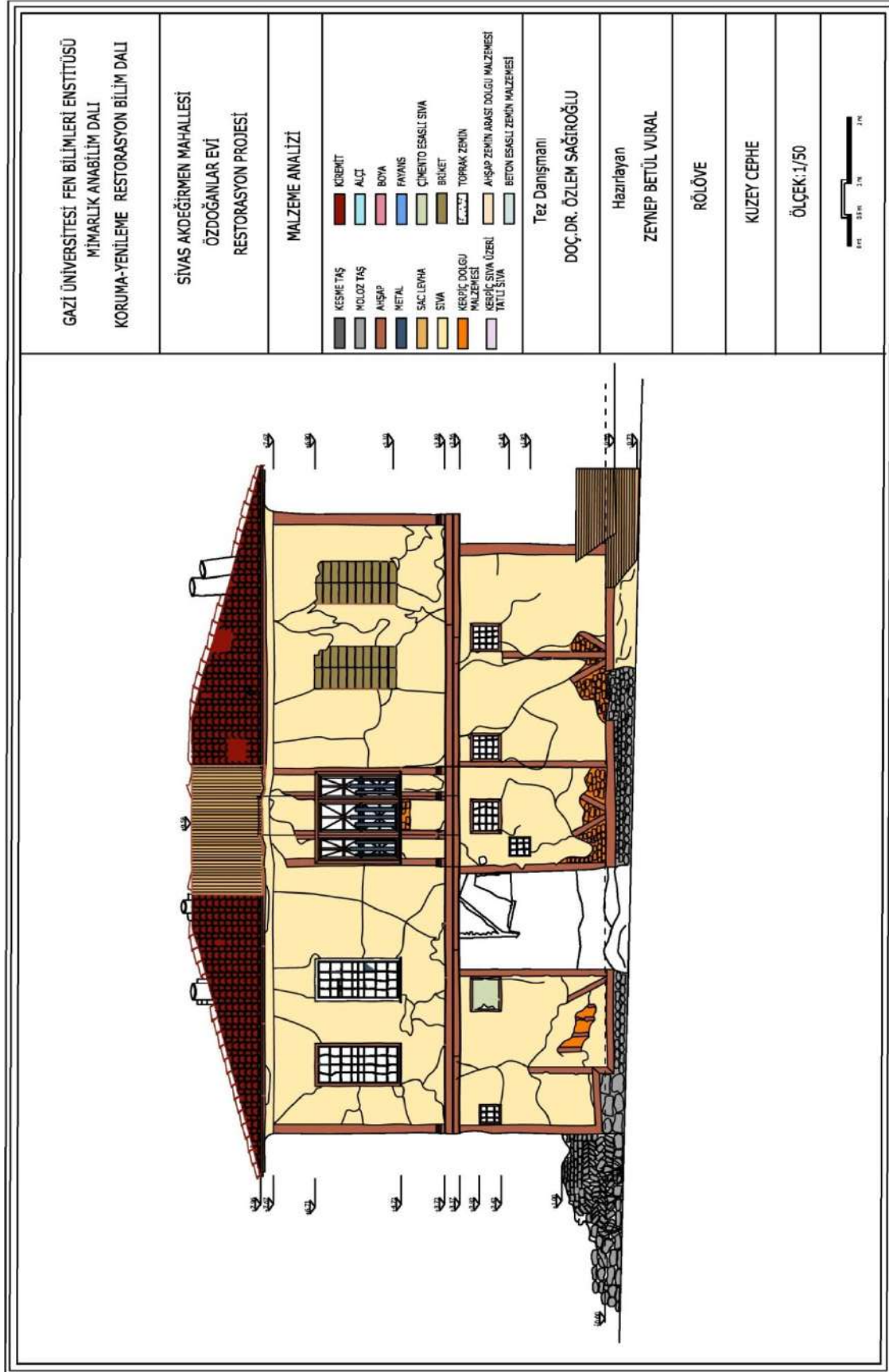
EK-6. (devam) Malzeme analizi çizimleri

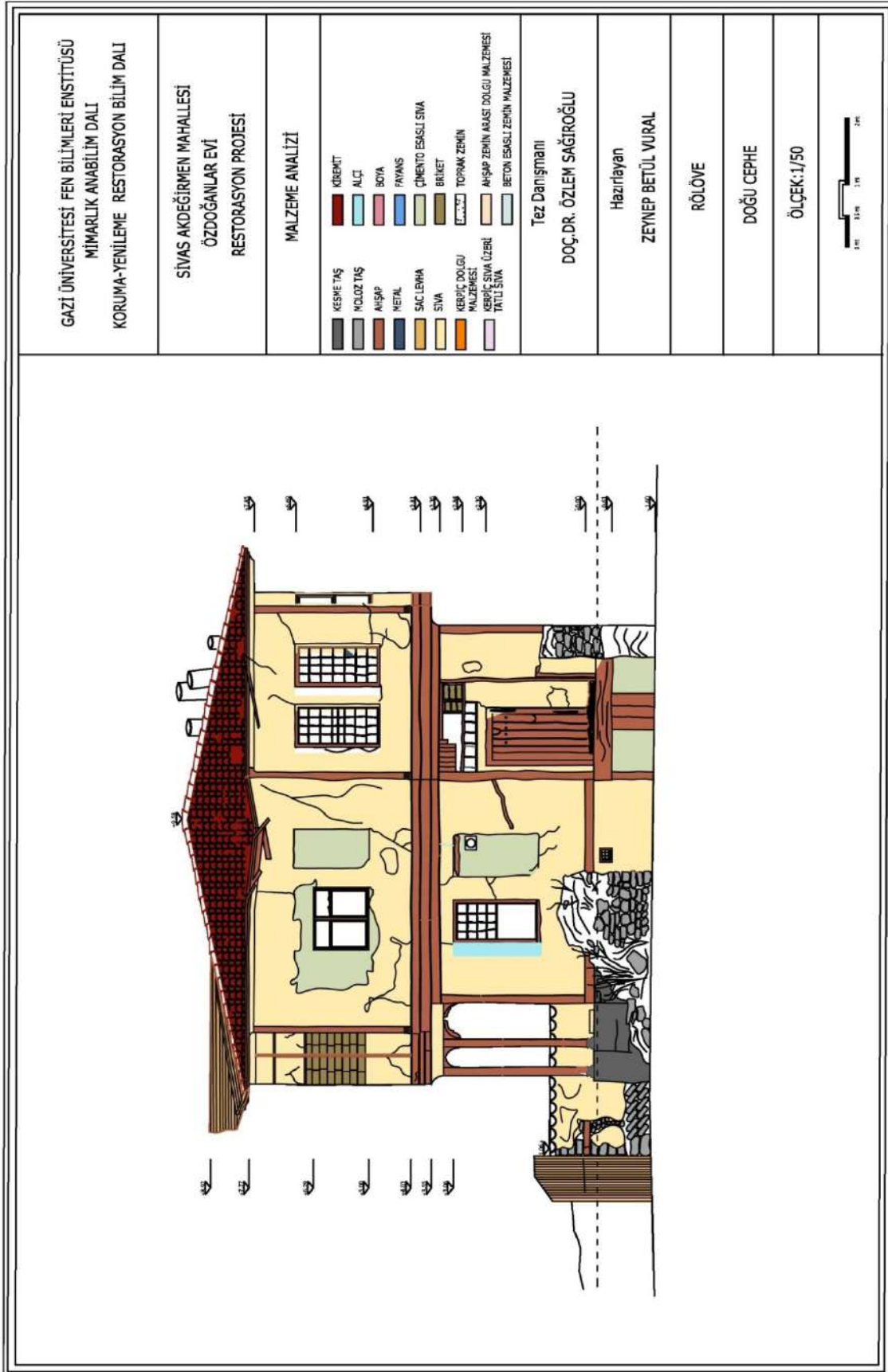
EK-6. (devam) Malzeme analizi çizimleri

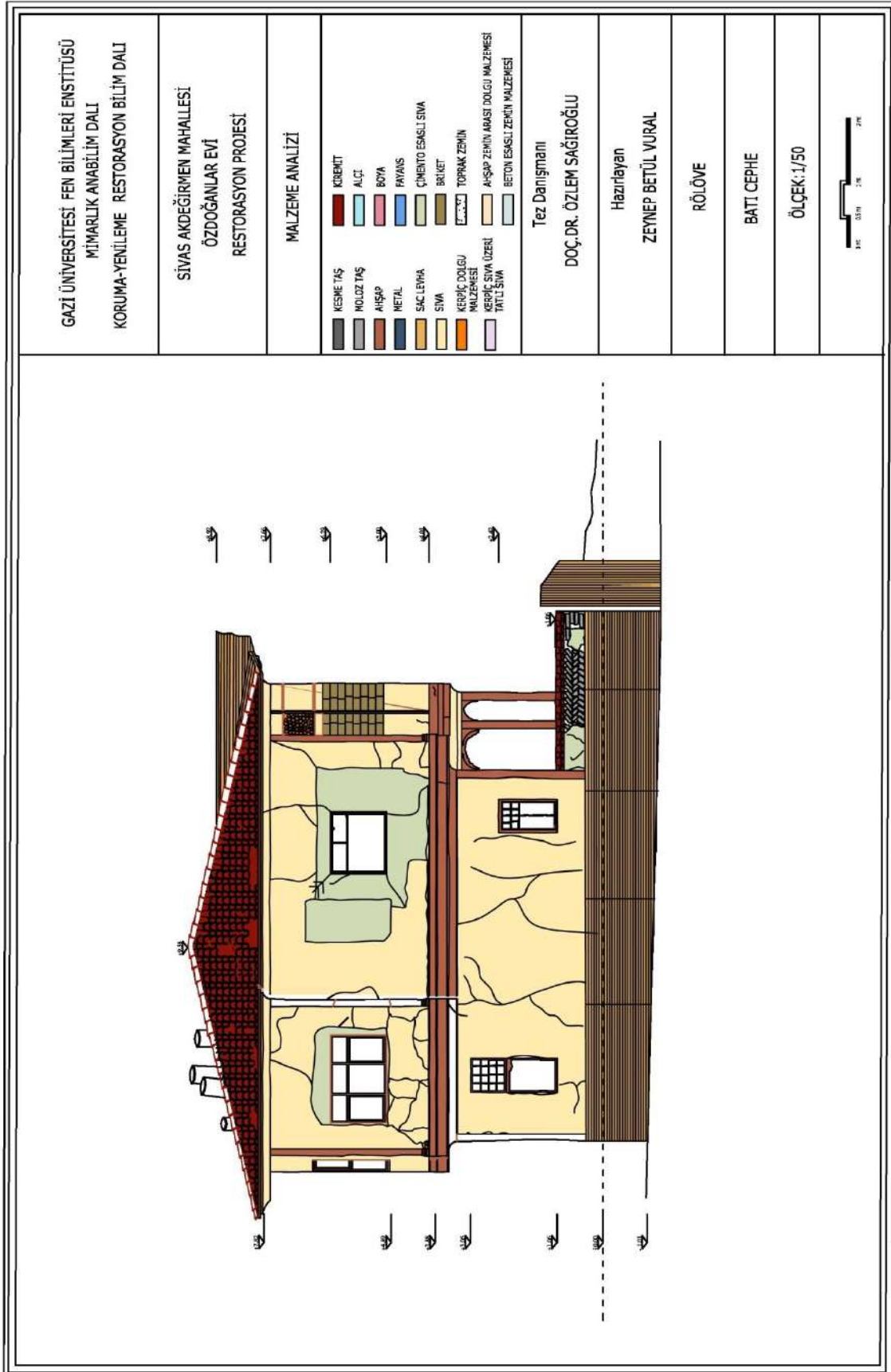
EK-6. (devam) Malzeme analizi çizimleri

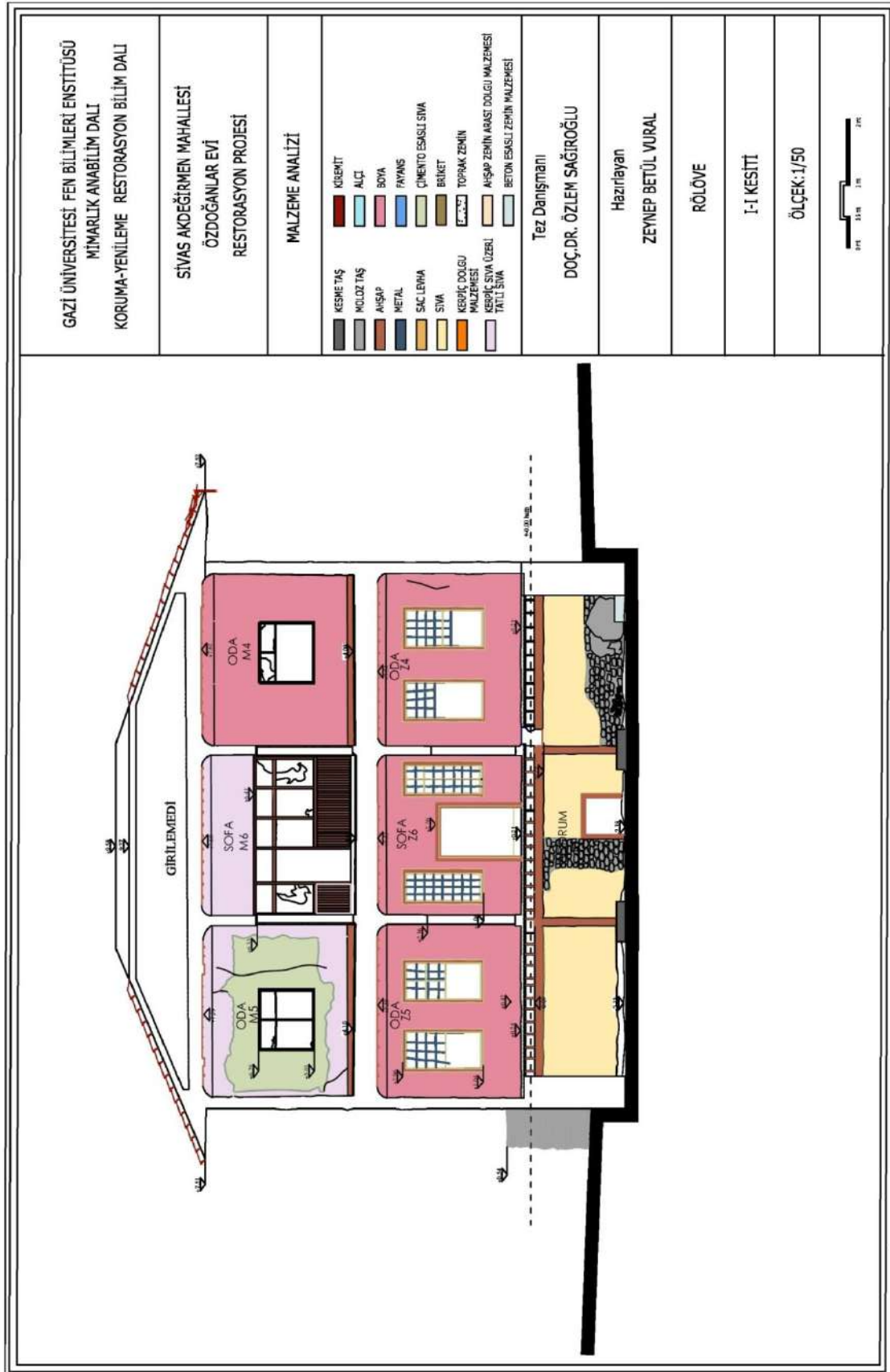
EK-6. (devam) Malzeme analizi çizimleri

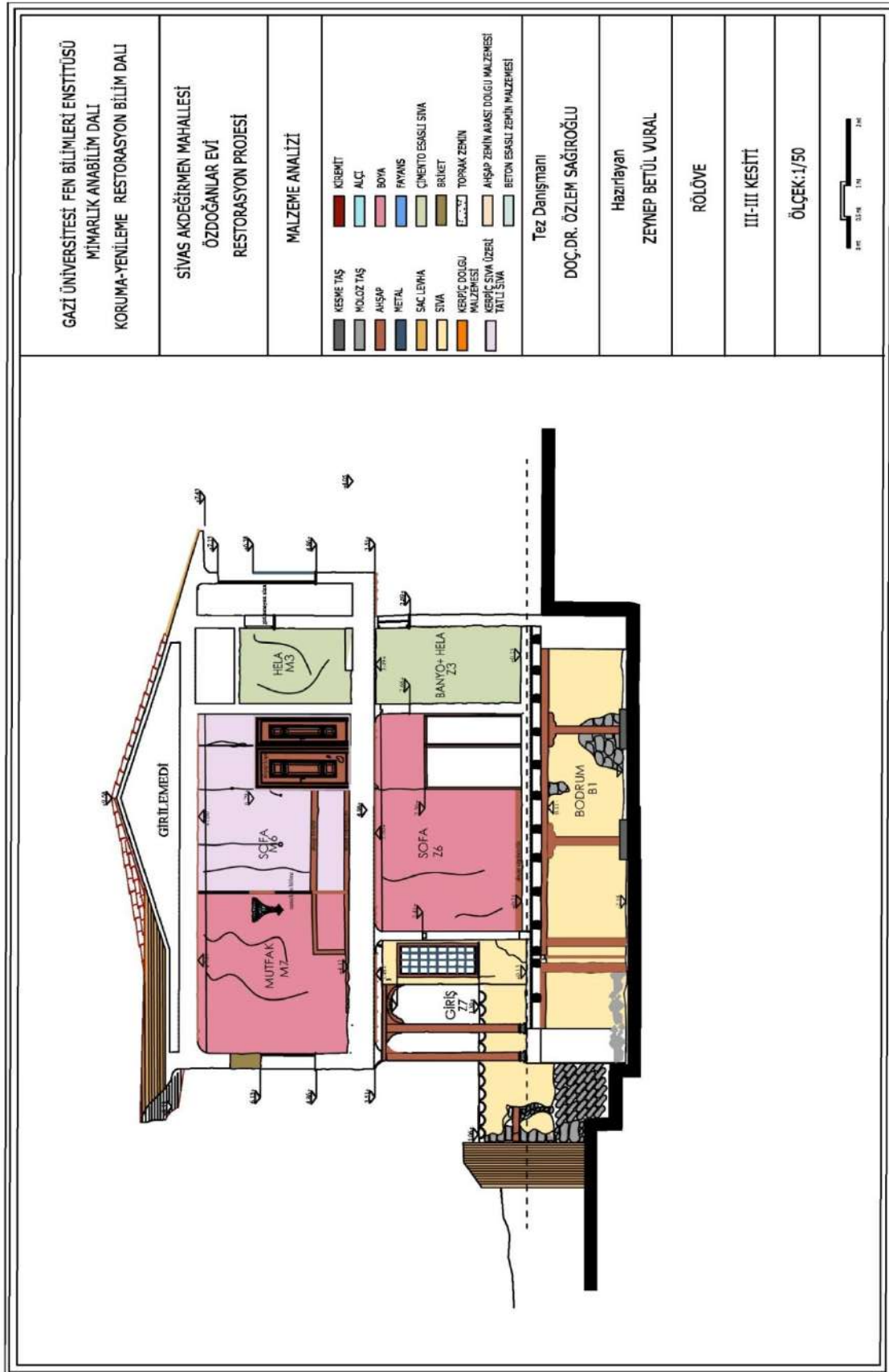
EK-6. (devam) Malzeme analizi çizimleri

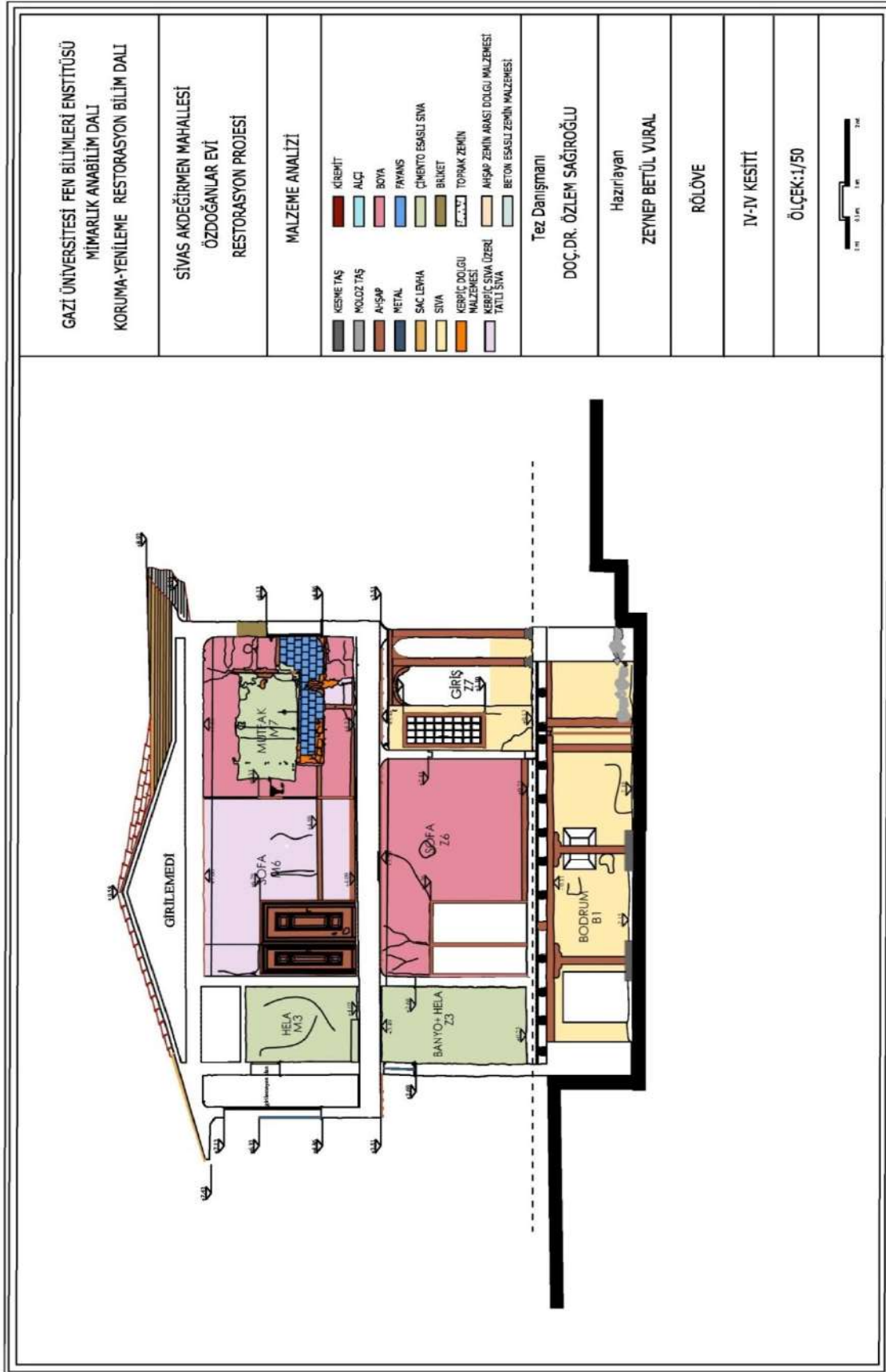
EK-6. (devam) Malzeme analizi çizimleri

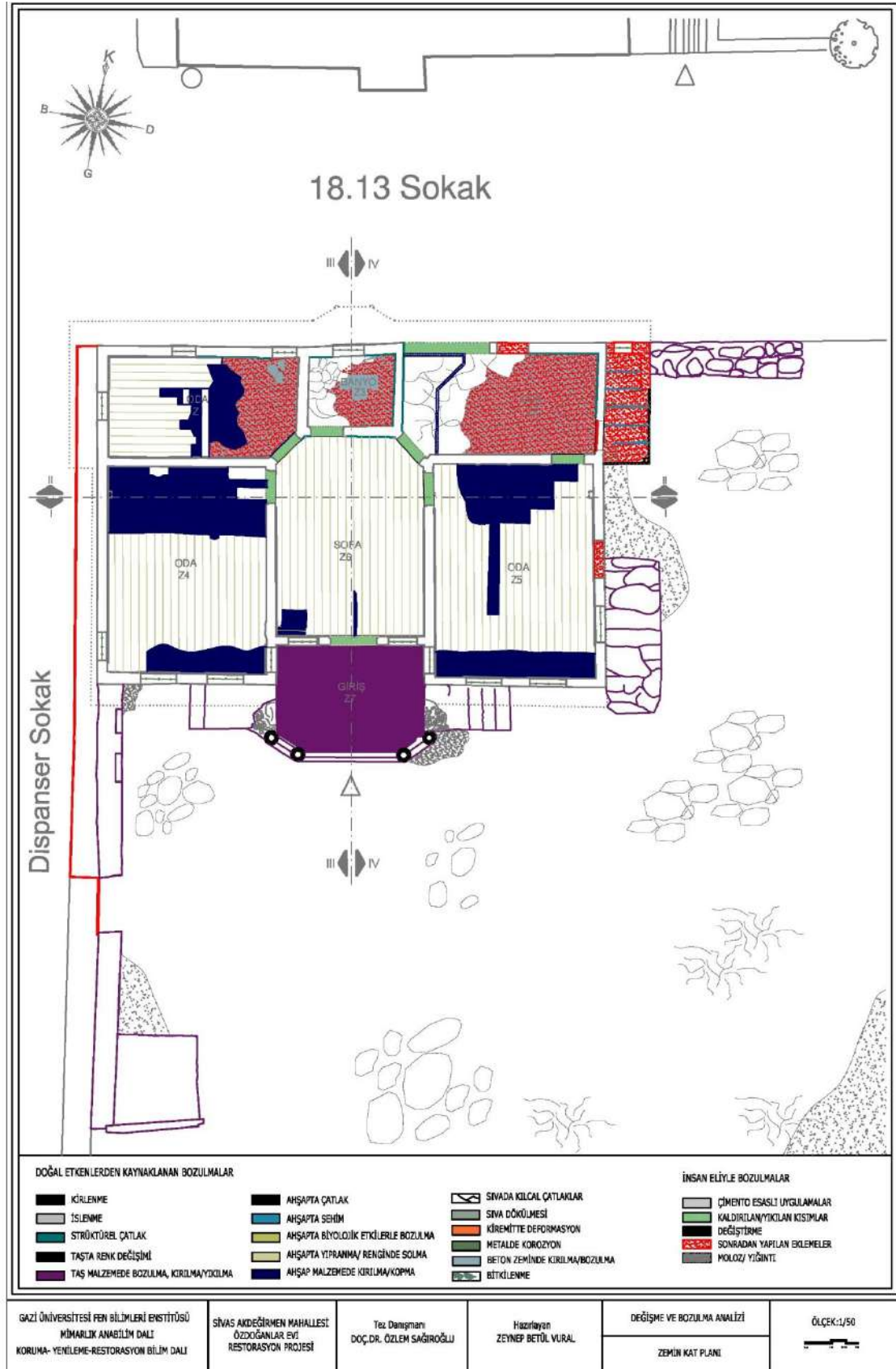
EK-6. (devam) Malzeme analizi çizimleri

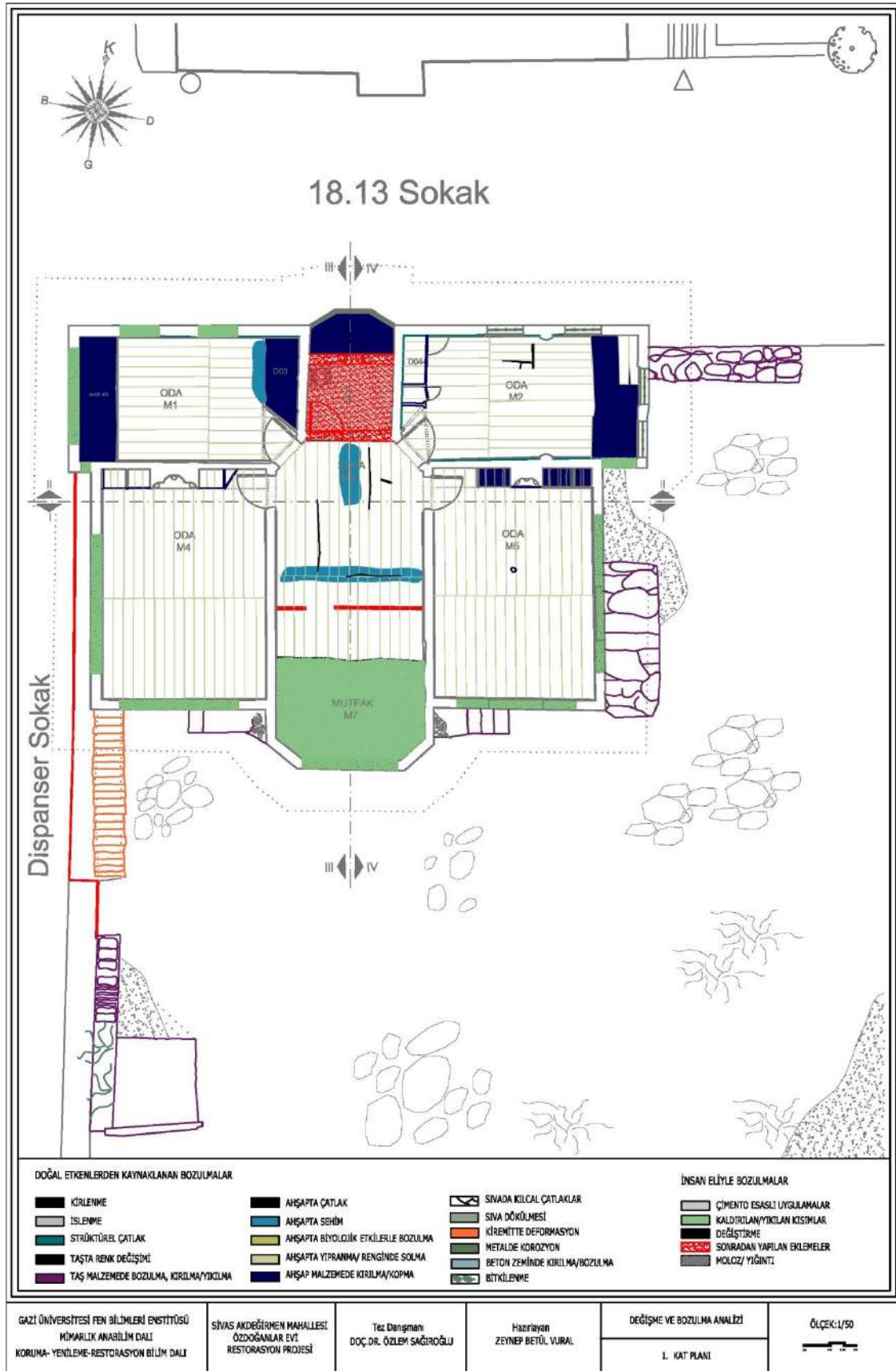
EK-6. (devam) Malzeme analizi çizimleri

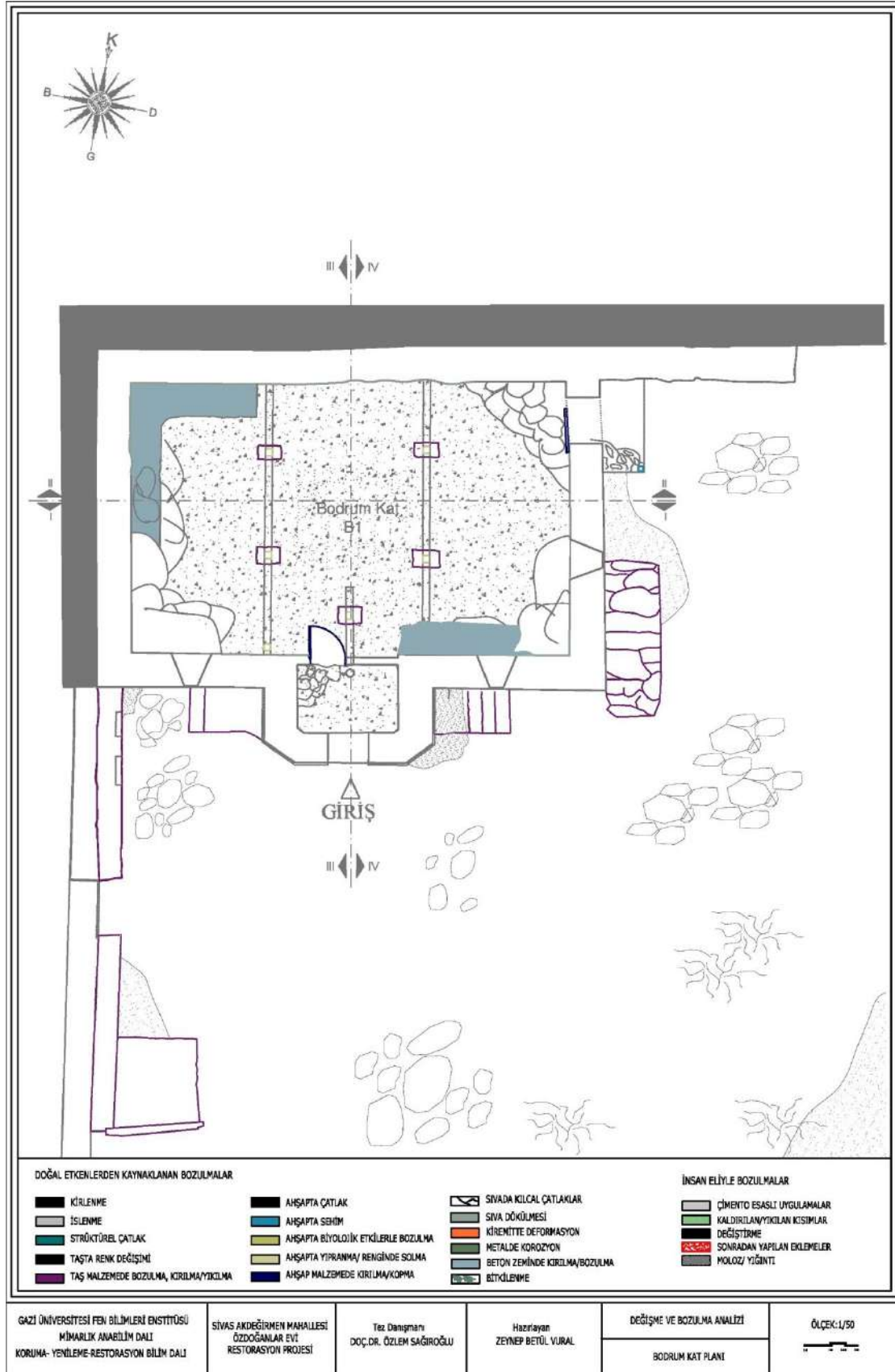
EK-7. Değişme ve bozulma analizi çizimleri

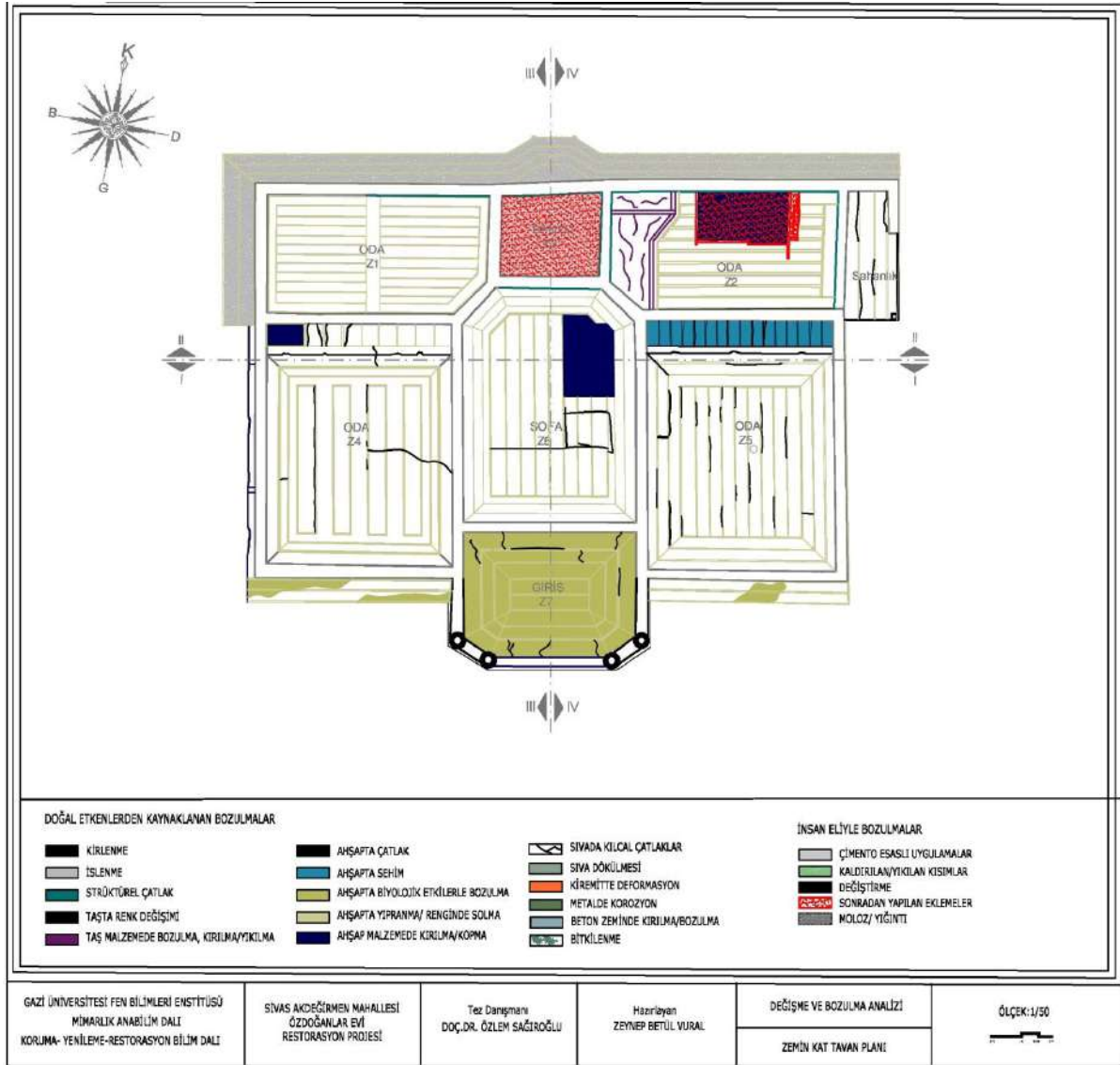
EK-7. (devam) Değişme ve bozulma analizi çizimleri

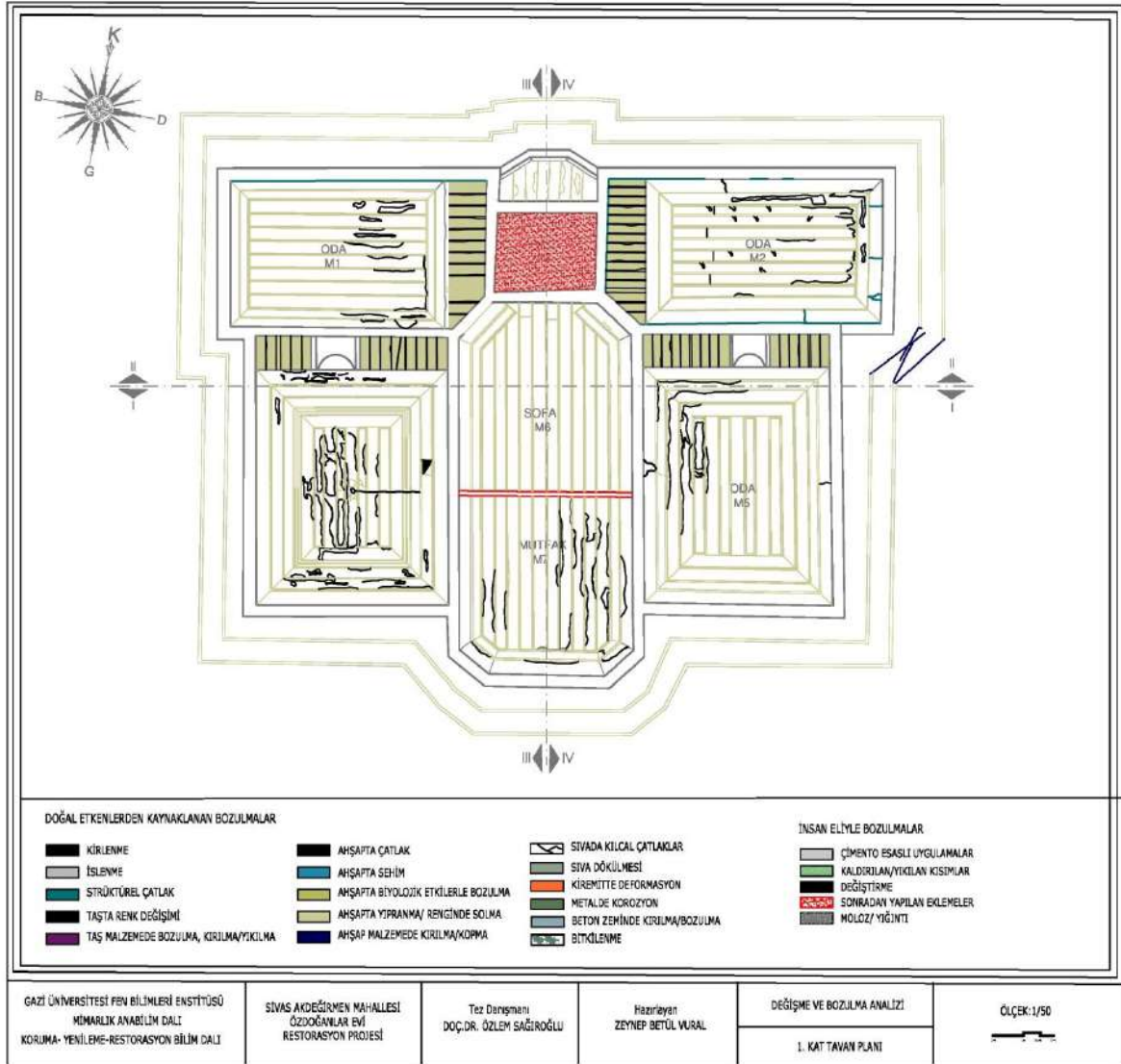
EK-7. (devam) Değişme ve bozulma analizi çizimleri

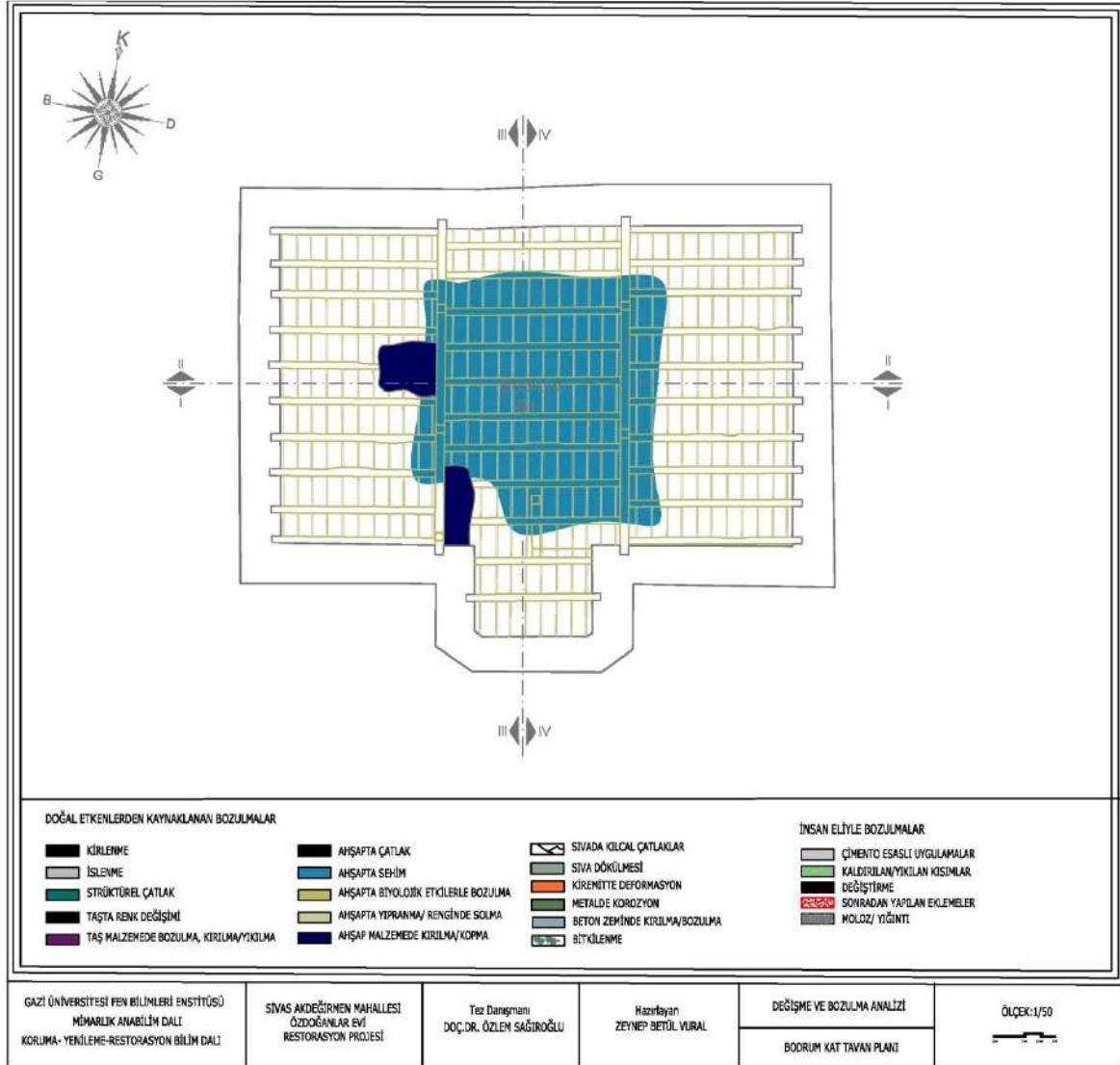
EK-7. (devam) Değişme ve bozulma analizi çizimleri

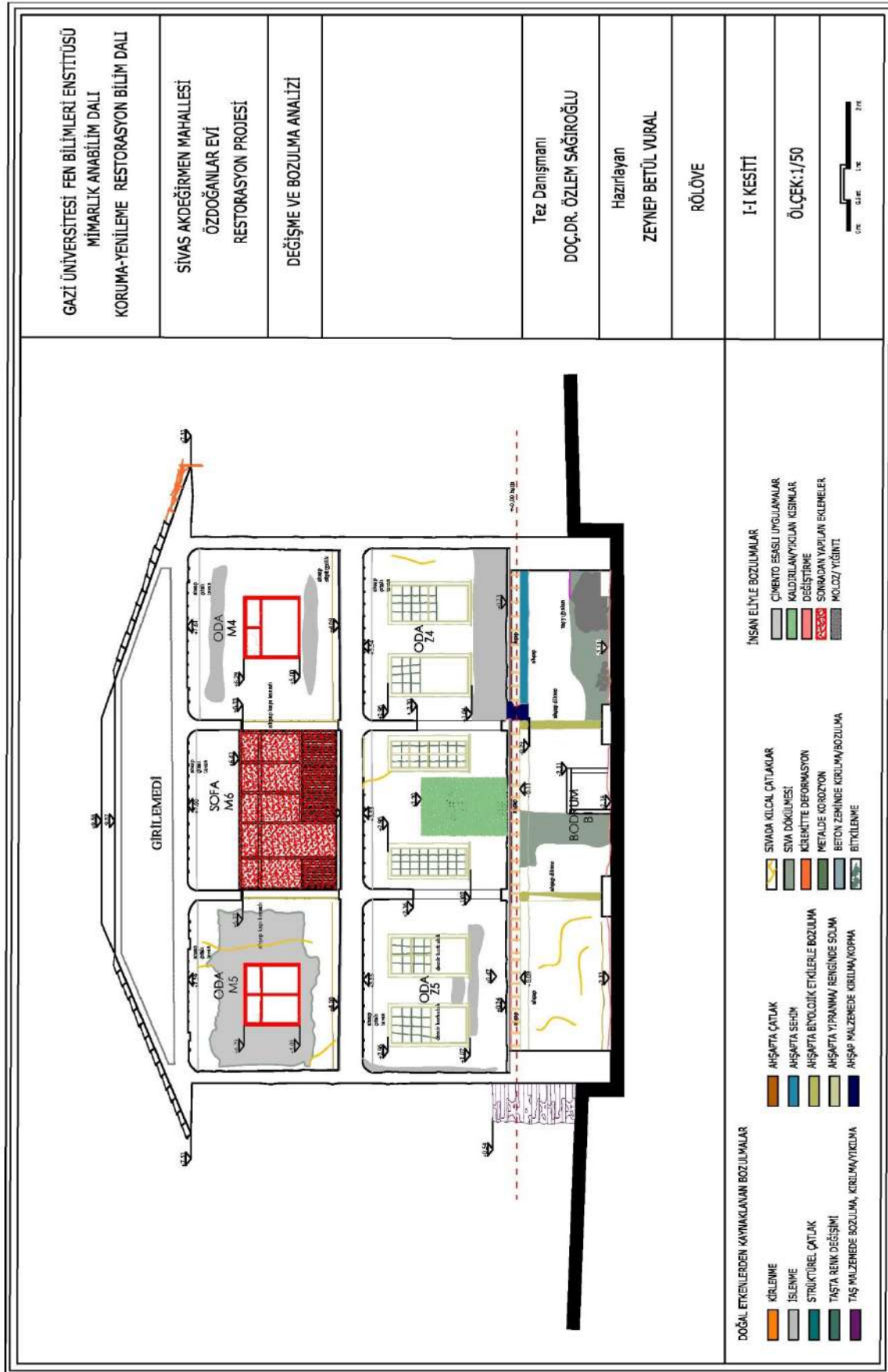
EK-7. (devam) Değişme ve bozulma analizi çizimleri

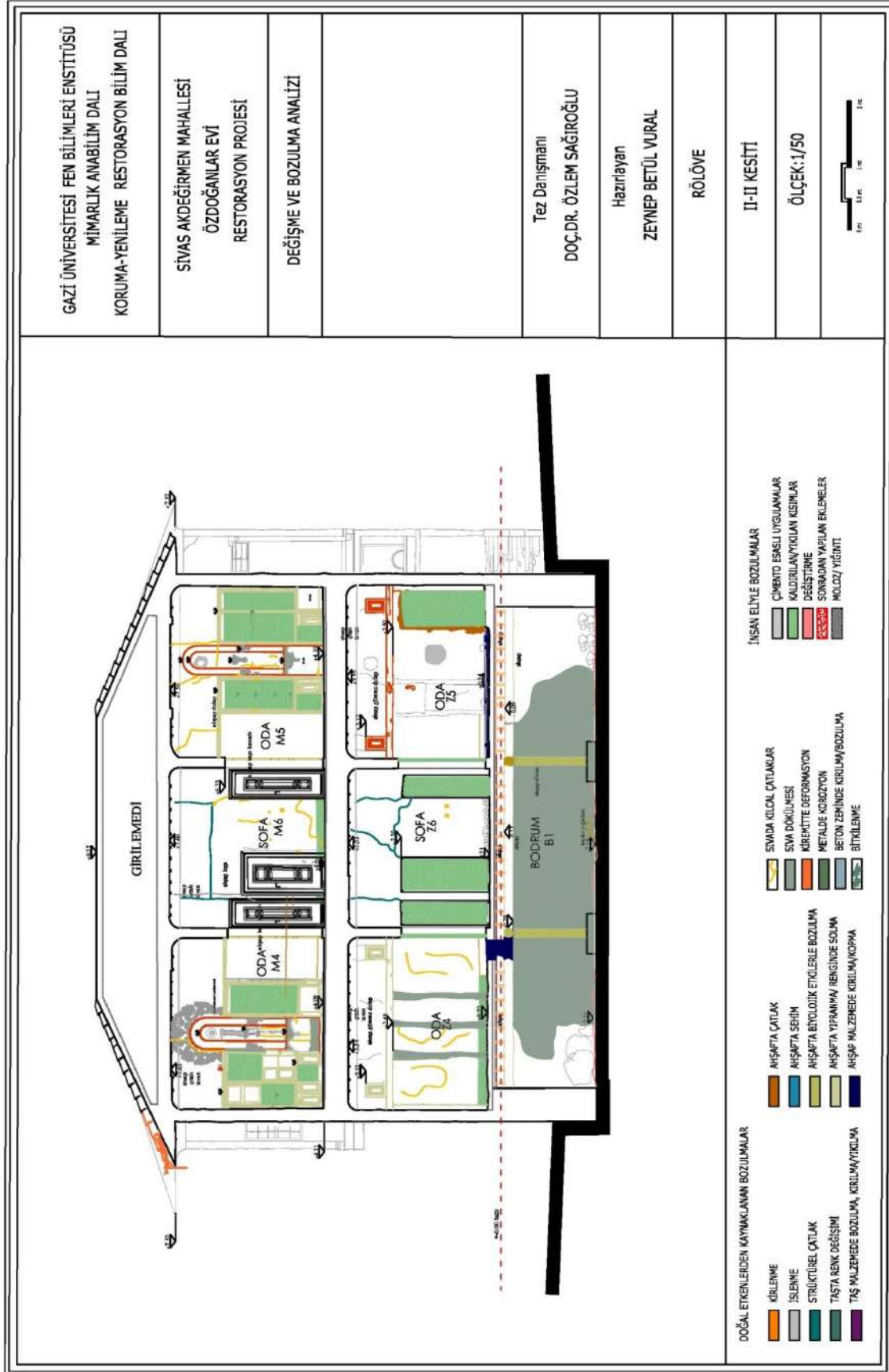
EK-7. (devam) Değişme ve bozulma analizi çizimleri

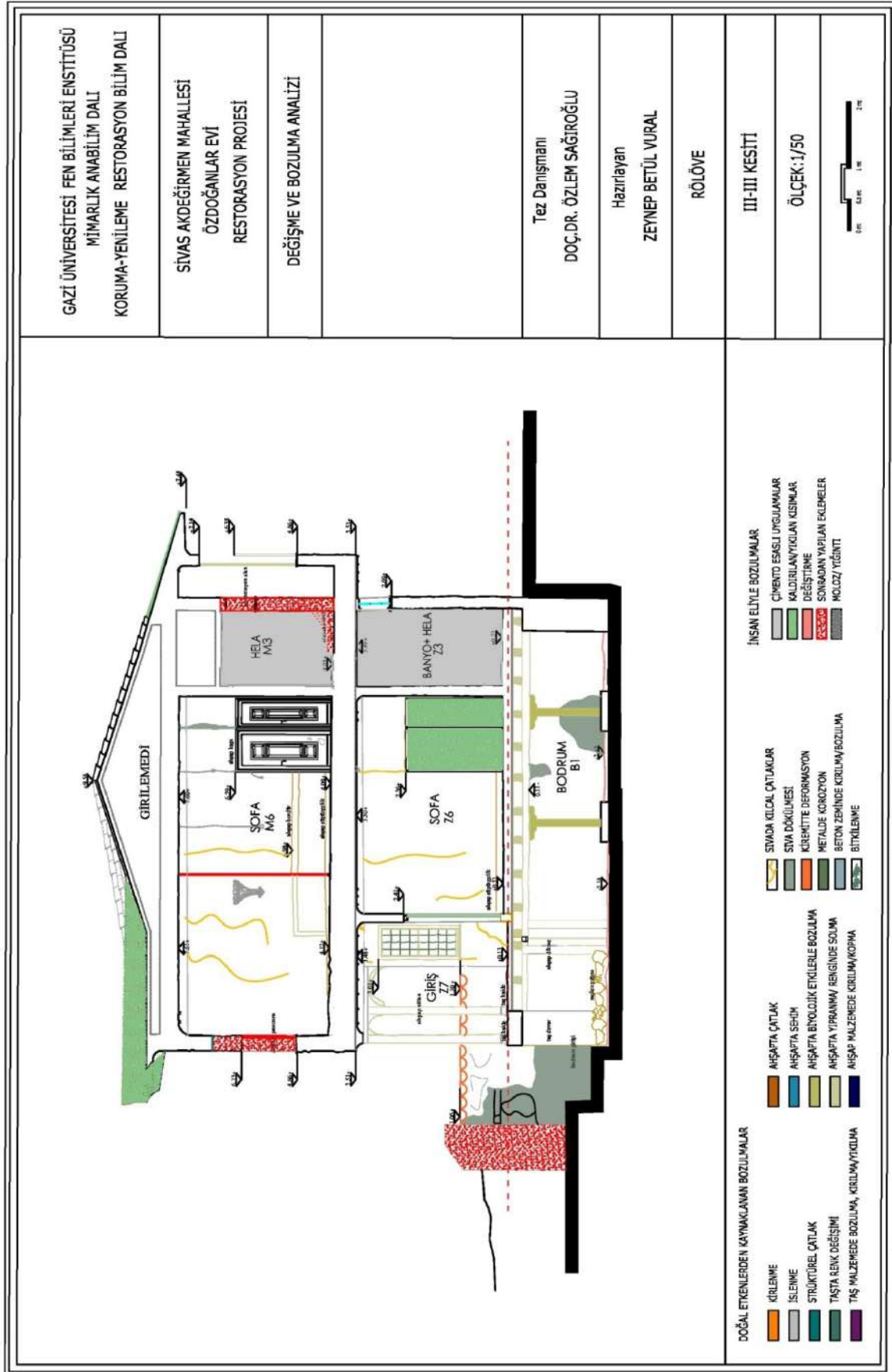
EK-7. (devam) Değişme ve bozulma analizi çizimleri

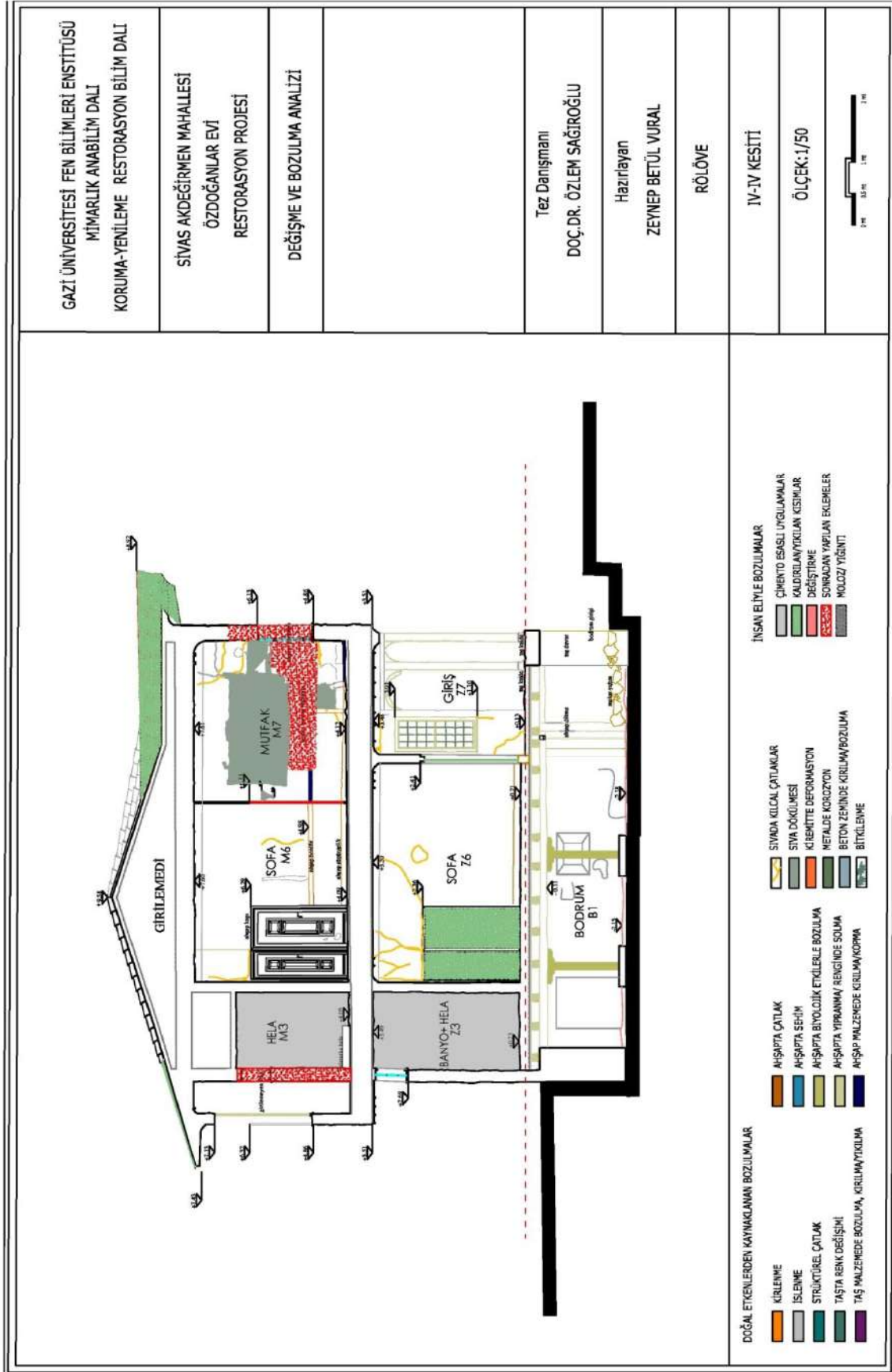
EK-7. (devam) Değişme ve bozulma analizi çizimleri

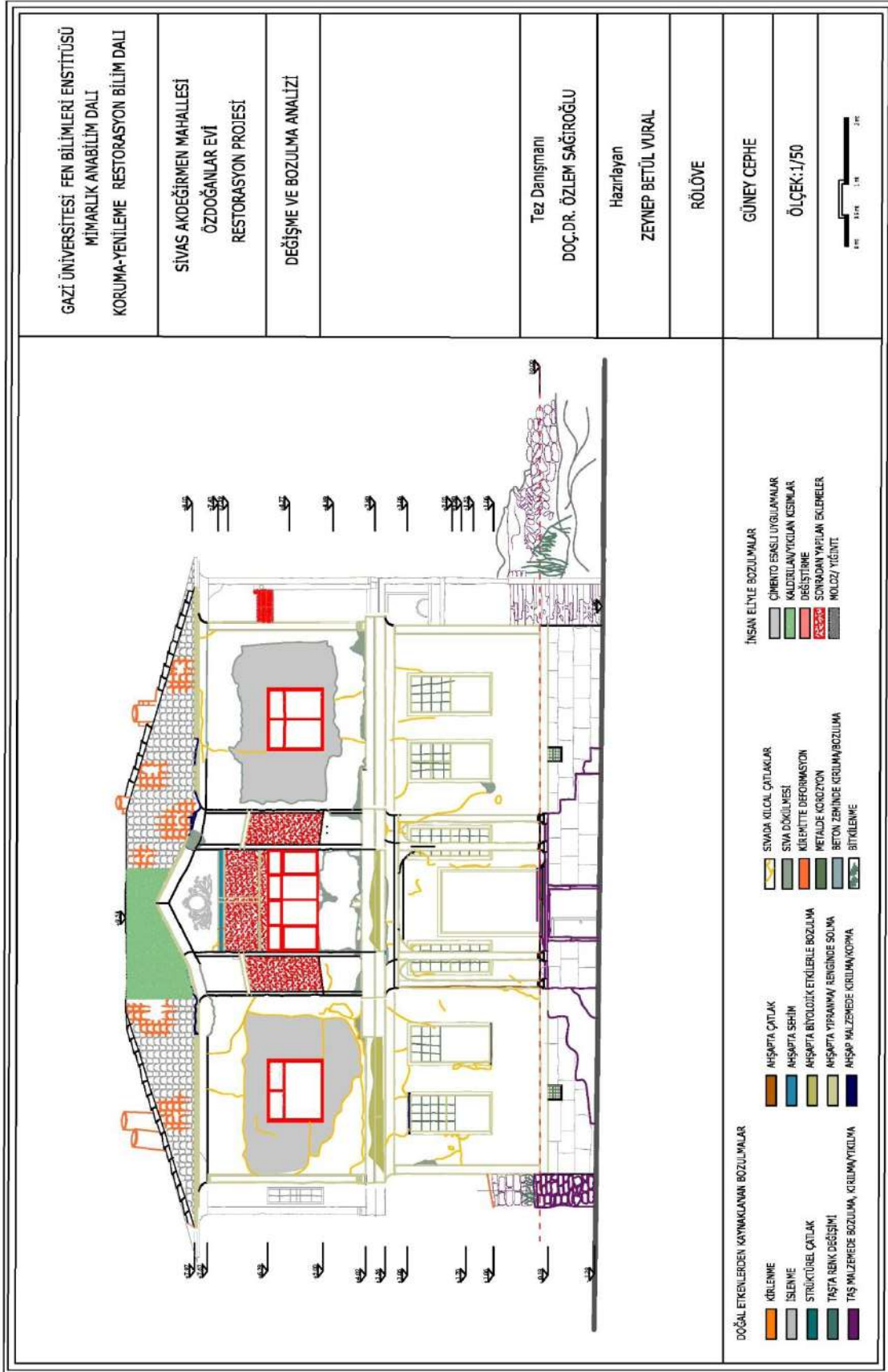
EK-7. (devam) Değişme ve bozulma analizi çizimleri

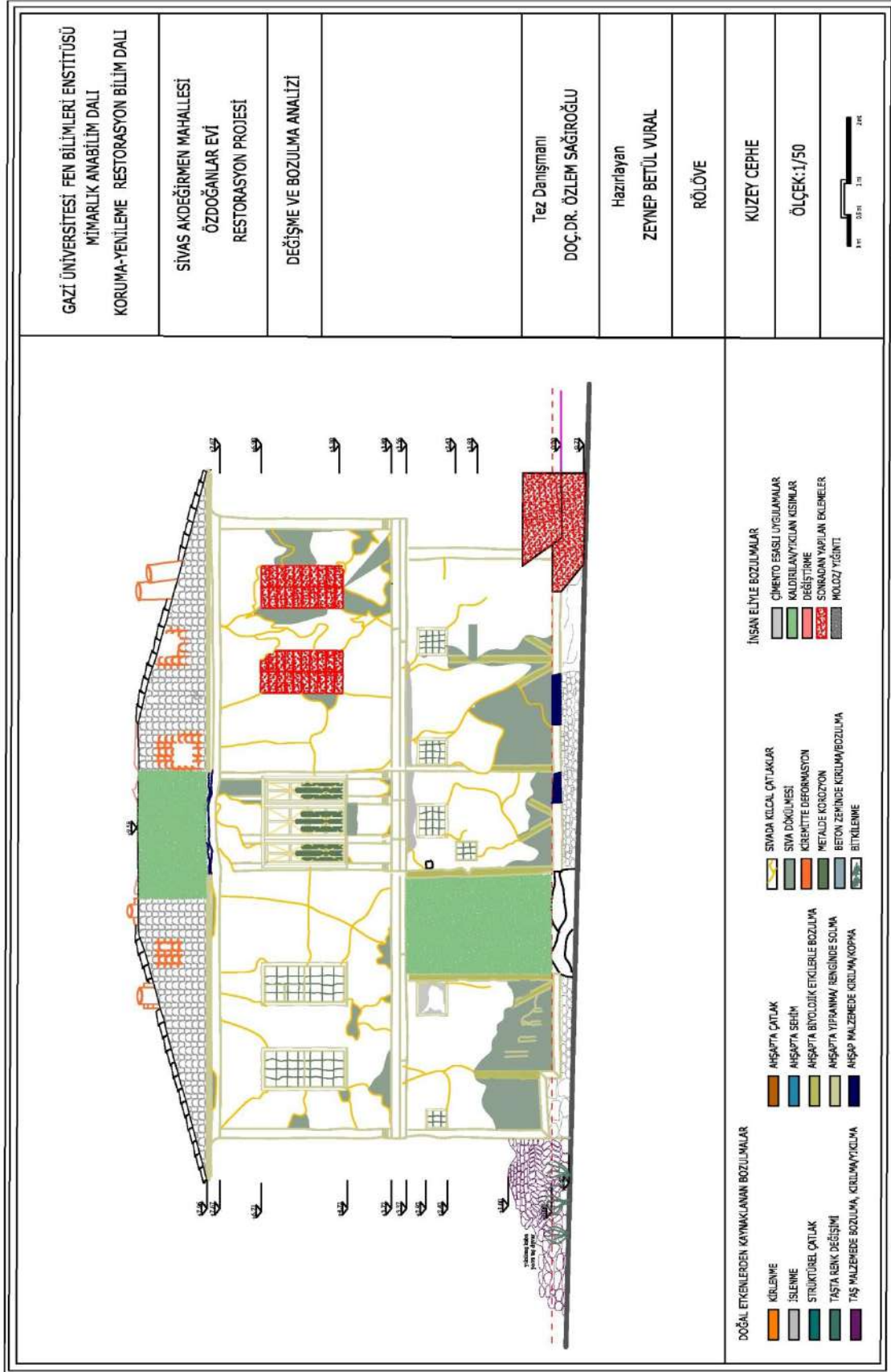
EK-7. (devam) Değişme ve bozulma analizi çizimleri

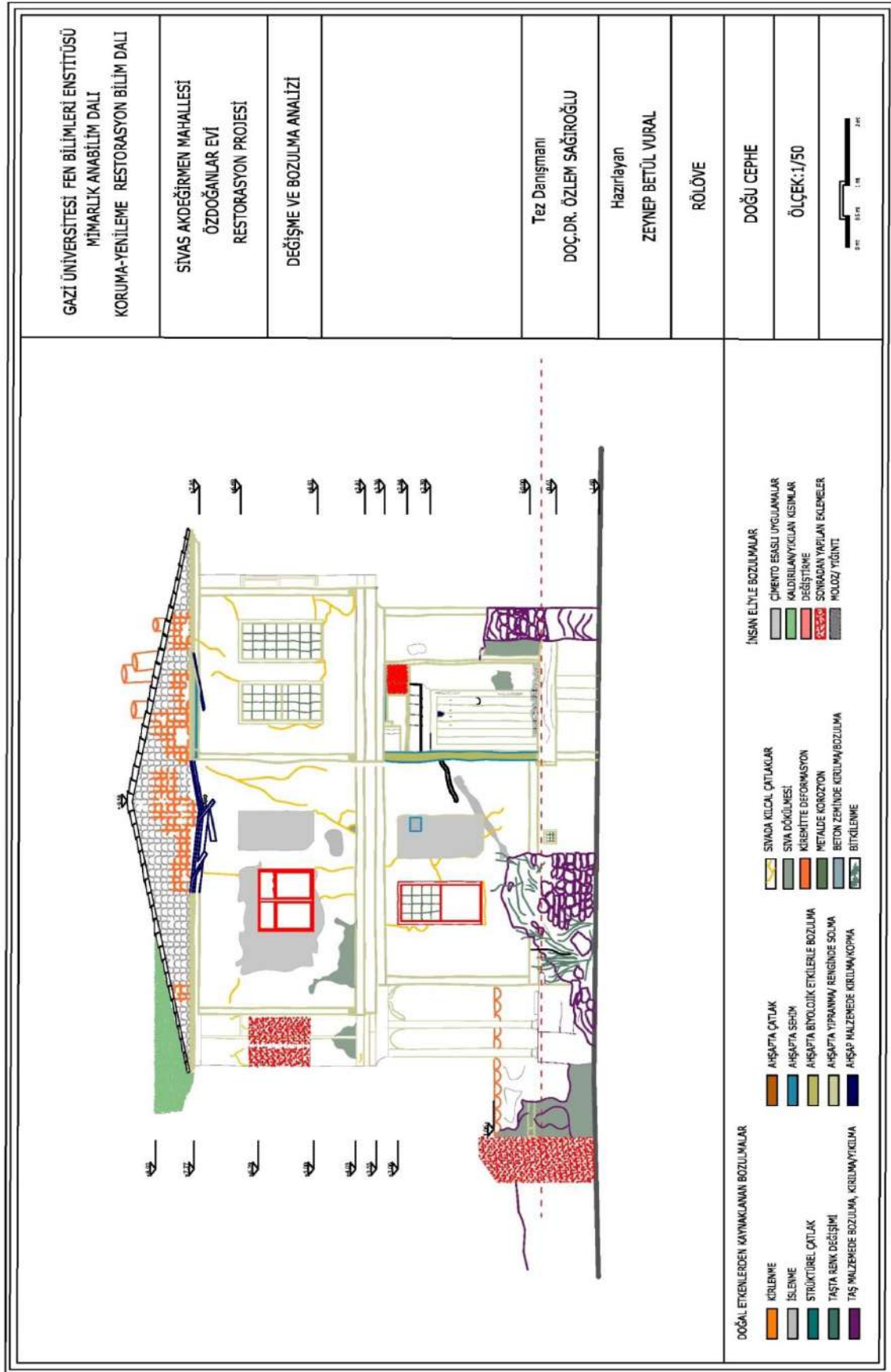
EK-7. (devam) Değişme ve bozulma analizi çizimleri

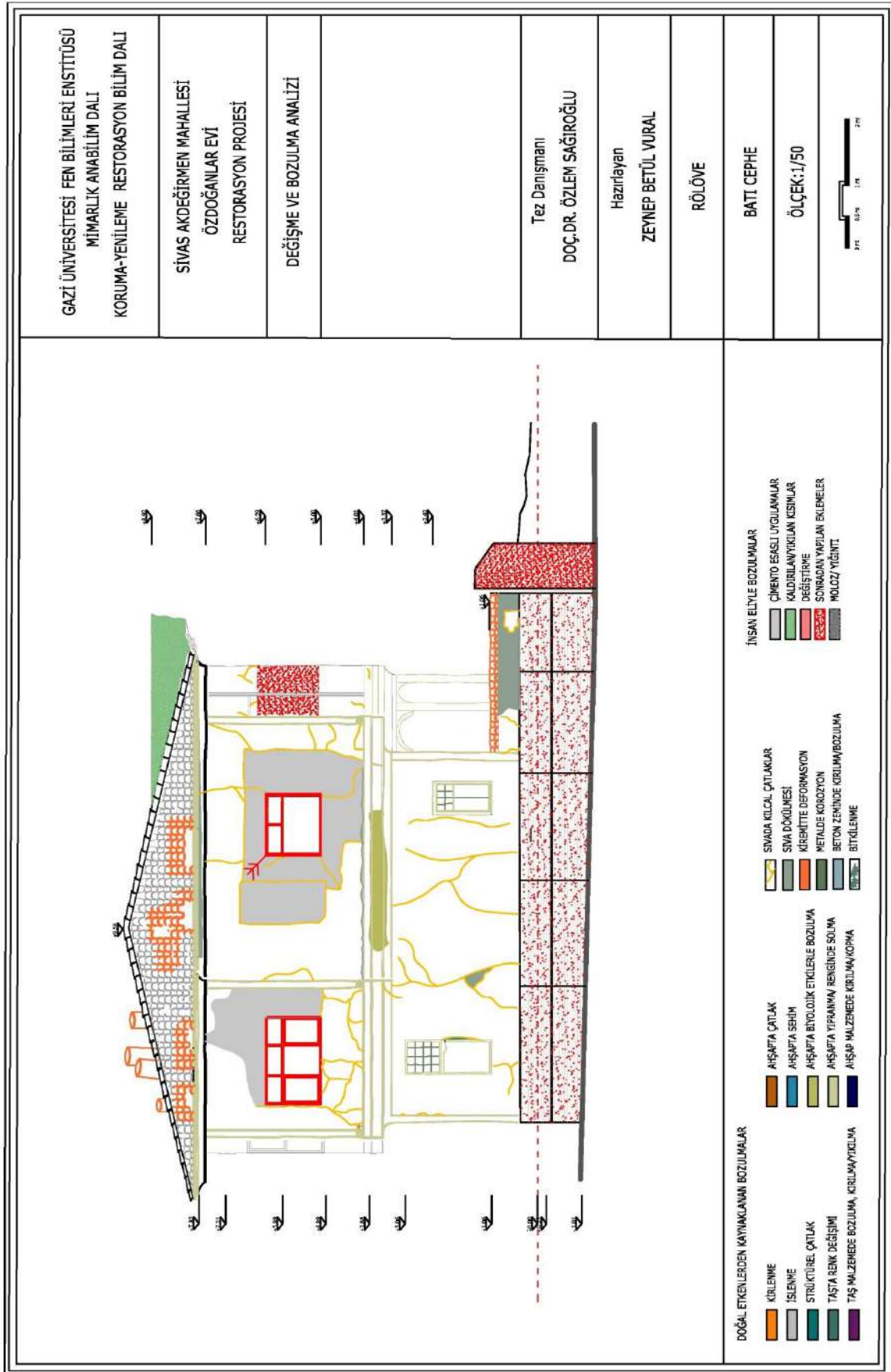
EK-7. (devam) Değişme ve bozulma analizi çizimleri

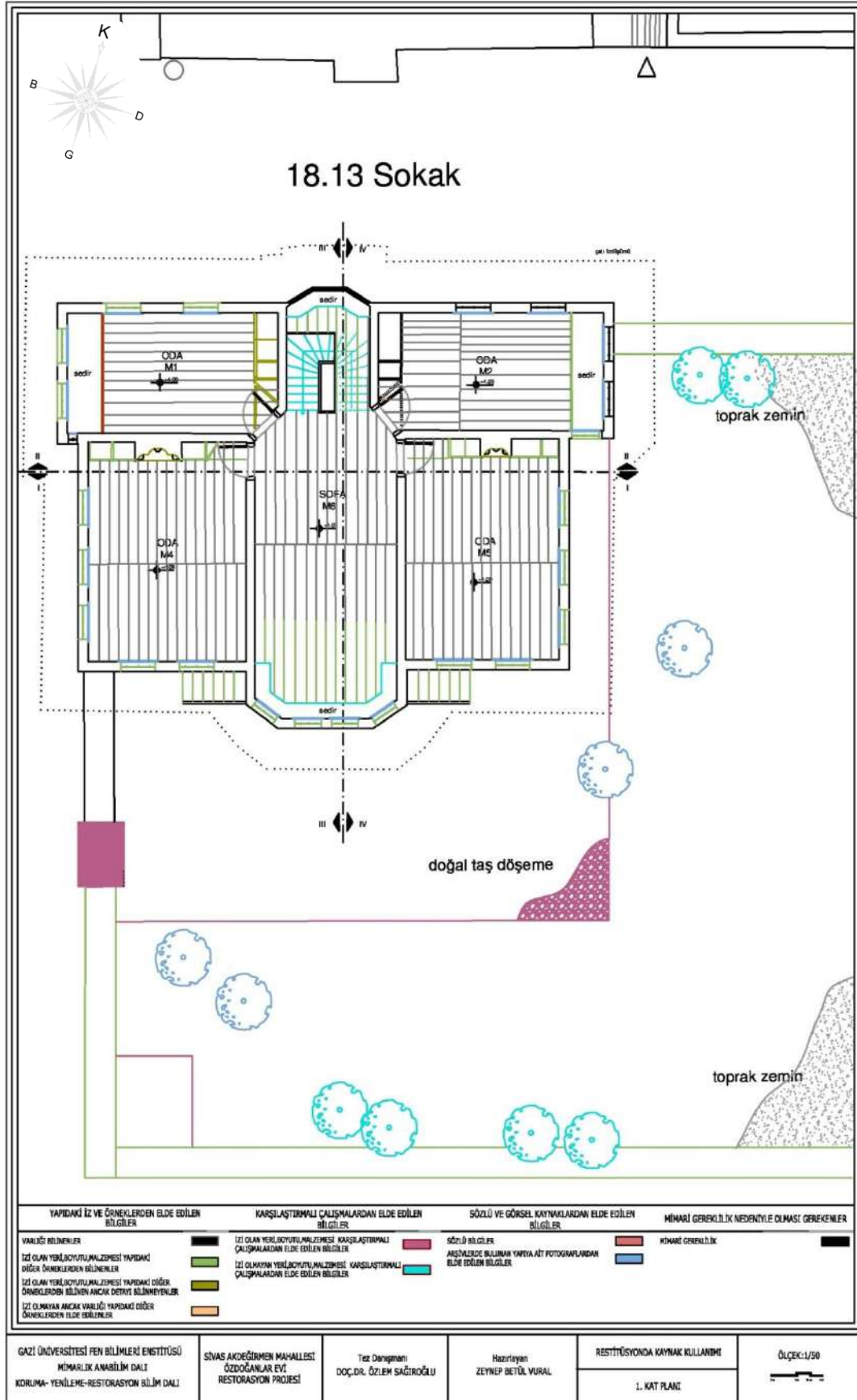
EK-7. (devam) Değişme ve bozulma analizi çizimleri

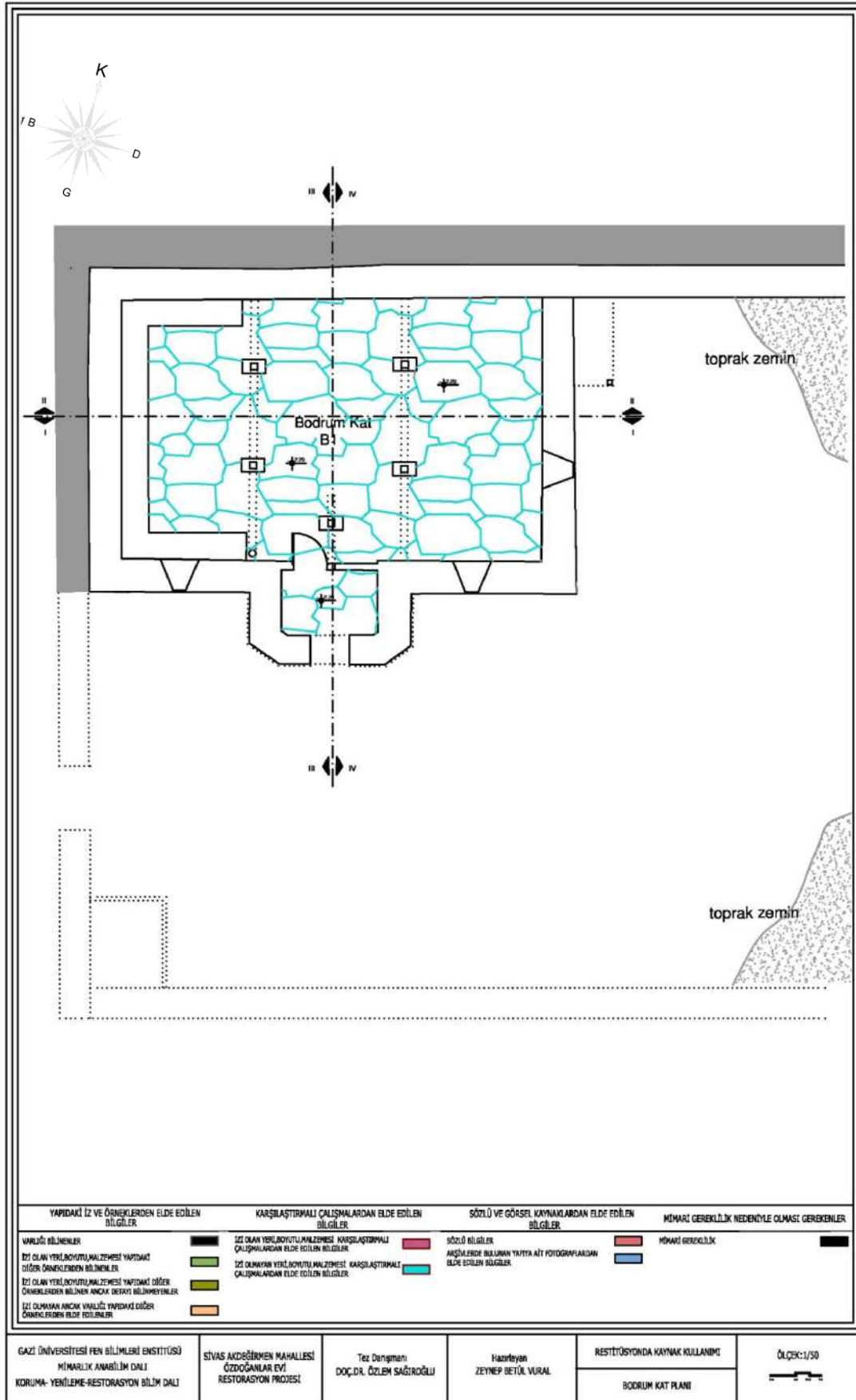
EK-7. (devam) Değişme ve bozulma analizi çizimleri

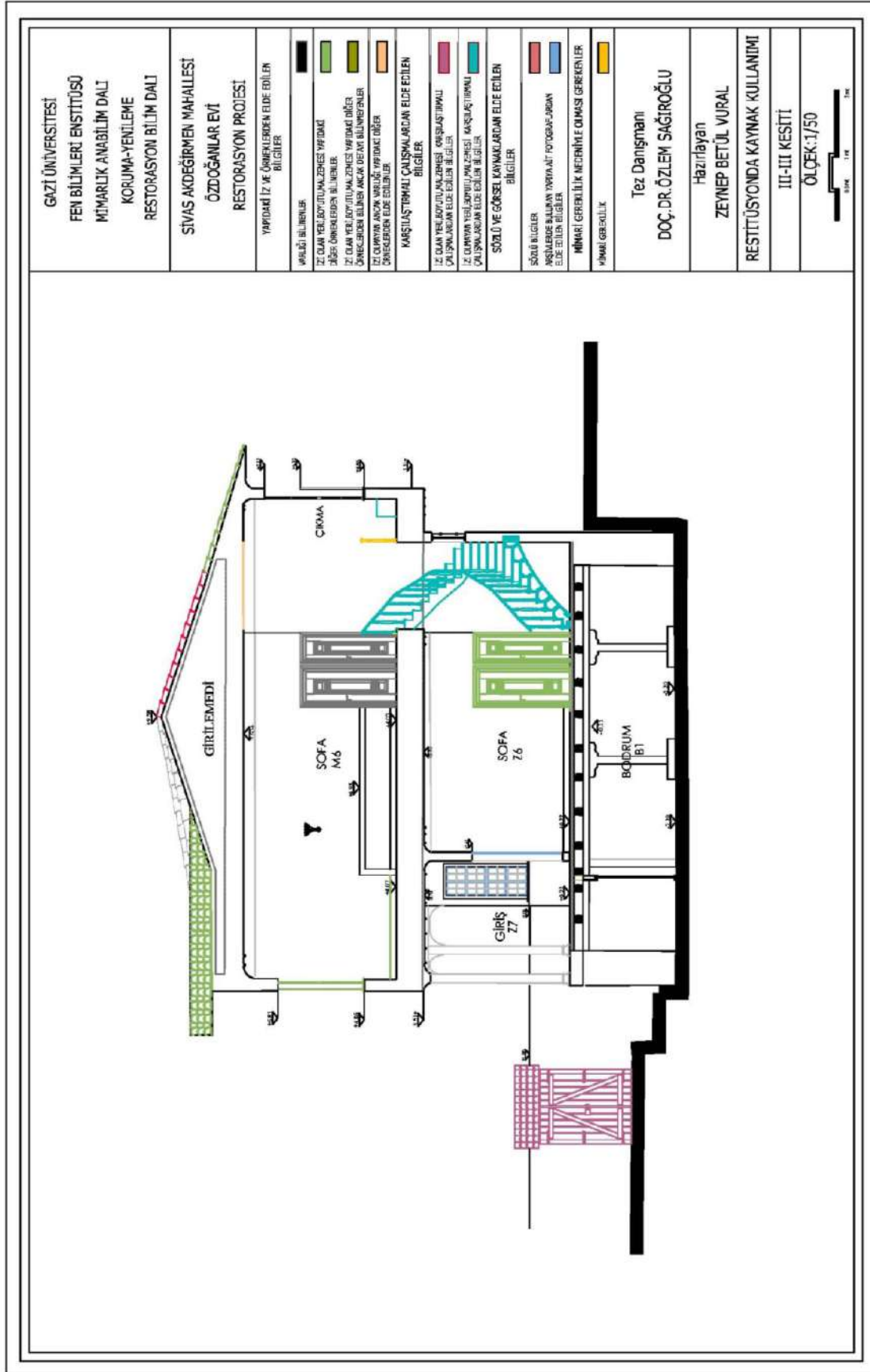
EK-8. (devam) Restitüsyonda kaynak kullanımı çizimleri

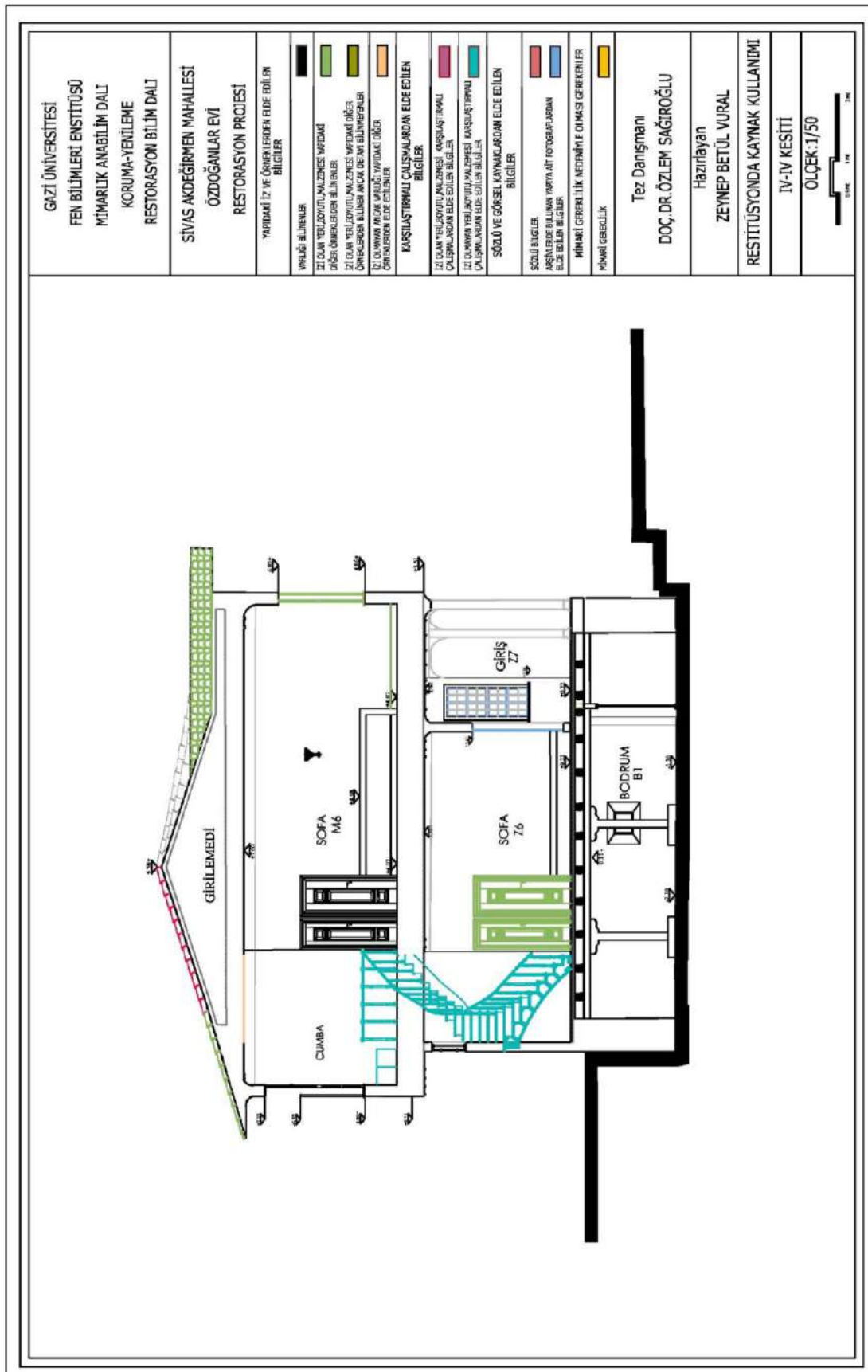
EK-8. (devam) Restitüsyonda kaynak kullanımı çizimleri

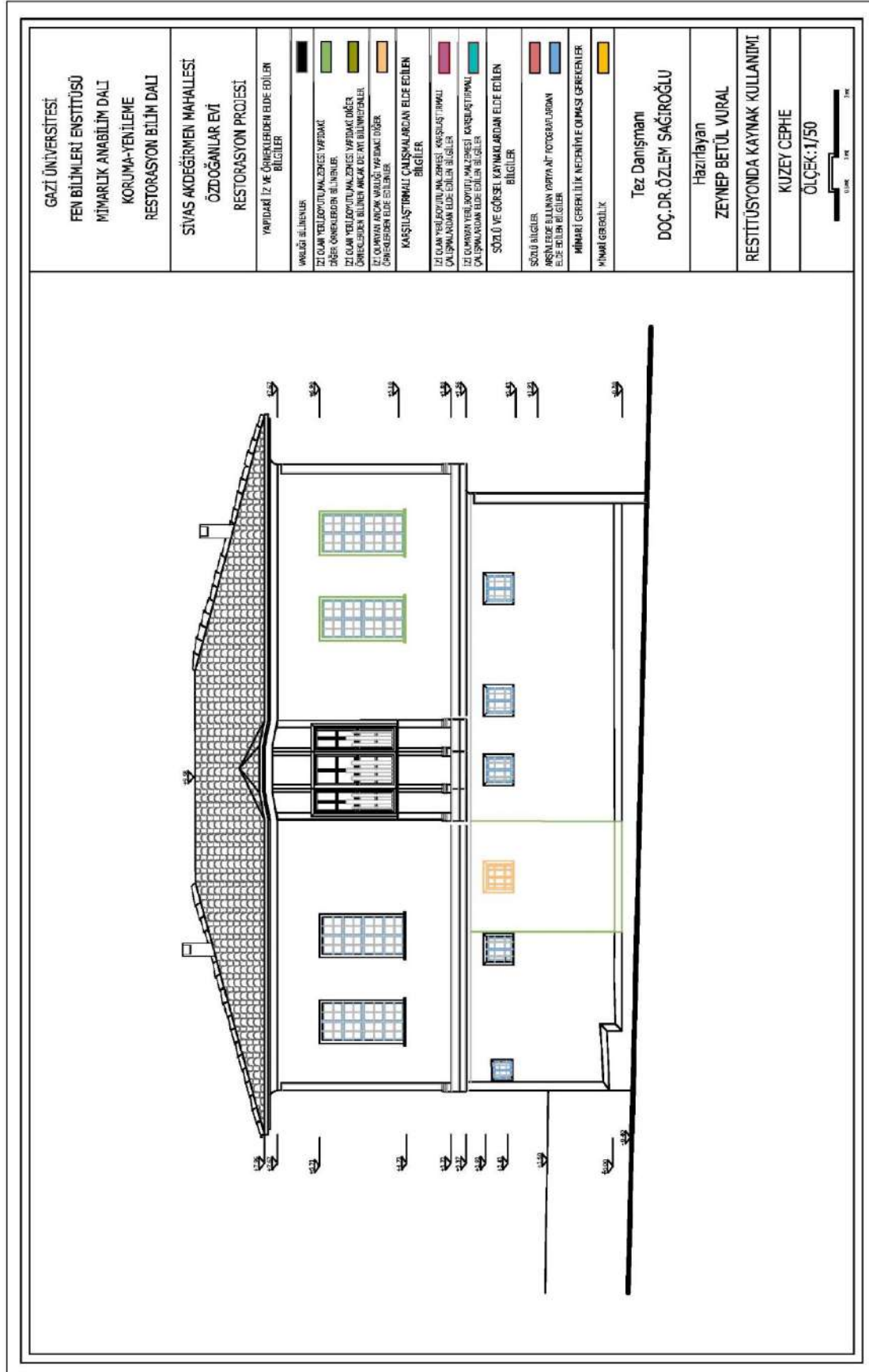
EK-8. (devam) Restitüsyonda kaynak kullanımı çizimleri

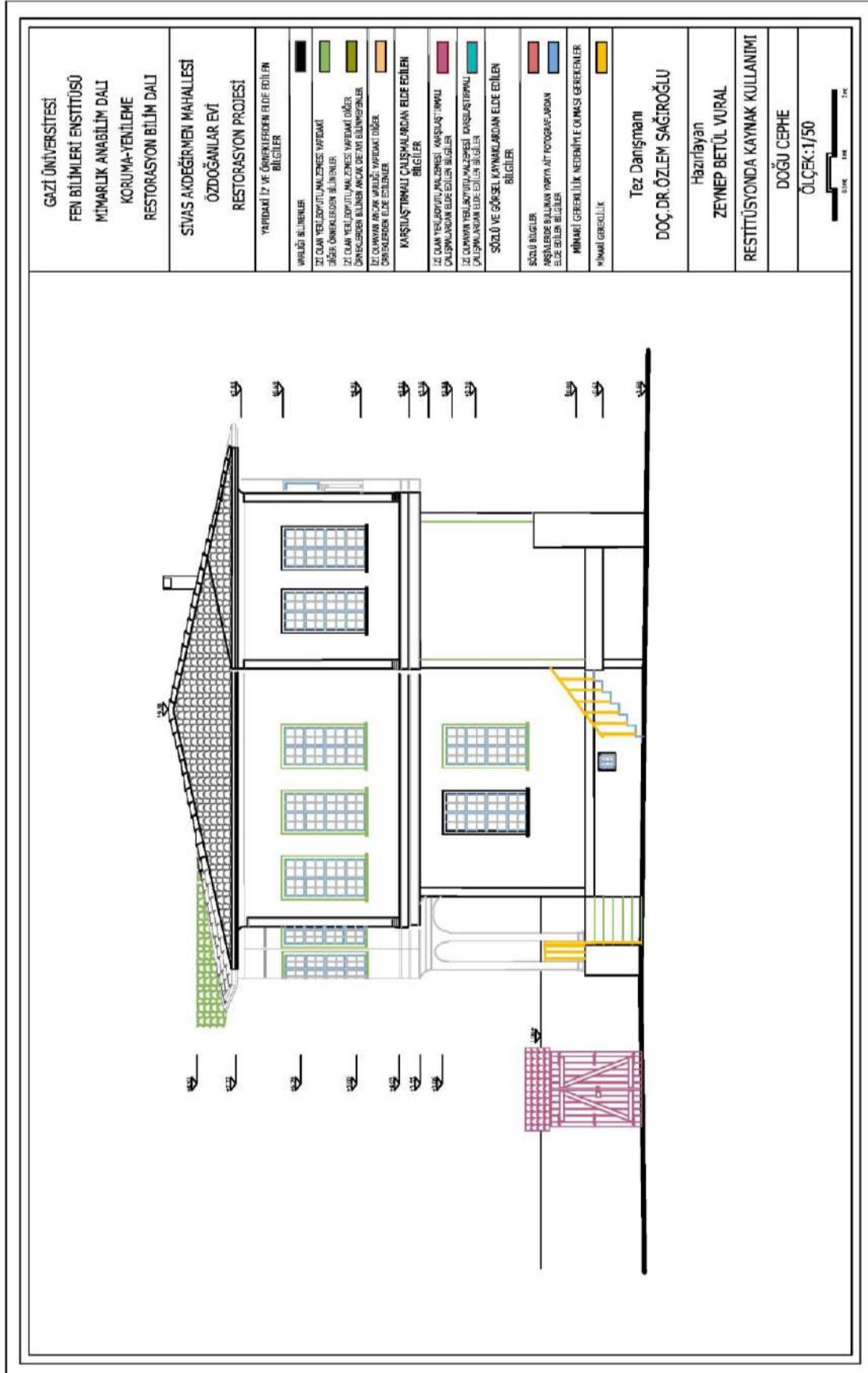
EK-8. (devam) Restitüsyonda kaynak kullanımı çizimleri

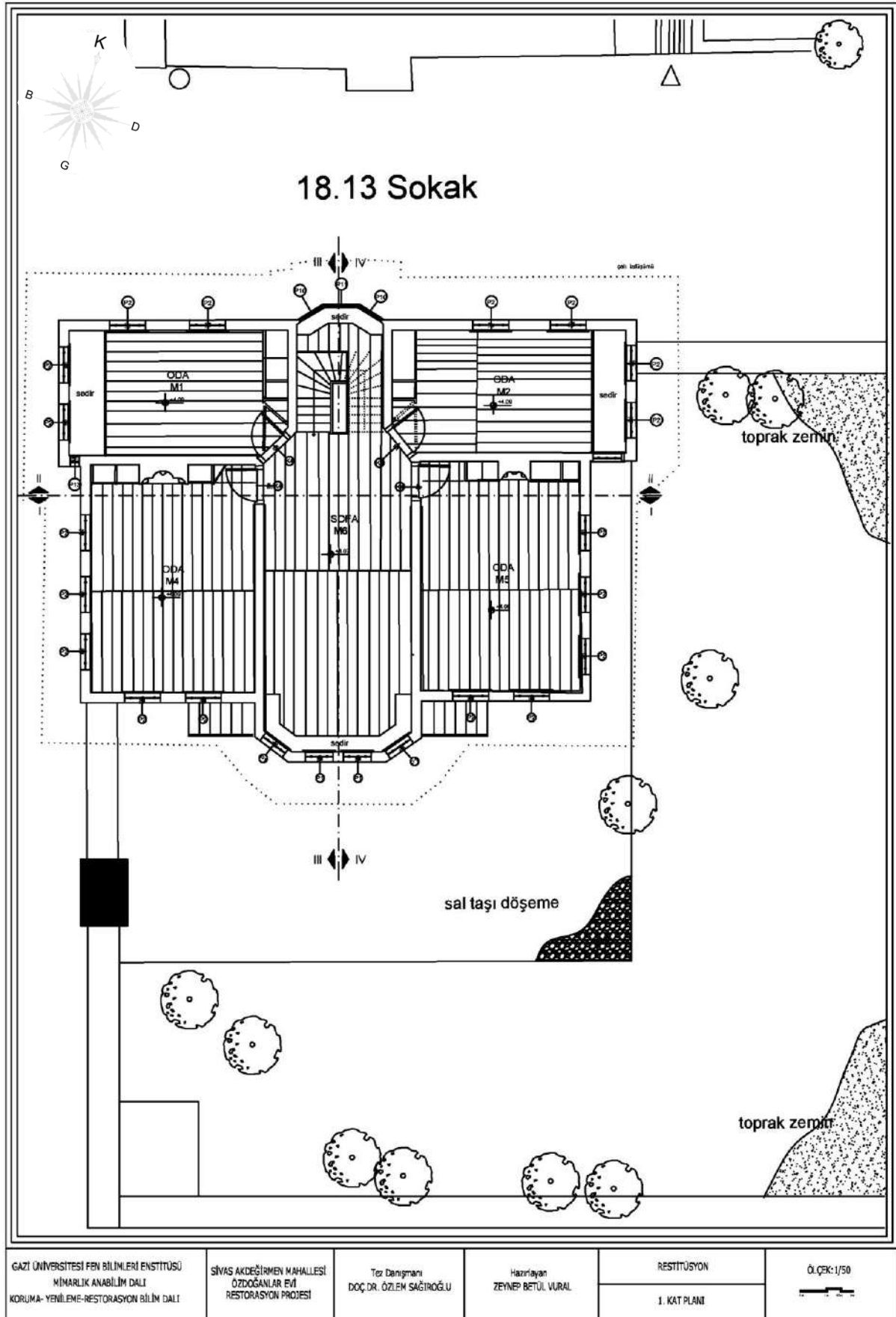
EK-8. (devam) Restitüsyonda kaynak kullanımı çizimleri

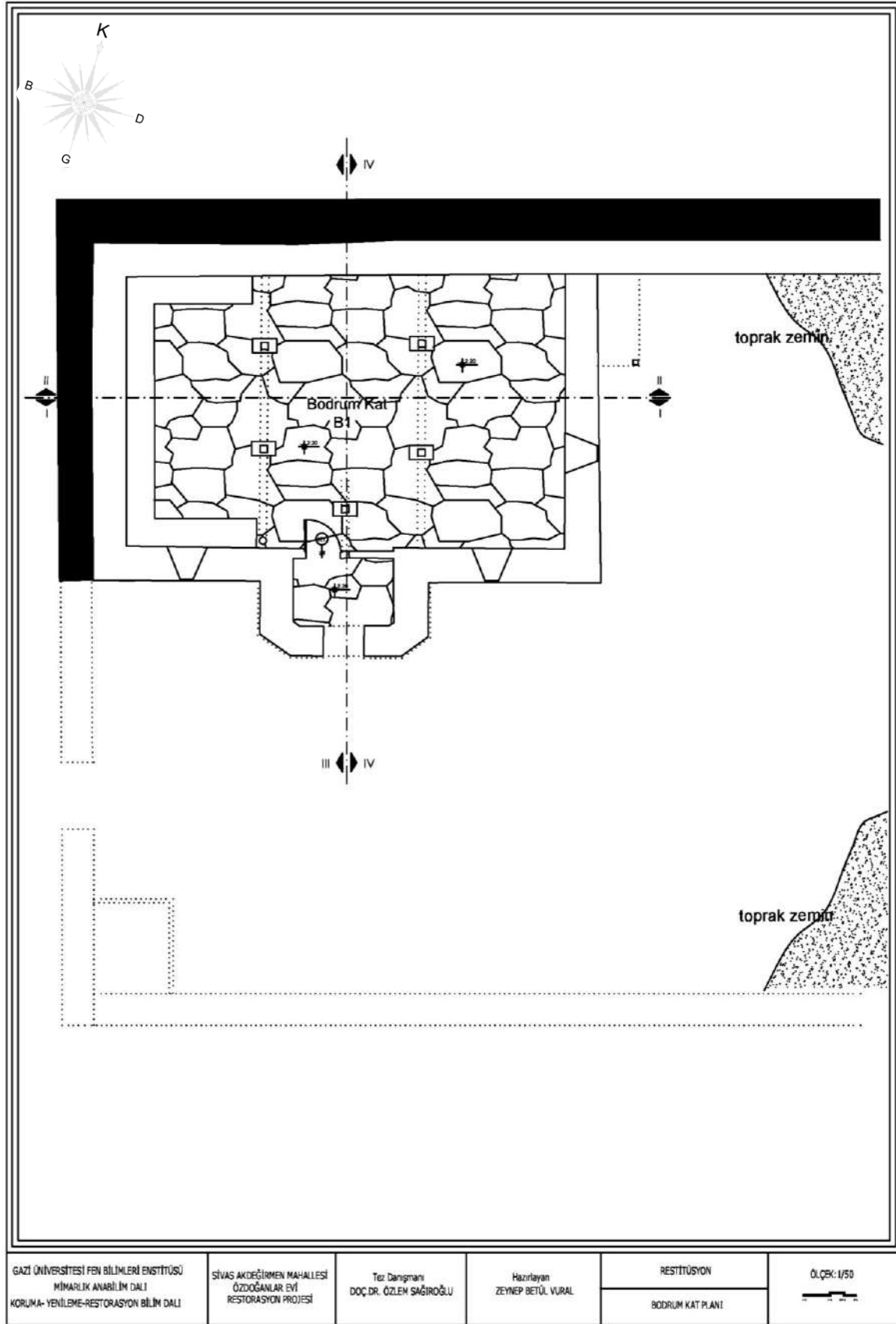
EK-8. (devam) Restitüsyonda kaynak kullanımı çizimleri

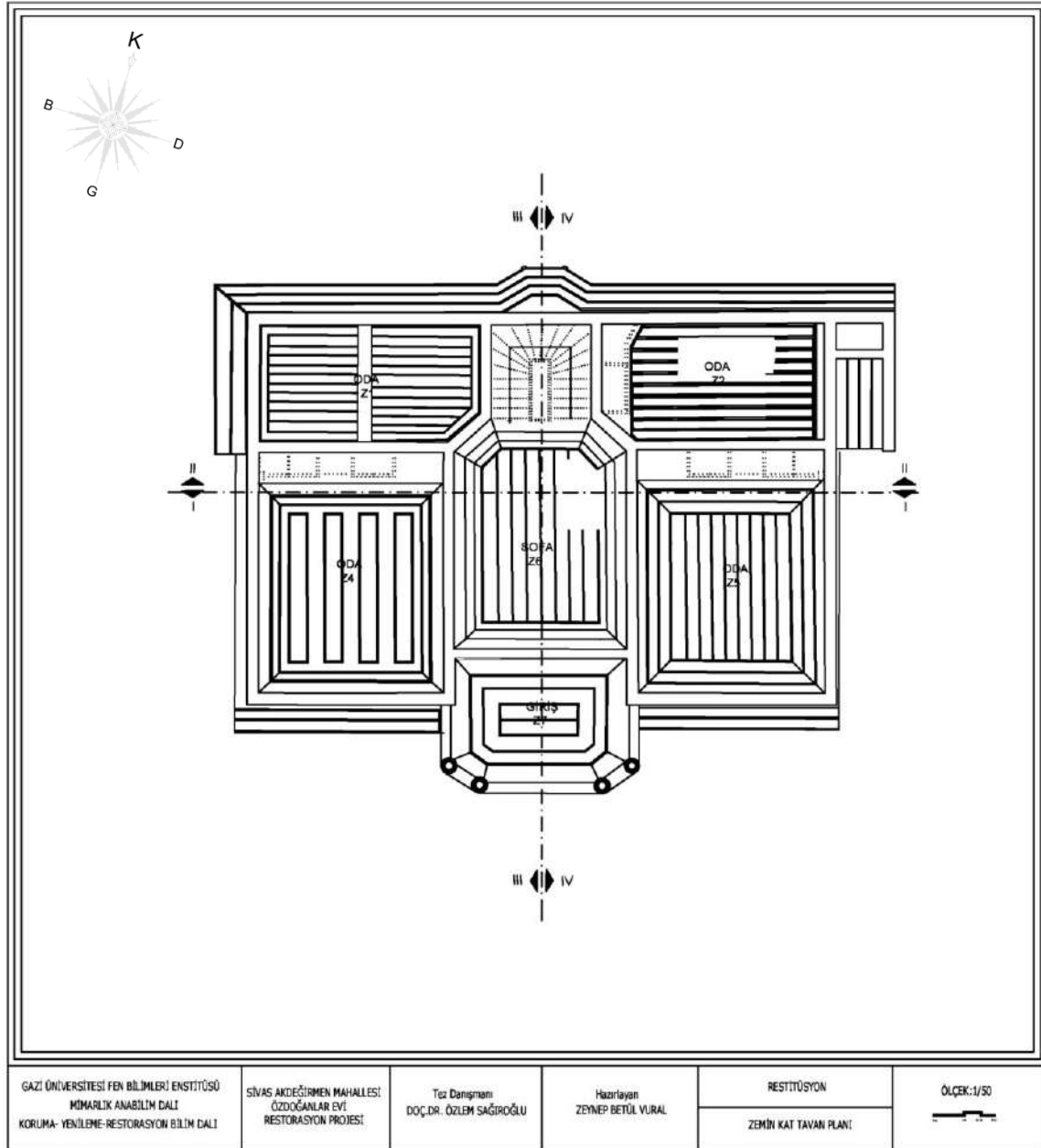
EK-9. (devam) Restitüsyon çizimleri

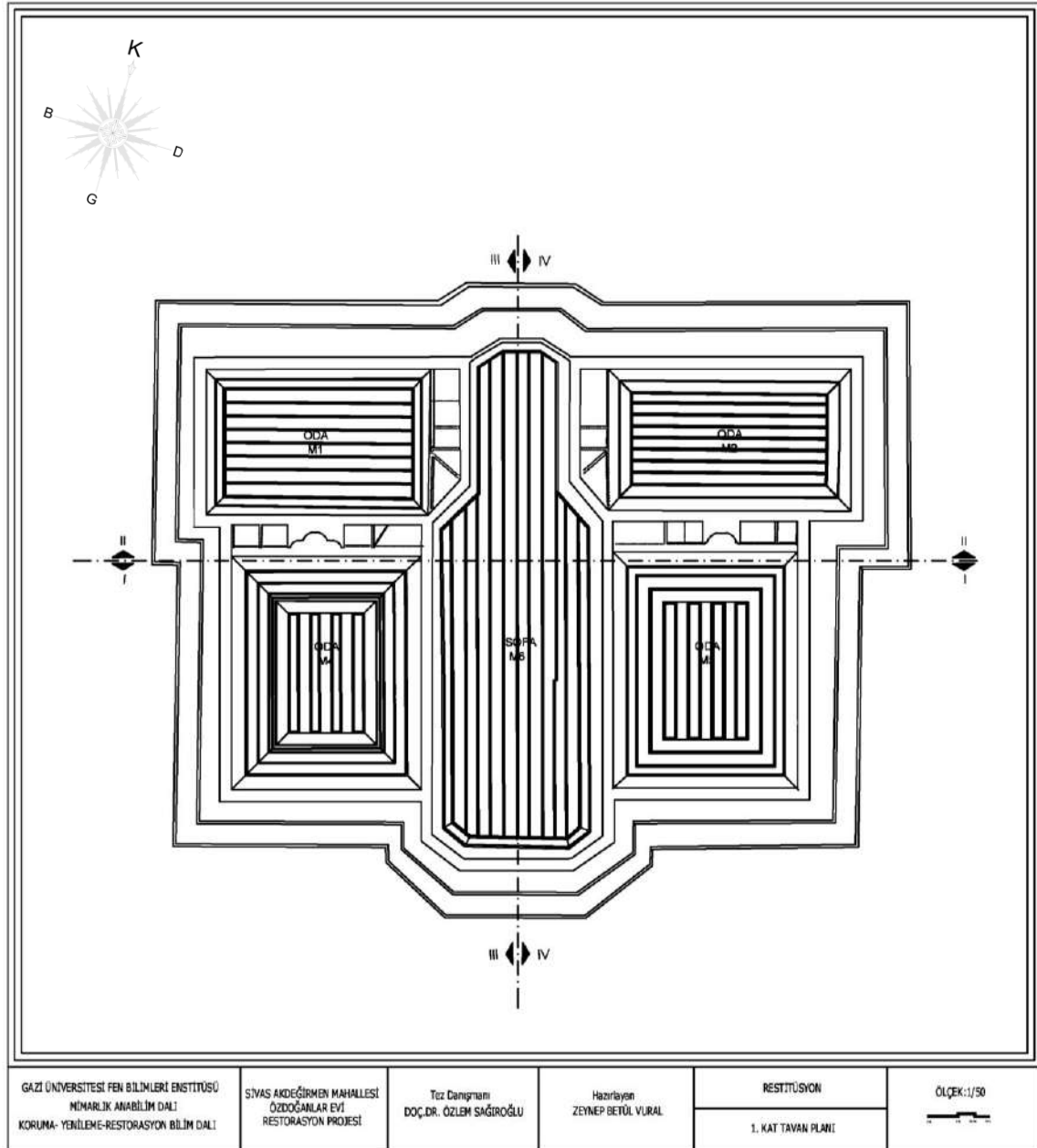
EK-9. (devam) Restitüsyon çizimleri

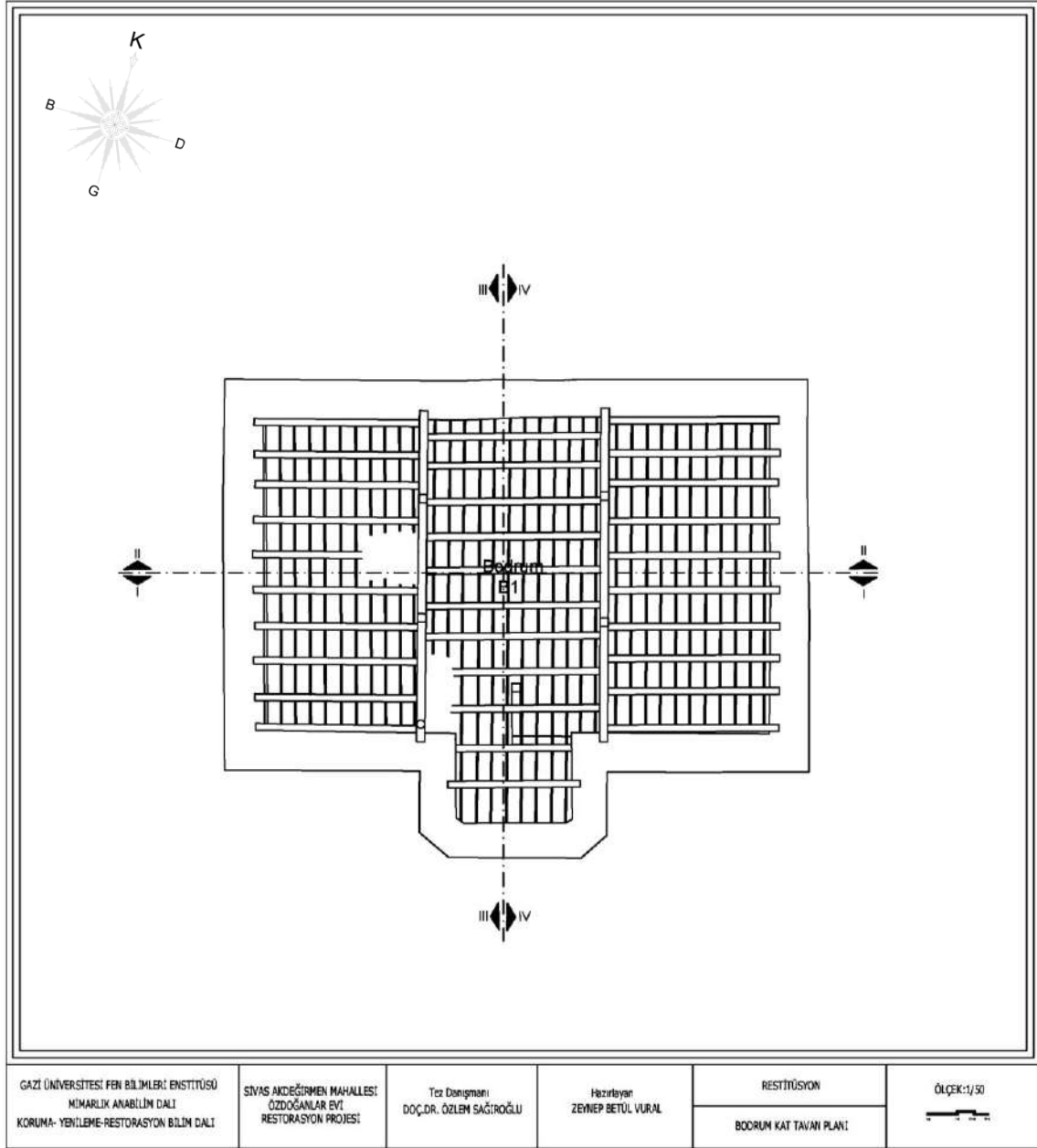
EK-9. (devam) Restitüsyon çizimleri

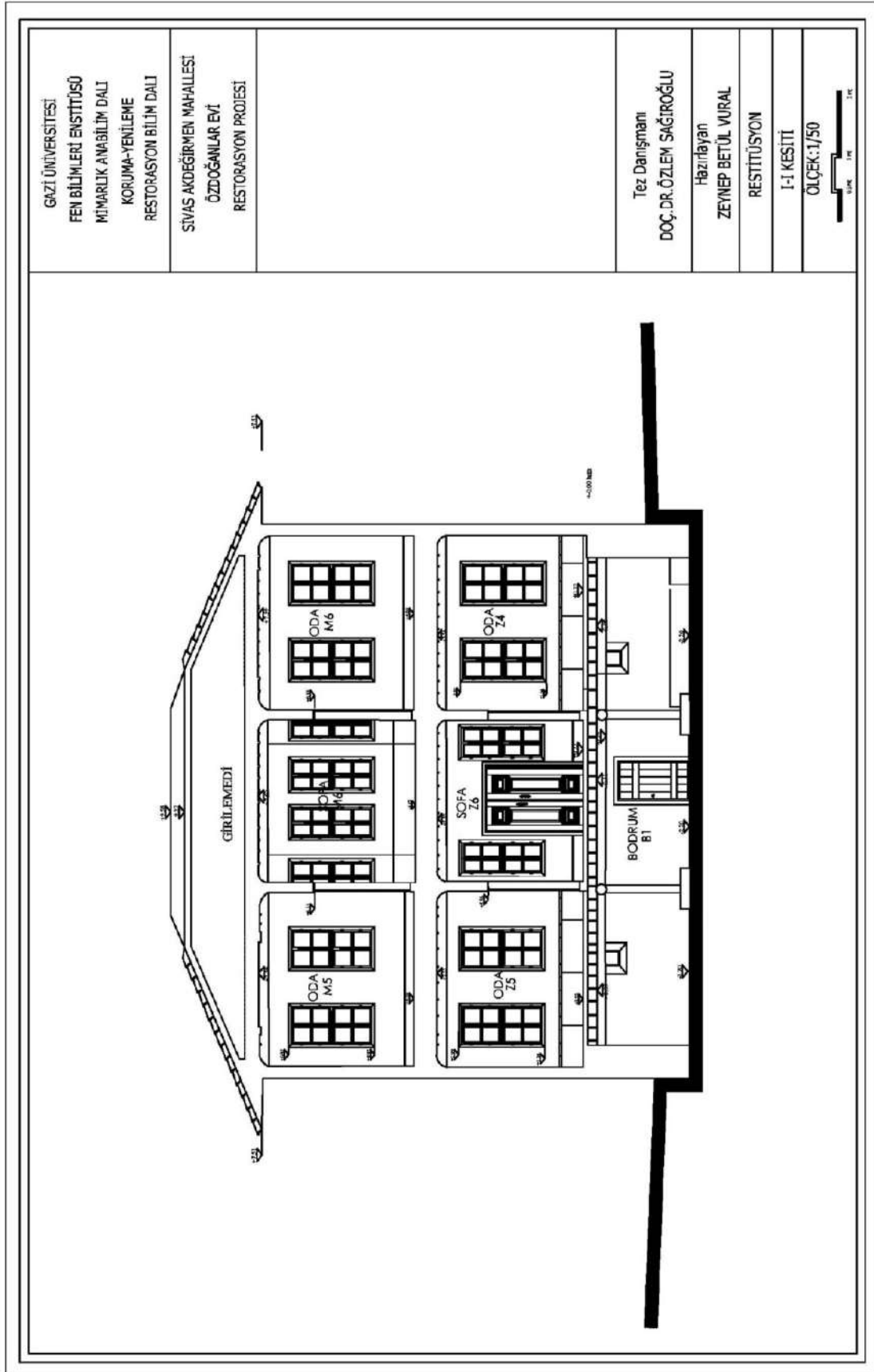
EK-9. (devam) Restitüsyon çizimleri

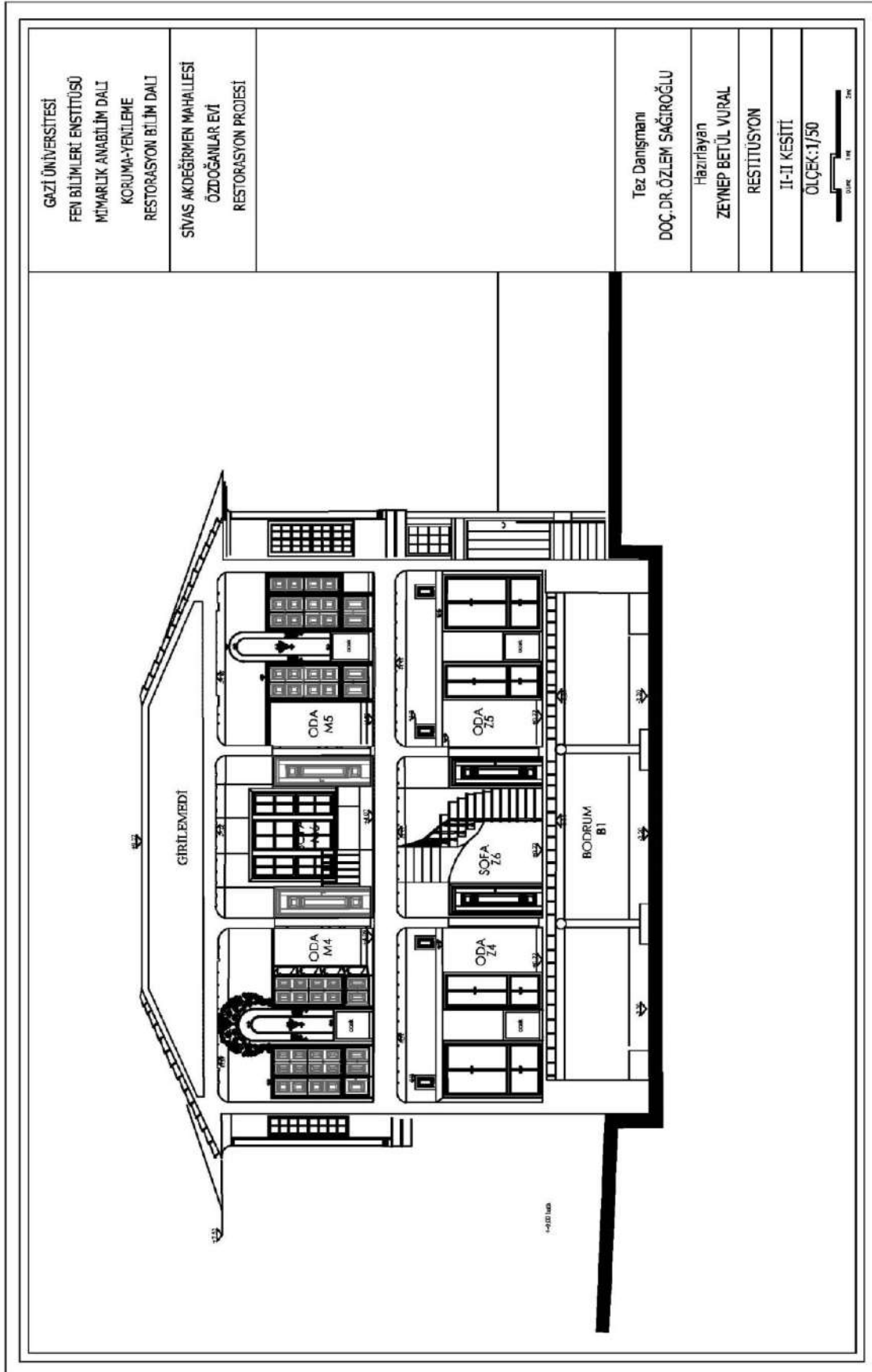
EK-9. (devam) Restitüsyon çizimleri

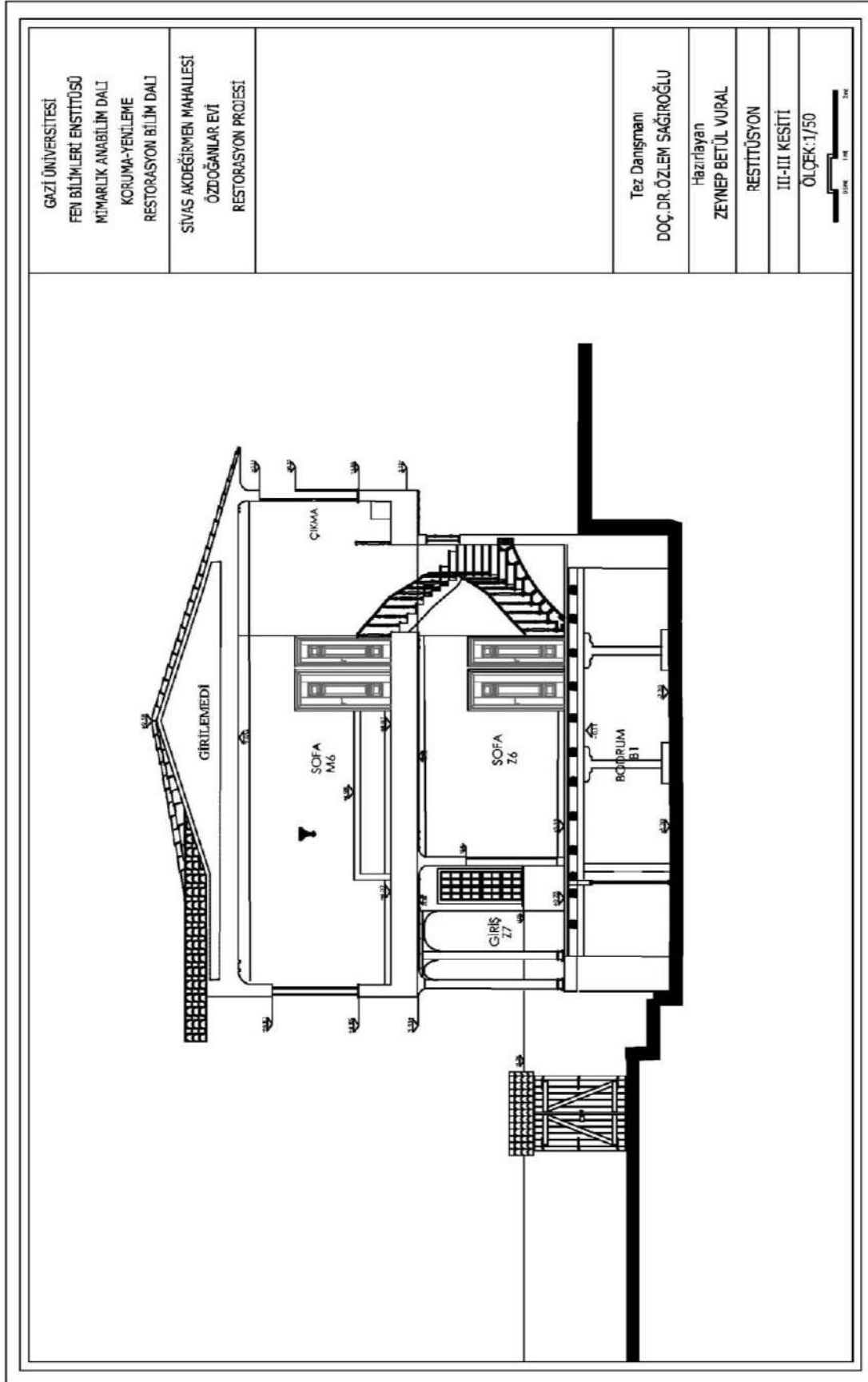
EK-9. (devam) Restitüsyon çizimleri

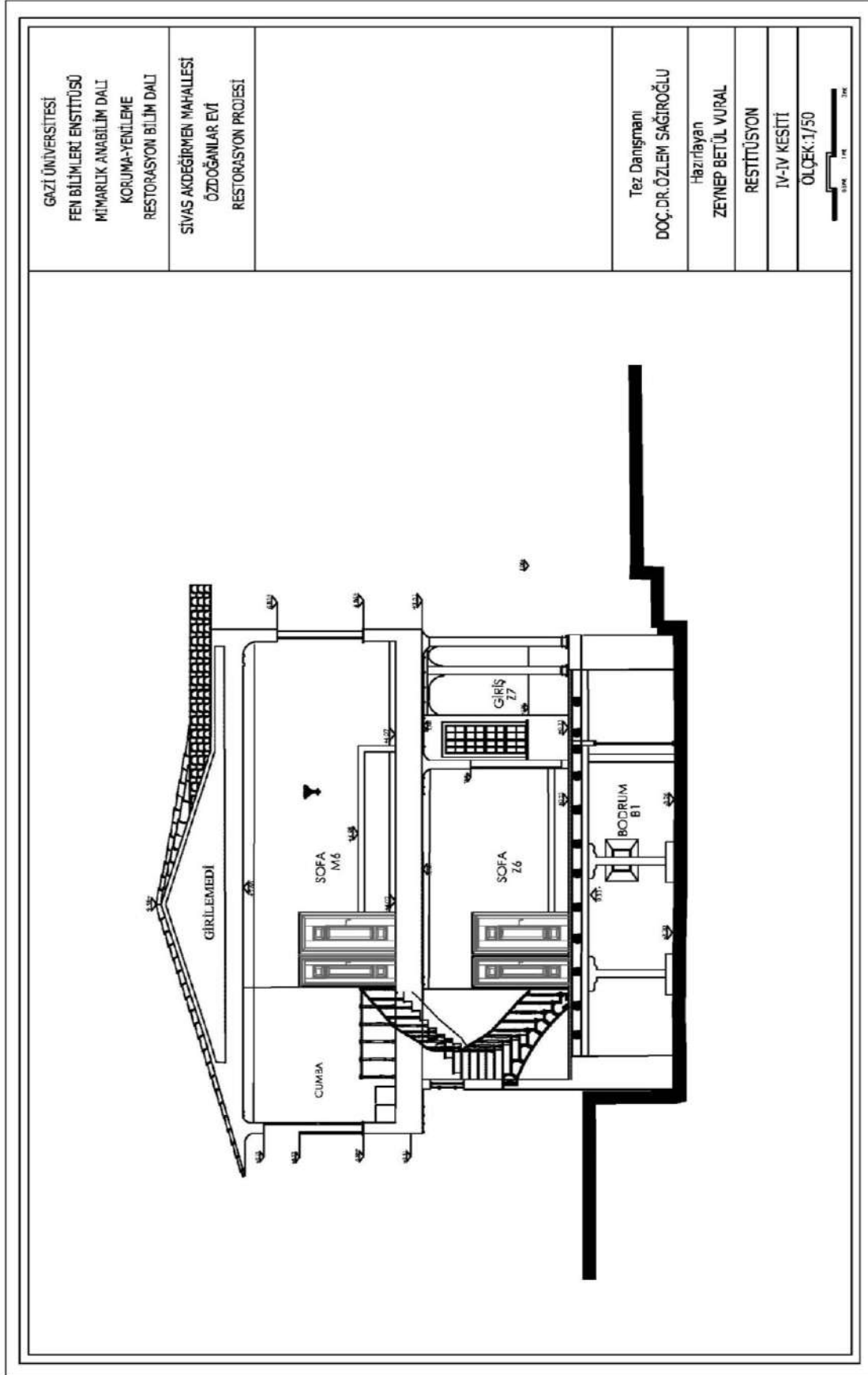
EK-9. (devam) Restitüsyon çizimleri

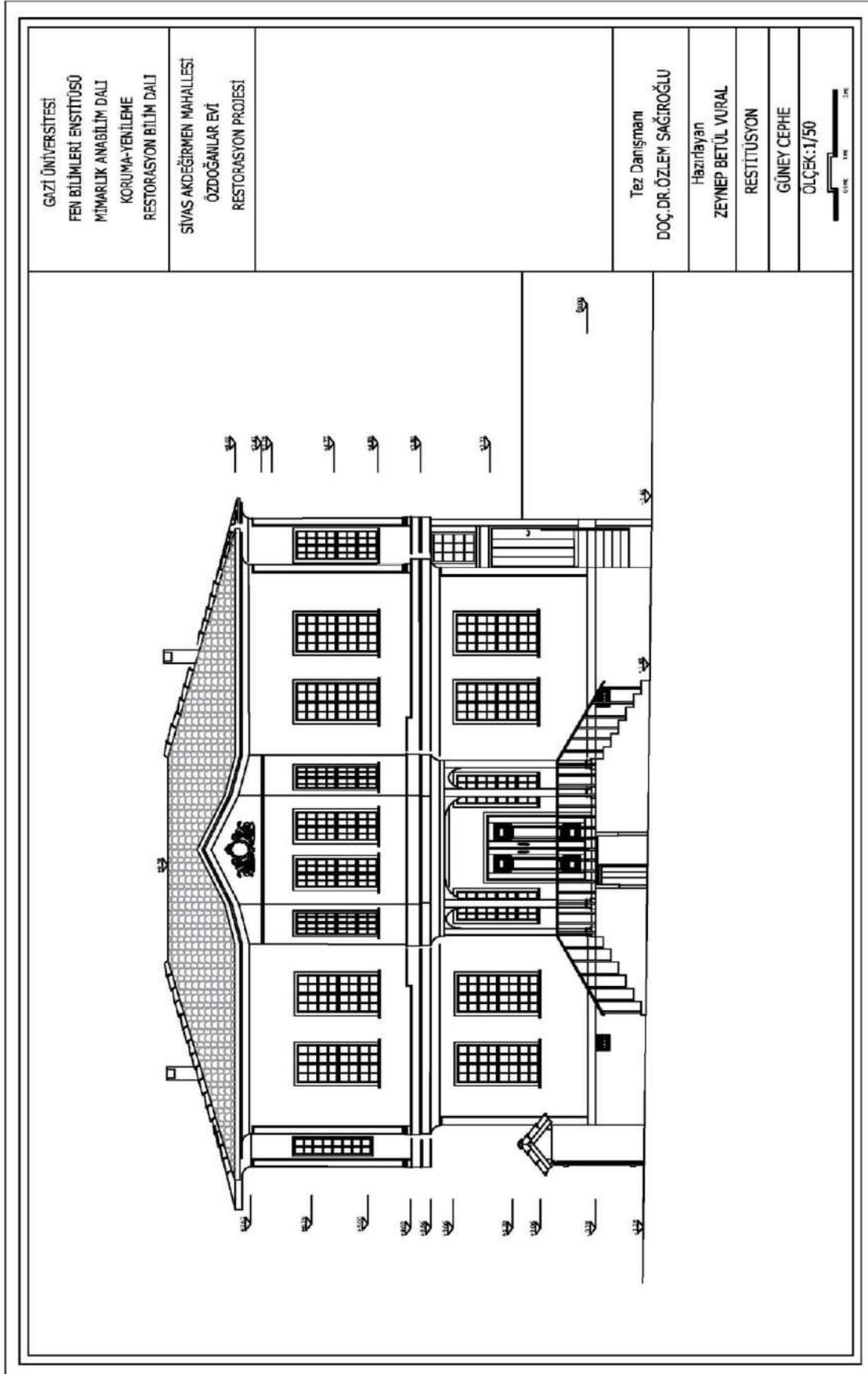
EK-9. (devam) Restitüsyon çizimleri

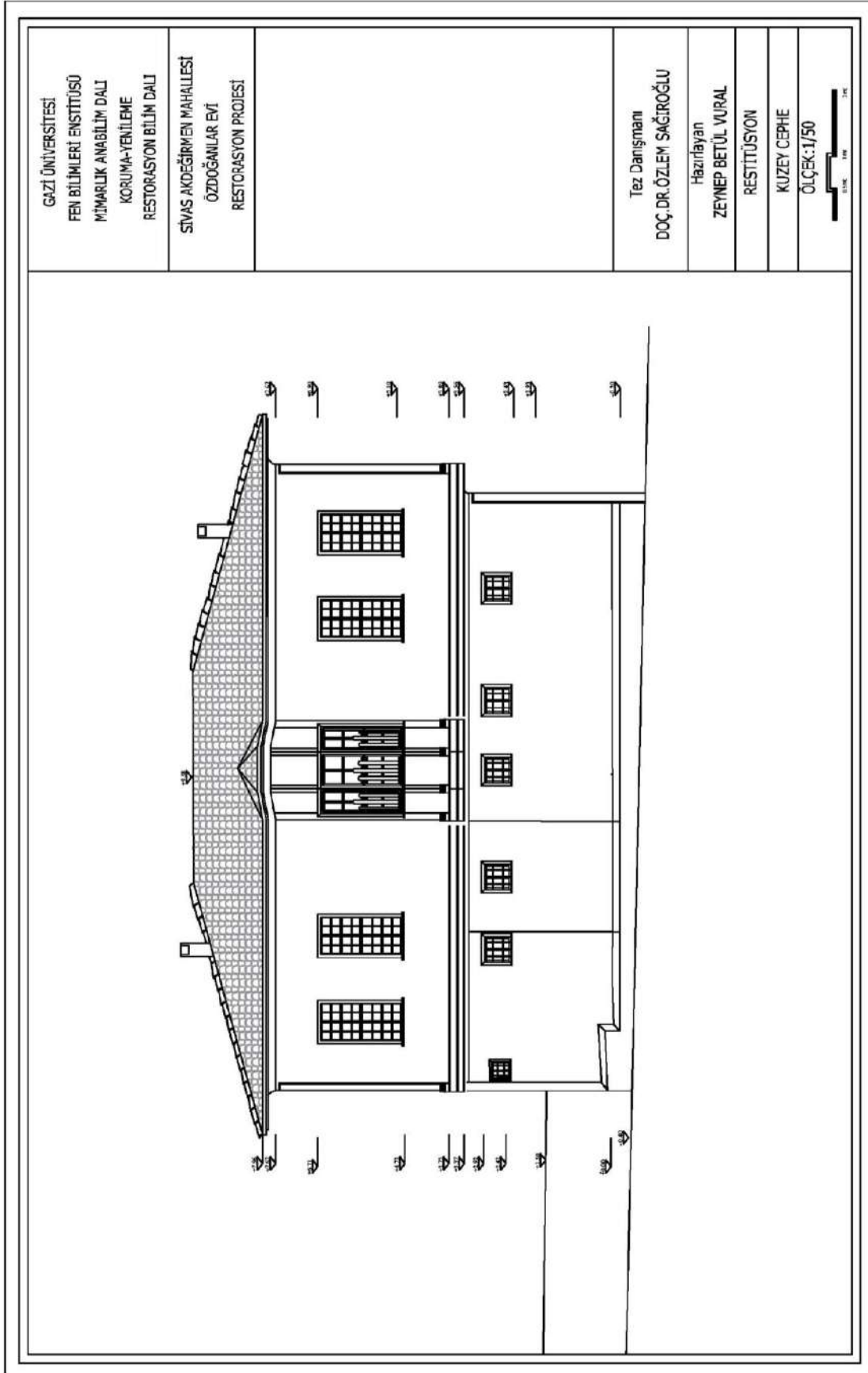
EK-9. (devam) Restitüsyon çizimleri

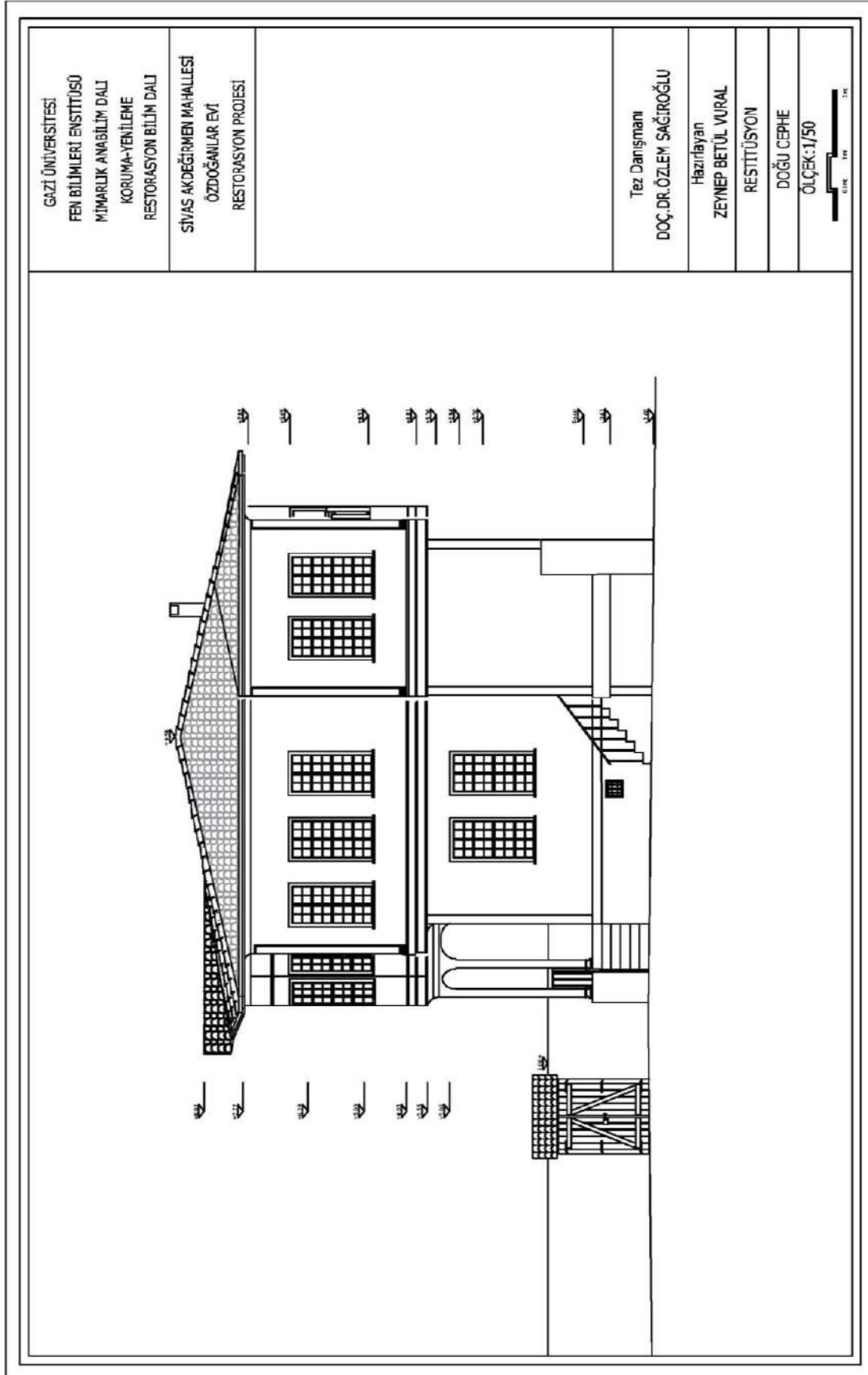
EK-9. (devam) Restitüsyon çizimleri

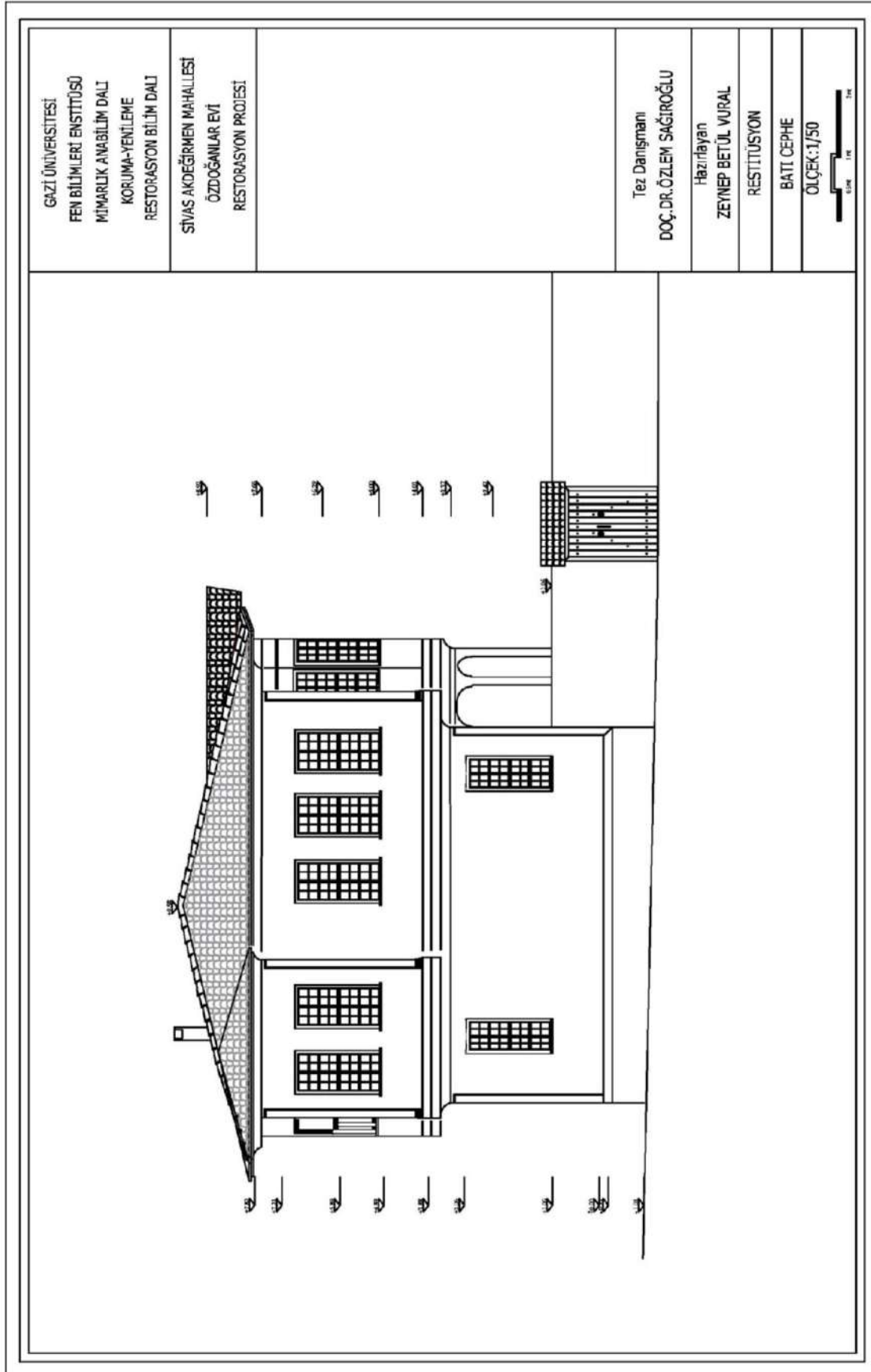
EK-9. (devam) Restitüsyon çizimleri

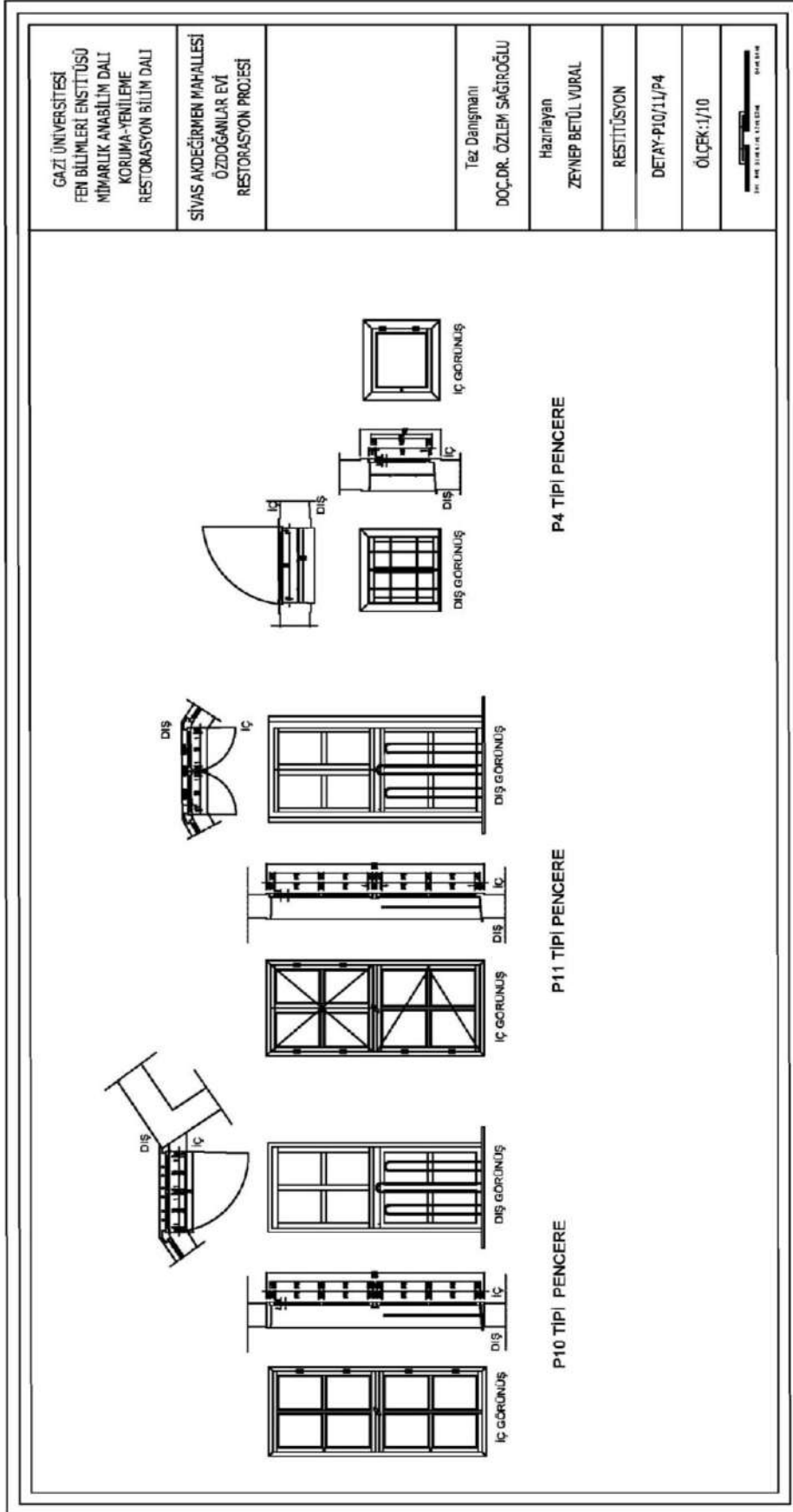
EK-9. (devam) Restitüsyon çizimleri

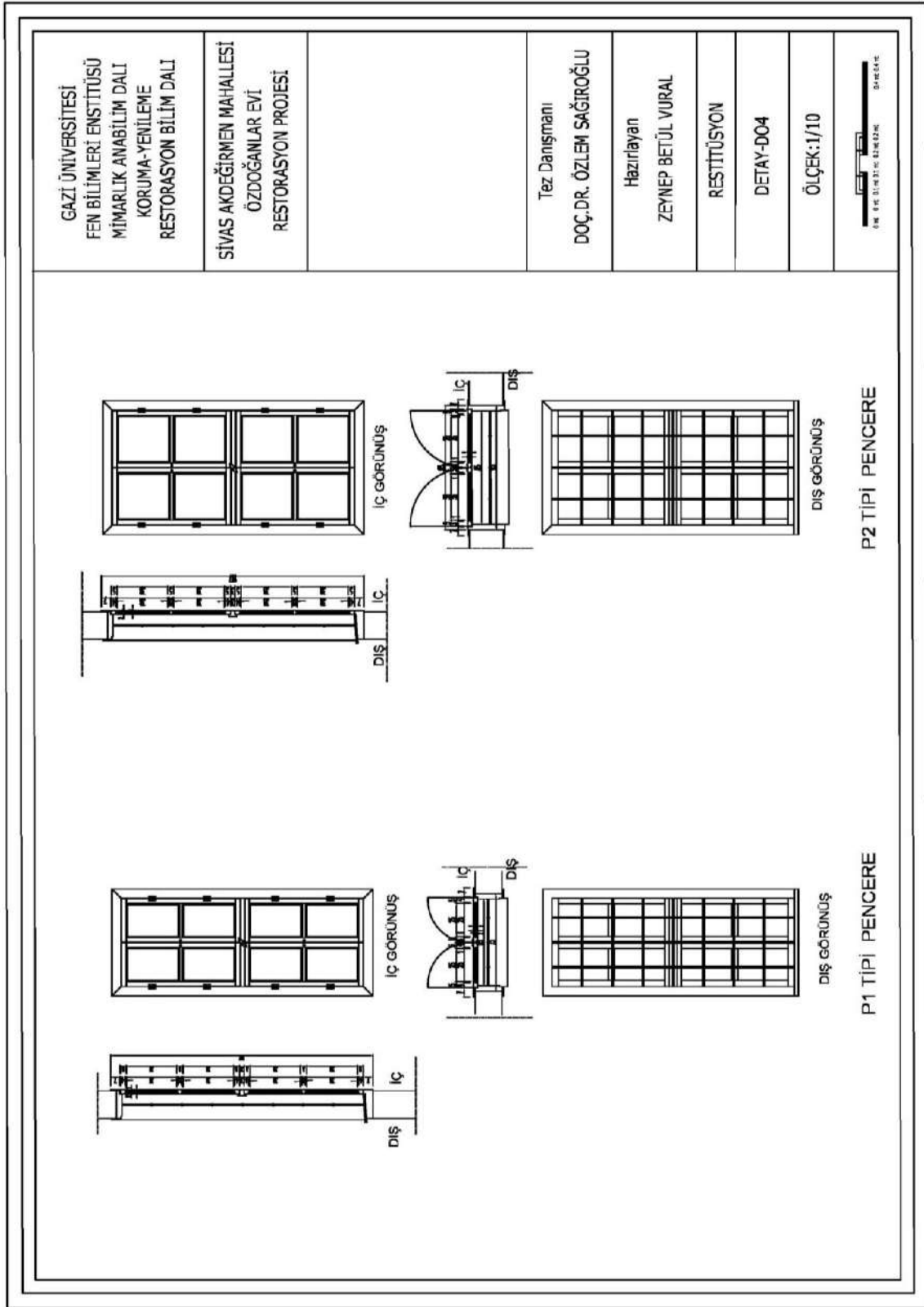
EK-9. (devam) Restitüsyon çizimleri

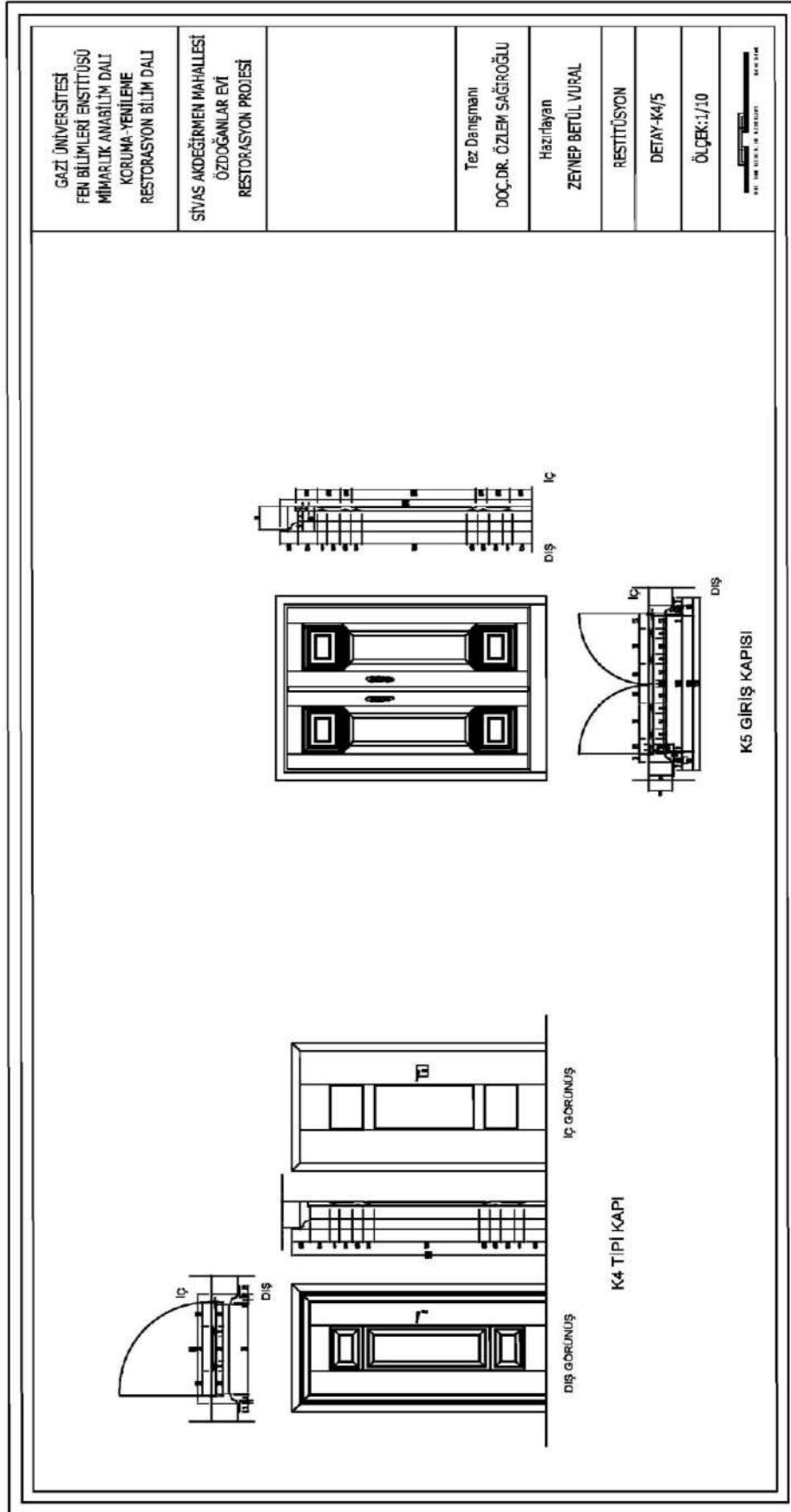
EK-9. (devam) Restitüsyon çizimleri

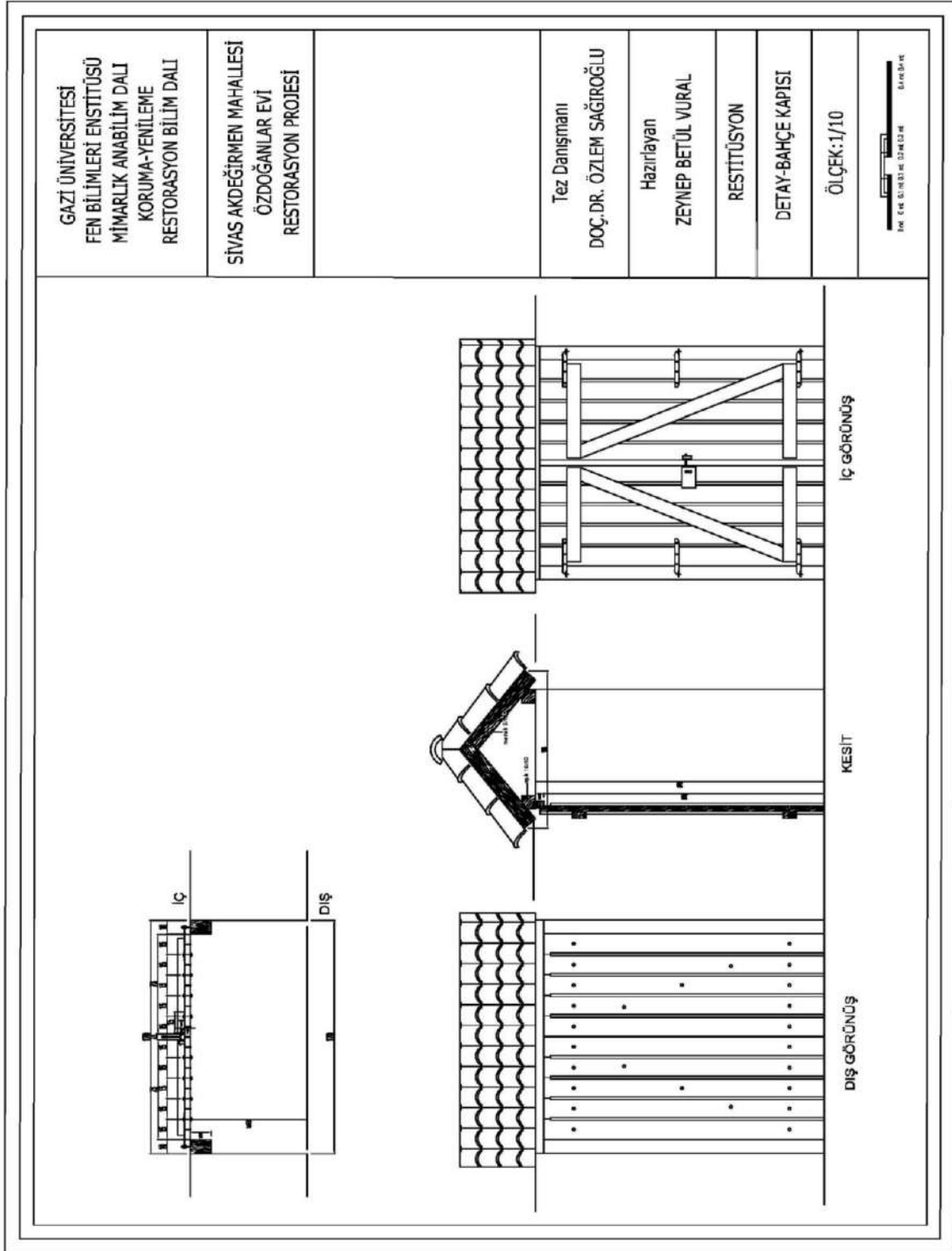
EK-9. (devam) Restitüsyon çizimleri

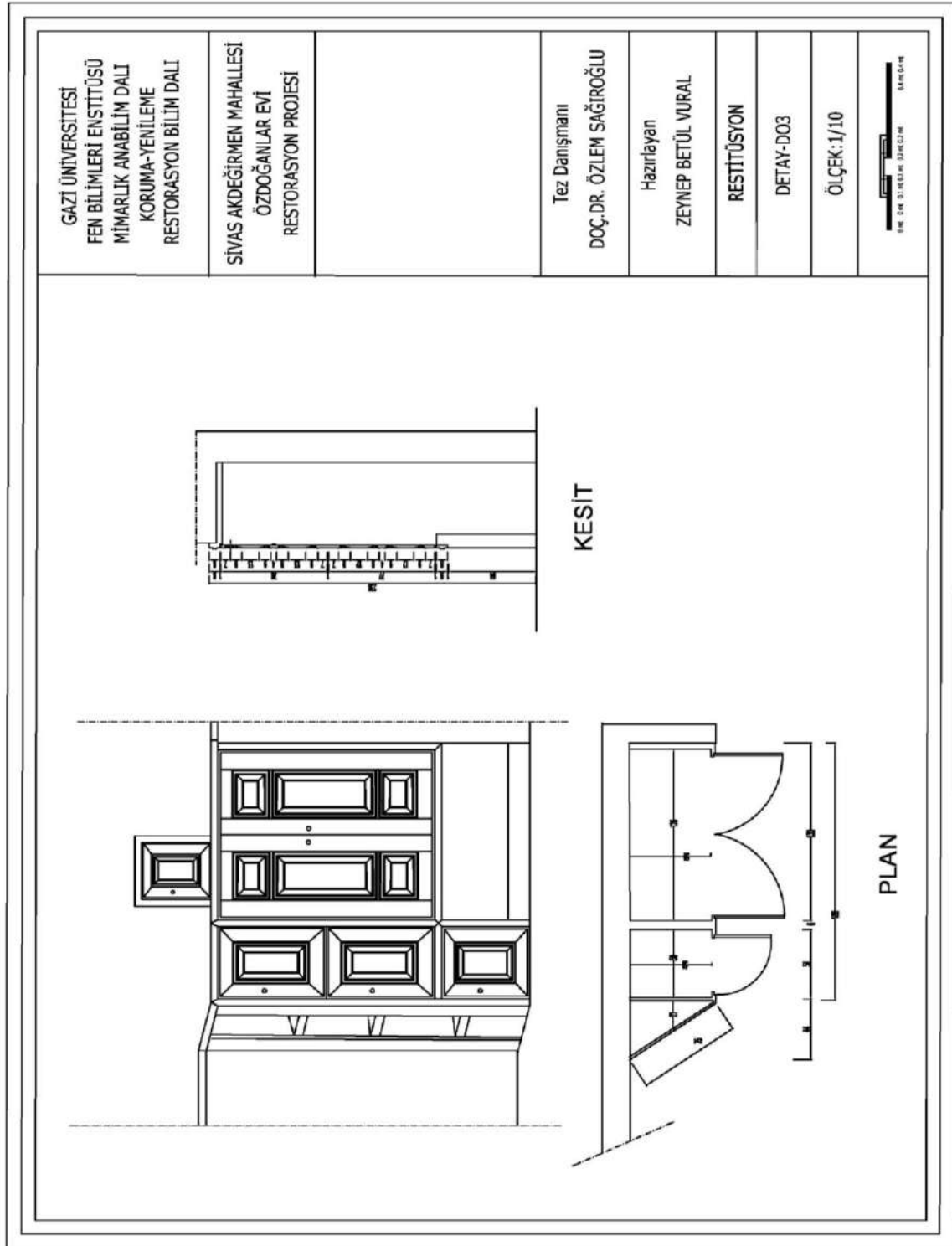
EK-9. (devam) Restitüsyon çizimleri

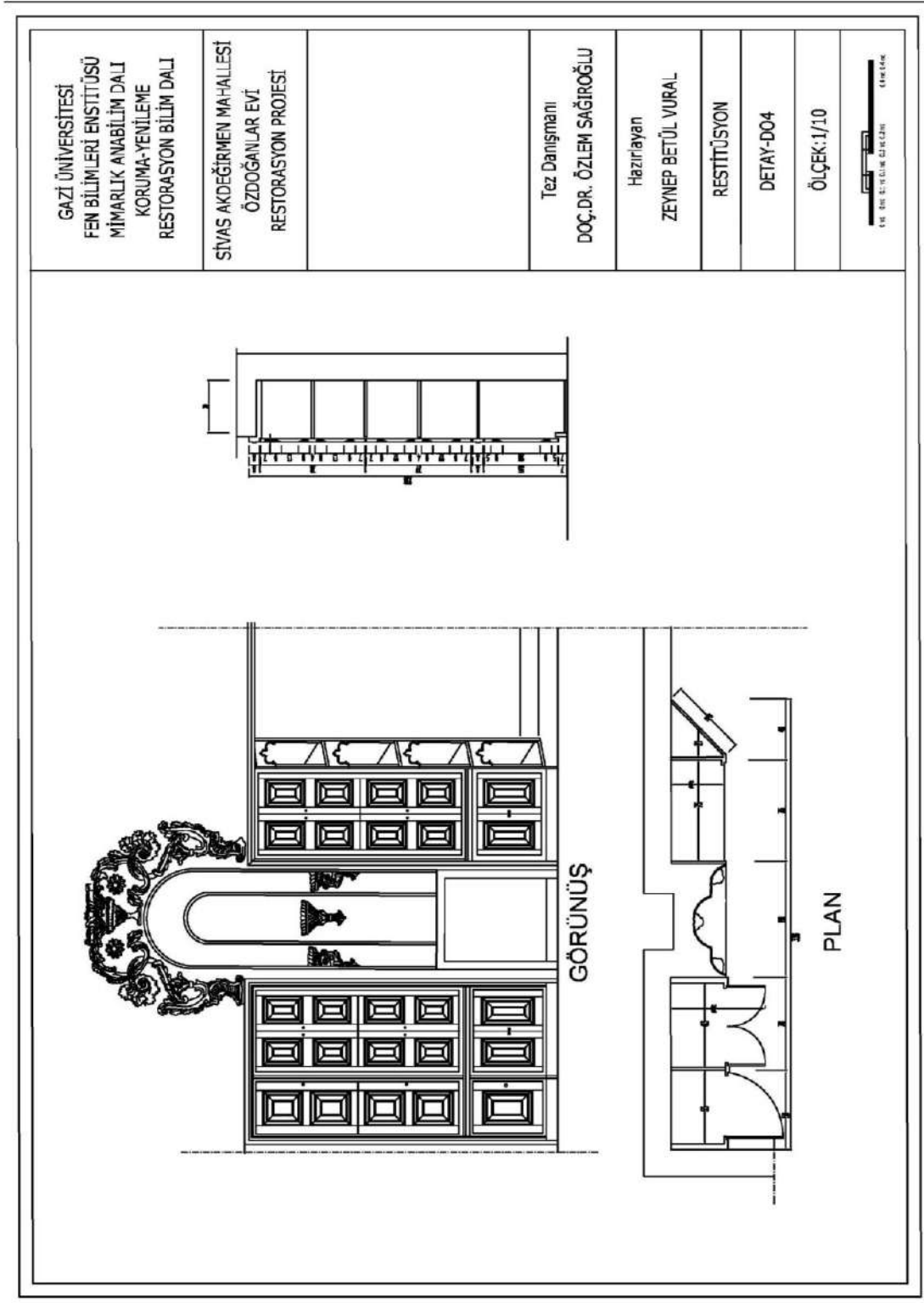
EK-9. (devam) Restitüsyon çizimleri

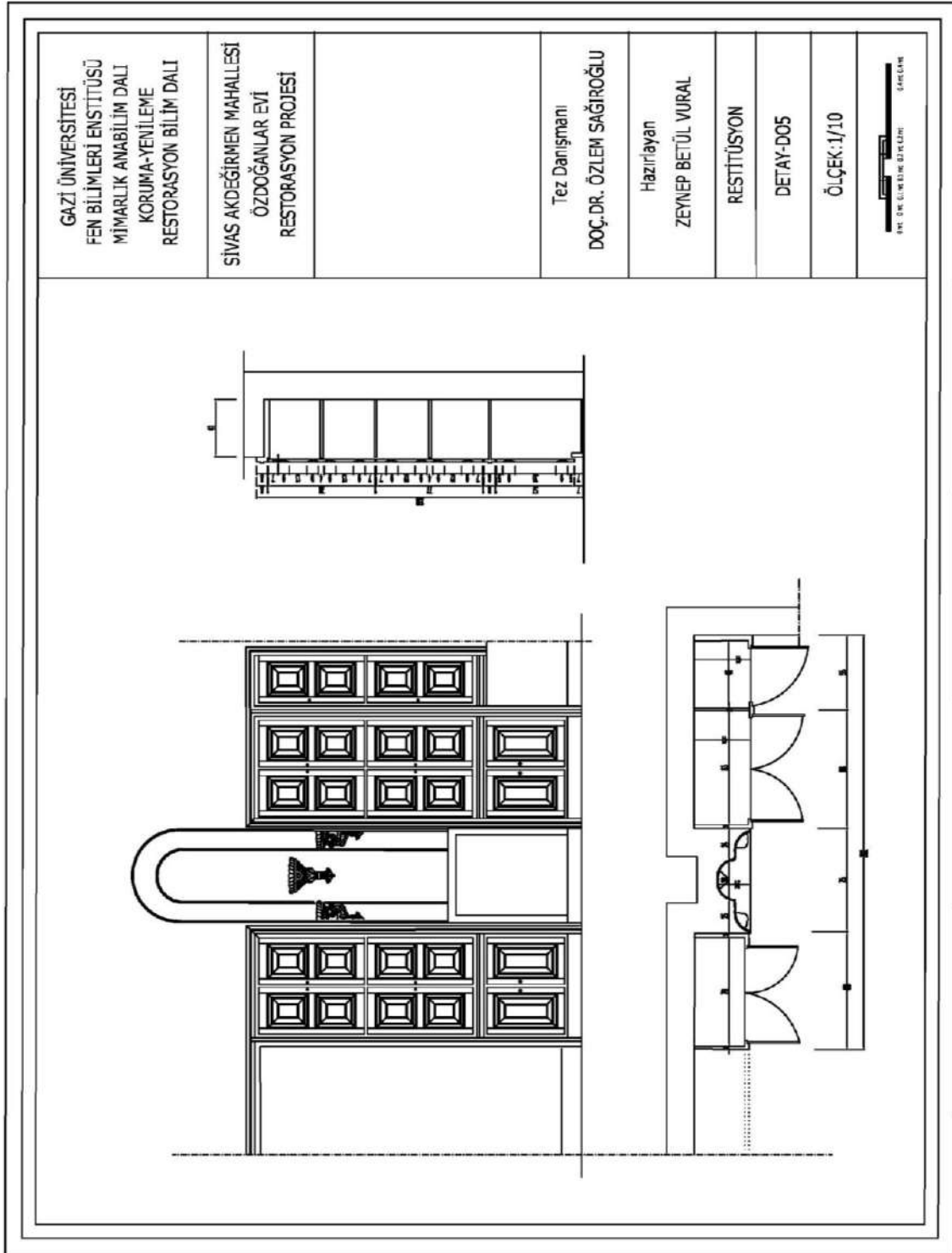
EK-9. (devam) Restitüsyon çizimleri

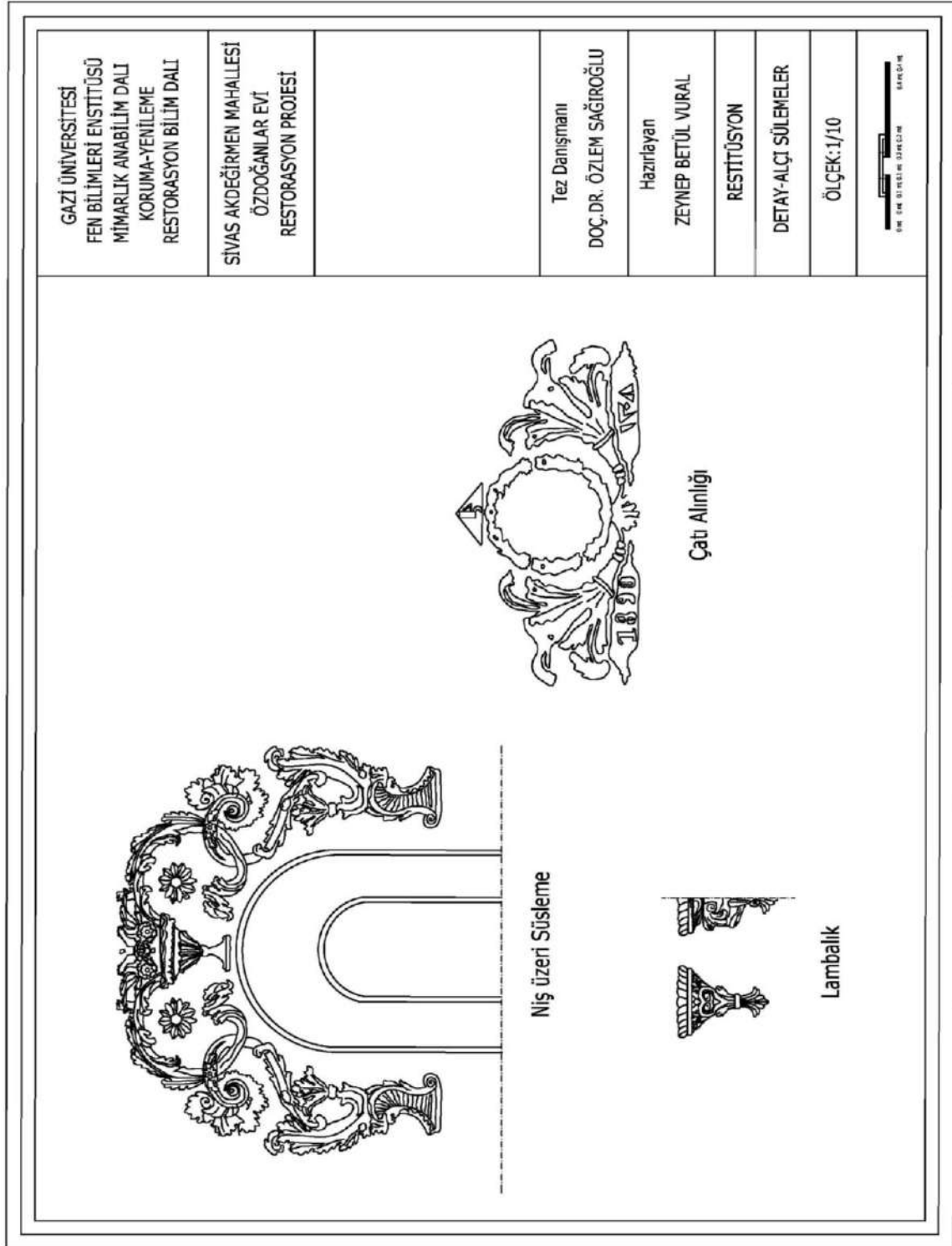
EK-9. (devam) Restitüsyon çizimleri

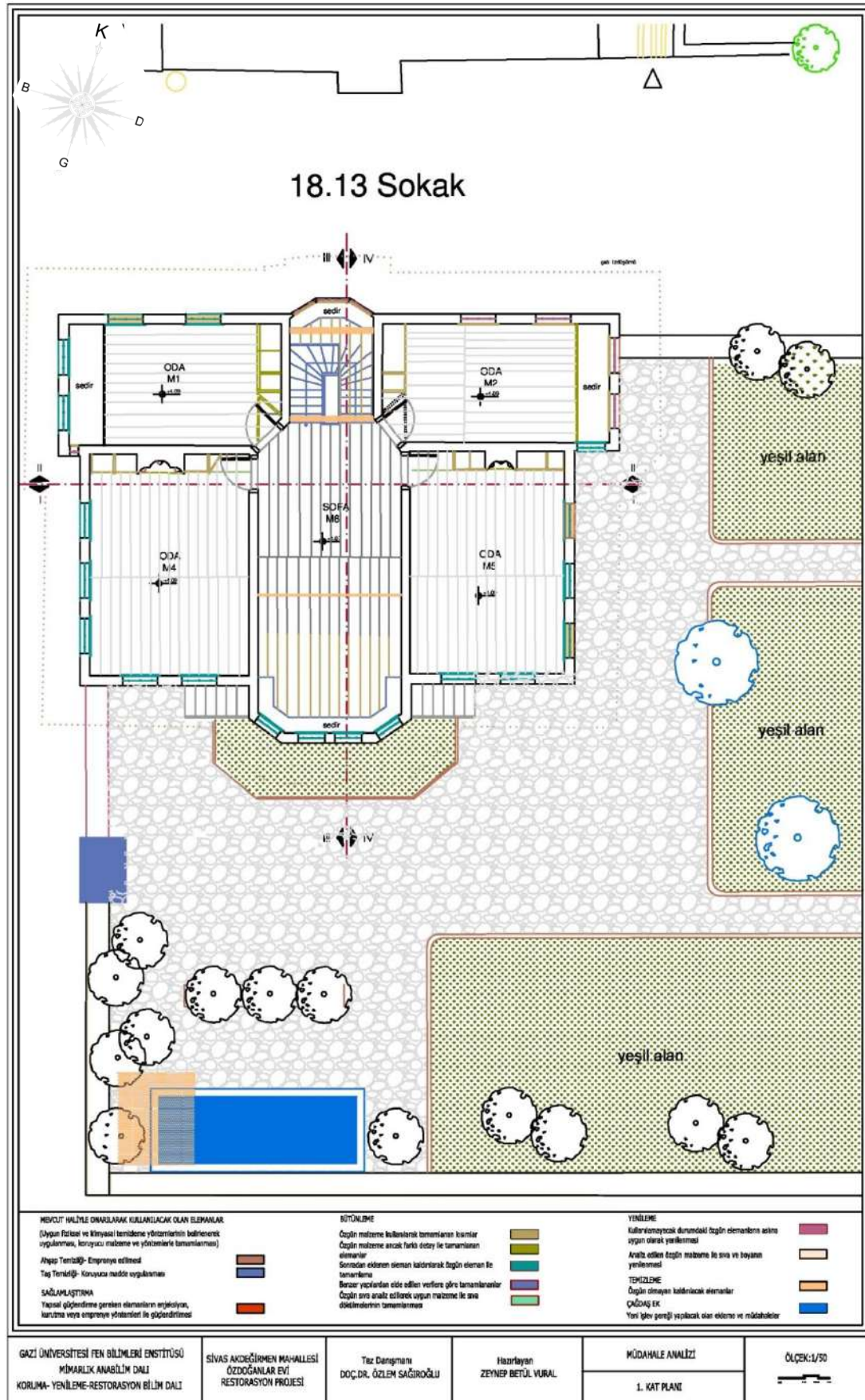
EK-9. (devam) Restitüsyon çizimleri

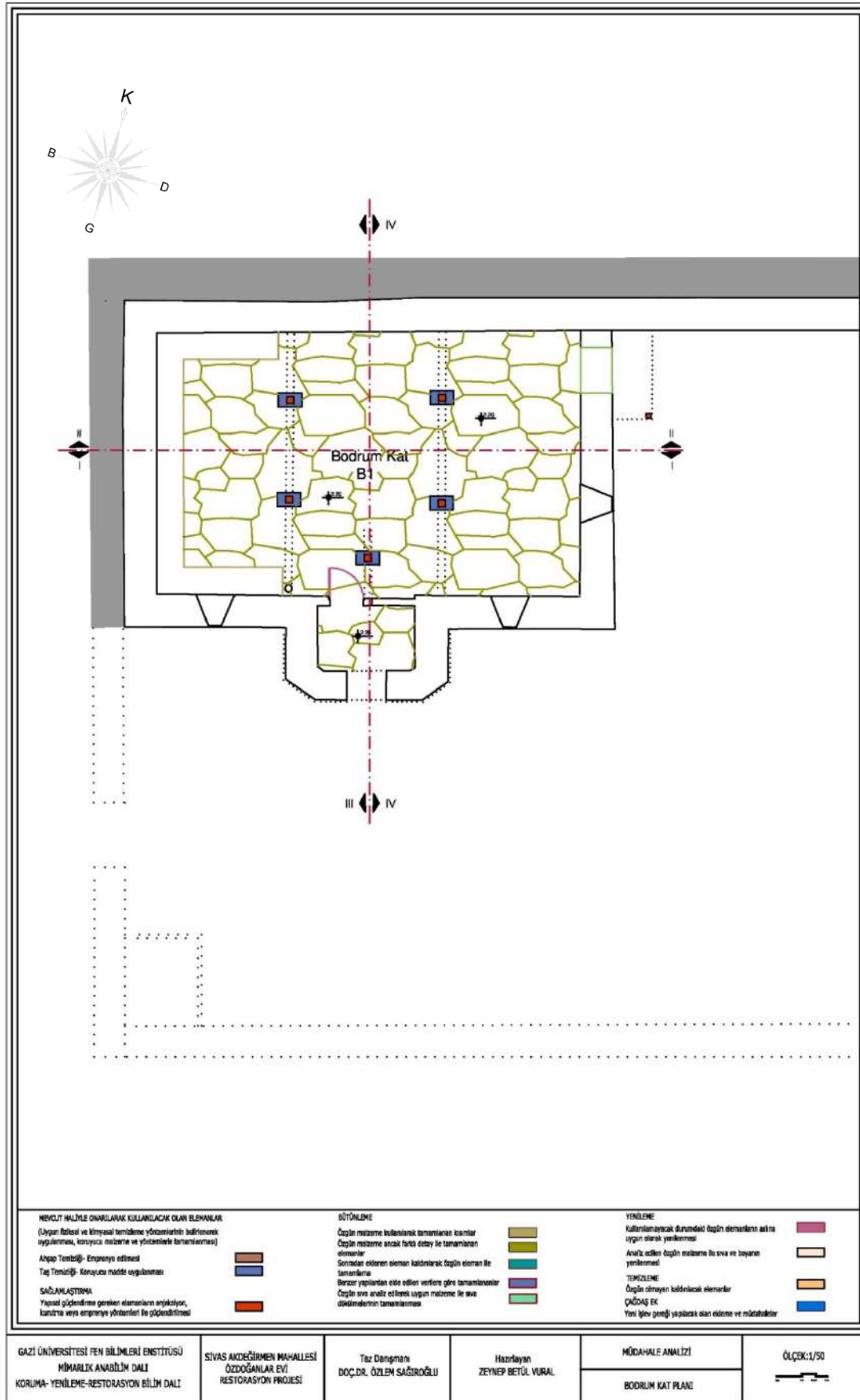
EK-9. (devam) Restitüsyon çizimleri

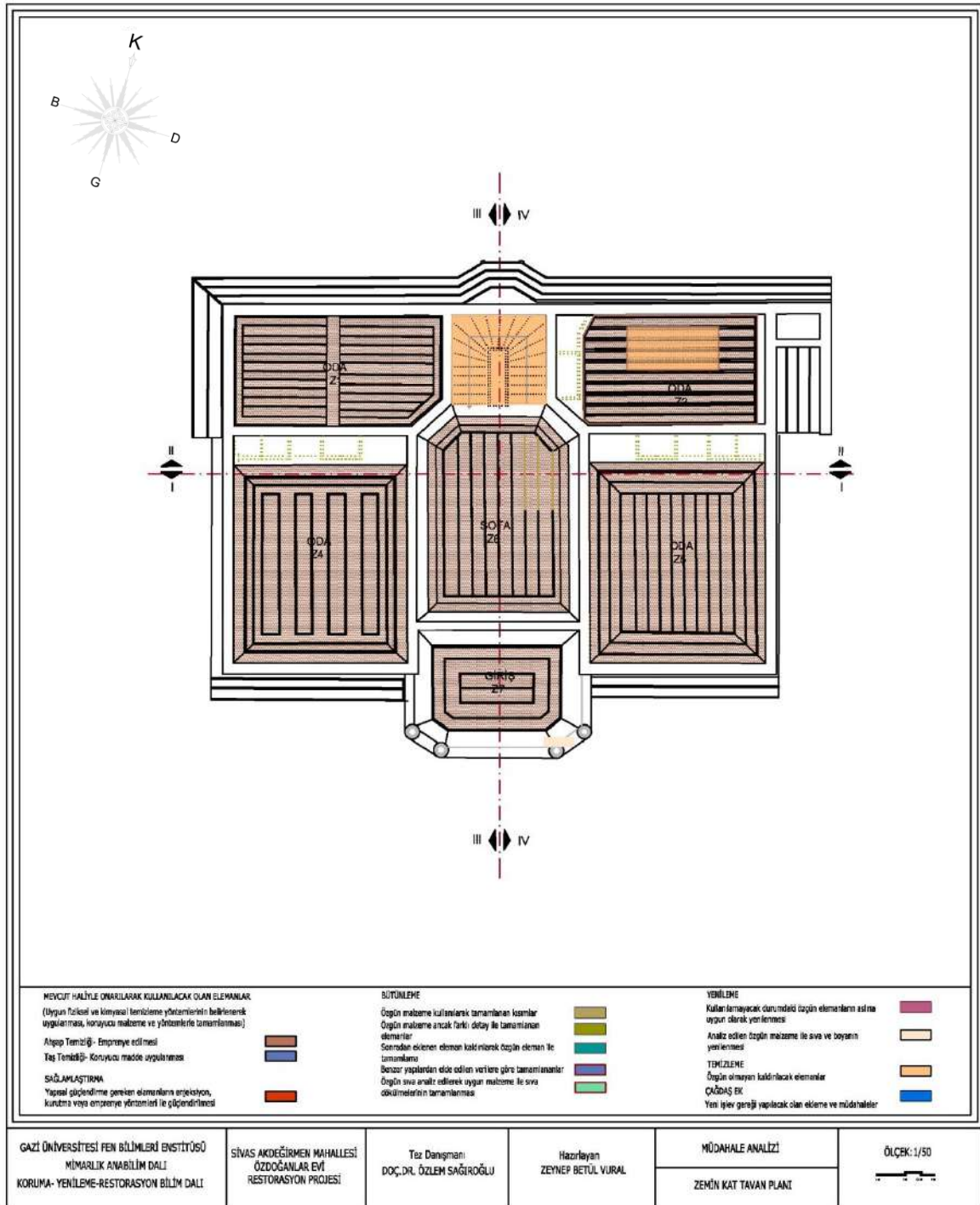
EK-10. (devam) Müdahale analizi çizimleri

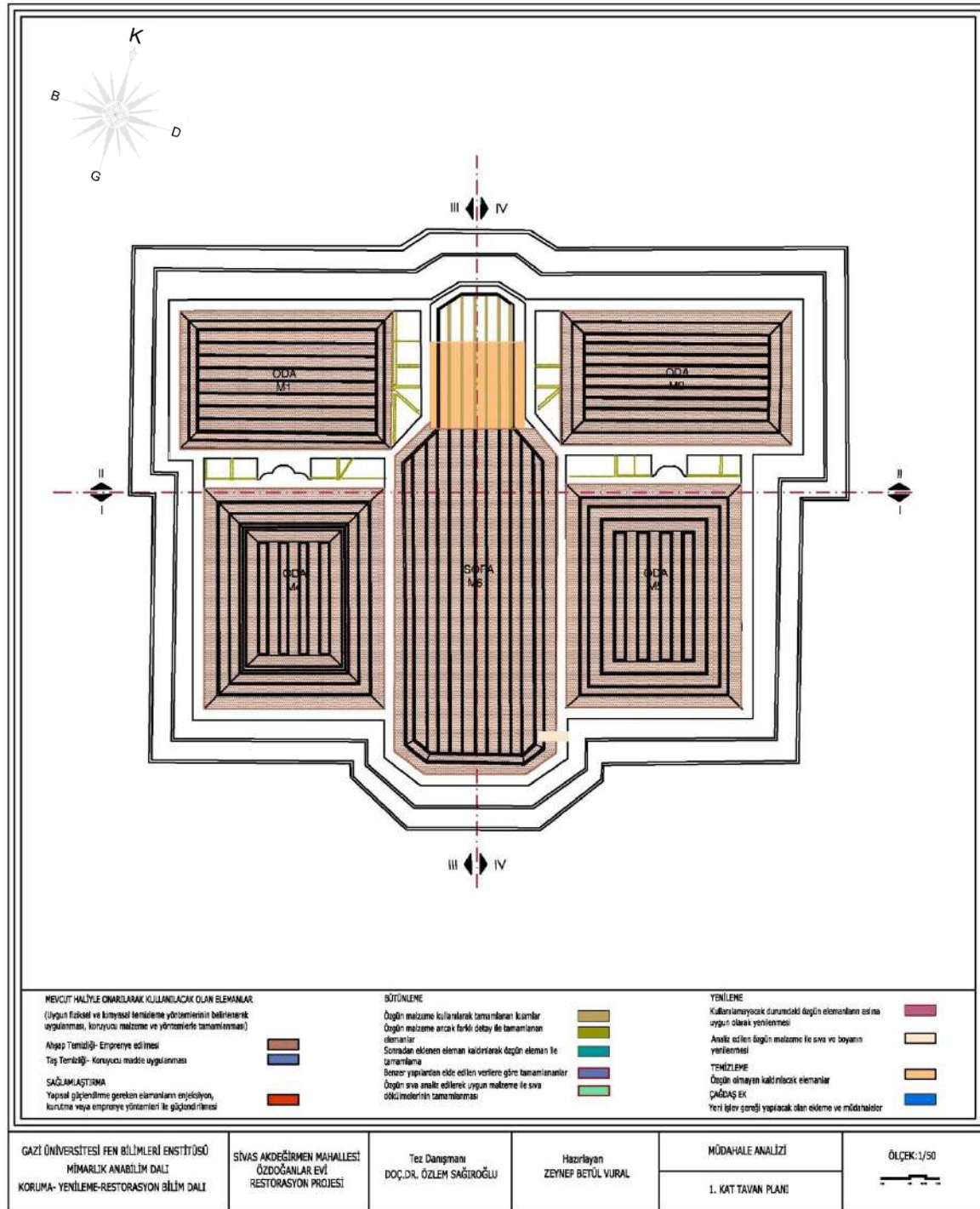
EK-10. (devam) Müdahale analizi çizimleri

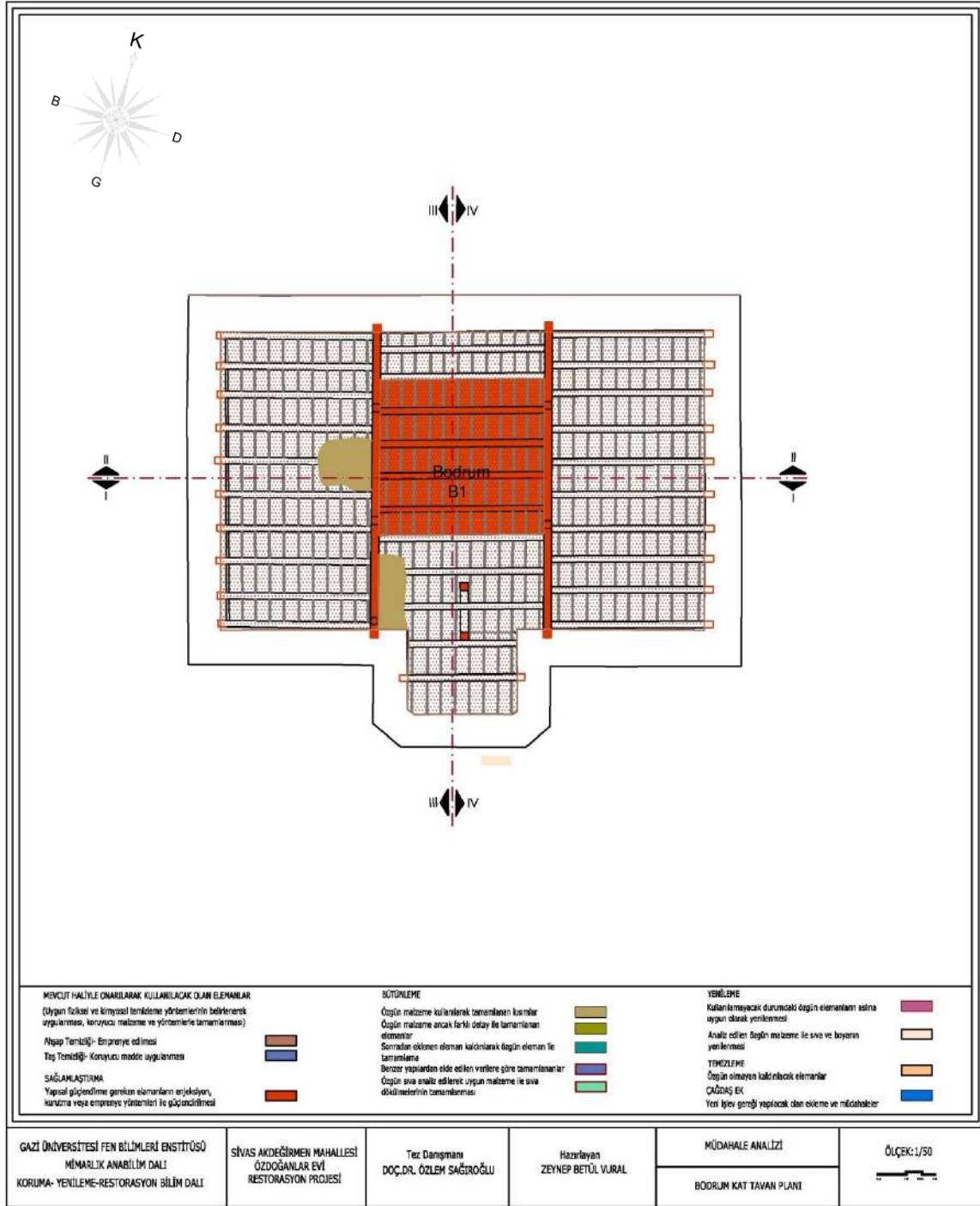
EK-10. (devam) Müdahale analizi çizimleri

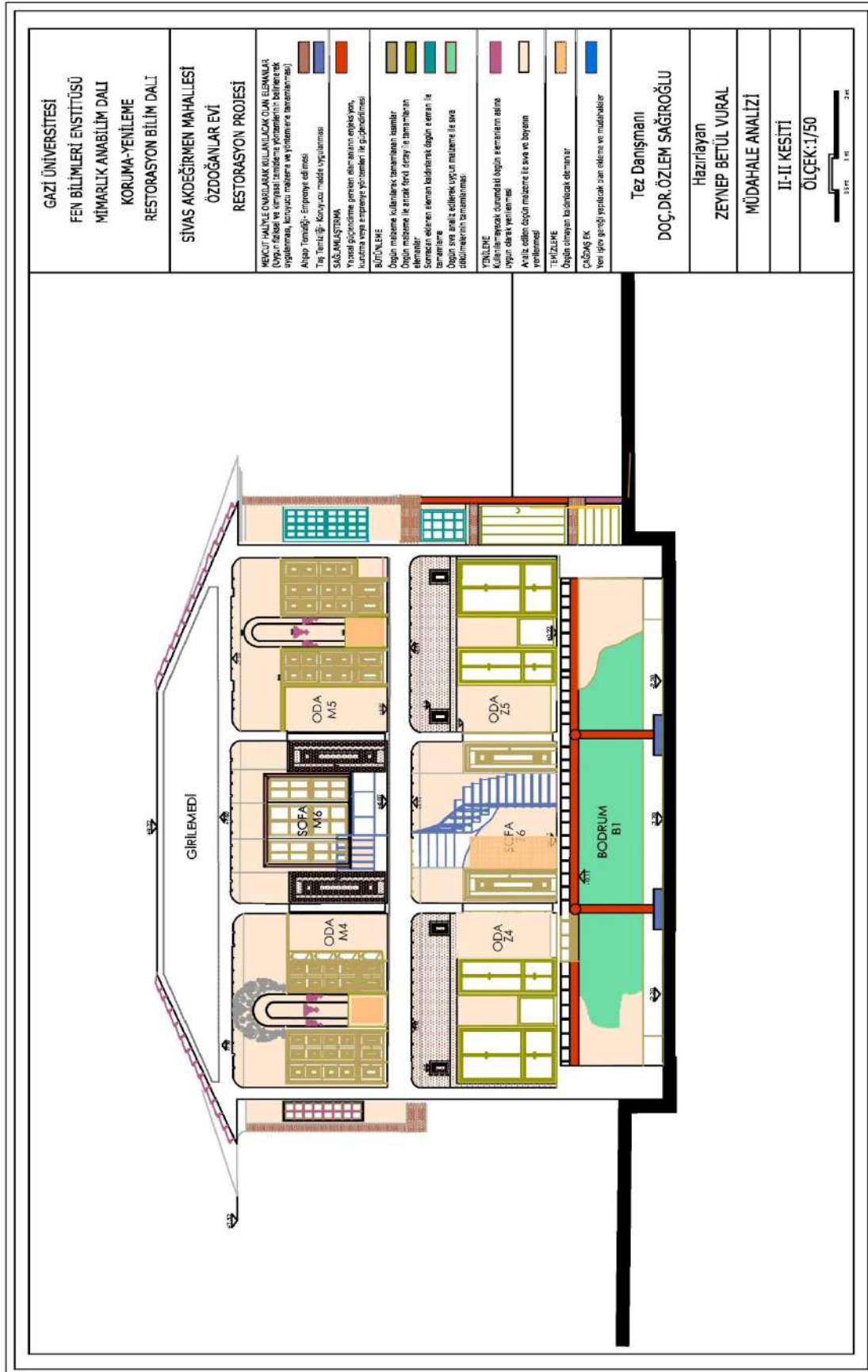
EK-10. (devam) Müdahale analizi çizimleri

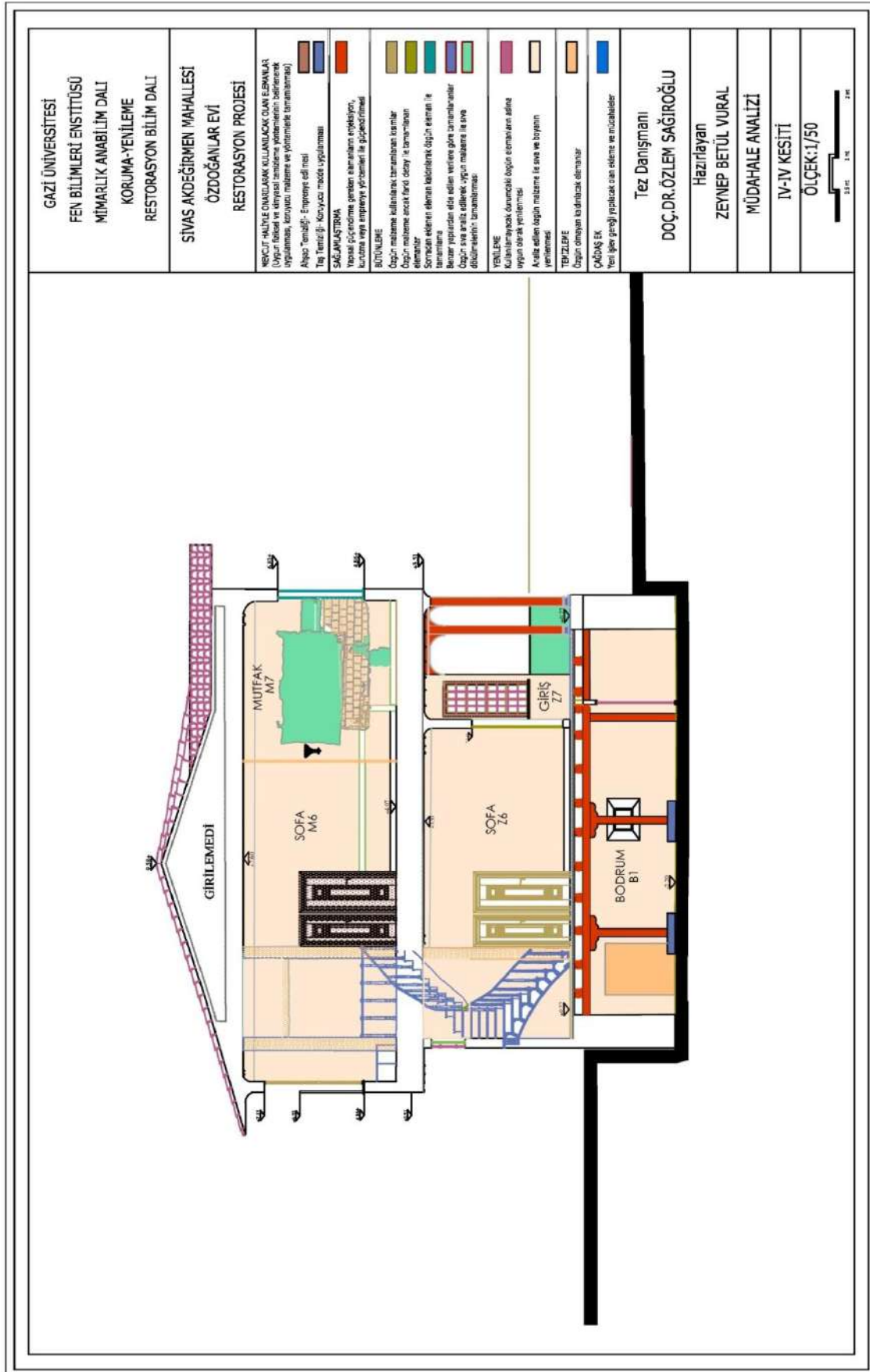
EK-10. (devam) Müdahale analizi çizimleri

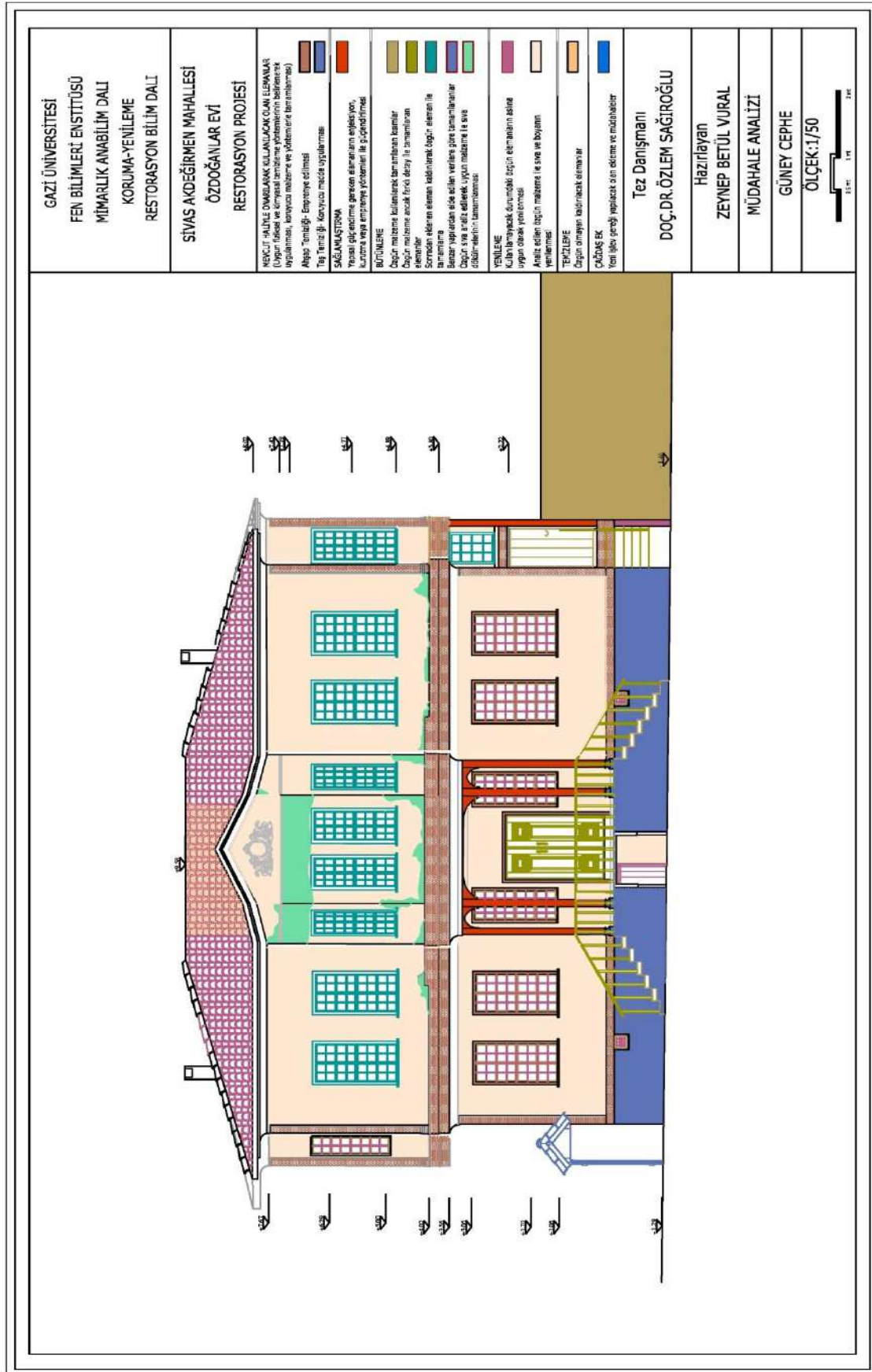
EK-10. (devam) Müdahale analizi çizimleri

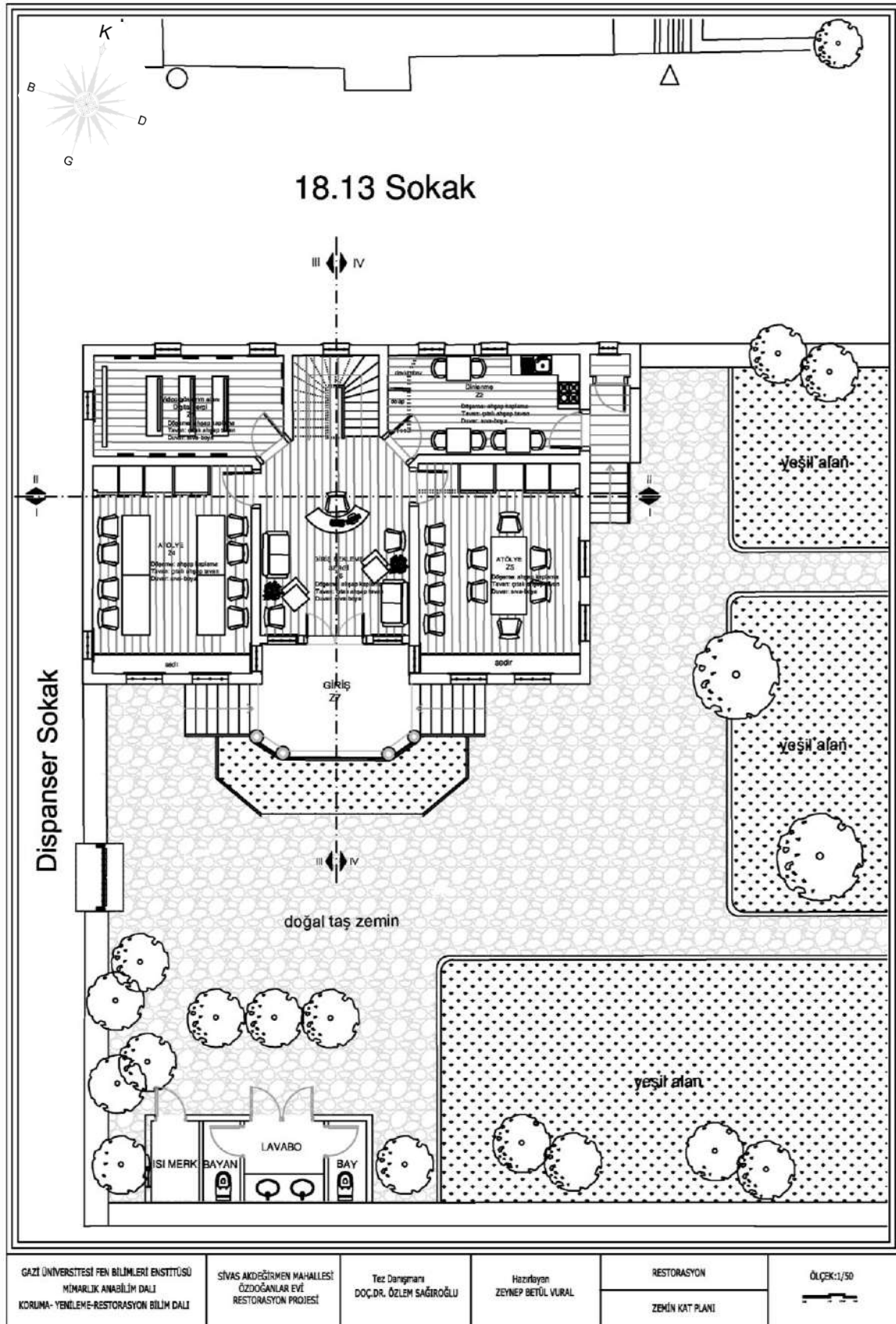
EK-10. (devam) Müdahale analizi çizimleri

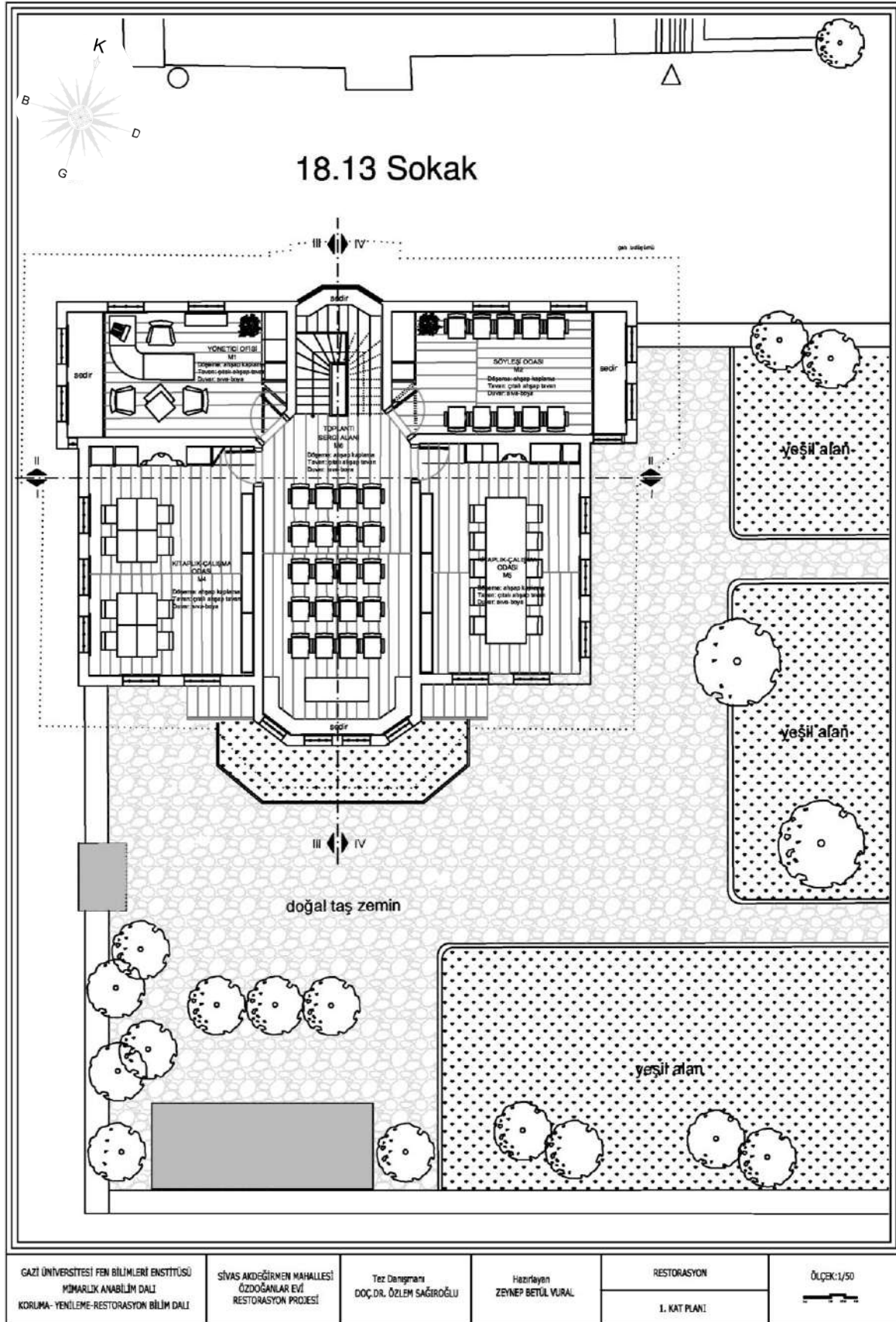
EK-10. (devam) Müdahale analizi çizimleri

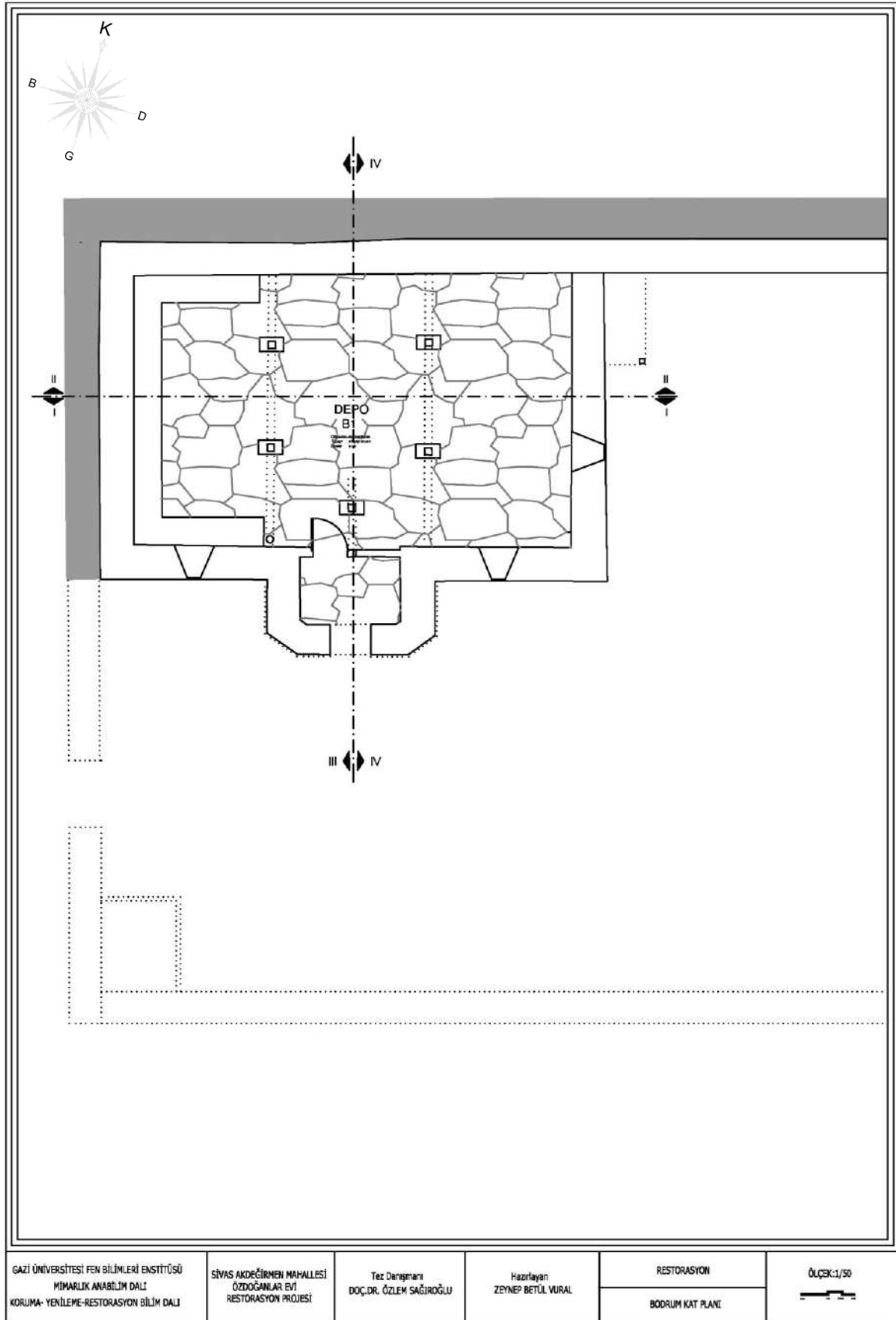
EK-11. (devam) Restorasyon çizimleri

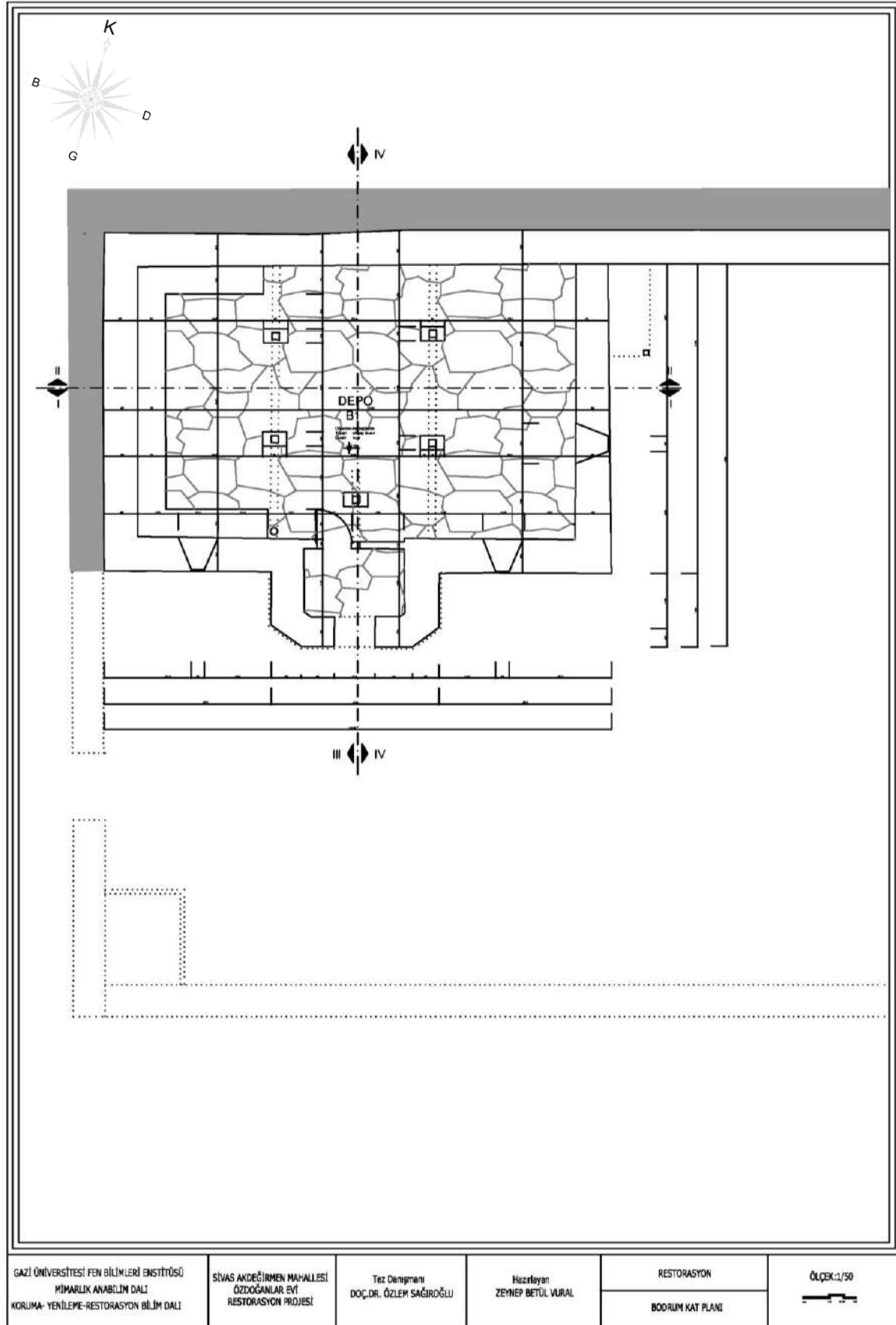
EK-11. (devam) Restorasyon çizimleri

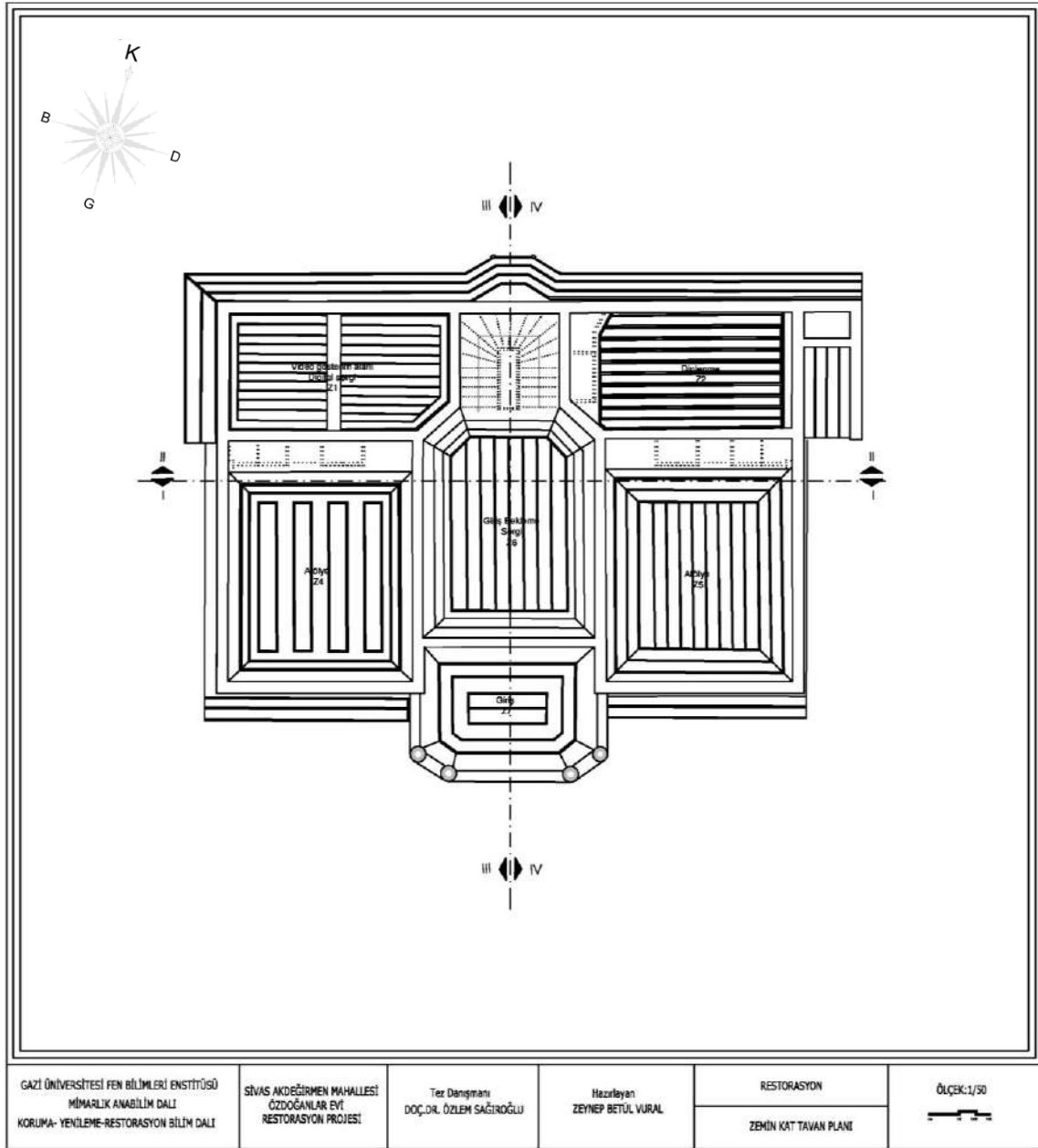
EK-11. (devam) Restorasyon çizimleri

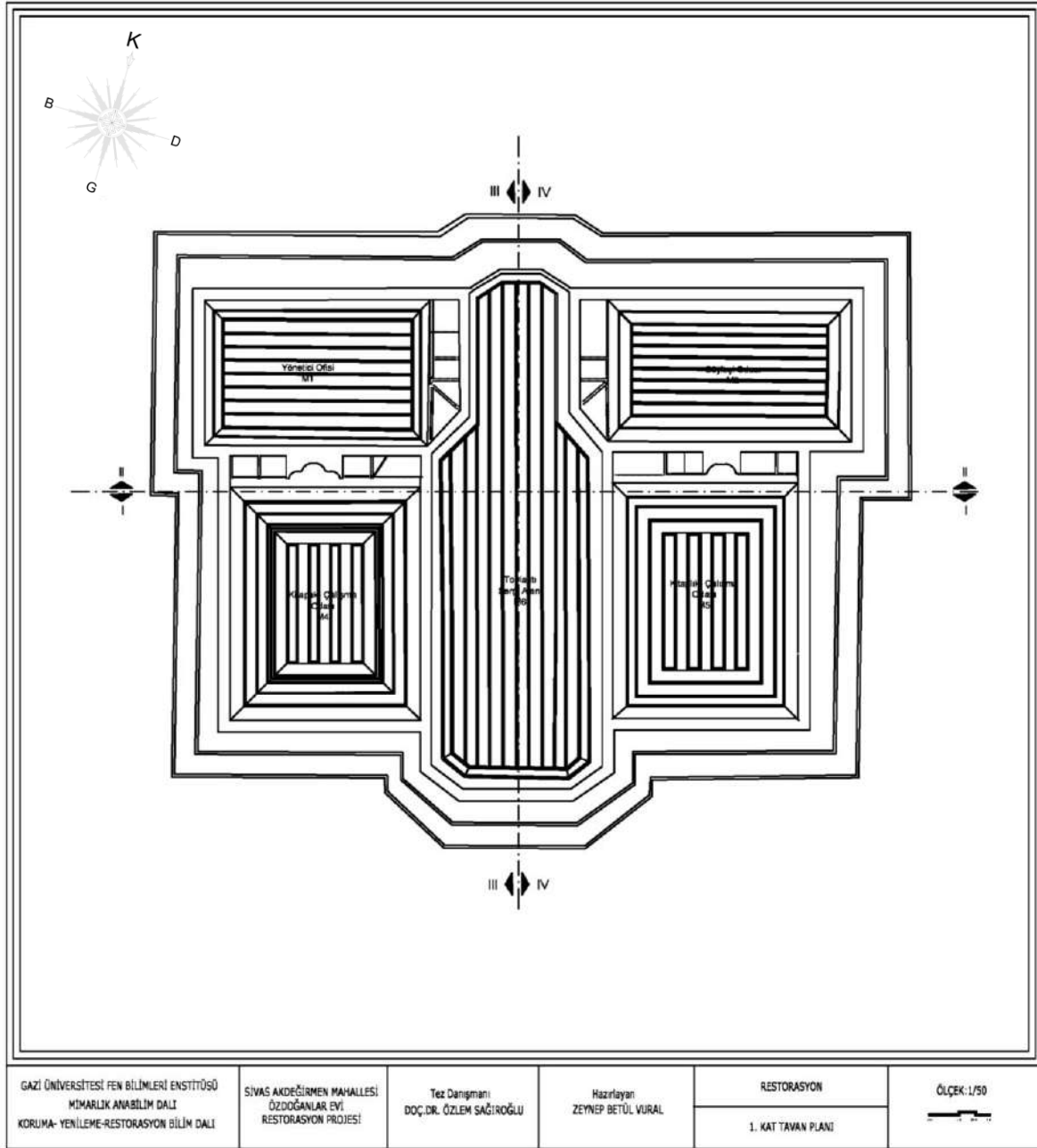
EK-11. (devam) Restorasyon çizimleri

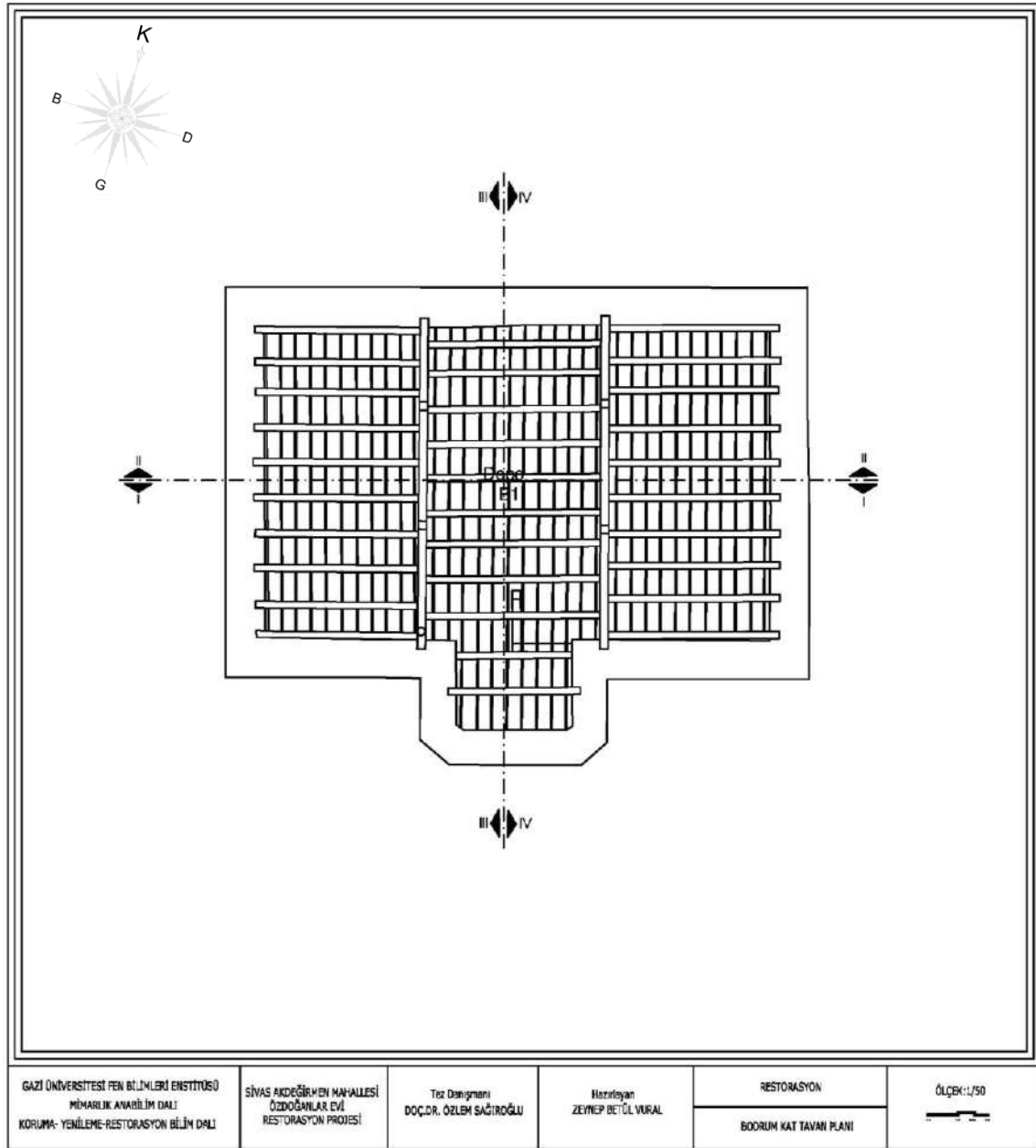
EK-11. (devam) Restorasyon çizimleri

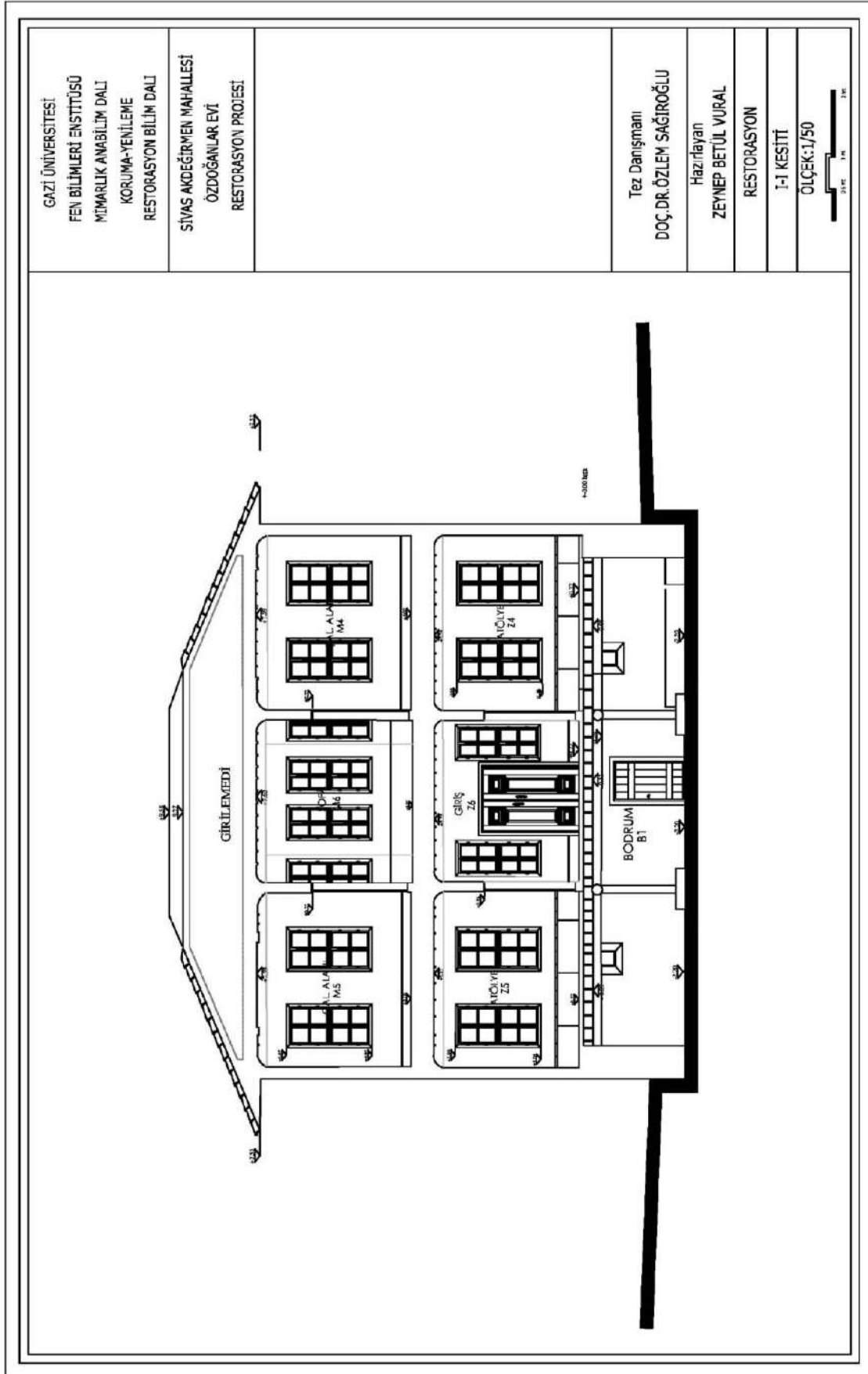
EK-11. (devam) Restorasyon çizimleri

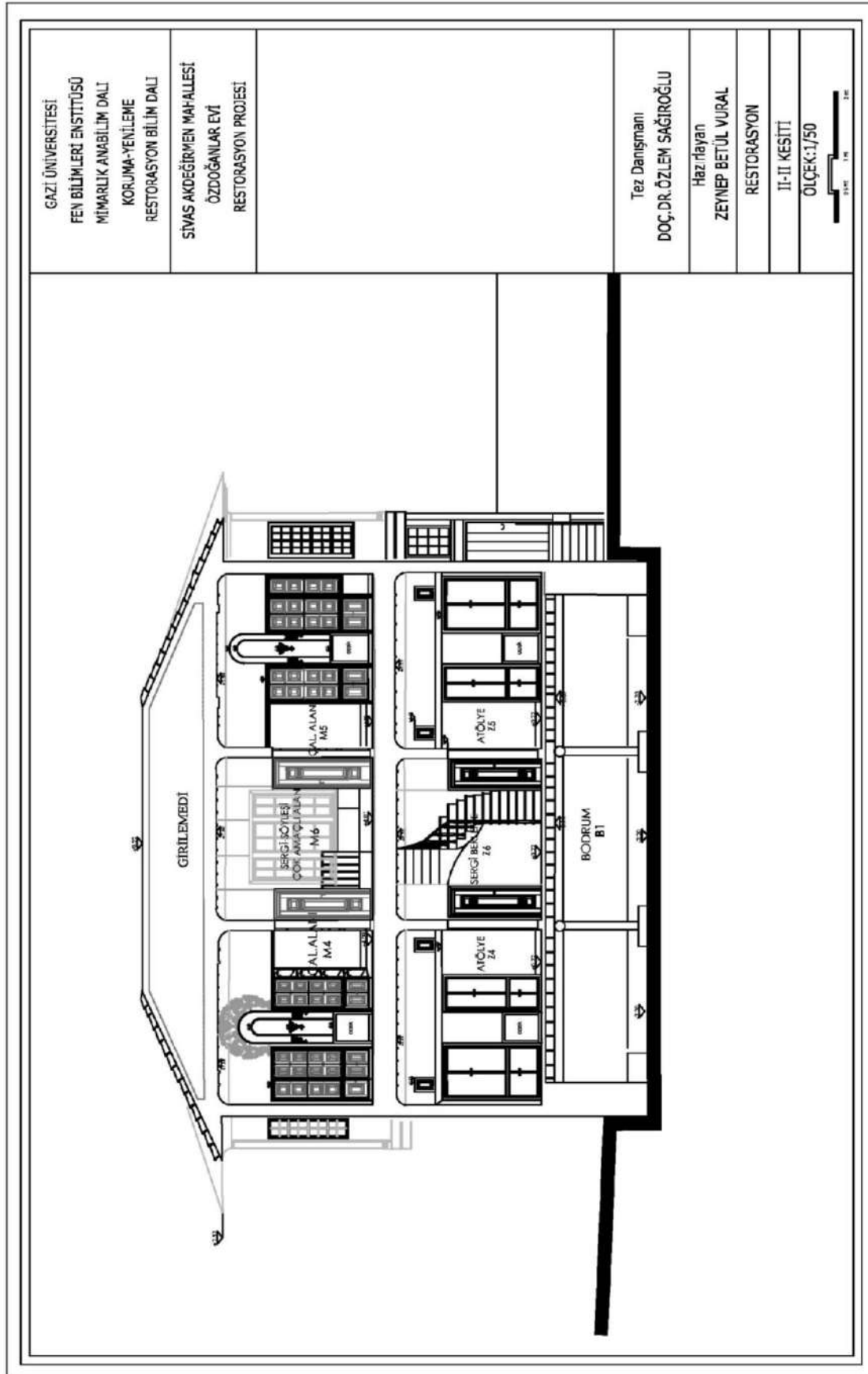
EK-11. (devam) Restorasyon çizimleri

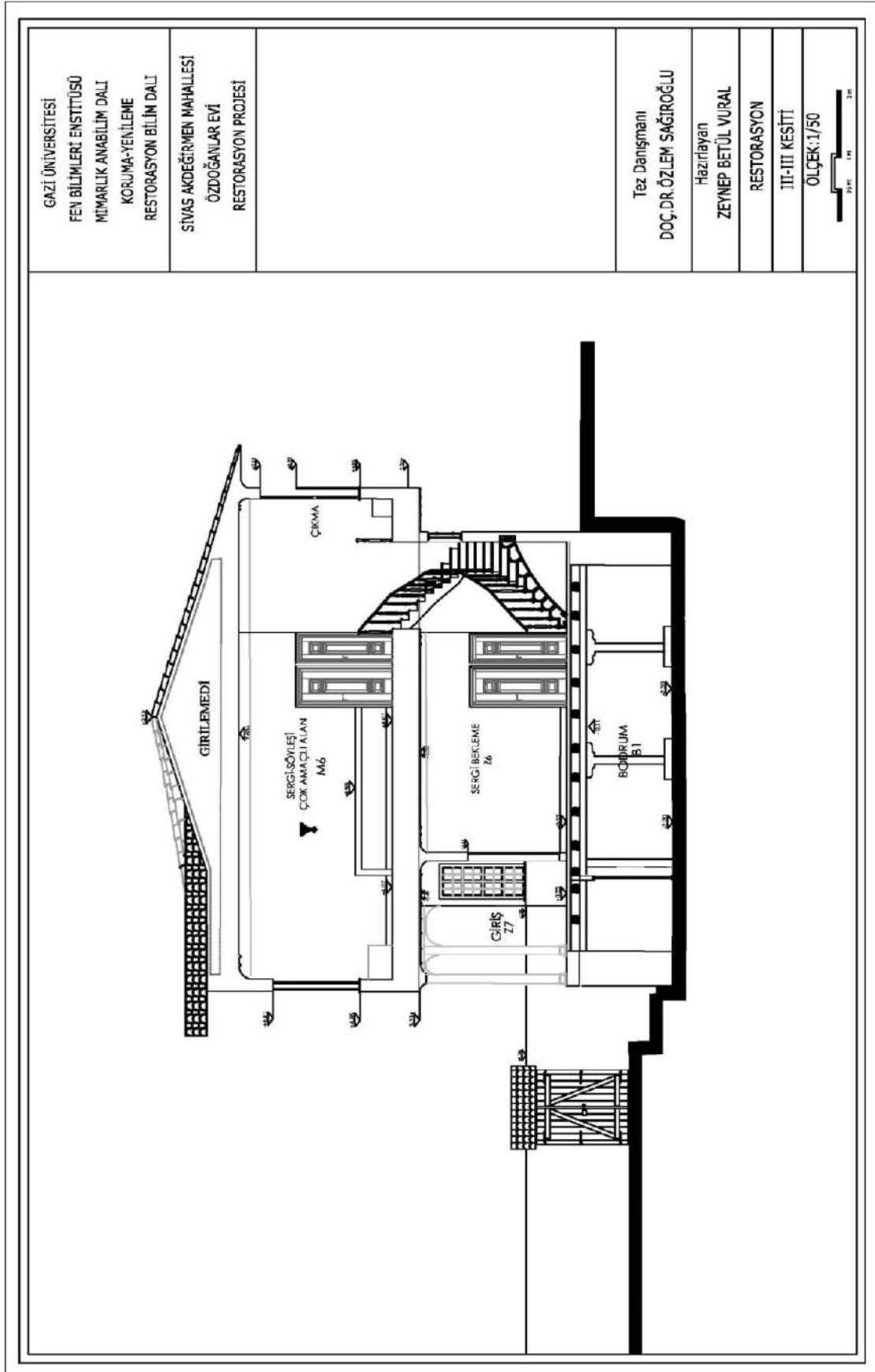
EK-11. (devam) Restorasyon çizimleri

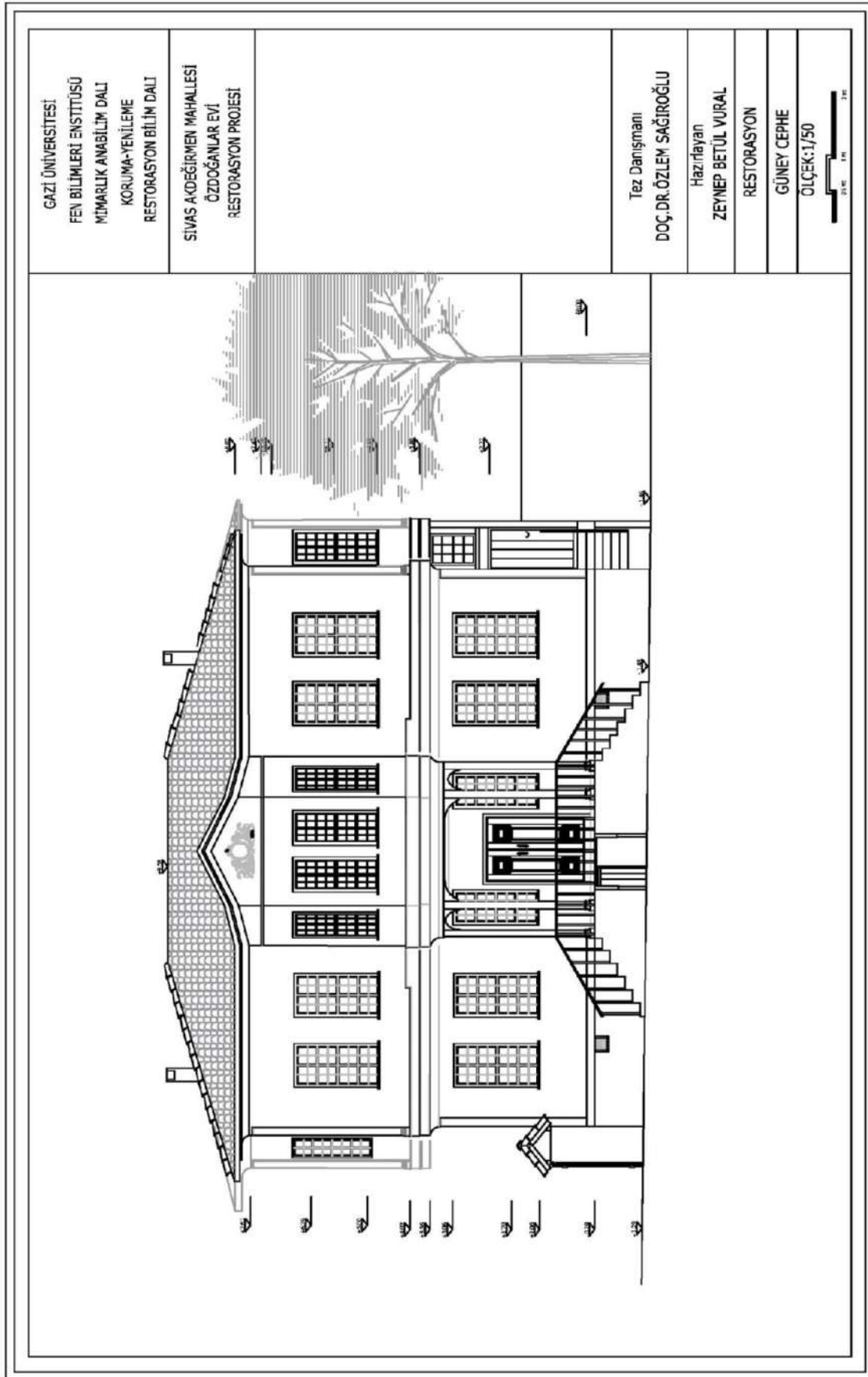
EK-11. (devam) Restorasyon çizimleri

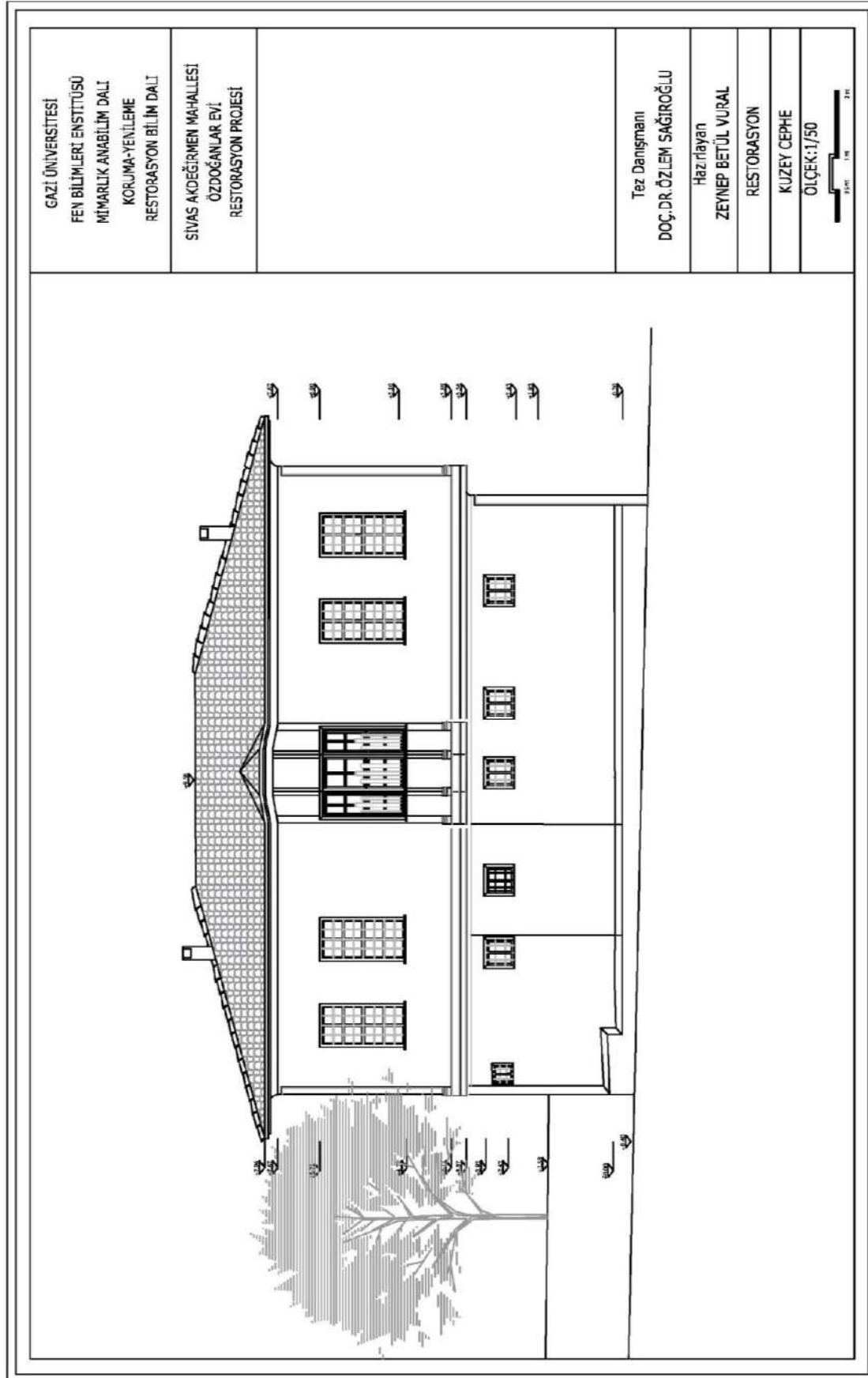
EK-11. (devam) Restorasyon çizimleri

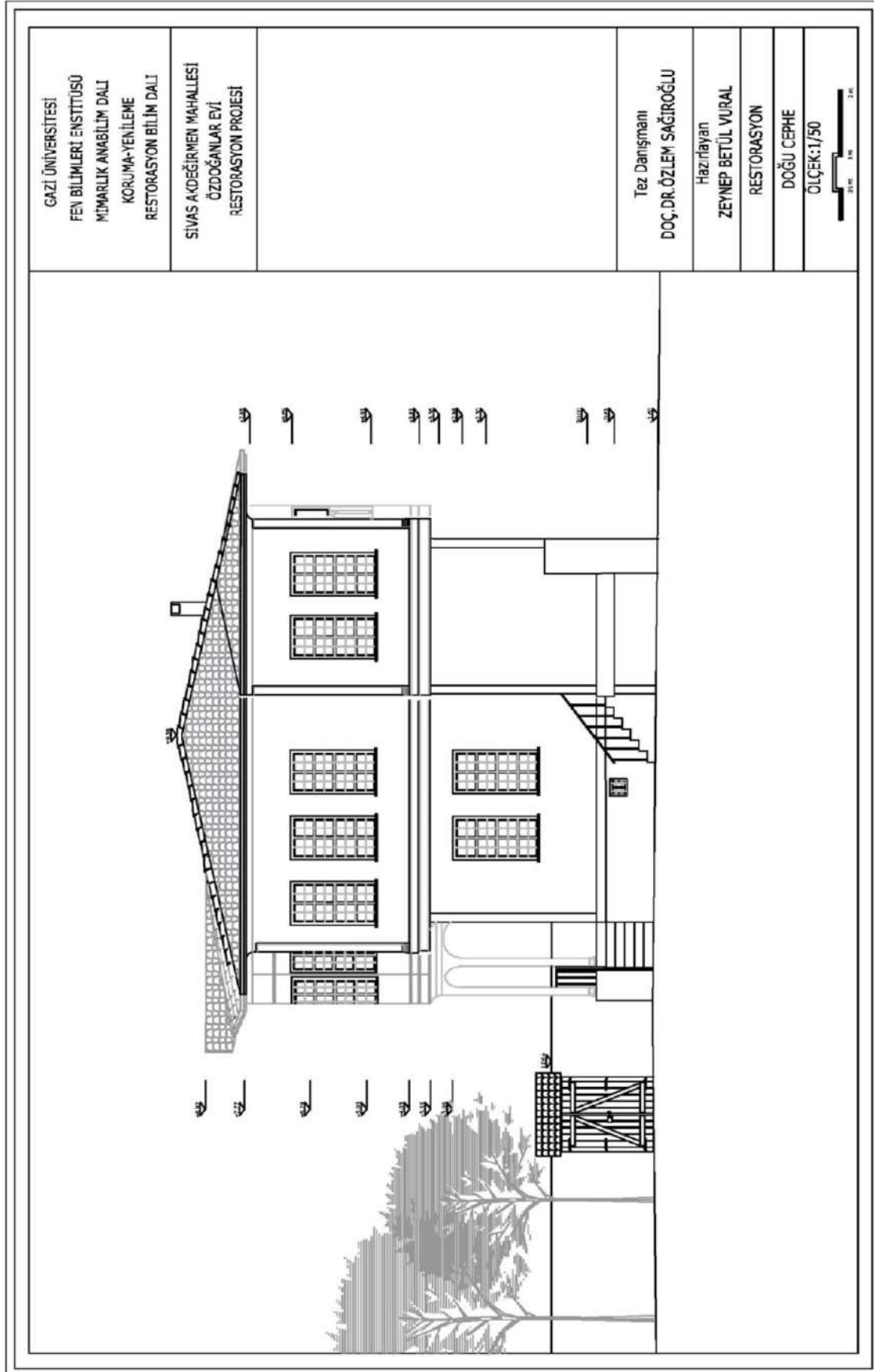
EK-11. (devam) Restorasyon çizimleri

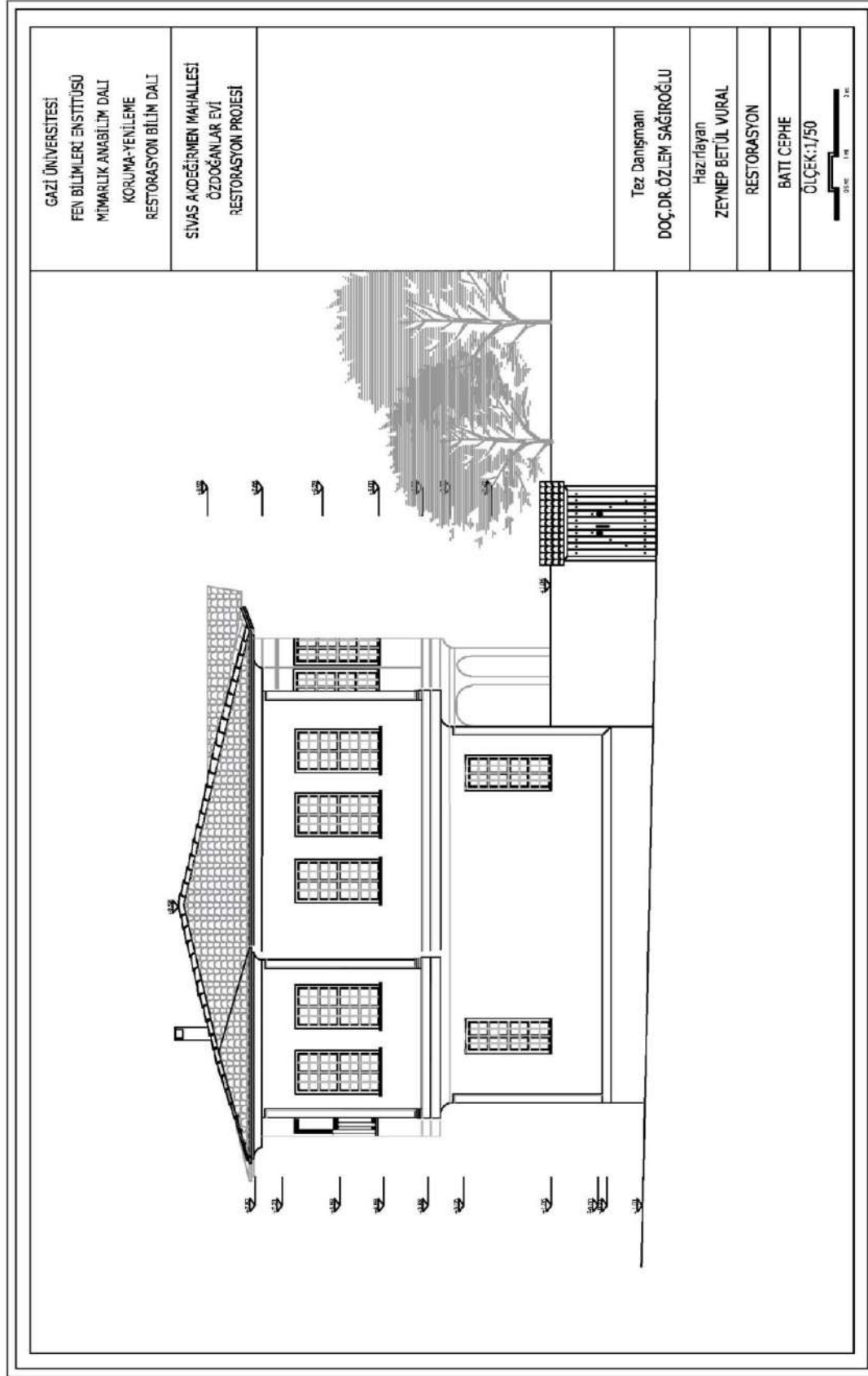
EK-11. (devam) Restorasyon çizimleri

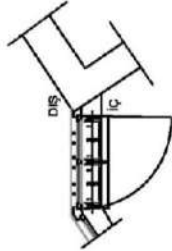
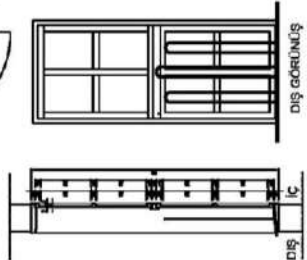
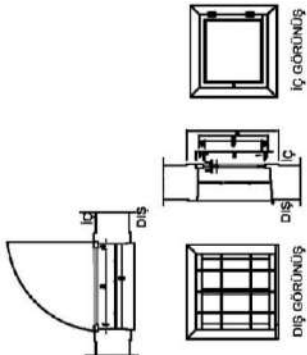
EK-11. (devam) Restorasyon çizimleri

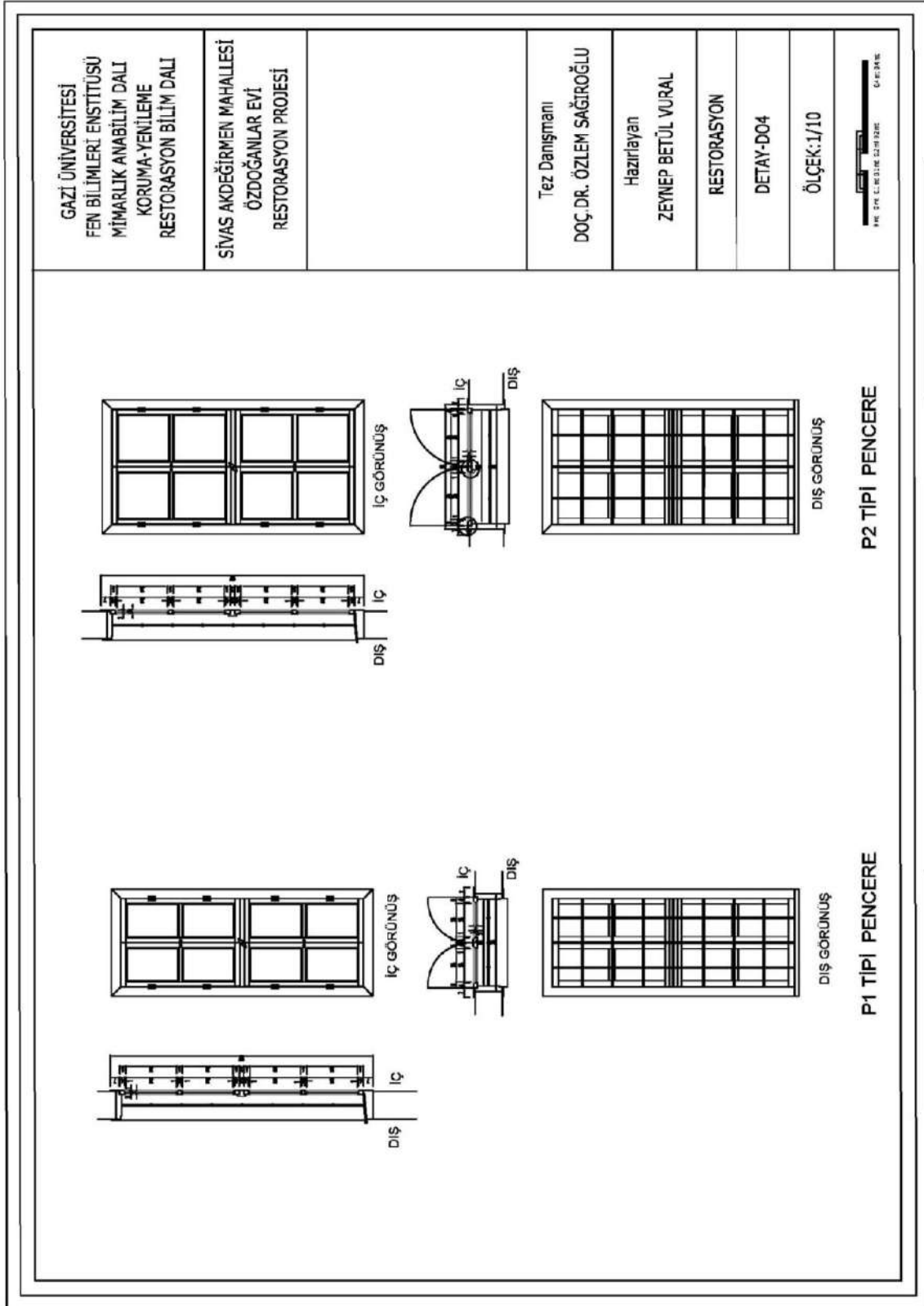
EK-11. (devam) Restorasyon çizimleri

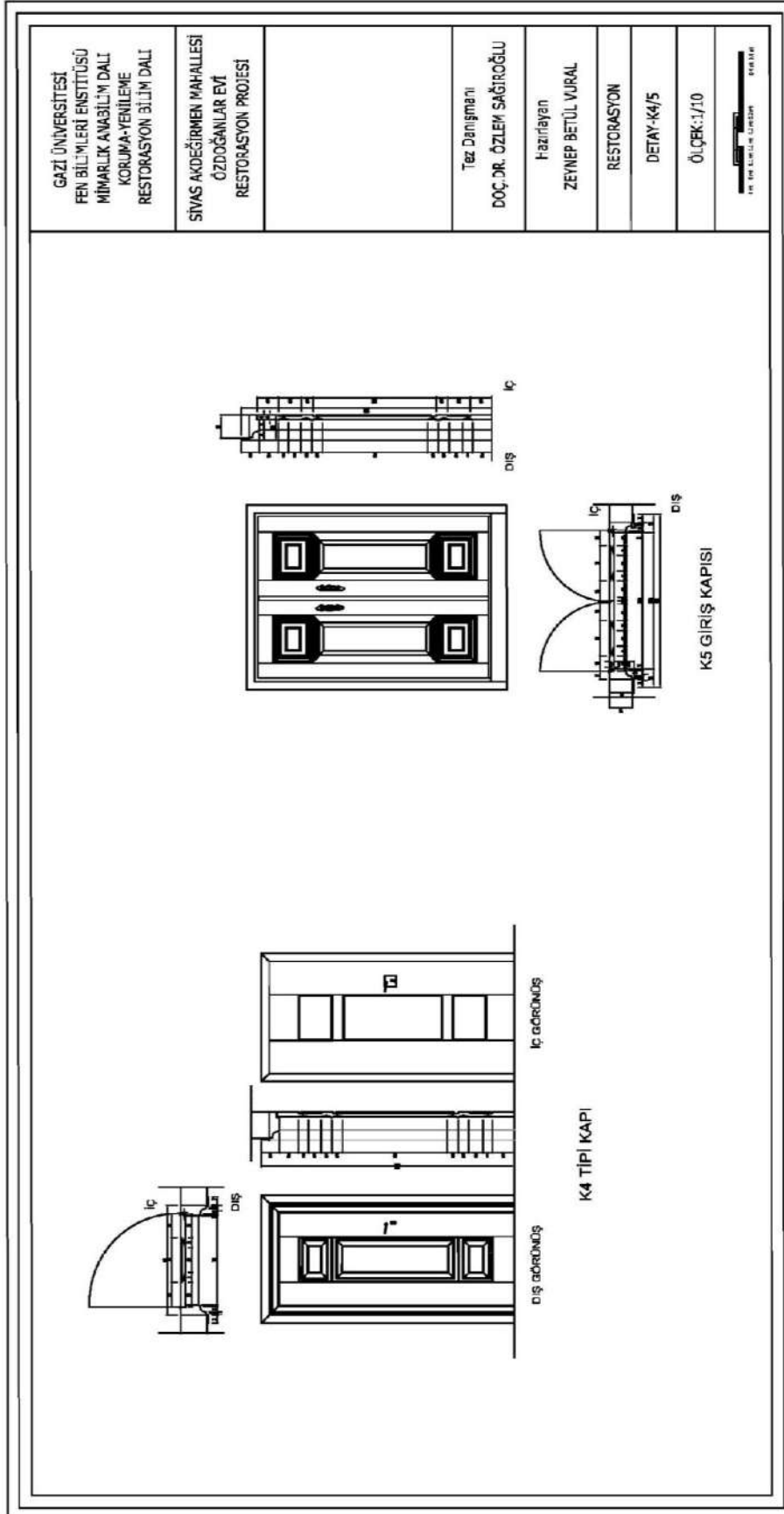
EK-11. (devam) Restorasyon çizimleri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANABİLİM DALI KORUMA-YENİLEME RESTORASYON BİLİM DALI	SİVAS AKDEĞİRMEN MAHALLESİ ÖZDOĞANLAR EVİ RESTORASYON PROJESİ		Tez Danışmanı DOÇ.DR. ÖZLEM SAĞIROĞLU	Hazırlayan ZEYNEP BETÜL VURAL	RESTORASYON	DETAY-P10/11/P4	ÖLÇEK:1/10	
 P10 TİPİ PENCERE P11 TİPİ PENCERE P4 TİPİ PENCERE								

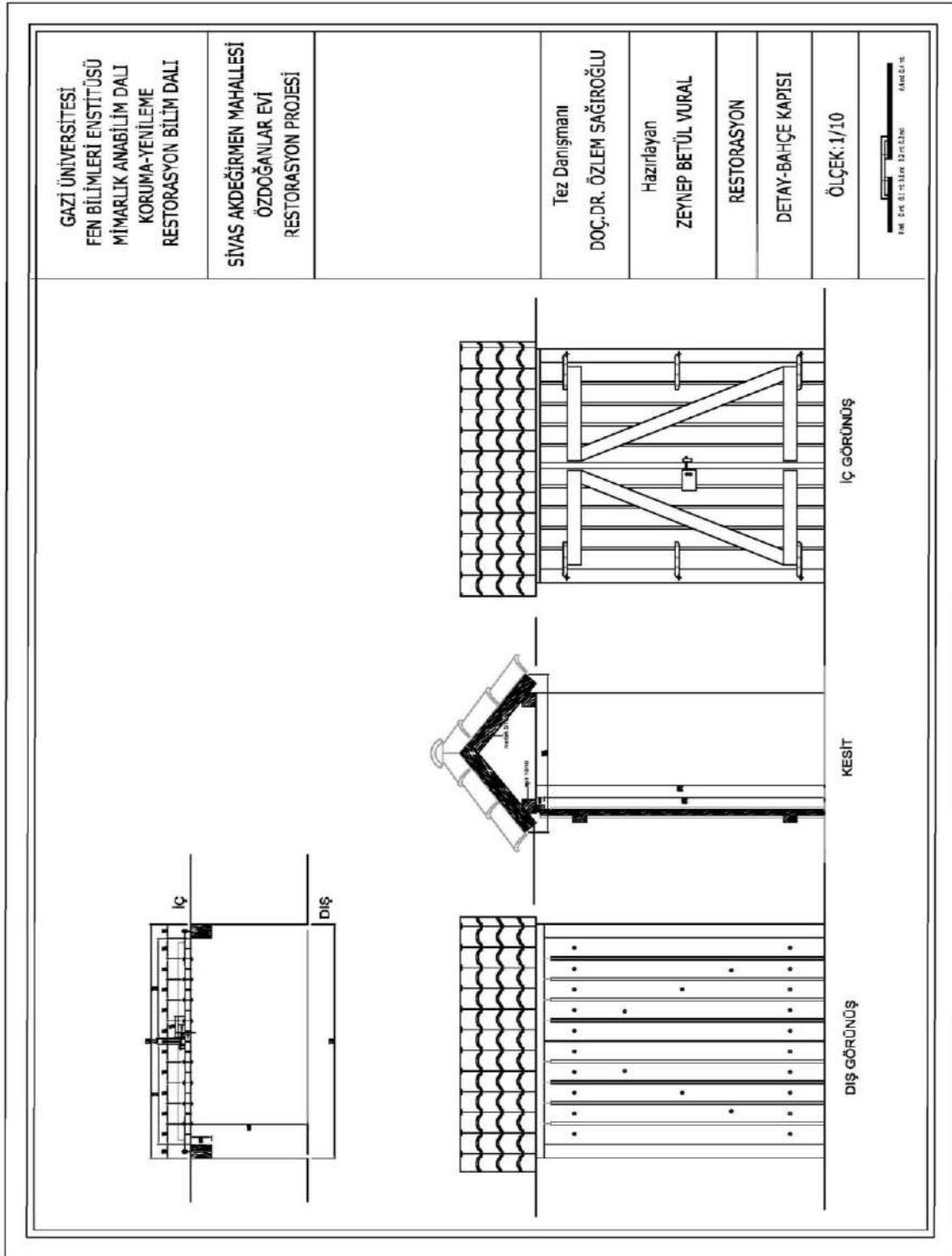
EK-11. (devam) Restorasyon çizimleri

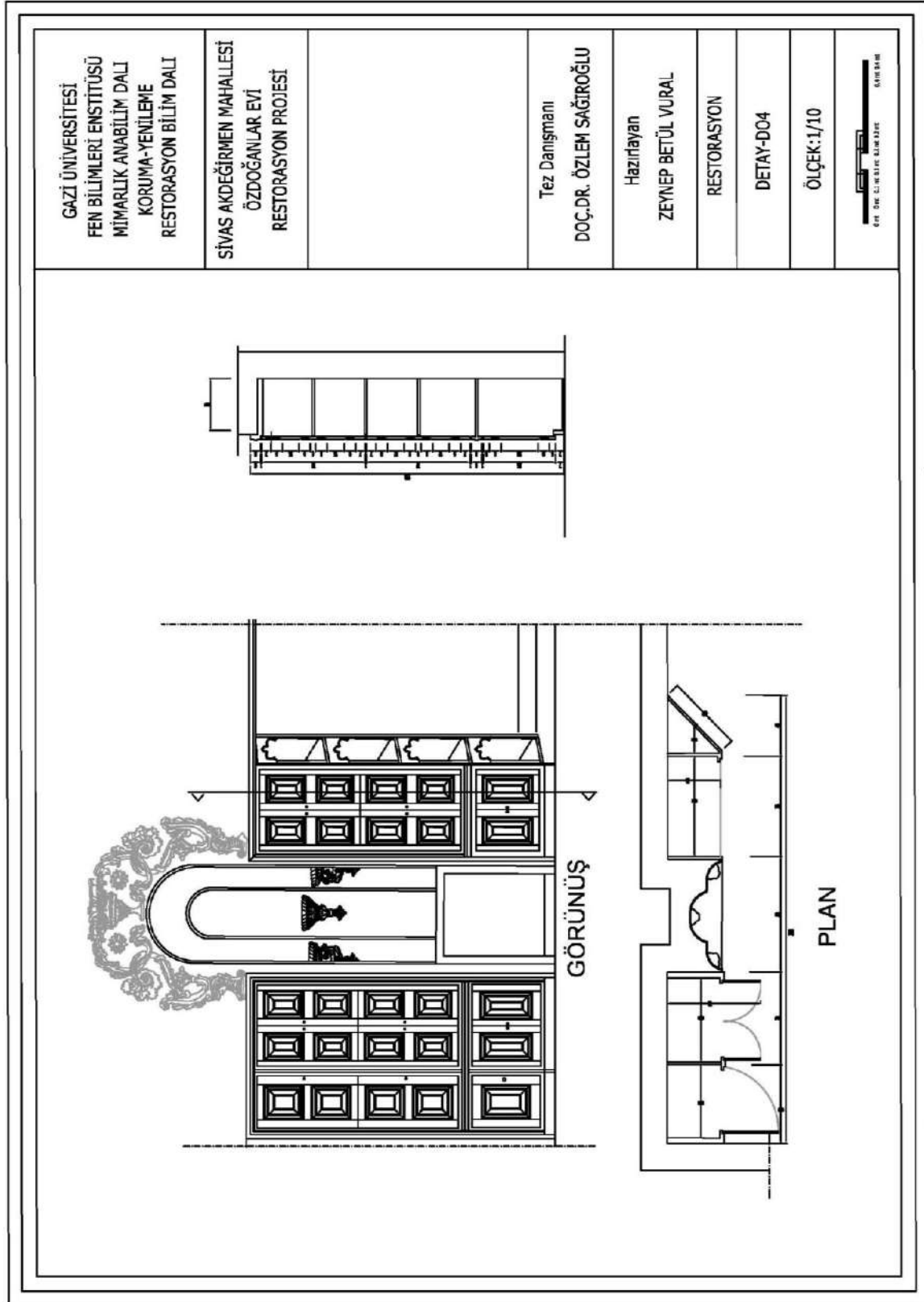
EK-11. (devam) Restorasyon çizimleri

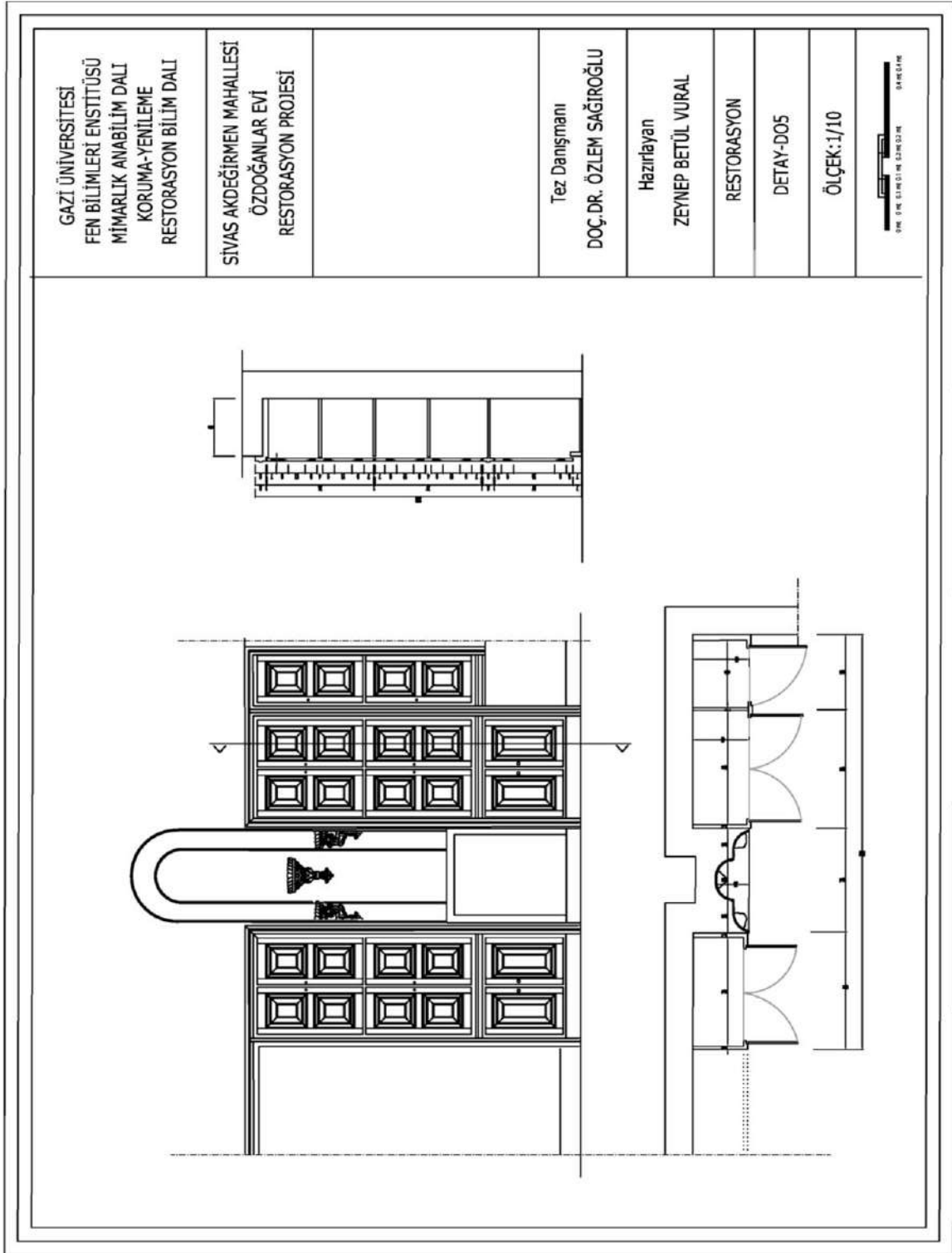
EK-11. (devam) Restorasyon çizimleri

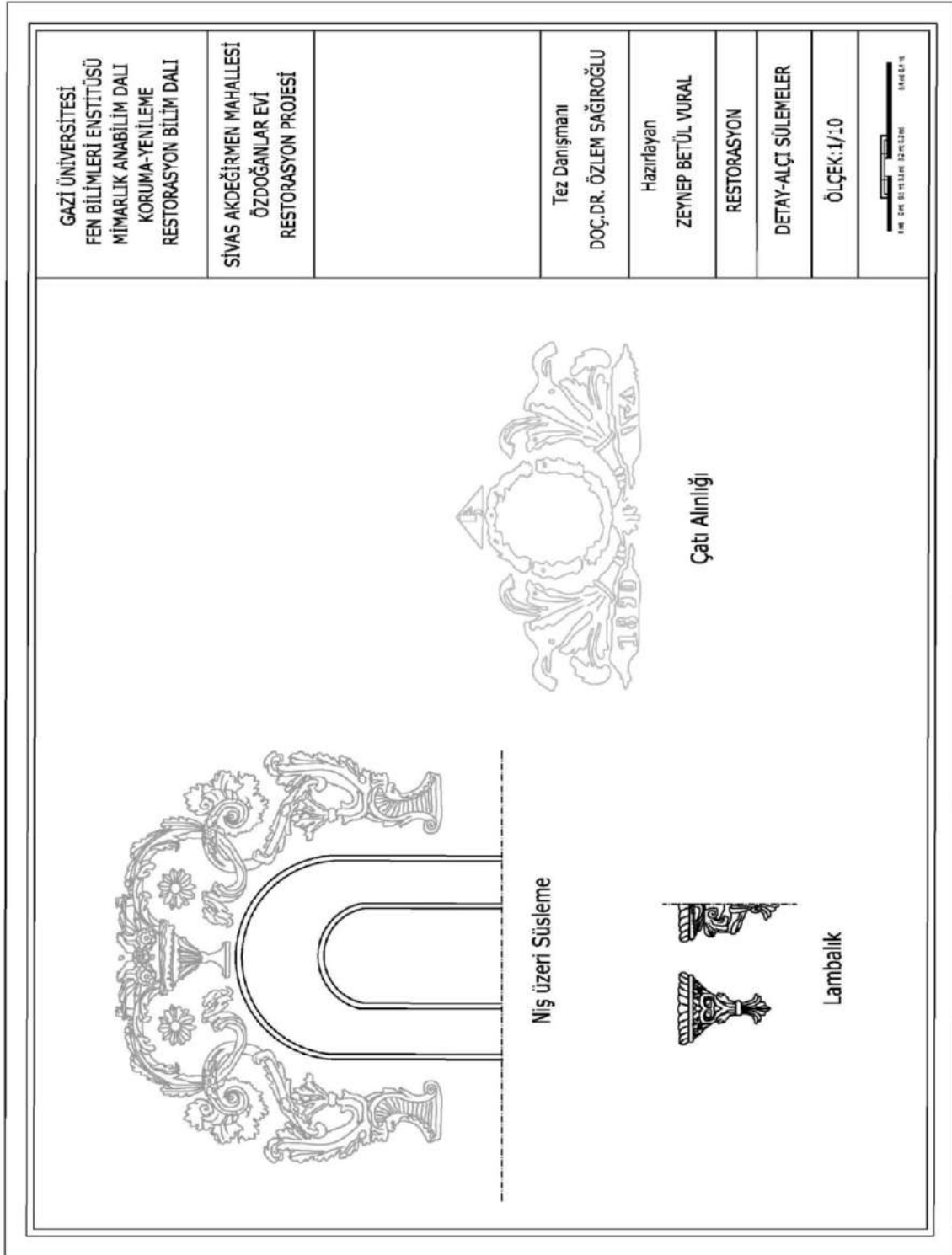
EK-11. (devam) Restorasyon çizimleri

EK-11. (devam) Restorasyon çizimleri

EK-11. (devam) Restorasyon çizimleri

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı : VURAL, Zeynep Betül
 Uyruğu : T.C.
 Doğum Tarihi ve Yeri : 24.03.1988 Sivas
 Medeni Hali : Evli
 Telefon : 0 (312) 303 32 93
 Faks : 0 (312) 341 10 27
 e-mail : betulyolcu.88@gmail.com

Eğitim

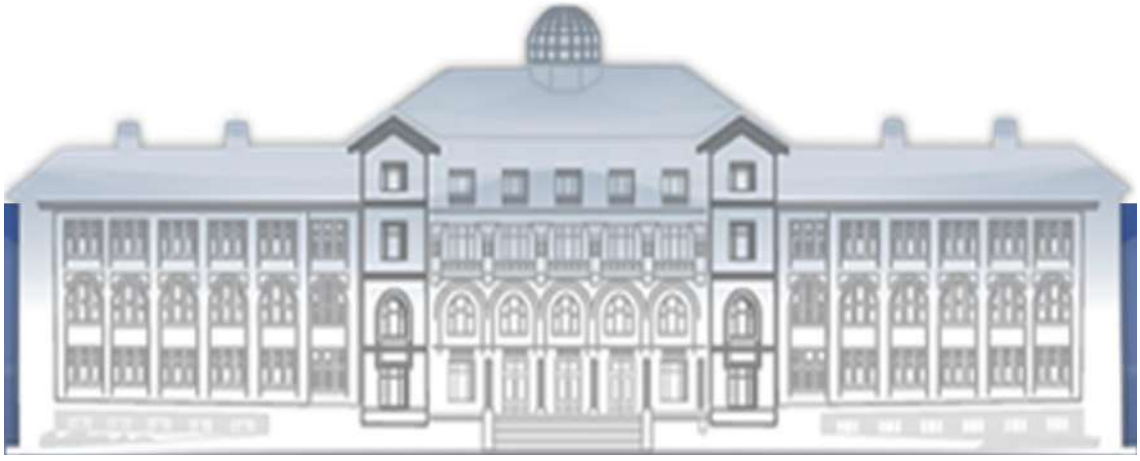
Yıl	Yer	Görev
Yüksek Lisans	Gazi Üniversitesi / Mimarlık Fakültesi / Restorasyon Anabilim Dalı	Devam Ediyor
Lisans	Marmara Üniversitesi/ Güzel Sanatlar Fakültesi/ Sinema Televizyon Bölümü	Devam Ediyor
Lisans	Erciyes Üniversitesi / Mimarlık Fakültesi / Mimarlık Bölümü	2012
Lise	Sivas Selçuk Anadolu Lisesi	2006

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2013-Halen	İller Bankası Üstyapı Uygulama Dairesi	Teknik Uzman
2011- 2013	TCDD II. Bölge Müdürlüğü Emlak Dairesi (Sözleşmeli Şirket Personeli)	Mimar

Yabancı Dil

İngilizce

GAZİ GELECEKTİR..